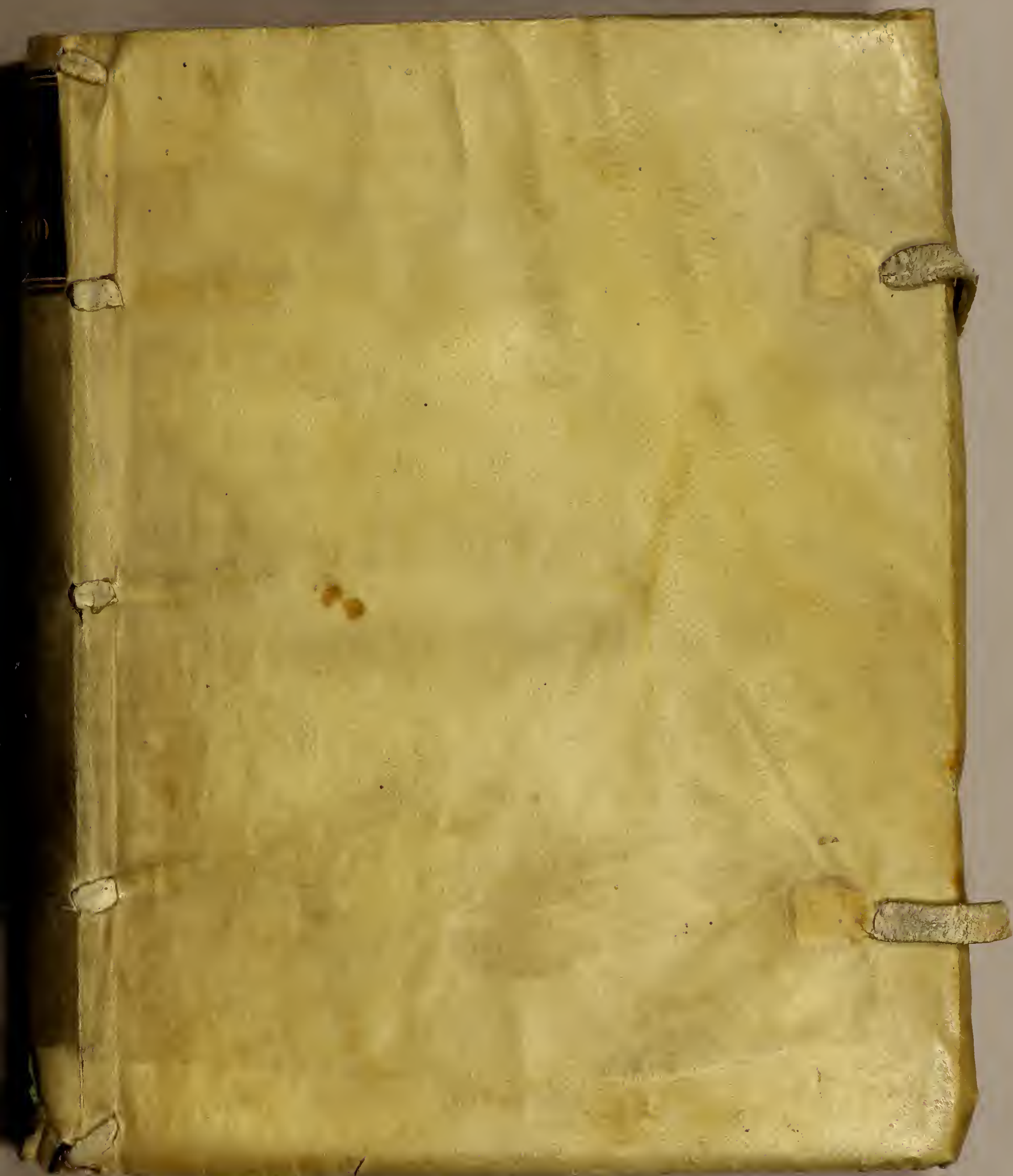

GAUDEO.

LLIBRE DE LA CONGREGACIO,

Y GERMANDAT DE LA SANCTISsima Verge del Socorro, ab vna noua, y perpetua Capellania de innumerables Misses pera los vius, y difuncts della; en la qual, qui viu pot aggregar al mort, que vulga:

FUNDADA EN LOS COLLEGIS DE la Compañia de IESUS de la Ciutat de Sancta Fe del nou Regne de Granada, y de la Fidelissima Vila de Perpinya:

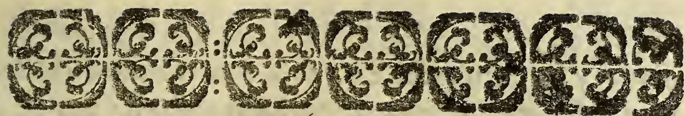
AUTORIZADA, Y APROBADA PER LA Sanctedat de Innocenci dezé; y de nostre Sanctissim Pare Alexandre seté, ab Bulles particulars de grans Iubileus, è Indulgencies.

COMPOST PER LO PARE DOCTOR ANTON IGNACI DESCAMPS, y de Tord, Religios de la Compañia de IESUS, y Cathedratich de Theologia, en la Antiquissima Vniuersitat de la dita Vila Fidelissima, sa Patria.

EN PERPINYA,
En Casa de IOAN BOVDE, Impressor del Rey, any 1666.

Ab llicencia.

FACVLTAS R. P. PROVINCIALIS.

EGO INFRASCRIPTVS PROVINcialis Societatis IESV, in Prouincia Tolosana, facultatem do Patri Doctori ANTONIO IGNATIO DESCAMPS eiusdem Societatis, Mandandi typis libellum, cuius inscriptio est: *Llibre de la Congregacio, y Germandat de la Sanctissima Verge del Socorro &c.* Tolosæ, 3. Maii. 1665.

VITALIS TRANCHER.

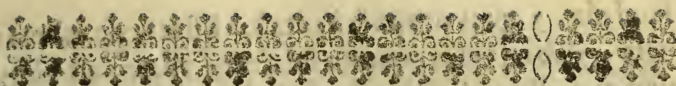
APROVACIO DEL PARE DOCTOR Guillem Boissieres de la Compañia de IESVS.

PER COMMISSIO DEL MOLT ILlustre, y Reuerent Senyor Hieronym Lleopart, Vicari General, y Official de la Dioceſi de Elna, Sacrista Major, y Canonge, è vist aquest Llibre, intitulat: *Congregacio, y Germandat de nostra Senyora del Socorro &c.* Compost per lo Pare doctor ANTON IGNACI DESCAMPS, y de Tord de la Compañia de IESVS, Cathedratich de Theo-

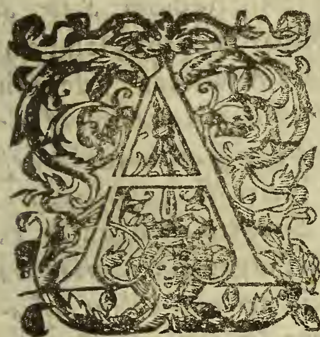
logia, en la Vniuersitat de la Fidelissima Vila de Perpinya: y no è trobat en ell, cosa contra nostra Sancta Fe Catholica, ni contra los bons costum; ans be, Doctrina molt sana, y molt profitosa pera tota manera de persones, y pera afauorir, à les animes de Purgatori: y axi iudico que se li deu donar llicencia peraque se imprimesca, esta, y altres vegades; en fe de lo qual lo firmo de ma mia, en est Collegi de Sant Llorens de la Compañia de IESVS de Perpinya à 23. de Iuny. 1665.

GVILLEM BOISSIERES DE LA Compañia de IESUS, Doctor, y Cathedratich de Theologia, en la mateixa Universitat.

LLEOPART V. G.

A LA MES GRAN SENYORA, y à la mes pura Verge, y Mare de Deu, Immaculada, Concebuda sens peccat original, en lo primer instant de son Ser Physich, y Real.

QVI ab maior rao auia de cõsagrar aquesta obra, encaraque petita, que à la que es Patrona de la que principalemenr tracta; y es en dignitat, y merit superior à totes les pures criatures? A vos Verge sacratissima, y Mare del Verb Etern, que no os desdenyau de rebrer lo que es molt poch en si, tenint mes atencio al afecte, que al effecte; com à tota celestial, y embeguda en lo esperit de Christo vostre fill, y Senyor nostre, que ses delicies son cõuersar, ab los fills delshomens, dedico aquest Llibre, com à Reyna, que sou del Cel, y de la terra, que ensenya à los que en esta habitan, lo cami de aquell, y es vna singular dressera pera pujar à la Benauenturança, per medi de vostra deuocio, y patrocini, que à tots se esten, com aquesta Germandat, que baix dell està

fundada, y ques proposa à tots los Estats, de tal manera, y ab tal traza, que no solament abraza als vius; sino que allarga la piadosa ma de son Socorro, als difuncts en les penes del Purgatori detinguts, donant, è inuentant vna noua forma, peraque axi estos, com aquells, pugan allistarse en ella, y participar de innumerables Misses, y suffragis. Per asso diguè de vos, Reina piadosissima, lo Sapientissim Idiota, *Serm. de Natiuitate Mariæ.* Que axi com ô sou de tots, tambe os preciau de ser de tots Patrona, y Aduocada: y de tenir de tots cuidadosa prouidencia, *Virgo Maria sicut est omnium Regina: sic omnium Aduocata, & Patrona; & cura est illi de omnibus.* Y Sant Vicens Ferrer, *lib. de contemp. virg. cap.* 1. Que se estenia vostre Socorro als difuncts, esperimentant vostre suffragi en Purgatori: *Maria bona existentibus in Purgatorio, quia per eam habent suffragium.* Y sant Bernardino de Sena *Ser.* 3. *de nom. B. Mar.* que teniau domini en aquell regne fogos; aduertint, que perço lo Esperit Sant diu, que caminareu en les ones de la mar, y que la pena del Purgatori, per ser transitoria se anomena ona: empero del mar, per ser amarga: de la qual deslliurau als deuots vostres, visitantlos, y ayudantlos en aquells torments. *Beata Virgo in Regno Purgatorij dominium tenet; propterea dicit Eccles.* 24. *in fluctibus maris ambulaui: pœna si quidem Purgatorij*

ideo dicitur fluctus, quia transitoria est, sed additur; maris, quia scilicet est amara; ab his tormentis liberat Beata Virgo deuotos suos, scilicet visitans, & subueniens necessitatibus illorum.

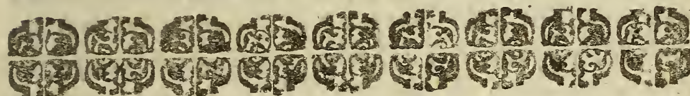
A Vos consagro aquest Tractat, que sou la ploma, ab la qual determina Deu concedirnos tots los dons, quens cõmunica: per lo qual diguè Hieremias en lo *cap.* 31. *Fœmina circumdabit virum*, parlant de vos; en sentit lliteral, insinuant no sols vostra dignitat casi infinita, puix significa la figura circular vn infinit, per careixer de principi, y fi; sino tambe, perque de tal modo teniu com asitiat lo concurs de Christo Redemptor nostre (que estiguè tancat en vostre gremi, y claustre virginal) en orde à les demes criatures, volent gustos, y voluntari est siti de vostra intercessio tant apretat, que no cõmunica do algu à aquelles, ni dell ig fora alguna gracia, sens que primerament passe per vos donantla per los vostres merits, fins lo escriurer en lo llibre de la vida, nostra eterna saluacio. A vos se offereix lo que aqui se escriu, y se escriurà en auant ab vostre auxili, que sou la ploma, ab la qual Deu borra nostres culpes, dellineja lo perdo delles, y firma la execucio de la predestinacio pera vostres vertaders deuots, y Congregants, cumplintse lo que Sant Anselm aduerti affectuos: (*apud Mendozam in virid. lib. 2. P. 6.*) *qui ad Mariam accesserit, impossibi-*

le eſt, vt pereat, ſi ipſa velit, & nequaquam ſalui eſſe non poterimus; pro tenint tanta felicitat de voſtre Socorro poderos, y guia, que aſſiſtintnos, no ihà perill de caurer, es deſterra qualſeuol temor, y ſens fatiga ſe arriba à la gloria ſempiterna, com ò notà lo meliſluo ſant Bernat, *Serm. 2. in miſſus eſt*, eſcriuint de vos deſta manera; *ipſa tenente non corruis, ipſa protegente non metuis, ipſa duce non fatigaris, ipſa propitia peruenis.* Dignauuos, com à Patrona, Princeſa Soberana de los *A*ngels, de rebrer eſt petit ſeruei, y ſi lo talent no à donat à la obra, lo que mereix; mirau, que es de Fill, à Mare, per ſer lo vos tant eſpecial de ma Religio ſagrada; y que lo primer titol, es de confianza; y de perdo, lo ſegon: y encaraque me conega cuch viliſſim, è indigne de preſentarlo à tanta Mageſtat, per lo que teniu de voſtre fill diui; trobo, que aſſo mateix, es, implorar voſtre Socorro; no arrongancia, quant no hi hà medi mes efficaz pera alcanzar aquell, que coneixer v ſa vileza, é indignitat, eſperimentantſe en vos, en vn cert modo, lo que en Deu proba lo humil, à qui de cerca mira pera engrandirlo; y de lluny al arrogant, y altiu, pera abyſmarlo, ſegons lo digué ſant *A*guſti *Serm. 2. de Aſcens. Domini. Surſum corda habere debemus ad Dominum; ſurſum enim cor, non ad Deminū, ſuperbia v.cat.r. Altus eſt Deus, erigis te, & fugit à te: humilias te, & deſcendit ad te. Quare hoc? Quia excelſus*

ej,

est, & humilia respicit; & alta de longè cognoscit, humilia de proximo respicit, vt attollat; alta, id est, superba de longè cognoscit, vt deprimat. Y que molt, si sou Mare del Socorro, es à saber, de Deu, que no podia pendrer nom mes propri esta vostra Germandat, ni titol mes idoneo, baix del qual se aggregas, que aquest; que enclou, quant de vos pot dirse, puix Alà, que en la llengua Arabiga significa Deu, es tambe lo mateix, que Socorro, que humil demana, y adora rendit à vostres plantes, lo esclau vostre mes indigne,

Anton Ignaci Descamps de la Compañia de IESVS.

PROLECH AL CHRISTIA LECTOR.

HAVENT anat lo any 1660. *à la penultima Congregacio Provincial, que la Provincia de Aragò de la Compañia de* IESVS, *tirguè en la Casa Professa de la Ciutat de Valencia, per trobarme Rector de aquest Collegi, (com solen los demes Superiors trobarse en semblants juntes) donam lo Pare Iuan Baptista Viuet, que lo era del de Barcelona, vna Relacio impressa en Espanyol,*

que contenia breument la noua Germandat de nostra Senyora del Socorro, (y esta era sa inscripcio, y serà perzo lo terme, que mes vsarè, que auerla donat titol de Congregacio; es estat, per anomenarla aixi lo Papa Innocenci deze, que la abonà, com en son lloch veurem) que vn Pare de nostra Companía, auia fundat en lo Collegi de la Ciutat de Sancta Fe del nou Regne de Granada en les indies Occidentals de la America, la qual se auia ya publicat, y estes molt, en Espanya, y auian entrat en ella moltissimes persones: al tornarmen de Valencia à est Collegi, y passant per lo de Barcelona, encontri als Pares Alonso de Pantoja, y Alonso de Alarcos de la mateixa Companía, que anauan à Roma, aquest, pera ser Procurador General, en aquella Cort de les Prouincies de Espanya, è Indies Occidentals, y aquell, com à Procurador General de la sobredita sa Prouincia del nou Regne de Graneda, de qui me informi de la dita Germandat, y del Pare, que la institui, per callar son nom aquella Relacio, y ò pogui fer de proposit, perque en Companía dels dos arribi à esta Vila, ils tingui, alguns dies en est Collegi, conforme al vs de la Companya y dell partiren pera Roma. Informat de Congregacio tant Sancta, y profitosa, em resolgui de establirla en nostra Iglesia, y en esta Vila; aixi per la commissio, quem donà lo dit Pare Pantoja, de poder en ella rebrer, quants volguès; per la, que lo dit Pare auia rebut de poder comunicarla à altres, de aquella Germandat de Sancta Fe, quant fos absoluta-

ment necessaria la tal commissió pera ser della (de que mes abaix se parlarà) com tambe, per los priuilegis, que goza la Compañia en orde à semblants estensiens, com ó probi en la sumaria Relacio, que doni à la Estampa, lo any 1662. en llengua Castellana, y probaré en esta, en son lloch, que va en Català, peraque mes se estenga sa noticia, que no son pochs en estos Comptats de Rosselló, y de Cerdanya, y del Principat de Catalunya, que son ignorants de aquella, especialment los que viueu en les aldees, y montanyes: y per auer hi arrest, ó decret de la Soberana Cort destos Comptats de Rosello, y de Conflent, que no pugan imprimir en ells algun tractat en Castellà, los naturals: y encaraque les dites raons no aguessen apoyat, y vençut los meus sobredits desitgs, me aguera determinat de communicarla nouament ab les requisites condicions; y ó posi per obra, ab lo fauor diuino del modo, que dirè. Communiqui lo intent ab lo ilustre Senyor Bonauentura Cabaner Canonge de la sancta Iglesia de Elna, que llauors era Vicari General Apostolic de aquest Bisbat, y lo abonà concedint facultat, peraque se establis, y publicàs, com ò fiu en vn Sermo, que prediqui en lo maior Temple, que es sant Iuan; y entraren en ella innumerables persones de tots los estaments. Ajusti vna altra diligencia, y fenc, escriurer, à vn Pare tambe de la Compañia, anomenat Adrià de Escuda, Lector de Theologia, en lo Collegi de Seuilla de la Prouincia de Andaluzia, pera tenir mayors noticies de dita Germandat, y pensar quen

tendria alguna, per venir à parar à aquella Ciutat los que venen del nou Regne de Granada; y axi fou; perque me embià vn trasllat de vna Relacio impressa, de la mateixa Germandat, que narra algunes coses particulars, que laltra no contaua; la qual traduida de Castellà en Català occuparà la primera part de aquest Tractat, y serà la materia mes principal dell (que lo que contendran les demes parts, ia se dirà en son lloch, y en lo index, que à la fi se posarà). Pero pera obuiar varies difficultats, que alguns alzauan, y mouian, encaraque ses solucions eran molt facils, y peraque restàs la veritat mes calificada, y la pietat mes confirmada, y pera satisfer als feruorosos desitgs dels Congregants, al cap de alguns mesos supliqui per carta al sobredit Pare Alarcos, mon Amich, y conegut, residint yà en la Romana Cort se seruis de obtenir de nostre sant Pare Alexandre setè, Bulla especial perà la Germandat, que se auia fundat, en est Collegi de la Companya, ó Iglesia, y Vila, à imitacio, de la que estaua en la dita Ciutat de Sancta Fe, semblant, à la que despachà Innocenci dezè pera laltra primerament instituida; y se alcanzà, is posara en la segona part de aquest Llibre; que contê vna noticia tant profitosa pera tots, que peraque ò sia, se dona à llum; pus com lo Sabi diu, Ecclesiastici cap. 10. & 41. lo saber abscondit, y amagat; y lo tresor, que nos veu, nis communica, no son de profit.

Tot asso he dit, y aduertit pera donar rao de aquesta obra,

obra, peraque ſe alabe la diuina Prouidencia, quant per tants inopinats camins dels homens, volguè quès trobàs aqueſt loyel, y eſpiritual treſor; y com dell participauan los del altre mon, dich los que habitan en la America, que es vna de les quatra parts de aqueſt, gozaſſen del mateix, los moradors deſta altra, que es la Europa; is comunicàs à les Prouincies de França, com ſe auia eſtès, per les de Eſpanya, puix ya en differents Ciutats de aquella à corregut ſa fama, aſſentantſe moltiſsimes perſones en la dita Germandat; y bolarà mes quant eſta Relacio, com ſe eſpera, anirà en la natural llengua de aquell Regne, auent eſtat aqueſta Prouincia de Roſello; y Vila fideliſsima, la primera, entre totes les de Europa, que à obtingut Pontificia confirmacio pera dita obra, y Germandat, alentant à ella ab multitut de gracies, Iubileus, é Indulgencies, que communica lliberal als que militaran baix della, peraque mes ſe adelante, y vaya en aument la honra, gloria, y deuotio dela Sanctiſsima Verge del Socorro, (quel tinguê de Deu il rebè tal, y tant gran eſta Soberana Reyna, en lo primer inſtant de ſon Ser, ques veu plena de gracia, ſens incorrer en lo peccat original) y eſperimenten eſt, tots los Faels, eſpecialment, los de ſa Gongregacio; la qual, per medi dels que eſtan alliſtats en ella, eſtà continuament offerint à Deu (à mes de tantes oracions, y exercicis eſpirituals) lo ſacrifici mes agradable à Deu, qual es lo, de ſon Fill, que ſe li preſenta en la Miſſa (per tantes que cada dia ſe celebran per

los della, ò manen celebrar) sent, lo medi millor de que podem vsar, y en que podem emplearnos, pera obligarlo à perdonar la pena, ó aliuiar la, de les animes, per les quals lo offerim; y sent també lo dit sacrifici de la Missa, de totes les charitats la primera, y mes principal, y excellent, que v pot fer per les sobredites animes de Purgatori, per rebrer estes mes aliuio deix suffragi; y Deu ne trau deix sacrifici mes de gloria, que de totes les altres juntes, y es molt creible; que entretant, que lo Sacerdot celebra Missa, per les animes de Purgatori, seguint lo costum de la Iglesia, nostre Senyor Iesu Christ, que està à la dreta de Deu lo Pare, li prega de finir, ò de afloxar llurs penes, per sa consideracio. Perque encaraque lo Saluador no estiga yà en estat de mereixer, ni de satisfer de nou; ab tot pot fer en quant home, oracio, è intercedir per tots los homens, com ò fa actualment. Perzo escriu sant Pau, ad Rom. 8. ad Heb. 9. que Iesu Christ sen pujà al Cel, per presentarse per nosaltres deuant del conspecte de Deu, en calitat de Intercessor, y Aduocat. Axo basta per nos fer compendrer la efficacia de este venerable sacrifici, pera deslliurar les animes del Purgatori; pus que no podem offerir à Deu, cosa mes propria, pera aplacar sa justicia; que noi hà cosa que no puga alcanzar de son Pare, quant es seruit de demanersela.

Acerca del estil, y llengua, en que è escrit aquest Llibre, à de notarse, que dels Catalans, alguns vsan en lo pronunciar, y en lo escriurer, en differents vocables de la lletra A, y altres de

la E, com en los noms, que tenen la terminacio singular acabada en A com aquesta veu, sciencia, ò Doctrina, y les semblants, en lo plural diuen, vns, sciencias, ò doctrinas; y altres, sciencies, ò doctrines; à estos seguirè, axi perque vsan de aquest modo de parlar, les Ciutats de Catalunya, aont se parla millor la llengua Catalana, com son, les de Tortosa, y Lleyda, y delles lo après la de Valencia, que sonc dels naturals de les mateixes conquistada, quant estaua en poder de Moros, en temps del Rey don Iayme, anomenat, lo Conquistador; com tambe mogut desta rao, y es; perque segons proba lo Doctor Andreu Bosch Perpinyanès, en lo epitome dels Titols de honor, en lo Llibre primer, en lo capitol onzè, la dita llengua Catalana te son principi de la Llatina, y axi la paraula, que se acercarà mes à esta, ò la terminacio, serà mes propria, y apta pera aquella: luego de la manera que en les dites veus, sciencia, y doctrina en lo singular acaba nostra llengua en A, com la Llatina, à de escriurer en lo nominatiu plural en E, pera millor à esta correspondrer, y no en A, afegint la S; com se acostuma, y dient, sciencies, doctrines &c. proseguint la mateixa terminacio, per ser nostres noms inuariables, com se sol, en los Llatins, que no la tenen different, com se proba en cete, veru, gummi, y altres. Y de aqui trach, è inferesch vna falta en molts dels que se precian de parlar, lo Català mes delicat, y pur, y es; ques valen de la lletra E, aont an de posar la A; sia exemple: per dir aman, ò amauan (y lo

mateix fan en semblants Verbs, ó finals y diuen; amen, ó amauen; y no be, per dos raons, la vna, que Amo, veu Llatina, y Verb, fa en la indicatiu, Amant, y en lo preterit imperfet amabant, y perzó lo Català no à de mudar en dit modo, y temps, la A en E, sino que à de dir; aman, amauan &c. Laltra rao es, perque sis diu: Amen en lo indicatiu, se confonest modo ab lo imperatiu, que axi com en la tercera persona del plural, fà, is termina: Ament, lo Llati; lo Català pronuncia: Amen, y no i auria differencia de vn modo, ò temps à altre; lo qual es fals. Y la mateixa falta acostuman fer en les terceres persones del singular, dient: Ame, amaue &c. auent de pronunciarse: Ama, amaua, per los arguments, que auem tocat; com no estaria be dir, le doctrine, ò le sciencie: sino la doctrina, la sciencia &c. com ò confirma lo costum, lo qual à preualgut tambe, que axi com abans se deya: homens casts, justs, se diga ara; castos, justos; y estos, per ests, ò aquests, per suauizar mes lo parlar, y pulirlo; y dela mateixa manera, se diu; pues, per puix, ò pus; luego, per dir; al punt, ó donchs, cuya vista, per, la qual: hermós, per bonich, rodilles, per genolls, auent pres eixos vocables, y altres de la llengua Castellana, com ella à pres de la Catalana, lo vocable, empaliar, per lo que deien, entoldar, y altres differents. Lo qual è aduertit, peraque ningu se admire, ni en censure, si alguna volta me valc de semblants termens; per vsar ya dells los entesos en nostre idioma Català, los

los

los llaors del qual podrà veurer lo curios Lector en lo dit Bosch en lo §. 4. 7. y 8 del lloch citat; acent preba que no es inferior al Espanyol, ó de Castella, y que descendeix de la Llimosina, (dita aixi, y prenent son nom, y titol de vna nacio, y Ciutat de França, que se anomena Llimogès) y era la ques parlaua en la Prouenza, en la Guiena, en la, Gallia Gotica, y mes vsada en la Cort del Rey Christianissim, segons Beuter ò afirma lib. 2. cap. 15.

De la dita regla inferesch vna altra falta en molts y es, que per dir, peccat, que baixa del vocable Llati: peccatum, *diuen*: paccat, *y per dir: emperador, de* imperator, *pronuncian* Amparador, *mudant la lletra* E *en* A; *com tambè, per dir: Pare, y Mare, diuen*: Para, y Mara, *no conformantse, ab la* E, *que portan en si los noms Llatins, de aont naixen, que son*: Pater, y Mater; *y lo mateix dich de altres semblants noms, y es est pijor defecte, que lo primer, que aquest te alguna excusa, per quant ya auuy dia molts dentesos en la llengua, diuen en los vocables dalt dits*: las doctrinas, las sciencias, *com ò platica la llengua Castellana, y poden dir, que imitan los accusatius del plural dels Llatins; y que ò fan, per ser la lletra* A *de graue so; y tenir la* E *pronunciacio mes femenina; pero sels pot respondrer, que les dits vocables pronunciats ab* E *son mes suaus; y que supposat, que los Llatins, com se à dit, en los nominatius acaban en* E, *an de acabar en eixa vocal los Catalans, per lo que se à apuntat, en les sobredites veus.*

A

Dich en les ſobredites veus, *que no es pera totes aquella regla grneral, y perzò ſe à de obſeruar, y tenir atencio principalment al vs, y al modo, com parlan, y eſcriuen los mes pratichs; perque la inſtitucio dels noms, y ſignificacio ſolament te dependencia, y naxement dels homens ſabis, que la donaren als vocables. Veuſe clar aſſò en moltes veus; puix, lo que diem en Llati*, muſca, *en Català ſe anomena, moſca; y lo que titulus en Llati, ſe tradueix, titol en Català; y lo que pluma en aquell llenguatge; en eſt, ploma, encaraque alguns pronuncian pluma, pero no tant vſat. Lo qual ſe podria verificar en altres noms, que per no ſer llarc, y per no multiplicar exemples, callo. Ab que ſe confirma lo que è dit, que la principal regla, que ſe à de ſeguir, es, la que platican en la llengua los Autors mes claſics della, y com veja, que los mes delos, que an eſcrit en noſtra llengua, eſcriuen los dits noms en* E, *y no en* A, *ſegueſch la tal idea: ſi be en lo pulpit, indico per millor ſeguir lo vs commu del poble, aont ſe parla, y dir, las doctrinas, ò doctrines, conforme la pronunciacio de aquell, perque tal vegada aparexeria als oients, parlar melindros, y ſeria occaſio de riſa, y de penſar que es afectacio, lo dir; les doctrines, aont tots diuen; las doctrinas, las ſciencias &c. y al contrari, pronunciar eſts mots ab à, en los pobles, que diuen, les doctrines, y les ſciencies &c. los parexeria vn parlar barbaro ò groſſer.* Lo *qual tot à de euitar vn Predicador, que ab tots los medis que pot, à de procurar la mayor gloria de Deu, y*

profit espiritual del proxisme, que acut à sos sermons.

Protesto finalment, segons lo decret del Papa Urbano Octau, que si les marauelles, ó titols honorifichs, que occurriran, tocan en coses, ò persones encara no canonizades, no se les pretenen donar mes auctoritat, que la de vna ben fundada historia humana, subjectantlo tot, no sols al examen de nostra santa Mare Iglesia, sino també; al de qualseuol ben intencionat, que ó voldrà corregir, ò millorarlo: ques pot creurer se trobaran algunes faltes, ò errors inopinats, i materials en esta obra, no sols per ser de home subiecte à ells, sino encara, per tractarse en ella, de moltes difficultats, y questions, que ningu almenos de proposit examina; i no poques delles de tanta conueniencia, i vtilitat, que despres de la saluacio, que cada v à de procurar primerament, i la gracia de Deu; no hi ha altres, que sien tant de profit, pera les animes, i de tanta importancia de saberse, y posar, lo que ensenyan, en execucio, i pratica: puix no ve a ser menos son exercici puntual, i exacte, que desllivrarse aquelles exint desta vida en gracia, de les penes rigoroses del Purgatori, ó en part, ò del tot, com de sa lectura, i consideracio, ò deduirás, Amich Lector. Vale.

INTRODVCCIO

PROEMIAL, A LA GERMANDAT DELA SANCTISSIMA VERGE DEL Socorro.

SUMMARI.

PERA mayor, i millor explicacio de la Germandat, ó Gongregacio de la Sanctiſſima Verge del Socorro, nouament inſtituida, y de algunes altres antigues, que per cauſa della, hauem de tractar en aqueſt Llibre, me à apparegut conuenient, preceis aqueſta introduccio, ò proemi diuidit en los cinch ſeguents preludis, que ſeruiran de donar mes llum, i claredat à la materia, y obra, de que à de parlarſe de propoſit. Contè lo primer preludi, que coſa ſia Germandat; lo ſegon, la eſplicacio de la definicio, i à qui pro-

priament conuè ; lo ters , quantes maneres hi ha de Germandat ; lo quart , esplica la Llegal , *y* Adoptiua ; y lo quint , parla de la espiritual , i de la ques tracta en aquest Llibre ; ab vna exhortacio al mutuo amor, ab que se an de voler los que son germans, per qualseuol titol, quels conuinga gozar de aquest, tant cordial.

PRELVDI PRIMER.
Que cosa sia Germandat.

NO hi ha cosa mes sabuda , ni coneguda , que lo nom de Germandat ; y los mes dels homens, son vns , Germans dels altres : y differents Doctors tractan aixi de la Germandat , ques tal , verdadera , y propriament ; qual es , la Natural , com de les que impropriament ó son , com la adoptiua , espiritual , i la que tenen los que militan baix de differents religions , terceres regles , congregacions , i confraries ; i ab tot , no è trobat en ningu dells , ço es , dels que è llegit , que no son pochs , que declaren , en que consistesca propriament, en cõmu la Germandat, i per quina rabo , ó similitut presa de la difinicio essencial de aquesta , se attribuesca est nom à les demes : ab que serà mes difficultos lo definirla. Pera lo qual es menester suppolar lo ques segueix.

Primerament supposo ab lo doctor Argelich sant

Thomas *in 4.dist.40.q.vn art.1.que la consaguinitat* se diu, i es vn vincle,vnio,i propinquitat de persones,que baixan de vn mateix tronch. Anomenas vincle,perque los consanguineos, per los mateix cas,que portan descendencia de vna mateixa sanch, ó ab esta communican, estan, com à lligats, i vnits ab vincle de amistat. Lo qual mes clarament indican aquelles paraules: *que decendeixen de vn mateix tronch*, perque naxent de vna mateixa rael, i rebent della, virtut, es forços, que entre si, ô per lo menos se segueix, que an de estar lligats, com à rames de vn arbre. Y encaraque tots los homens tingan son principi del Patriarcha Adam, i sa virtut se communique à tots, en quant à la especie, pero no, en quant à la indiuiduacio, complexio, i semblança de costums; perque estes coses an de prouenir del tronch propinch, i mes vehi, è immediat: y perço los descendents, quant mes remots estan del tronch, menos son, is troban à ell semblants, com be notà sant Isidoro citat *in cap. consanguinitas 35. qu. 4.*

Segonament supposo, que la consanguinitat se distingueix, is comparteix per llinees, y graus. La llinea es diu, i es vna colleccio dispota, ó ordenada de persones descendents de vn mateix tronch; ó totes les persones consanguinees preses, ó considerades collectiuament, ó juntes: i esta llinea es pren, i es en dos

maneres; perque la vna se anomena recta, ó dreta; i laltra, transuersal. La recta es vna colleccio de tots aquells, dels quals, lo v del altre se origina, i contè ascendents, i descendents. La Transuersal, vna colleccio de consanguineos, ó parents, que descendeixen del mateix tronch, dels quals no se origina, ni baixa lo v del altre: en esta llinea transuersal, ó colleccio se contenen los germans, cosins germans, cosins segons &c. y en laltra recta, lo Pare, Fill, y Net, &c. lo grau se diu vna habitut, ò respecte de coniunccio de vn consanguineo à altre, en orde al tronch, de aont baixan.

Pera comparar los graus de parentiu, ò consanguinitat entre si, i coneixer dos persones, en quin grau de consanguinitat se troben, senyalan tres regles los Auctors; la primera regla es, y serueix pera la recta llinea, i es aquesta: tants graus dista v de altre, ó ab est se vneix, ab quantes generacions descendeix, ó baixa dell. Per lo qual, vn fill es en primer grau de consaguinitat ab son Pare, perque proceeix dell, mitiensant vna sola generacio: lo net es en segon grau ablo aui, perque proué de aquest, mitiensant dos generacions: y lo mateix es dels demes descendents, que lo besnet estarà ab lo besaui, en tercer grau &c.

La segona regla es, i serueix pera llinea transuersa y gual *iuxta Textum in c. ad sedem, & in cap. parentelæ* 35. *qu.* 5. i es la seguent: ab tants graus v està vnit,

coniunt per parentiu ab altre, ó difta dell, en quants cada v dells se vneix, ó difta del tronch commu de aquestos perque solament per rao de aquest tronch vniuersal, y per orde, ó respecte dell, estan coniunts, ó distants: y perço los germans estan en primer grau de consanguinitat, ò parentiu, perque en orde al tronch commu, (que dells es lo Pare, y Mare) lo v, i lo altres estan immediats, ó immediatament vnits, per no regoneixer altre principi criat.

La tercera regla, ques porta *in c. fin. de consanguinit.* es, y serueix pera llinea mateixa transuersal, quant es desigual, i es aquesta: ab tants graus v se vneix ab altre, ó difta dell, quants difta del commu tronch, aquell, ques mes remot, y apartat dell, com es ara: Maria es neta de Pera, Francisco es rebenesneta de aquest; i Pau es rebesnet del mateix Pera; est Pau distarà igualment, ço es, en quatra graus de les sobredites Maria, i Francisca, per distar lo dit Pau del sobredit Pera, en altres tants graus, es à saber, quatra: perque, com solament estigan vnits, i sien conjuncts per rao del tronch commu, no poden mes vnirse entre si; que serà al tronch sobredit, coniunt, lo qui està mes remot dell.

Si be, en la computacio dels graus de la llinea recta conuè lo dret ciuil ab lo canonich, pero no, en la computacio dels graus de la llinea tranuersal, ó

igual,

igual,ó desigual. Perque lo dret ciuil computa,i compta tots los graus, que son en les persones computades, i com i aia en cada vna delles, son grau distint del altre, encaraque totes igualment disten del tronch,computa molas graus en elles lo dret sobredit ciuil: y aixi diu, que dos germans son en segon grau, ò en dos graus, ab lo tronch, perque cada v dells, tè son grau, en orde al tronch commu, i dos fills de dos germans son en quart grau, perque cada v destos descendeix del tronch, per dos generacions distinctes entre si, y consequentment cada v dels mateixos contè dos graus distints, segons aquest dret ciuil; cuya computacio, ordena, que se guarde, la lley regia 3. *tit. 6. part. 4.* tant en lo for Ecclesiastich, com segular, segons ò aduerteix Couarruuias *in 4. decret. 2. p. cap. 6. §. 6. n. 8.* pero en altres contractes, i accions, se à de obseruar la computacio de aquell for, al qual perteneix lo contracte. En quant al matrimoni dels Fels, sempre es deu mirar, i considerar la sobredita computacio del dret canonich, perque en lo que toca à esta part, no pot dispofar res lo dret ciuil, com ó notaren Couarruuias allegat, i nostre doctissim Thomas Sanchez de Mat. lib. 7. disp. 50.

Tercerament supposo, que sols se anomena propriament fill natural, aquell, *Qui procedit*, com diuen los Philosofs., *viuens à viuente coniuncto*, in *similitudinem*

naturæ. Y quant ſe diu en eixa definicio del fill, ques natural, proceeix del viuent conjunt, lo ſentit es, que proceeix del viuent, que li communica à ell, la ſubſtancia à ſi intrinſeca, per la qual, lo concebut ſegons ſa eſſencia, y ſegons ſa entitat, per la qual es fill, ſe conſtitueſca intrinſecament. La ſimilitut empero ques requereix, i de ques parla en dita definicio, peraque v ſe diga, y ſia fill natural, es la ſemblança preſa eſtretament, i per lo menos, ſegons la eſpecie infima, i no baſta la ſimilitut generica, per que la ſimilitut, que ſe demana, à de eſſer en la eſſencia; y per nom de eſſencia, ò de naturaleza; y per aquell: *in ſimilitudinem naturæ*, no ſe enten la rao generica, ſino per lo manco, la eſpecifica, que ſol anomenarſe tota eſſencia, i definicio objectiua, *y* perçó ningu dirà abſolutament que lo Lleó, Angel, pedra, *y* Deu ſon ſemblants en la eſſencia, encaraque conuingan en tenir ſer, ò entitat.

Suppoſat lo dit. Germandat propria, i rigoroſament parlant, ſe diu, i es vna conjunccio, vincle, ó vnio de conſanguinitat, qual ſol ſer, i es, entre los, que com à fills naturals prouenen de vn mateix principi immediat. Y eſtos ſe diuen germans, quant ſon engendrats, i nats de vns mateixos Pares. Baixa aqueſt vocable, *Germandat* del Llati germanitas; com, germà, de *Germanus*: i eſt ſe deriua del nom *germen*, ſegons aduerti Feſto, que ſignifica brot. De aqui es,

que dos, que an nat de vna mateixa Mate, ó de Pares differents, ó son fills de vn mateix pare, i de diuerses mares, nos diuen del tot germans, sino ab la addicio de mitgs germans. *Germen*, escriguè lo dit *Auctor*, *est quod ex arborum surculis nascitur : vnde & germani, quasi ex eadem stirpe nati.*

Del mateix modo est nom *Fraternitas*, que tambè vol dir Fraternitat, ó Germandat es vna conjunccio, ó vnio de Fraternal amor, ò de germans; y de la amistat, i parentiu quei hì entre ells, com à procreats de vns mateixos pares. Y perço lo germà en Llati se anomena *Frater*, ques com si diguessem ; *Quasi ferè alter*, com si casi vn germà fos laltre, ò la mateixa cosa, ò entitat ab ells, segons enseña Gellio *lib.* 13 *cap.* 10. y lo que en nostra llengua es diu cosi germà, es lo mateix, que, casi germà. Les quals significacions lindament, i al cas declara lo nom Grech, *Adephòs*, que vol dir, germà, que consta de la lletra, *A*, que algunes vegades significa entre los Grechs, lo mateix que, *juntament, ò la mateixa entitat* ; i del nom, *delphós*, que significa lo ventre, ò les entrañes · y axi *Adelphòs* significarà, i supposarà per los que nasqueren de la mateixa mare; y que an de amarse, com si fossen vna mateixa cosa; *y* per los, ques diuen vterins, que son los que regoneixen à vna mateixa mare.

Veritat es, que lo vocable Llati, *Frater*, es nom

general, que compren tant los germans de part de mare, i pare, com los que ò son, de part de pare solament, ó de part de sola mare, L. iurisconsultus 10. ff. de grad. & affin. y axi lo germà de part de pare solament, se diu, *Frater consanguineus*, i qui lo es solament de part de mare; se anomena, *Frater vterinus*, en la *authen. itaque mortuo*, C. *commun. de successio.* Y qui es germà de part de mare, i pare se anomena, ex eodem matrimonio progenitus, en la L. sancimus 11. C. commun. de successio. Y los dits germans se diuen juntament; *per vtrumque parentem coniuncti*, *authen. cit. itaqne mortuo. C. commun de successio.* Nats de vn mateix matrimoni, i conjunts, i vnits entre si tant de part de mare, com de mare, pera differenciarlos dels germans, que solament ò son, de vna part dels dos.

PRELUDI SEGON.

Esplicas la sobredita definicio de la Germandat; i à qui conuinga propriament.

HAVEM dit en lo primer preludi, que la Germandat, era vn vincle, ò vnio; lo qual no se enten que sia algun modo, ò entitat absoluta nouament sobreajustada, ó applicada als ques diuen germans, sino ques à manera de vn vincle moral, per la communio, ò communicacio de vna mateixa consaguinitat, que participan, y axi per ser vna certa conjunccio, com per esser, vn respecte, orde de v à altre, ques diu dels Philosophs, relacio predicamental, demana tota Germandat pluralitat, ó dualitat almanco, per quant eix genero de relacions, demanan dos extrems, lo v que se anomena fonament; (à qui son accidentals, pus à Pera li es cosa accidental, ò contingent ser semblant à Pau; ó germa seu; pare, ó fill, i lo mateix à Pau) i lo altre, terme, ara consistesquen formalment en la entitat del fonament, connotant lo terme seu; ara sie sols aquest la forma extrinseca de la tal denominacio, ò relacio de la similitut quei aya entre aquelles dos, ò Germandat &c. ara diga la tal relacio los dos sobredits fonament, i terme, com à constitutius della. Y per esta

causa se à posat, en la sobredita definicio de la Germandat, que à de ser entre dos per lo menos, en tant, que si vn pare, ó mare, no tenen mes, que vn fill, aquest nos diu germà, per no haueri altre; pero si gaudiria de tal denominacio, i resultaria Germandat, si los pares sobredits tinguessen à mes del fill, vna filla, encaraque non tinguessen altres; perque jás trobarian dits extrems, i baix del nom de germà, se comprenen les germanes, L. Lucius Titius 91 §. quæsitum ff. de lega. 3. L. Iurisconsultus 10. ff. de grad. & affin y encara les mullers de dos germans, les quals nos tañan res se anomenan *Fratriæ*, com si diguessem germanes, ó germanesses, L. sexto gradu 3. §. duorum fratrum, ff. de grad. & affin.

Diguerem tambe, que aquells, ara sien dos, ò mes, entre los quals està la Germandat, han de ser fills naturals; perque solament parlo en la referida definicio de la Germandat humana, ó ques troba entre los homens, i no de la communissima, que convinga als homens, i als animals, per no ser esta menester; pero si volem donar vna definicio, que cōprenga à qualseuol Germandat propria, i rigorosa, tant à la quei ha enrre los racionals viuents, com la ques troba en los irracionals, me appar, se podrà accomodar aquesta, i dir que la Germandat *vt sic*, y vniuersalissima es: Vna communicacio de sanch (ó relacio predicamental), qual sol

ser, i trobarse, entre los, que viuents proceeixen de viuent conjunt. La qual definicio conuè à la Germandat humana, com de lo que se à dit, se colligeix; y á la Germandat, ques tròba entre les besties, no solament, à la que i ha entre dos animals, que son fills naturals dels, quels engendraren, com dos Lleons, que nasqueren de vn mateix lleo, y lleona, i altres semblants, sino encara conuè la dita definicio à la Germandat, ques troba entre dos animals monstruos, ò besties, que essent germanes, ó germans, no son filles, ò fills naturals dels animals, quels conceberen, com ó affirma la mes probable opinio dels Filosofs, de dos mules (ò mulets), que nasqueren de vna mateixa burra, i de vn mateix cauall, dels quals no son, nis diuen filles naturals: perque encaraque cada vna delles, proceesca viuent, de vn, i altre viuent conjunt, ço es, communicantli sa substancia, de la qual intrinsecament consta; pero com no proceeix, *in similitudinem naturæ*, es à saber semblant en la rao especifica, sino en la Generica, pus ni la mula, nil mulet es de la especie de cauall, ó de jument, sino de la communa de animal; de aqni es, que nols conuè, à les dos sobredites mules, la rao de natural filiacio, ni es Pare delles, lo cauall; ni mare, la jumenta, encaraquels conuinga propriament la rao de Germandat, i ser germanes, per lo que està apuntat. Axi com si nasquès vn home de vna femella

bestia, i de vn home; aquell seria, is diria fill de vn home, i no de la bestia, quel pari, perque no procchi de aquesta; *in similitudinem naturæ.*

Encaraque appareix la tal doctrina singular, per no auer trobat algu, que tracte della, i que examine eixa materia, la seguèsch, per restribar en lo fonament dit; y confirmase ab la que aprengui, y me enseñà mon doctissim Mestre lo Pare doctor Augusti Bernal de nostra Compañia, i despres donà à la Estampa, en lo tomo *de Incarnatione Verbi Diuini*, que dels Doctes à estat tant estimat; lo qual Auctor *disp.* 66. §. 4 *num.* 33. nota agudament, que no es vna mateixa cosa ser v fill propri, ò propriament de algu; ò esser de aquest natural fill: perque encaraque lo qui es fill natural de algu, es fill propri de aquest, no empero al contrari se seguei x neceſſariament, que peraque algu sia fill propri de altre, lo aia de ser tambe, de aquest fill natural. Per quant molt propriament se anomena propri aquell, que no es estrany; pero fill natural sols propriament se diu aquell, à qui conuè la definicio, que donarem en lo primer Preludi, i declaram en est; que es: *viuens à viuente coniuncto in similitudinem naturæ*; i com pot trobarse vn fill, que sia propri de algu, ò no estrany, ni ageno; sens que proceesca dell, *in similitudinem naturæ*, de aquis trau, que pot hauer v, que sia de algu fill propriament, ò propri encaraque propriament no

sia

ſia fill natural dell.

Eſplico lo ſobredit ab tres exemples, lo primer es: qualſeuol home, ó Angel, per ſer criatura racional te vna certa aptitut, que axi com mes particularment, que les demes criatures irracionals, ſe anomene ſeruent, ó eſclau de Deu, axi també, mes, que totes elles, y ab major titol, y rao, ò dret; ſe diga fill de Deu; per lo qual titol, i dret, Adam en lo capitol ters de ſant Lluch, V. 38. ſe diu, que fou fill de Deu, en la Genealogia de Chriſto Señor noſtre. Poſem, i ſuppoſem, que Deu agues criat à vn home, ab la propria ſubſiſtencia, pero ſenſe gracia, ò culpa; i conſeruat deſta manera: eſt, ſegons lo dit modo de parlar, aguera eſtat fill de Deu, pero no, natural, ni propri; ſino eſtrany; empero ſi retenint la propria ſubſiſtencia, ſegons eſta ſe vnis à la abſoluta Diuina ſubſiſtencia, llavors encaraque no ſe entenguès, ques feia fill natural de Deu, ſe entendria, ques feia, de fill eſtrany, conjunt; de ageno, propri. Lo ſegon exemple es, ſi conſideram vna humanitat, que Deu agues produit, *de potentia abſoluta*, ſens alguna ſubſiſtencia agena, ó propria, i conſeruat per algun temps: eſta ſi agues proceit de home, i dona, aguera eſtat deſtos filla natural; y conſequentment, filla de Deu, com ò fou Adam; no propria filla, ſino eſtranya, i agena; pero ſi deſprès la dita Humanitat ſe vnis ab la perſonalitat, ó ſubſiſtencia rela-

tiua del Diuino, Verb phycament, encaraque no se entenguès, ques constituia filla natural de Deu, se auia de concedir, ques constituia filla de Deu, propria, en quant est terme *propria*, nega agena, ó estranya, y en quant priuatiuament se opposa ab esta.

Lo tercer exemple es pren de lo que la Fe enseña en Christo, lo qual, segons diuen los Theolechs, i la mateixa Fe Catholica; encaraque en quant home, especificatiuament considerat, se diu, i es fill propri, i natural de Deu; ab tot, en quant home reduplicatiuament pres, i mirat, no es de fe, que sia fill natural de Deu, pero si fill propri, en quant est vocable *propri* es distint, de lo ques ageno, i estrany. Perzó diguè sant Pau, *ad Rom. cap. 8. v. 32. Qui proprio filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum*, aont anomena lo Apostol á Christo près en quant home reduplicatiuament, propri fill de Deu; per no ser en ningun modo fill adoptiu del mateix Deu, differenciantse dels altres Sants, i justos, dels quals lo sobredit Apostol, com se trau de lo que escriu, *ad Hebr. cap.* 1. *v.* 1. diu, que foren fills adoptius de Deu, pero no propris fills de Deu; ni absolutament se diuen fills de Deu, per ser estranys; pero si Christo es diu fill, à saber propri, i no adoptiu, ò estrany. Per lo qual lo Concili Francofordiense, en les cartes, que embià à tots los Fels de España, *colum.* 16. diu: *Quid est adoptio, nisi charitatis copulatio, quâ Pater adoptione sibi copulat filium, quem*

proprium non habet. Lo qual Concili nega, que Christo sia fill adoptiu de Deu, i es de Fe, que no lo es; y concedeix, que lo es propri, en quant home, près reduplicatiuament, ço es, no solament, segons la diuinitat, pero encara segons la Humanitat; que aixo significa esta manera de parlar; aixi com, entre los Theolechs, aquella proposicio, que demunt, auem pronunciat, es à saber; que Christo, en quant home, especificatiuament considerat, se diu, i es fill propri, i natural de Deu, contè aquest sentit: *Diuini Verbi suppositum, quod est homo, dumque est homo filius est Dei proprius, & naturalis*: ques lo mateix, que dir, que lo Verb Diui, lo qual es home, i sent home, i consequentment Christo, en quant home especificatiuament pres, i mirat, es propri fill, i natural de Deu. La qual veritat senclou en aquestos dos principis de la Fe, lo primer es: Que lo Diuino Verb ya *ab aterno*, ò desde la Eternitat, i aixi abans de ferse home; i de sa naturaleza es fill natural de Deu: lo segon es, que lo mateix Diuino Verb, per la Assumpcio de la sacrosancta Humanitat, no se destrui, nis conuerti en altra cosa, ni fou priuat de alguna perfeccio sua.

Ya sè que molts de differents Escoles, axi de la Thomistica, Aluarez, Cabrera, Medina; com de la, de nostra Compañia, Suarez, Vazquez, Valencia, lo eminentissim Cardenal de Lugo, y altres molts.

absolutament afirman, que Christo, encara en quant home reduplicatiuament considerat, es fill natural de Deu: la major part dells diu, que en quant home reduplicatiuament, es fill natural de Deu, solament analogica, è impropriament; altra part sent, que lo es tal, propria, i vniuocament. Est vltim sentiment me desagrada, pus la definicio del fill natural, que è donat dalt, no conuè à Christo, mirat, en quant home reduplicatiuament, perque encaraque proceesca, viuent de Deu viuent, pero no coniunt, ni *in similitudinem naturæ*; perque encaraque Christo, en quant home reduplicatiuament sia conjunt à Deu, i vnit, nos diu, que: *procedat à Deo coniunctò*, perque, en quant home reduplicatiuament, no es, ni proceeix de Deu, communicantli à ell, la Diuina substancia, per la qual, ò ab la qual, segons la naturaleza humana, intrinsecament se constituesca, qne es menester, pera poder dirse, que proceia *à Deo coniunctò*, com se infereix de la eplicacio posada en est preludi, sobre la definicio del fill natural, i en lo precedent. A mes de aixo no proceeix Christo reduplicatiuament pres, en quant home, de Deu, *in similitudinem naturæ*, requisit, ques necessari pera la rao de natural fill: que si solament bastàs pera constituir la essencia dest, proceir viuent de viuent, superflues serian les demes particules, que tots los Doctors admeten en la sobredita definicio del natural fill. Que

Christo en quant home reduplicatiuament no procees-ca de Deu, *in similitudinem naturæ*, es clar, i cert, pus segons la Humanitat, ni te idemtitat ab la Diuina essencia, ni ab esta conuè, en la rao especifica.

Pot dirse ab tot Christo, en quant home reduplicatiuament fill natural de Deu, no *absoluté*, sino, *cum adduo*, es à saber, impropria, i analogicament; ò per vna similitut imperfecta, en quant lo nom de fill natural, *per quandam analogiam*, se esten à aquell, que imita al fill natural, en quant fill natural, en la primera com proprietat de aquest, perque en esta Christo lo imita en quant home reduplicatiuament pres, ço es, en lo dret hereditari, que te per rao de la vnio substancial, y personal. Aixi com, quant diguè Deu: *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram*, fasam lo home à imatge, i semblanza nostra, *Gen. cap.* 1. *vers.* 26. no parlà de la propria similitut, ni de la semblanza en la naturaleza, sino de la impropria similitut, i de la semblanza en lo imperi, ó la similitut de certa capacitat, pera imitar imperfectament lo diuino imperi, com se trau de altres paraules, mes abaix, en lo citat capitol.

Pero encaraque Christo en quant home reduplicatiuament près, nos diga absolutament fill natural de Deu; i sia, considerat de est modo, per lo mateix ser de home, fill de Deu, com se anomena Adam, de

ſant Lluch, en lo capitol 3. citat, num. 38. per lo mateix cas, que tè physica, i perſonal vnio ab *D*eu, i ab lo fill, no pot dexar de ſer fill de *D*eu propri, diſtint del ques ageno, i eſtrany, tenint ab eſt priuatiua opposicio, i differenciantſe de adoptiu, à qui ſe opposa lo propri, com ſe ha dit. Per lo qual Christo reduplicatiuament en quant home ſe dirá fill de *D*eu, propri aſſumptiu, ço es, per aſſumpcio, es à ſaber, per la conjunccio de la Humanitat à la perſona Diuina; per la qual vnio la Humanitat es à *D*eu propria, i no eſtranya, is trau de lo que diguè Hugo de ſancto Victore *tom. 3. in Apolog. de Verb. Incarn. cap. ſeu q. 2. Filius tribus modis dicitur: Adoptione, vt nos per fidem,* (nempe viuam) *ſuſceptione, vt mediator, ſcilicet, homo aſſumptus; naturâ, vt Verbum, quod eadem ſubſtantia eſt cum Patre, non perſona; & eadem perſona cum mediatore, non ſubſtantia.* En les quals paraules dona à entendrer aqueſt *A*ctor grauiſſim la veritat deixa doctrina, ço es, que Christo en quant home reduplicatiuament près, fill propries de *D*eu; pero no, fill natural, ni axi ſe à de dir abſolutament conſiderat en eix ſentit. La qual propoſicio, es à ſaber; Christo en quant home reduplicatiuament, no es fill natural de *D*eu, vol dir, i ſignifica: en quant la Humanitat entre *in recto*, à ſer ſubjecte de la tal enunciacio, i lo conſtitueſca. Lo qual ſe pot entendrer, y eſplicar de tres maneres. La primea, ſi ſolament la Humanitat ſe conſidera ſubjecte *in*

recto. La segona, si la Humanitat vnida, ço es, lo aggregat de la Humanitat, i de la vnio. La tercera, i es la millor, si la Humanitat concreta, i subsistent per la subsistencia de Verb; de tal modo, que Christo, en quant home reduplicatiuament, sia lo Aggregat de la Humanitat, i desta diuina subsistencia.

Del sobredit discurs se à de inferir; que axi com la rao de fill en commu conuè al ques fill natural, i al ques propri solament; y que tot fill natural es propri pero no, tot fill propri, es natural; aixi tambe la rao de germà, ó Germandat en commu conuindrà als ques son germans naturals, i als que son tant solament propris germans; i que qualseuol germà natural, es propri; pero no, qualseuol germà propri de altre, ó es, natural seu; com se à dit respecte de dos monstros, que auent nat de dos animals en especie distints, fossen ells de altra especie, (com ò son dos mules nades de vna burra, i de vn cauall, ó mulets) que serian germàs propris, encaraque no, naturals; per no ser fills naturals de aquelles besties: y no verg rao, per la qual nos poguessen dir fills propris de aquells animals: iestos pares propris dells, encaraque no, naturals; per disconuenir en les naturalezes, ò en les especifiques essencies, vns, ialtres.

Finalment diguerem en la definicio de la Germandat, que los que son germans an de prouenir de vn mateix principi immediat, ò causa proxima, i peizo dos

cosins germans, i altres parents, ó consanguineos no son propriament germans, perque encaraque porten descendencia de vn mateix tronch, pero no immediatament, pus lo Aui respecte dels nets, no es causa proxima, ó immediata, sino remota, ò mediata; y lo qui es pare en orde à sos fills, que son rigorosament germans, es immediat principi, ó causa. Per lo qual la Germandat humana, de que sols parlam aqui, com è notat, propria, i rigorosament parlant, es la que conué als que son fills naturals, y la Germandat propria es la natural, que les demes, de que auem de tractar, son impropries, y analogica, ò metaphoricament se diuen tals.

PRELVDI

PRELVDI TERS.

Quantes maneres hi ha de Germandat.

ESCRIVINT lo doctor Maxim de la Iglesia sant Hieronym contra Heluidio, compta quatre maneres de germans, i diu; Que de quatre modos es pot dir v germa de altre, es à saber per naturaleza, per la patria, Prouincia, ò nacio; per lo parentiu; i per lo affecte. Per la naturaleza son germans, los que son nats de vns mateixos pares: i estos son propriament, rigorosa, y absolutament germans, encaraque sien mitgs germans, ço es, de vna mateixa mare, i de pares differents; ó de vn mateix pare, i de diuerses mares: los demés, que se anomenan ab dit nom, se diuen germans impropriament, i per vna certa similitut, que ab aquells tenen, com se deduceix, de los dos antecedents preludis.

Per la nacio se anomenan germans, los que son oriundos de vna mateixa gent, prouincia, ó patria. Perçó sant Pau als Hebreus anomena sos germans, *Rom. cap. 9. v. 1 & seq.* per ser de nacio, i gent hebrea. Es diuen per lo parentiu, germans, los que son deutes, com los oncles, nebots, i los cosins, segons probarem de varios llochs de la sagrada Escriptura. Per lo

affecte, ó aficiò se anomenan vns germans dels altres, de la manera que los Christians se aman entre si ab amor mutuo fraternal: y aquest es lo amor de fraternitat, ó Germandat, que tantes vegades lo Apostol encomana en ses cartes.

Que los deutes se anomenen germans, com los oncles, i nebots, y altres, se proba destos llochs del sagrat Test. Lot era fill de *A*ram, est Aram era germà de *A*bram, ab que Lot venia à ser nebot de Abram, segons consta dels capitols onze, y dotse del Genesis: i ab tot Abram desijant, que entre ell, i son nebot carnal, noi aguès plet, ni questiò, ni entre los pastors del vn, i del altre, posà per raó, i diguè: *Fratres enim sumus*, que eran germans, pera significar lo parentiu estret, quei auia entre los dos, de oncle, i de nebot, com se llitg en lo capitol tretsè del citat llibre del Genesis, *vers.* 8. y lo mateix Historiador sagrat parlant del mateix Lot, en lo mateix capitol catorzè anomenà tambè Germà de Abram à Lot, sent no mes, que Nebot, com se à apuntat, vsant de la phrasa dels Hebreus, que anomenan germans moltes voltes als parents.

De aquest mateix modo de parlar vsa sant Matheu *cap.* 15. *vers.* 46. quant refereix parlant de Christo Senyor nostre: *Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater eius, & fratres stabant foris, quaerentes loqui ei.* En lo qual lloch anomena germans de Christo, à certs deutes

seus, oncles, ó cosins; les quals no eran sos vertaders germans, sino de sant Ioachim, ó de sancta Anna; ò per millor dir, eran fills dells propris, i naturals germans, ò germanes del sobredit sant Ioachim, ó de sancta Anna, ço es, fills de Cleophàs, lo qual era germà vertader de sant Ioseph, Espos de la Verge Maria, segons ò affirma Hegesippo, que fou vehi al temps dels Apostols; citat de Eusebi *lib. 3. Histor. cap.* 11. perque sant Ioseph, y Cleophàs foren fills de vn germà de sancta Anna, anomenat Iacob.

Desta manera be, i doctament interpretan lo dit lloch, sant Hieronym *in cap. cit.* 12. *Mat.* lo venerable Beda *sup. cap.* 1. *Act.* sant Anselm 1. *Corinth. cap.* 9. *& ad Galat.* 1. è Isidoro. *lib. de vita, & morte sanctorum patrum*, aduertint, lo que hauem dit, ques vs, y modo de parlar entre los Hebreus, anomenarse dits parents, germans. Y aquesta es la verdadera esplicaciò de les paraules referides, y no la falsa, i heretical, que donaua à elles, lo impio, y brut heresiarcha Heluidi, que sacrilech deia, que aquells, que en lo dit lloch, i en altres dels Euangelis, se anomenan germans de Christo, eran los que auian nat, despres de Iesu Christ, de sa Mare sanctissima, perque negaua, que esta purissima Senyora aguès restat Verge perpetua; però impugna aguda, i doctament sant Hieronym à est cap de tant suzia heregia, en vn llibre, que composà contra lo

ſobredit Heluidi, moſtrant lo article de noſtra Fe, que enſeña, que *M*aria noſtra Senyora, encaraque Mare de Deu, ſempre fou Verge, abans del part, i en lo part, i deſprès del part.

Ni es contra la ſobredita veritat Catholica, lo que narra ſant Lluch *cap.* 2. *n.* 7. parlant de la Natiuitat de Chriſto, ſegons la carn, que Maria ſanctiſſima pari à ſon fill primogenit, *peperit filium ſuum primogenitum*, puix fonch, lo mateix que dir: Que donà à la llum, i al mon à ſon fill vnigenit, pera redimirlo; per quant aqueſta veu *primogenitus* ſignifica aquell, que primerament es concebut, ó engendrat: perque aqueſt tal goza dels drets, i priuilegis de la primogenitura; i ſer primer nos pren de la actualitat del ſegon, ſino que diu, è importa neceſſariament carencia, ò priuacio de altres abans de ſi.

Molts dels Auctors grechs ab Euſebi *lib.* 2. *Hiſtor. cap.* 1. y dels Llatins, ſant Hilari, i ſant Ambros digueren, als quals cita lo Cardenal Baroni *in appar. annal. cap.* 46. que eran los tals, que ſe anomenan germans de Chriſto, en lo citat lloch; los que naſqueren del primer matrimoni de ſant Ioſeph (lo qual, quant casà ab noſtra Senyora, ni era vell, ni joue, ſino de vna edat madura) abans, ques caſas ab la puriſſima Verge. Pero ſe engañaren dits *Doctors*: pus es coſa certiſſima, que lo glorios Patriarcha ſant Ioſeph, may tin;

guè altra esposa, que à Maria sacratissima, ab la qual sempre conservà la Virginitat, com ò ensenyan sant Geronym contra lo sobredit Heluidi, sant Augusti Serm. 14. de Natiui. Theodoreto *in cap.* 1. *ad Galat.* sant Anselm, Beda, Ruperto Abat, sant Thomas, i altres Doctors Llatins sobre sant Matheu, en lo capitol tretsè; en tant, que sant Pere Damià *epist.* 11. *cap.* 4. *ad Nicolaum Romanum Pontificem*, affirma, què aquesta es Fe de la Iglesia.

Per lo qual Hugo Victori, i la Glossa *in cap.* 1. *ad Galat.* Eckio *homil de sancta Anna*, y lo venerable Beda, *Actor.* 1. senten, que estos, als quals lo Euangelista allegat anomena germans de Christo, eran fills de sancta Anna, Mare de nostra Senyora, i diuen, que antes, ques casàs ab sant Ioachim, del qual tinguè à Maria sanctissima, fou casada dos vegades differents, i que dels dos altres marits antecedents aguè, i foren aquestos, que en lo citat lloch, se anomenan germans de nostre Saluador. Però ni esta opinio à de seguirse, perque la gloriosa sancta Anna, no fou mes de vna volta casada, ni tinguè altre Espos, fora del sobredit sant Ioachim, com ó notan sant Hippolit citat de Nicephoro *lib.* 2. *cap.* 3. y lo Cardenal Baroni *in apparatu, cap.* 46. *& seq.* y proban ab molts arguments nostres Pares Christo fol de Castro *lib.* de Deipara *cap.* 1. i lo mai prou alabat, Francisco Suarez. 3. *p. q.*

28. *art.* 1. *disp.* 5. *sec.* 4.

De que se infereix que la verradera declaracio, i lo sentit de les paraules referides del Euangelista sant Matheu, es; quels sobredits se anomenan per ell, germans de Christo, per lo parentiu esplicat, que ab sa Magestat tenian, accomodantse lo Historiador sagrat al vs, i modo de parlar dels Hebreus, apuntat yà. Y entre los Iuristes trobo, que lo fill del oncle es diu, *Frater patruelis, L. iuris consultus* 10. *ff. de grad. & affin.* Y encara les mullers de dos germans, que nos tañan res, se anomenan *fratriæ*, *L. sexto gradu* 3. §. *duorum fratrum ff. de grad. & affin.*

Ni tampoch se opposa à lo que è dit aquell lloch de sant Lluch, *cap.* 2. *n.* 48. en lo qual formant la Verge purissima amoroses quexes ab son fill preciosissim, de que sens dirli res, ni à sant Ioseph son Espos, se auia ausentat dells, (restantse en Hierusalem, aont auian vingut, pera celebrar la Festa de la Pasqua del cordero) al tornarse à Nazareth; quant perdut auentlo, i trobat entre los Doctors, en lo Temple Hierosolymità, li diguè: *Fili, quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te.* En les quals paraules li manifestà lo dolor, que ella, i son Espòs auian tingut, de perdrel: y vsant de la, de *Pare*, parlant de sant Ioseph, mostrá, i entenguè, que lo era de Christo concebut per obra del Esprit sant, no natural, pus com

se à dit, los dos sempre foren Verges; sino matrimonial.

Pera cuya intelligencia à de notarse, que lo dit sant Ioseph se anomenaua Pare de Iesus, no solament, perque la gent pensaua, que lo era dell natural, com los demes pares de sos fills; (y perço es diu putatiu pare) sino tambè gosaua de aquell nom, perque, com graue, i solidament proba Suarez, anomenat de Paulo quint, Doctor Eximio, *in 3. p. q. 8. sec. 1. & seq.* tinguè tots los drets de vertader Espòs enués la Verge sancta Esposa sua; i per esta causa, i per auer parit esta purissima Senyora son Diuino fill, sent ja casada ab sant Ioseph; per dret, i vertaderament se deia aquest Espos castissim, Pare de Christo. Y la raho es, perque la prole, fill, ò filla, que naix llegitimament de vn matrimoni, ó durant est, es dels casats, de qualseuol part, i de qualseuol manera nasca; be axi com lo blat nat sobrenaturalment en lo esteril camp de algù, es de aquest. Per lo qual Christo Senyor nostre, vertader fill de Maria sacratissima, encaraque nol concebè naturalment, sino miraculosament, es, is diu fill de Ioseph, Espós sanctissim della, iure coniugali, per dret del matrimoni, que estaua ya fet entre los dos, quant se obrà tant singular miracle.

Is confirma lo mateix, perque lo marit, i la muller, per lo matrimoni fan com vna entitat, i com vna

persona ciuil; i de aqui es, que totes les coses tenen communes, fins la prole llegitimament nada: y sent sant Ioseph espós de Maria sanctissima, iper ser ho participant de sos bens, se infereix, que Iesu Christ Fill de sa purissima, i castissima Esposa, i agut della durant lo desposori sobredit dels dos, per virtut del Esprit sant, que fecundà sa Virginal pureza; ò fou tambè, de sant Ioseph sent aquest, com se à esplicat, Pare matrimonial del mateix Christo, lo qual pertenexia, en quant home à la familia de Ioseph, per perteneixer à la familia de la Mare; i esta à la familia de son Marit Ioseph.

Per les quals rahons encaraque sant Ioseph no era pare natural de Christo, per ser estat aquest Señor solament concebut de Maria sanctissima per obra del Esprit sant, com auem dit, i es de fe, ab tot fou mes pare de Iesus, que lo es, lo Pare adoptant, del fill adoptat; de qui sols es Pare adoptiu: y sant Ioseph lo era de Iesus, matrimonial, segons se à declarât; perque encaraque los dos molt purs Espos, auian consagrat à Deu, ab especial vot sa castedat virginea, no deixà per asò de ser llur matrimoni, vertader; i per ser ò sant Matheu anomenà à sant Ioseph, *virum Mariæ*, *cap.* 1. *n.* 20. marit de Maria, aont lo Arabich llitg: *Sponsum Mariæ*, Espos de la Verge Maria.

A la sobredita Germandat de parentiu, pot reduirse la que prouè per via de casament, ó de affinitat. Y axi

veem

veem que se vsa, que lós cuñats, ò cunyades solen anomenarse germans en nostra Llengua, en la Francesa; lo cuñat se diu *Beau frere*, i la cuñada *Belle-sœur*; y en la de Castella, *Hermano*, *i Hermana*, i desta manera molts acostuman dirse dels que tenen tal parentiu.
La Affinitat de aquest modo se defineix dels Theolechs: *est propinquitas personarum ex copulâ carnali proueniens, nullâ ex se præsuppositâ parentelâ.* Perque com, per est acte, ó conexement carnal, es fan vna carn, lo home, i la dona, de aqui es, que los consanguineos de la dona se tornan, is fan propinchs, affins, i parents en lo grau mateix, que ò son ab ella, segons la glossa, *in cap. non debet*, *Verbo in secundo de consanguinit & affinit*, is decideix *in cap. Fraternitatis* 35. *q.* 10.

Lo acte de ques parla en eixa definicio, del qual naix necessariament la Affinitat, impediment diriment del matrimoni, es aquell, que de si es apte pera la generacio, i lo que por consummar lo matrimoni, com defini lo Papa Pio Quint, en la Bulla que tragué al primer de Juliol del any 1568 que comenza: *Ad Romanã*: i lo illicit es sufficient pera induirla, segons consta del Concili Tridenti *ses.* 24. *de reformat. c.* 4. is troba eixa doctrina, *in cap. discretionem, de eo, qui cognouit consanguim.* Pero ab esta differencia, que la que prouè del acte llicit mencionat, se esten fins al quart grau, y aixi com la consanguinitat, fins à dit grau; es impediment

diriment del matrimoni, ço es, que aqueſt nos pot llicitament, ni validament contraurer, ſens preceir la diſpenſa neceſſaria, entre los que tenen la ſobredita affinitat; la qual nada, i prouinguda del acte illicit ſobredit, ſe eſten ſolament fins al grau ſegon, com es de veurer en lo *c. non debet conſanguin. de & affinit.* y en la *ſeſ.* 24. del Concili de Trento, *c.* 4. *de reformat. Matrimonij.*

Per veurer la neceſſitat que i hà de ſaberſe eſt parentiu, lo è eſplicat per auer trobat tal vegada caſament inualido, per affinitat, quei auia entre dos, è ignorarla; prouinguda del coneixement ſobredit illicit; ſens ques cuydaſſen de denanar diſpenſa, per al dit impediment.

Aixi mateix al ſobredit modo de Germandat, per occaſio, ó cauſa de conſanguinitat, ó parentiu pot ajuſtarſe la propinquitat, que prouè à v, de la promeſa, que fa de caſarſe ab altra, i eſta ab aquell; i del contraurer dos, ó fer matrimoni de preſent. Pera lo qual à de aduertirſe, que entre los impediments, que obſtan lo poder fer ſe llicita, i validament vn matrimoni, es lo impediment de la *juſticia* de publica honeſtat, naix eſt de la promeſa ſobredita entre dos, de caſarſe, ques diu, *ſponſalia de futuro*; i del matrimoni de preſent, pus per lo mateix càs, que v contrau matrimoni ab alguna, ò donan paraules de caſarſe, es fa aquell

parent, ò proprinquo ab tots los consanguineos de la Espòsa, i esta juntament se fa, i resta parenta ab los consanguineos de son Espós.

Anomenas aquest impediment de justicia de publica honestat, perque es equitat, i justa cosa, impedir per la publica decencia, i honestat, ques case lo Espòs ab les parentes de sa Esposa; i esta ab los parents de son Espòs. Aquest impediment quant prouè de les Esposalles, ó promesa del matrimoni esdeuenidor se estent tant solament, fins al primer grau, en tant, que si Pera, i Francisca se prometen de casar, sent esta promesa, y essent les Esposalles valides, en orde al casament, que an promès de contractar entre si; ni Francisca pot casarse ab lo germà de Pera sens dispensa del Pontifice, ni Pera ab la germana de Francisca: i si succeis en est intermedi; que Pera tingues acte torpe, del que resulta affinitat, ab la germana de Francisca (aquell, ab esta promesa, com se suppos(a) ni podria dit Pera casarse ab Francisca, ni ab sa germana sens la dispensa sobredita: i lo mateix es respecte de Francisca, si en dit temps caygués en la flaqueza dita ab lo germà de Pera, son promès; perque en est cas se trobaria lo impediment de la publica honestat, i de la affinitat, com se trau de lo dalt dit.

Veritat, ques mes probable, que sis desfan, ò rompen les paraules sobredites, ó promesa ab consenti-

ment dels dos, ó per causa llegitima, que no naix delles lo dit impediment de publica honestat; perque tals esposalles, ó promeses, nos reputan del Concili Tridenti, segons aduerteixen molts Doctors, valides *simpliciter, & absolutè*, sino solament *secundum quid*, y per algun temps, per no auer estat valides ferma, i perpetuament. *Al* contrari es, quant se desfan, per mort de algu de aquells dos, perque tals promeses *simpliciter, & in perpetuũ* foren valides: i perçó delles prouè lo dit impediment, que compren lo primer grau. Pero lo que prouè del matrimoni de present, es à saber, *de matrimonio rato, non consummato* se esten fins la quart grau, com la *Affinitat, inclusiuè.*

Tanbè à de notarse, que aquest impediment de publica honestat naix de les esposalles (per est nom entench aqui, y quant se ajusta; ó promeses, lo que anomenan los Doctors, *sponsalia de futuro*, que al contracte del matrimoni, diuen *sponsalia de præsenti*) nulles, ò del matrimoni inualido; ab tal, que eixa inualitat, ó nullitat, no prouinga de falta de consentiment, com lis fessen per temor graue, ó error de persona, ó sens deliberacio sufficient, i vertader consentiment, com ó decideix lo Text. *in c. vnico de sponsalibus in 6.* Per lo qual no admeto, ni seguesch lo que diu Sanchez *de Mat. disp. 30. lib. 7. n.* 12. ço es; que no prouè algun impediment del matrimoni rato (desta manera es diu,

lo queno es consummat) celebrat sense la presenci del Parocho, ô Curat; y dels testimonis requisits: sino que sento, i a de tenirse, que naix de aqui lo sobre-dit impediment; per quant, encaraque sia inualido lo matrimoni, ques contrau de aquell modo, es à saber, sens assistir lo Curat, i testimonis, es nullo solamentr, per defecte de la solemnitat, ó forma, que demana es guarde lo Concili Tridenti *ses.* 24. *cap.* 1. i no es irrito, per falta de consentiment. Aixi ó decidi la Sagrada Congregacio de Cardenals, querefereix ab altres Doctors, nostre Pare Castropalau *tom.* 5. *disp.* 4. *Punt.* 10. *num.* 3. y consta del capitol *ad audientiam de sponsalibus*, aont se nota, que resulta lo dit impediment de publica honestat, quant vn mattrimoni es inualido, per lo impediment de consanguitat.

Sense les dites Germandats, se troben altres, quals son, les Adoptiues, i les ques diuen espirituals, de totes estes parlarem en los seguents Preludis.

PRELVDI QVART.

De la Germandat Adoptiua.

AIXI com i ha differents maneres de Filiacions, aixi tambè, de Germandats: i entre estes dos relacions, i hà esta differencia, que tota, ò qualseuol Germandat importa, i diu en si filiacio; pero tota, ò qualseuol filiacio no importa Germandat; perque pera ser v fill basta que li conuinga la definicio dita demunt, en los primers Preludis, la qual conuè al qui es vnich de sos pares; pero ser germà v de altre, à mes de ser fill, i de regoneixer pare y mare, ó v dels dos, es menester, quei aja vn altre fill, ó filla dels mateixos, com se à dit, i probat dalt. De aqui es, que Christo Señor nostre, encaraque es propri, i natural fill del etern Pare, en quant Deu, i en quant home reduplicatiuament fill propri, i natural de la Verge sanctissima sa Mare, concebut en ses purissimes entrañes ab modo sobrenatural, i miraculos; ab tot ni en quant, home, ni en quant Deu, te altre germà propri, i natural, per ser vnich fill natural, ó vnigenit, en quant Deu, del Etern Pare solament, i no lo es, lo Esperit Sant, per les rahons, que señalan los Theolechs, en la materia *de Trinitate*; i en quant home reduplicatiuament, de Maria nostra Senyoa.

Suppofat lo dir, axi com i hà vns ques diuen fills adoptius de altres, axi fe podran dir entre fi germans en lo mateix fentit; y parlant de la filiacio, y Germandat adoptiua, ques troba entre dos, à de notarfe, que la cognacio, ó parentiu llegal, es vna propinquitat de perfones, que proué de la *A*dopcio; y que los Iuriftes, en la gloffa portan tres fplicacions de la *A*dopcio. La primera en la lley, *filios familias, ff. de adoptionibus*, en la qual diuen, que; *Adopcio est legis actio, quà qui mihi filiusfamilias non est, sed Titio, Titio datur in adoptionem*. Efta defcripcio, ó definicio no es bona, ni exacta; perque no es de effencia de la adopcio, ques done del propri pare, en adopcio, lo qui fe à de adoptar; pus pot adoptarfe en fill, v, que careix de pare, i mare: laltra raho, per la qual, no es bona eixa definicio, es, perque no declara, ni pofa lo effecte formal de la Adopcio: i lo que pijor es, que efplica la *A*dopcio per *A*dopcio. Laltra, *ad instit. de adoptionibus, lib* 1. *tit.* 11. es defta manera: *legalis actio, ad solatium eorum, qui liberos non habent, pene naturam imitans*. Tampoch efta no es bona definicio, per que fobra en ella, aquella part: *in solatium, &c.* Y falta en aquefta, claretat: *pene naturam imitans*, perque no declara de quin modó, ó en que imite la adopcio à la naturaleza. La tercera definicio fe troba mes abaix vn poch del mateix lloch, i es *Legitimus actus, per quem fit quis filius, qui non est, pene naturam imitans*

Que vol dir : que la adopcio, es vn acte llegitim, per lo qual se fa fill, ó net, lo qui nou es : ó segons diu sant Thomas communment seguit dels Doctors, *in 4. dist. 42. q. 2.* es vna llegitima susccepcio, ò eleccio de vna persona estranya en fill, ò net, ó besnet &c. prenent la, ó fent la, tal. Diuse acte llegitim, ò susccepcio llegitima, perque à de ser segons les lleys ciuils, i canoniques : anomenas suscepcio, ò eleccio, perque per la adopciò pren lo adoptant per fill, ò net al qui, la naturaleza no li à donat, i ab lo qual suppleix lo defecte desta. Diuse *de vna persona estranya,* perque esta es fora de la potestat del adoptant. Posas aquella paraula; *en fill, ò net,* perque ningu pot ser adoptat pera germà, ò Pare, *Leg. Nec apud; Cod. de hæred. inst.*

Ni aquestes definicions son del tot exactes; perque no declaran, ni posan lo effecte formal de la adopcio; i per no ser tant clares, perque es molt obscur que cosa sia ferse fill, aquell, que no lo es; i quanta, i quina sia aquella casi imitacio de la naturaleza. Finalment com estes descripcions de la adopcio conuingan solament à la adopcio humana, no son aptes, pera la adopcio en commu, encaraque donen molta llum, pera penetrar, i definir aquesta mes vniuersal, de que se parlarà mes abaix.

Tres maneres de parentiu, diuen los Doctors, quei hà, que prouenen de la sobredita Adopcio, (de les condicions,

condicions, y requisits; y de la adopciò perfecta, è imperfecta tracta lo pare Thomas Sanctez *de Mat. lib.* 7 *disp.* 63.) la primera es, is troba en la recta llinea, entre lo adoptant, i adoptat, segons consta del §. *ergo non omnes instit. de Nuptiis. & Leg. quin etiam ff. de Ritu nuptiarum.* La segona se anomena Lateral, ó en la llinea transuersal entre lo adoptat, i los fills carnals de aquell qui adopta, com se proba del §. *inter eas, instit. de Nuptiis. & Leg. per adopcionem de Ritu nuptiarum, & c. vnico de cognatione legali c. adoptionem* 30.q.3. La tercera se funda en vna certa affinitat al modo de la carnal affinitat; entre lo adoptant, i muller del quies adoptat, i entre lo adoptat, i la muller del adoptador, *iuxta Leg. adoptiones ff. de Ritu nuptiarum.* Y tots los Doctors ab sant Thomas *in* 4. *dist.* 42. *art.* 3. *in corpore*, affirman, que qualseuol deixes cognacions, i parentius, es impediment diriment pera vn matrimoni, que se à de fer, ò contraurer. Si be la adopcio feta sense authoritat del Princep ó del Magistrat, ó jutge, no es de efficacie algu, perque les citades lleys demanan, com à forma, eixa condicio; la qual faltant, cau lo acte, i desfalleix, i resta inualido, com doctament notaren Angelo *verb. Adoptio n.* 3. Silu *eod. verb. n.* 8. Sanch allegat, i altres.

Tan bè à de aduertirse, que lo fill adoptiu no es fill propriament, sino metaphoricament, per vna certa semblança imperfecta, è imitacio del fill propri, i natural;

perque com lo fill, apretada, i propriament anomenat, aja de tenir vna essencia semblant à la del genitor, ó pare, i rebuda dest; y lo fill adoptiu de Deu, te vna naturaleza rebuda de Deu, pero no semblant à Deu, ni à la de Deu; lo fill adoptiu humà te vna naturaleza semblant à la del adoptador, pero no rebuda dell; perço los referits Doctors describint la adopció, diuen della, que casi imita à la naturaleza: la qual imitació posan, y constitueixen communment en que aquell, que se adopta, te dret pera la herencia, (es à saber) dels bens de aquell, de qui se adopta. Pero encaraque sia veritat, que la adopcio humana done realment aquest dret al adoptat, no es de essencia de aquesta adopcio, est dret, ni lo radical dret à la herencia: y consequentment, ni serà de la rahó formalissima de la adopció en icõmù, tribuir lo sobredit dret à la herencia *simpliciter* tal, i verdaderament, com ò proba Bernal citat *disp. 63. sec. 1. n. 6.*

Consisteix pues dita imitacio, en que, aquell, que se adopta, se à de auer, y tractar, com si fos natural fill, es à saber, per aquella communicacio de bens, que segueix connaturalment en lo fill natural, à la mateixa rao de fill natural. Per lo qual à de participar, i gozar del domini en la azienda del adoprant; perque en lo fill natural, que reb la substancia mateixa del pare, la participacio de sos bens es primera proprietat, y es

molt consequent, que qui te la substancia intrinseca del qui lo engendrà, tinga del mateix la substancia extrinseca, ço es, los bens temporals, que no sols se anomenan azienda, sino encara substancia segons lo de sant Lluch *cap. 15. v. 12. Pater da mihi portionem, quæ me contingit*, y enel *vers. 30. dissipauit Substantiam suam.* Y axi com lo adoptiu à de imitar al fill natural, en quant fill, es necessari que lo imite en esta participacio dels bens, y extrinseca substancia.

Lo qual facilment trobarèm, y en lo fill adoptiu huma, per tenir est dret de percebrer, y rebrer per lo menos alguna porcio dels bens del adoptador; y en lo fill Diui adoptiu; perque axi com Deu te vn fill natural, à qui communicant sa essencia, consequentment lo constitueix Señor de totes les coses, axi tenint fills adoptius, per lo mateix cas los constitueix participants de vna gran, y bella part de aquells bens, dels quals, ell per essencia es Señor: per quant los confereix dret à la sempiterna gloria, que es vn estat perfet per la aggregacio de tots los bens, *status, omnium bonorum aggregatione perfectus.* La sobredita explicacio nos declara la analogia, y proporcio de vn fill adoptiu ab lo natural, perque est imita al pare perfectament, perque dell reb la substancia, que al genitor era intrinseca: pero lo adoptiu imperfectament lo imita, perque reb del vna substancia estrinseca al mateix. Per aont, axi com en lo fill

natural à la recepcio de la substancia physica del genitor segueix vna certa participacio del nom, de la honra, del amor, de les caricies del pare; axi en lo adoptiu à la recepcio de la substancia esterna, ó del dret pera rebrer la segueix vna certa participacio, ó dret pera communicar en alguna part, alomenos, de tals bens: lo qual facilment se veu, y discorre en lo fill adoptiu, axi en lo diui, com en lo humà

Pera saber pus exactament, definir la Adopcio, està à de distinguirse; perque ò se pren per la accio de adoptar, ó per la forma que constitueix al fill adoptiu. Presa en el primer modo es, *moralis assumpcio viuentis intellectiui extranei, ad imitationem filij proprij in participatione bonorum patris.* Aquesta particula *Moralis Assumptio* esclou la physica assumpcio, com la generacio del propri fill, y la assumpció hypostatica. Estes paraules *viuentis intellectiui* se posan ys substitueixen en lloc de persona: perque si esta no se esprimeix en la generacio del fill propri, no es menester esprimirla en la definicio del impropri. La veu, *Extranei* declara, que aquell, que se adopta, deu no preceir substancialment coniunt al adoptador; y sent la adopcio moral, despres desta à de perseuerar no vnit ab ell substancialment, com lo es lo fill propri ab lo Pare. Les demes veus, *ad imitationem &c.* contenen la proprissima differencia de la adopcio, ya declarada. Sis pren la Adopcio en lo altre segon

modo es, *Titulus, quo viuens intellectuale extraneum imitatur filium proprium in participatione bonorum Patris.* La qual definicio es clara per lo que se à dit, i vol dir: ques vn Titol, per lo qual lo viuent intellectual estrany imita al fill propri en la participacio dels bens del pare. Afegesch vna nota, y es, que vn home just, ques propriament fill adoptiu de Deu, es pot dir impropria, i analogicament fill natural, per vna certa similitut ab est, axi en lo dret à la herencia, com en lo fonament de aquest dret, ço es en la participacio de la naturaleza diuina, intrinseca, è inherent en lo fill de Deu, adoptiu: lo qual fonament no te lo fill adoptiu huma, segons agut ó aduerteix lo docte Mestre meu, en Theologia, Agusti Bernal *disp. 66. sec. §. 6. n.* 109. *in fin.*

Pera declarar que cosa sia lo titol sobredit, en los fills adoptius de Deu à de suppposarse lo que la Fe enseña, que Deu nostre Señor se adopta pera si fills, com son los homens justos que real, y propriament son fills adoptius de Deu, segons consta de la carta primera de sant Ioan *cap.* 3. *v.* 1. y de sant Pau *ad Rom.* 8. *v.* 15. 16. & 17. & *ad Galat.* 5. & *ad Ephes.* 1. *v.* 5. Y del Conc. de Trento *ses.* 6. *c.* 16. y al just conuenen tots los effectes, que porta ab si la definicio de la adopcio. La forma que constitueix formalment lo fill adoptiu de Deu, ó la forma entera, y total de la diuina filiacio consta, ó coaleix de la calitat de la gracia habitual, y del affecte

G

de la diuina voluntat, que admet lo subjecte à la participacio dels bens especials, y en particular de la eterna benauenruranza. Perque la diuina filiacio se fa ab mes perfet modo, que la humana: esta solament contè vna forma al adoptat extrinseca; y aquella contè vna forma al adoptat intrinseca, es à saber, vna participacio accidentaria, y concedida à esta vida, ço es, vna calitat de gracia: laqual com pot estar, y trobarse en vn subjecte, sens quel fase, torne, ó constituesca fill adoptiu de Deu, (perque *de absoluta potentia* diuen molts Doctors, que pot trobarse la tal gracia en vn peccador, sens ques diga, ni sia fill de Deu adoptiu, y se troba en Christo, sens quel denomine, ni sia per ella fill adoptiu de Deu, per tenir la gracia de la vnio hypostatica quel fa segons la opinio dells, fill natural de Deu;) se à de dir, que sola ella, ço es, la gracia habitual, no es la total filiacio diuina adoptiua. Y aso vltim se confirma, perque qualseuol adopcio embeu formalment lo affecte, ò affectio de la voluntat del adoptador enues aquell, que se adopta, y perço lo Concili Francofordiense escriuint als Bisbes de España, diu: *Quid est adoptio, nisi charitatis copulatio, qua Pater sibi adoptione copulat filium, quem proprium non habet?* La diuina copulacio de la charitat, no solament diu lo affecte existent en Deu enuès nosaltres, ni sols lo affecte existent en nosaltres enuès Deu; sino los dos affectes, y axi formal-

ment enclou la diuina adopcio als dos sobredits affectes. Be axi com en lo que es señal *ad placitum*, y que dependeix pera significar alguna cosa de la voluntat del instituidor, com vna paraula, lo ram posat à la porta, lo Sacrament, la materia sola, com lo só de la veu, ó ram &c. es señal, ni de si porta la rao de señal *ad placitũ*; sino la mateixa materia ab la voluntat del instituidor constitueix lo tal señal. Axi tambe la forma de la diuina adopcio, ò de la filiacio adoptiua coaleix de la physica entitat de la gracia habitual, y del affecte llibre de la voluntat diuina; per lo qual axi com la voluntat diuina llibrement va, y mira ab affecte de adopcio, ó de adoptant, à vn home pur, que te la dita calitat de la gracia habitual, axi no pot anar, ò encaminarse ab dit affecte de adopcio enuès vn home, no pur home, sino que juntament es Deu; perque lo affecte de adopcio, y de adoptant essencialment es en orde, ó acerca de vna persona, ò per lo menos vna naturaleza estraña. Per lo qual la mateixa entitat physica de la gracia habitual, ab lo affecte, ab que ama, y mira Deu à Pera, enriquit della, lo constitueix fill adoptiu de Deu; y ab lo affecte ab que vol, y mira à Christo, en quant adornat de la dita gracia habitual, no constitueix à Christo fill adoptiu, ni natural, ni propri; per no constituir lo fill, lo qual expressament porta sant Thomas 3 *p. q.* 23. *art.* 4. *ad* 2. Y encara proba Bernal

en la *disp.* 63. que podria *diuinitus* trobarse la gracia habitual en vn pur home, y llibre de tota impuritat de culpa, sens que actualment lo constituis, ni demanàs physicament constituirlo fill adoptiu de Deu; que es argument, que la filiacio diuina adoptiua, ò la forma total della no consisteix en la sola physica entitat de la gracia habitual, ni se induceix per esta aquella ex natura rei.

De lo dit se infereix, que no es tampoch la Humanitat de Christo Senyor nostre, fill, ni filla de Deu adoptiua, ni adoptada en fill, ó filla de Deu, perque lo ser fill, ó filla no cau en la naturaleza sola, sino en la persona cõstituida de la naturaleza, y subsistencia; luego tambe esser fill, ó filla adoptiua cau, no en la naturaleza, sino en lo supposit, y axi mateix lo ser adoptat en fill, ó filla; Luego lo ser fill, ó filla adoptiua, ò ser adoptat en tal, no cau en la Humanitat de Christo, ni fou adoptada de Deu, ni es adoptiua de Deu; perque lo ser adoptiu es estrany al adoptant: y solament à ell se junta, ò vneix per là affeccio, i preceeix *in aliquo signo* no propri dell, y com res de aso conuinga à la Humanitat de Christo, per ser à Deu propria, physicament conjuncta; y en ningun signo, no à ell physicament vnida, y propria, de aqui es, que no es adoptiua de Deu, ni de Deu adoptada. Y encaraque Christo reduplicatiuament en quant home sia y se anomene

Seruus

Seruus Dei propriament, nos segueix sia fill adoptiu de Deu, perque no se enten, que sia *seruus Dei*, per la seruitut legal, que supposa persona estranya; sino que se enten de la seruitut natural, ques funda, ò per millor dir, consisteix en la mateixa dependencia de la criatura del Criador; y com eixa dependencia de la Humanitat paresca ab si; y tinga realment vnio physica de la mateixa Humanitat ab la diuina persona del fill de Deu, pateix juntament ab si y realment te la diuina propria filiacio, que esclou la adoptiua. Perque de altra manera, Christo ni seria fill propri de Deu, ni adoptiu, pus lo sieruo legal, qual solament se troba entre los homens no es propri fill, ni adoptiu de aquell, de qui es sieruo, ò esclau

Y no solament es de Fe, que Christo en quant home especificament pres no es fill adoptiu de Deu (perque Christo axi considerat es lo mateix Verb de Deu sustentant la Humanitat, que no per aso perdè lo que era, es à saber fill natural de Deu, com enseña la mateixa Fe) sino tambe en quant home pres reduplicatiuament; y juntament que la Humanitat de Christo no es adoptiua de Deu, ni de ell adoptada. Lo qual mostra Bernal *disp.* 65. *sec.* 4. lo qual aduerteix be *disp.* 66. *sec.* 3. §. 2. Que Christo en quant home reduplicatiuament es fill de Deu per rao de la creacio com lo es altre home, ò vn Angel; y es fill de Deu propri, ço

es, no estrany, ó ageno, per ser vnit physica, y substancialment ab Deu. Estes dos raons la vna de fill, lalrra de propri son entre si realment distinctes; perque la primera es en Christo de la mateixa rao ab los demes homens, segons la Humanitat sola, presos, y mirats, per consistir en la mateixa essencia de la Humanitat produida de Deu; la segona es propria de sols Christo segons la Humanitat; *y* consisteix en la vnio Hypostatica; perque axi com per esta physicament se vneix ab la entitat diuina; axi per la mateixa ve à ser de Deu propri, lo mateix Christo.

Lo qual pres en quant home reduplicatiuament, en aquella qualseuol manera, ques fill de Deu, es fill de la Trinitat sanctissima. Perque, com auem dit es fill de Deu per rao de la creacio, del modo, que qualseuol substancia creada racional, com lo Angel, y lo home y si à *Adam Luc. c. 3. v. vlt.* y als Angels: apud, Iob, sels attribueix est nom ab titol especial, per auer estat criats solament de *Deu*; est titol tambe te Christo en son modo, per auer estat produit de sols *Deu*, com à causa principal. Y com les obres de la Trinitat sanctissima sien indiuises, tant Christo en quant home reduplicatiuament, com les demes criatures racionals de la manera que son fills de *Deu*, ò son de la sanctissima Trinitat. Pero Christo en quant propri esclou lo estrany, y ageno, y conseguentment lo adoptiu; en

quant home reduplicatiuament conſiderat, es propri
tambe de tota la ſanctiſſima Trinitat, è ygualment
propri de cada vna de les perſones. Perque no es adop-
tiu de alguna de les tres Diuines perſones, ni ageno, ó
eſtrany de alguna delles; y la negacio de eſtrany, ò
ageno conſiſteix en indiuiſible, luego en quant propri
diu negacio de eſtrany, y adoptiu, Chriſto ſegons la
naturaleza humana es propri de tota la Trinitat ſan-
ctiſſima, è igualment propri de totes, y de cada vna
de les perſones. Per lo qual encaraque ſolament la
primera perſona diguè: *Hic eſt filius meus dilectus, in quo
mihi bene complacui. Mat. 3. v. 17. & cap. 17. v. 5.* ab
tot fou compreſa, ço es, conſignificada tota la Trini-
tat per aquella veu, complacuit, y lo ſentit es, que to-
ta la ſanctiſſima Trinitat ſe complaguè en Chriſto, en
quant home reduplicatiuament pres, com propri de
tota la Trinitat ſanctiſſima, es à ſaber, no adoptiu, no
eſtrany, no ageno.

Veritat es que Chriſto en quant home reduplicati-
uament es propri de la ſegona perſona de la Trinitat,
y propri deixa perſona, ab modo ſingular, y com per
excellencia. Perque lo Verb prenent la Humanitat, la
feu à ſi propria ſingularment: es propri tambe de la
primera, pero menos, que de la ſegona; la primera
part ſe proba de lo dit; y per quant Chriſto en quant
home reduplicatiuament conſiderat conſtitueix vna

persona ab lo Diuino Verb, ques propri del Pare, y axi ab especial titol Christo, en quant home reduplicatiuament pres, propri es del Pare. Perque si lo accessori imita la condicio del principal; sent Christo en quant home reduplicatiuament accessori al Verb; y lo Verb sia propri del Pare, ab cert especial titol, serà tambe propri del Pare. La segona part se proba, perque Christo, en quant home reduplicatiuament, te vnio physica, y vnitat de persona ab la segona persona, y no ab la primera, y axi mes propri sera de la segona, que de la primera. Presa empero aquesta veu propri, per lo fonament de la sobredita negacio de estrany, ó ageno, Christo, en quant home reduplicatiuament es propri de la tercera persona, pero no igualment, com de la primera. Perque en tant es propri del Esperit Sant, en quant es physicament coniunt à vna persona, que te la mateixa essencia ab ell; la qual rao se troba tambe en lo Pare, y à mes de aquesta rao en lo fill resplandeix la summa proprietat; y en lo Pare, com se à dit, especial proprietat, luego Christo en quant home reduplicatiuament, encaraque sia propri del Esperit Sant; es ab tot menos propri, que del Pare; y consequentment molt menos propri, que del fill.

Si algu pregunta en que consistesca la rao del fill comuna à tota la sanctissima Trinitat *ex æquo*; y la rao de propri ab la dita desigualtat enues les tres Diuines

persones. Responch, que la rao de fill consisteix en la essencia de la Humanitat, com creatura intellectual; y la rao de propri consisteix en la mateixa vnio, y la rao de desigualment propri en la mateixa vnio diuersament comparada à les tres Diuines persones.

Y de aqui alço, y excito vna altra difficultat; que no la trobo, entre los Doctors, moguda, i es: Si lo Pare Etern, i Esperit Sant se aguessen encarnat, com ó à fet lo Verb Diui: y les tres Diuines persones aguessen pres, cada vna delles, sa diferent Humanitat, si aquells tres homens *Deu*, foren estats germans, presos reduplicatiuament, en quant homens.

Ab distinccio responch à esta questio: ò be agueran los dits homens nats de vna mateixa Verge Mare, ó de diuerses; si de vna mateixa serian germans naturals; com tambe serian fills naturals desta, en lo sobredit sentit: si de diuerses, foren estats germans propris, per les raons, que hauem tocat, i ab les quals hauem probat; que entre fills naturals se troba la Germandat natural; i la adoptiua, entre los adoptius germans: luego entre fills, que solament, ò fossen propris, es trobaria propria Germandat, tant solament. Y com en lo sobredit cas aquells tres homens presos en lo sentit ya declarat, serian fills propris de Deu: i cada v, de sa mare different, natural; serian entre si propris germans, presos reduplicament, en quant homens, com he supposat.

Y lo mateix dich, si vna sola diuina persona agues pres tres Humanitats de vna vegada. En lo qual possible cas, si se aguès posat per obra, senten sant Thomas *in* 3. *dist.* 1. *q.* 2. *art.* 5. *ad* 2. & 3. lo subtilissim Escot, Durando, y altres, als quals segueix lo ingeniosissim Pare Vazquez *in* 3. *p. disp.* 155. *c.* & 5. Que eixa persona seria tres homens; encaraque altres *Doctors* Grauissims ab nostre Eminentissim Cardenal de Lugo *de Incarnat. disp.* 13. *sec.* 3. diuen que solament seria vn home.

De tot lo que se à dit en est Preludi à de colligirse; que no solament tots los homens son, i se anomenan germans en quant son creats de Deu, i rebut dell la natureleza, y ser que tenen, sino encara, de aquells, los que estan en gracia, per ser fills adoptius de Deu, son germans per causa desta filiacio, i adopcio, es à saber, adoptius: i juntament se podran dir germans, dos que fossen adoptats de v, ab la adopcio esplicada dels juristes, ques diu, com dalt se aduerti, parentiu, ó cognacio llegal; per la similitut, que tenen ab los que son propris, i naturals germans.

PRELVDI QVINT.

De la Germandat espiritual: i de quina se tracta en aquest Llibre.

AMES de les cognacions, ó parentius, que è declarat, ni hà vn altre, ques, is diu espiritual, i es segons tots los Doctors; vna propinquitat de persones, introduida, ó induida per dret Ecclesiastich, per la suscepcio, ò concessio del Sacrament del baptisme, ó confirmacio: i es tambè vn impediment, que dirimeix lo matrimoni, ço es, que no sia llicit, ni valido, sino preceeix dispensa Pontificia, segons consta del titol, *de cognat. spirituali*, *&* *c.* 1. *cod. tit. in* 6. *y* del Concili de Trento *ses.* 24. *cap.* 2. perque lo baptisme reengendrà espiritualment lo infant; *y* per la confirmacio se fortifica en lo ser. Y fou cosa decent, que aixi com, per la generacio carnal se contracta cognacio, ò affinitat, que impedeix lo matrimoni, i lo irrita, aixi per la tal regeneracio, i roboracio se contraguès lo dit impediment per lo menos, de aquelles persones, que concorreguessen immediatament. Y encaraque mirat lo dret antich, se estenia à moltes personès aquest impediment, pero ara de present, segons se veu en lo citat lloch del Concili Trident. sols se

troba, is posa respecte del qui bateja, i del padri, (ques diu, entre los Doctors, *leuans de sacro fonte*) en orde al batejat, i del pare, i mare del mateix batejat: y lo mateix se à de dir, i es en lo Sagrament de la Confirmacio. Peraque lo qui bateja, ó confirma contraga est impediment, nos demana altra cosa, sino que administre vn vertader sagrament; pero lo qui reb lo batejat, ó confirmat, à de ser anómenat, i designat adulto, que tinga vs de rao, no religios; i rebrer, ò pendrer lo batejat en vn baptisme solemne, segons la probable opinio.

Pus axi com lo qui bateja à molts, ve à ser pare Espiritual dells, ò lo quils conuerteix à la Fe de Christo; axi los batejats, i conuertits venen à ser germans entre si en Christo, per professar sa Fe, i estar en sa Iglesia, i fer, que aquella estiga viua ab les bones obres meritories fetes en gracia de Deu. Perço deia sant Pau fillets als de Galacia, escriuint los de aquest modo: *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis, cap. 4. ad Galat.* Anomenalos ab nom tant amoros, perque los auia espiritualment engendrat pera Christo, als quals procuraua altra vegada conuertir à ell, y à la Fe, y gracia, per auer ells preuaricat, i tornat al judaisme: y axo significa aquell: *iterum parturio &c.* Y escriuint en la primera carta à los Corintios, *cap.* 4. *v.* 17. parlant de sant Timotheo diu, que es

son

fon chariſſim fill, entenentho eſpiritualment, per eſſer lo Apoſtol, meſtre eſpiritual dell, enſenantli la doctrina Euangelica, predicarla, i comfirmar ſos ſermons, ab los bons coſtums, y documents, ab que lo inſtruia (hauentlo pres per company de ſes peregrinacions ſent abans ya Chriſtia) com ó ſignifica en la ſegona epiſtola al mateix Bisbe de Epheſo, ſant Timoteo dientli: *Tu autem aſſecutus es* (ideſt, *cognouiſti, & intellexiſti*) *meam doctrinam, inſtitutionem, propoſitum fidem &c.*

Axi mateix conuè la Germandat eſpiritual à tots los que eſtan en gracia, i ſon per ella fills adoptuis de Deu; i per cauſa de la dita fe, i religio Catholica, que profeſſan, i regoneixer per mare à la Igleſia Sancta Eſposa de Chriſto Señor noſtre, cap deſta matexa Igleſia, (que es la Congregacio del fels) y lo Papa ſon Vicari, en la terra, que la governa com à Pare, i Superior de tots los Chriſtians. A eſta germandat alludi ſant Pau, quant eſcriu *cap. 12. vers. 4. ad Rom. Sicut enim in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus ſumus in Chriſto, ſinguli alter alterius mēbra.* Vol dir axi cō en un cos humà hi hà molts membres, ſens que tots ells tingan les mateixes funccions, ó accions; axi tots los fels, que ſon com differents membres, que tenen varies gracies, i officis, fan vna Igleſia.

La unio dela qual, interior, es per la fè, i gracia; i la exterior,perlos Sagraments instituits de Christo. Perque per estos medis nos vnim, i iuntam ab Christo, i en Christo, lo qual es lo cap de aquest cos, es à saber, de la Iglesia. Ab que significa sant Pau, que cada u dels fels à de contentarse del talent, dó, y carrech, ò ministeri,que li à donat Deu; y que se an ajudar vns als altres, y treballar per si, y per lo prohisme.

De manera que aixi com los fels son germans per estar baix de la Iglesia Mare nostra, axi altres desta Iglesia tenen entre si altres germandats; comlos Religiosos, que veneran á ses Religions per mares, i à sos Fundadors, per Pares segons lo esperit;per guardar lo que professan llurs instituts, i per la uniò que entre si tenen,i comunicacio de privilegis,Indulgencies,i suffragis ijde altres gracies: y del mateix modo los seculars, que son, Tercerols Congregants, Confrares, que militan baix de alguna Tercera Regla, Congregacio, ó Confraria se diuen germans,Per regoneixer enlo sentit esplicat per Pars als Sants, que fundaren los Tercers ordes sobredits, ò per observar les regles, que dexaren à sos Religiosos, ó à elles semblants; ò per estar baix del patrocini especial de Maria sacratissima, á la qual Christo dexá,i encomanà fos mare dels Apostols, idels demes fels, la persona dels quals representaua sant Iuan, quant li digué aquell Senyor pendent del arbre dela

Creu *Ecce mater tua Ioan. cap. 19. vers. 26.* Guardant tots los mateixos estatuts, y sants costums, i piadosos, ques prescriuen en dites germandats, espirituals o Confraries, com les de nostra Señora del Roser, del Carme, y altres, y en les congregacions dels Collegis de la Cõpañia de IESVS, que estan vnides à la de la Annunciata de Roma, com à primaria, i en les Terceres regles de Sant Fransesch, i de Sant Domingo: i en la que nouament està fundada en lo Collegi de la mateixa Compañia, de la Ciutat de Santa fe del nou Regne de Granada, i en est de Perpinya, que sent molt semblant à les demes, ve à ser different tores, com se ueurà en lo discurs de aquest Tractat, ques fa perella.

He anomenat espirituals á les dites Germandats, per ordenarse, é instituirse en orde á la salvacio del anima ibe axi côm quant los Theolechs diuen que la simonia es *studiosa voluntas emendi, aut vendendi pretio temporali aliquid spirituale vel spirituali annexum*; per lo nom *spirituale*, se enten qual sevol cosa sobrenatural ordenada pẽa la salvacio, ara sia formalment tal com la gracia, los dõs del Esperit Sant; ò causalment, com son los Sagraments, los Sermons, les pregaries, les coses Sacramentals; ó ara sia effecte, i vs de la potestat sobrenatural, com es la consecracio, absolucio, dispensacio, escomunicacio, benediccio, eleccio, presentacio, confirmacio de vn benefici, i altres actes de Iurisdiccio Ecclesiastica.

Acabo aquesta introduccio proemial aduertint als que propria, ó impropria, i analogicament tenen entre si esta relacio de germandat ab quin amor se an de voler ara sia entre dos, que ó son per la naturalesa, que es solament la propria, i natural; ara sia per lo parentiu estret de consanguinitat, ò affinitat, ò semblant à est com lo ques contrau entre los que tenen cognacio llega, ló lo impediment de la publica honestat; ara sia entre los que son fills adoptius de Deu, i de Maria Sanctissima, per medi dela gracia, ques la germandat mes principal, i de que mes necessitam; ara sia finalment entre los que son germans espiritualment, en lo sentit que se à esplicar, per ser fills de vna mateixa Religio, y de vn mateix Sant Fundador, i regonexer à vn mateix Prelat; ó per viurer dins de vna mateixa communitat, ò Congregacio, sens que sia Religio, com los de la que en Italia fundà Sant Felip Neri, ques diu del Oratori, i en França, lo Cardenal Beruli; ó per obseruar altres, viuint en ses cases propries, seculars, les regles de vn Tercer orde, com los de Sant Francesch, i Sant Domingo, y de las Congregacions de la Compañia de IESVS, los que son delles, y los estatuts de aquesta de la Sanctissima Verge del Socorro nouament instituida en esta Vila, i Collegi, i Iglesia de dita Compañia.

Per lo qual amor, i que estiga arraelat en los cors de tots, sens que lo soplo furios ò bufada de algun vent

de ambicio, ò de interes puga arrancarlo; es be considerar en que consistesca lo cordial amor, ab lo qual los germans, i les germanes an de volerse, y amarse entre si. Pera lo qual â de saberse, (segons advertéix aquell gran mestre de esperit y Apostolich, i zelos Predicador, Sant Francisco de Sales, Princep, i Bisbe de Geneua, en lo Tractat dels vertaders entreteniments espirituals escrits en frances pera les Religioses del orde de la Visitacio quell mateix fundà, en lo quart entreteniméet) que la cordialitat no es altra cosa, que la essencia devna vertadera, i sencera amistat; la qual nos pot trobar, sino entre persones raonables, i que fomentan, i nudreixen ses amistats per medi de la raho; perque de altra manera no seria, ni hi podria aver amistat, sino amor; y de est modo les besties tenen amor, sens que puga entre elles aueri, amistat, per ser irracionables, i ha entre elles amor, per causa, ó occasio de alguna correspondencia natural; i encara portan amor al home, com la esperiencia tots los dies demostra, i differents Authors an escrit dest amor coses admirables. Pero est amor, no se ha de dir amistat, perque aquesta à mes de trobarse entre dos ques volen, se contracta, is funda en la raó Per lo qual no tenint la amistat que sol auer entre alguns, vn bon fi, i no guiantse per la llum de la rao, no mereix lo nom de amistat: per no serho vertadera.
Ames de lo que se à dit, es menester que iaja vna certa

correſpondencia, ò de vocacio, ó de pretenſio, ó de calitat entre aquells que tenen, i fan amiſtat; lo qual nos enſenya clarament la eſperiencia, pus no es veritat, que no i ha mes vertadera amiſtat, i mes forta, que la quei ha entre dos germans? Ningu diu amiſtat al amor, que los Pares portan à ſos fills, nil que tenen eſtos ab ſos Pares, per no mitjentſar eixa correſpondencia, de ques parla, ans ſon differents, perque lo amor dels Pares, es vn amor mageſtuos, i ple de authoritat, i lo dels fills enuès ſos Pares, es vn amor de reſpecte, i ſubmiſſio pero entre los germans, per cauſa de la reſemblāça de ſes condicions, la correſpondencia de llur amor fa vna amiſtat ferma, forta, i ſolida. y eſta es la rao, per la qual los Chriſtians antichs de la Igleſia primera, tots ſe anomenauan germans; y auentſe refredat entre lo cómu de aquélls aqueſt primer feruor, lo an inſtituit, i eſtablit les Religions; dintra de les quals ſe à ordenat, que los Religioſos ſe digan tots germàns, y les Religioſes, germanes, per marca, i ſeñal de la ſencera, i vertadera amiſtat, y cordial ques portan, ò que an de portarſe. y com no hi ha amiſtat, ques puga comparar ab la fraterna; totes les altres amiſtats ſon deſiguals, ó fetes ab artifici (com aquella, que tenen les perſones per caſarse, les quals ſe fan per eſcrits contractes de Notaris, ò per ſimples promeſes: y aqueſtes amiſtats, que los mundans contratten per algun

ajuntament, ó ájuftament, ó per algun interes particular, ó per alguna cofa friuola, eftan molt fubjectes à desferse; mes la ques entre dos germans eft tota al contrari, pus ella es fense artifici, y perçò molt recomendable

Eftes fon les mellifiues paraules de Sant Francifcò de Sales allegat, en noftra llengua traduides, que encara que noi agués altre profit, que poder entendrer fos llibres, i obres, que eftan impreffes en francès, donaria per ben empleat, lo eftudi, i treball ques pofa en entendrer eft idioma; quant i mes, ques pot traurer gran ganancia pera lo entenimenr, i uoluntat en faber aquefta llengua, per los famofos tractats efpirituals, i doctes fe an impres en ella, i fe eftampan cada dia: i qui podent, nola aprenara, no podra, quant voldra, i li caufarà tal defcuit, notable fentiment. Lo qual Sant Bisbe en lo fobredit lloch parla de la amiftat quei ha entre les criatures humanes, Pares, Fills, i germans, i demes homens, que gozan deft apellido, i dient que los Religiofos fe anomenan germans, es per tenir eixa fignificacio los noms de *Frare, Freres, Hermanos, fratres*, en Catala, Frances, Efpañol, i en Llati; y les Religiofes germanes, per fignificar germana en dites llengues eftes veus, *for, foeur y foror*: ab affo moftra la amiftat, que an de tenir los tals, i los demes, que eftan baix de altres germandats, ó Congregacions;

no comuna, sino cordial, i que tinga son fonament dintra lo cor.

He posat esta advertencia, peraque nos recordem dela inopinable grandeza dela gracia, que à mes de ser, i constituir als justos, fills adoptius del Altissim, y ser entre si vnits ab est modo fraternal, com tenim dit; los fà amichs de Deu propria, i rigorosament, cō diuen los doctors Angelich, y Eximio, ab los demès; aquell, 2. 2. q. 23. *art.* 1. aquest, *lib. de charit. disp.* 3. *sect.* 2 & *lib.* 7. *de gratia, cap.* 5. is confirma del Concili Tridenti. *ses.* 8. *c.* 1. que absolutament anomena als iusts, amichs de Deu; is deduèix de molts llochs de la Escriptura, especialment de lo que diguè Christo nostre Redēptor, quant aconsolà à sos dexebles ab aquelles suavissimes paraules; dientlos, amichs seus. *Luc. cap.* 12. *v.* 4. *dico autem vobis amicis meis.* &c Y per sant Iuañ; vosaltres sou mos amichs, si feu, lo que yous mano. *Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis. cap.* 15. *vers.* 14. Y en lo sequent vers: *Iam non dicam vos servos: quia servus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos: quia omnia quæcumque audiui à Patre meo, nota feci vobis.*

Gran cosa es tenir à Deu per Pare adoptiu, pero tenirlo per amich encara diu mes grandeza, i mes amor. Perque no sols molts Filosofs, sino tambe lo Doctor Angelich *opusc. de dilectione Dei cap.* 5. antepose lo vincle

acte de la amistat al de la sanch, y parentiu. Per lo qual alguns Theolechs ab lo Eximio *l. de charit. disp. 9. sect. 4.* Diuen, que tant si pot ser vn amich, ques dega amar mes, que à los propris pares. Te assò mes lo nom de amich, que lo de fill, quel nom de fill, i mes adoptiu, es de alguna inferioritat, i no significa necessariament amor, pus pot ser v fill, i pare sens esser amat, ni amar: pero lo amich no pot esser sense amor. Fora de assò lo amor de pares, i fills no diu tanta nobleza, i puresa de amor, perque pot ser, i es ordinariament per respecte de alguna propria vtilitat; mes lo amor de amich verdader es lo mes prim, delicat, i noble, y acendrat de tots. Y asso no com se vulga, sino reciproch de vna part, i altra, amant, i sent amat. De mes de assò, lo nom de amich no es de inferioritat, sino de igualdat: perque, segons lo Filosof enseña, la amistat no pot estar sino entre iguals. Y sant Geronym escriguè *in cap. 7. Michea*, que la amistat à los que son iguals admet, ols fà. Per lo qual se admiren tant los Sants, que l'home sia amich de aquell Deu omnipotent, que infinitament dista de tota la grandeza dels Reys, y Monarches de la terra. Marauellat de aquest fauor exclama sant Gregori, sobre les paraules, que è citat: *iam non dicã vos seruos, &c.* O admirable dignacio de la bondat diuina! no som dignes esclaus, i som anomenats amichs. O quanta dignitat es dels homens ser a-

michs de Deu. Verdaderament no i ha altra mayor. Lo ser esclau de Deu, es mes que ser Rey del mon enter; que serà ser son amich? Perque, si los Filosofs afirman, que lo amich es altre yo, lo qui es amich de Deu serà com vn Deu, i se à de reuerenciar com en qui esta Deu, com be pondera esta doctrina lo espiritualissim Pare Eusebi Nieremberg, honra de nostra Compania, enlo Apreci de la diuina gracia, *lib.* 2. *c.* 7 §. 1, dela qual à de inferirse, que errà Aristoteles, *lib.* 8. *Etich. cap.* 7. per careixer del atcha de la fe, dient, que entre Deu, ils homens noi podia auer amistat, per la gran desigualtat, quei ha entre lo Criador, i les criatures; axi com, lo mateix Filosof afirma que no lai pot auer entre los Reys, i sos vasalls, per la desigualtat del estat.

Pero es tanta la forza dela gracia, y tant sublime sa grandeza, i honra que à los Iustes communica, que causa vertadera, i com nota lo gran Suarez *de charit. disp.* 3. *sect.* 2. sobre totes perfectissima amistat entre Deu, i l'home, i dona no solament nom de amich de Deu, al que encara lo dirse esclau de sos esclaus, seria molt honros, pero tambè fa, que sia amich en substancia, i veritat. La causa es la summa excellencia dela gracia, que eleua als homens à vn estat de igualtat sufficient, ò proporcio, ò semblança pera formar amistat ab Deu, ço es, à estar diui, donant los tal ho-

nor, i ser, que no desdiga de la infinita magestat del Criador, tenir no per esclaus, sino per amichs, als homens. De lo qual admirat Dauid diguè, *Ps.* 138. v. 121. *nimis honorificati sunt amici tui, Deus: nimis confortatus est principatus eorum.* demasiadement, ò moltissim son honrats tos amichs, *Deu* meu, demasiadement, se à fortificat son principat. Perque pera venir à ser amichs de Deu, la gracia los dona vna honra excessiua, è incomparable dignitat: de homens miserables pujan à vn ser diui, i los que estauan en estat de miseria, i culpa, an obtingut vn summo principat, y estat diuinissim. Per lo qual ya poden esser, no sols dignes esclaus, sino generosos amichs del Senyor de tot, de manera, que encaraque vn esclau, no puga venir à ses amich de vn Rey, per la gran desigualtat, que i a entre eixes dos persones, ab tot aixo pot vn home venir à ses amich de Deu: perque la gracia lo trau del estat de mera seruitut, i lo sublima à tant excessiua honra, i dignitat, que ya pot ser amich de Deu, per no faltarli ab la gracia la proporcio, i semblanza bastant pera tenir, i conseruar entre Deu, i l'home verdadera amistat, que diuen los Theolechs, de excellencia; perque encaraque Deu fassa infinites ventatges à vna creatura, per bona, excellent, i perfecta que sia, i per mes dons criats que tinga, è infinitament sien mayors estes ventatjes, que les que lo Rey fa à vn esclau vil, ab tot aixo lo estat, i

orde de gracia, com sia diui, es vab lo de Deu; i lo ques vn mateix orde no dista infinitament de si mateix. Per lo qual qui esta en gracia, està en tal estat, que no li pot impedir la desigualtat ser amic del Criador del cel, i dela terra, de qui fora molta honra als mateixos Serafins, ser esclaus.

Ab que resta probar, que encaraque entre los pares, i fills no hi ha vertadera amistat, com deia sant Francisco de Sales, la i ha, entre *Deu*, il just, fill adoptiu seu. Pues quina an de procurar entre si los que estan en gracia, i baix del patrocini de Maria, Mare dells? pus en orde à conseruar aquella entre los vius, i que la cerquen si perduda la han; y de que los morts ab ella, gozen prest del premi, i gallardò, que sels donarà eternament en lo Cel, exits del Purgatori los que van à ell, se à instituit esta sancta germandat, assumpte de aquest llibre; à imitacio en sa manera, de lo que passa en Deu, ab los que estan enriquits, del dit diuinissim dò, que à mes de alzar al home, cō auem dit; à estat tant soberà sobre tot altre ser, i naturaleza criada, quel posa en vn orde ab Deu, peraque puga ser son amich, fent lo son semblant, lo torna tant agradable à aquel omnipotent Señor, que fa ame al home ab amor finissim, i desenteresat de vertadera amistat: perque noi hà, ni haurà amistat mes desenterasada, ni de mes pur, i acendrat amor, que la que te Deu ab aquell, que està

en gracia, perque no fa, ni à fet, ni farà obra, en la qual mire à son propri profit, sino vnicament al profit, i vtilitat de los que estan en gracia. De modo, que lo amor, que Deu te à vna anima sancta, en quant à la vtilitat, es per ella mateixa, en quant no es per respecte à profit algu, ni intrinsech be del mateix Deu.

Digui *en sa manera*, ço es, que imitaua esta noua germandat, ô sa institucio à lo que fa Deu ab los que estan en gracia, perque tots los exercicis espirituals que fan los della, innumerable Misses, que continuamēt se offereixen, is celebran per los vius, i difunts de la mateixa, no se à cercat en sa ereccio altre fi, sino la mayor gloria de Deu, i de sa Mare sacratissima, i lo profit de les animes, per medi dela sobredita gracia, en orde à la qual se applican aquelles diligencies, dels vius, y peraque estos, ils defunts detingues en Purgatori, que son deixa germandat alcancen prest la gloria, que mereixen per la gracia, ab que partiren desta vida, aient purgat en aquell lloch, lo que deuian per ses culpes, abreuiant los Deu, lo llarch temps, que auian de estar en ell, i absoluentlos de les penes horribles, que auian de sufrir, mitjentsant los differents suffragis, i sacrificis, que los vius Congregants applican per los sobredits morts; sens, que à la Religio dela Compañia de IESVS, aont se à fundat li resulte algun temporal profit, ò interés per no poder, en recompen-

ſa de Miſſes, Sermons, i ſemblants miniſteris, alguna almoyna, ſino dirlas, i ferlos, ſens aguardar aquella en aqueſt mon, ſegons ſon inſtitut; ques cercar en tot la mayor gloria de Deu, la vtilitat, i ſaluacio de les animes propries, i ab lo mateix cuydado, lo profit eſpiritual de les de los proxims. A eſt blanch miran tambè los que ſon de aqueſta ſancta germandat, (confirmada de tots los dos Pontifices Innocenci dezé, y Alexandre ſetè, en temps dels quals ſe à erigit) en los empleos eſpirituals, en que ſe occupan los della, com veurem, i en fer dir tanta multitut de Miſſes, i les mes per los difunts.

De forma, que ſi la mira vnica de la vtilitat de totes les obres diuines ve á ſer, com es, la gracia, i lo que à ella, ſe segueix, ques la gloria; en tant, que no concorre Deu al menejarſe vna fulla en lo arbre, mirant ſon profit propri, ſino lo dels, que eſtan en gracia, i ſingularment de ſos predeſtinats, i eſcullits; ſent ò tot per la gracia, i pera premiar ab la gloria als que la tenen venint à parar aqui tota la vtilitat de ſes diuines obres: en ſon genero tambe, i en los ques permet à vna creatura fragil, i pot ſegons ſa esfera, aguiada de ſon Criador, i ab ſon auxili, la mira vnica dela vtilitat de totes les obres bones de aquelles que los deſta Congregacio applican per ſos germans, ſolament es, lo Procurar en ſi, i en eſtos la ſobredita ſoberana gracia, en los

vius, i en aquestos, i enlos difunts, vsar de vn medi pera pujar prest al cel, i vna dreſſera pera anar à ell, à mes de la gloria de Deu; lo qual, com ſe à apuntat, tot la queſa, i obra es, peraque estem en gracia, ò perque ò estam. Tot Deu esta en aſſó, tot ò fa, i obra per rao de que alcancem, i conſeruem tant gran treſor, i gozem dell en l'altra vida. La naturaleza, los elements, ils cels frbricà Deu, no pera ſon profit, ſino pera vtilitat dels ſeus, dels que auian de poſſeir ſa gracia. Lo molt que ſufrí, per qui fonch? à cas per ſa propria ſaluacio, ò per algun profit ſeu? no, ſino dels que auian de ſer ſeus, i ſos amichs volguts, i com deſijaua que ò foſſen tots los homens, à tots redemì, patint, i morint per tots, peccadors, i justos, enlos quals ſe logra ſa ſanch; y per culpa dels altres ſe malogra en ells. Tals finezes amoroſes be demostran, que ſa amistat es la mes tendra, lleal, i pura, pus quant à fet Deu, fa i farà es per ſon amich, i pera ſon amich tant ſolament, lo qual tocà lo mateix Señor dient, que noi podia auer mayor amor que donar la vida per los amichs, com ell la donà, no per ſon profit, ſino de ſos amichs, i encara per ſos enemichs.

Perçò entre altres cauſes he dit demunt, que en ſon genero la mira vnica desta germandat es mirar per la gracia, i gloria del modo, que è eſplicat. Perque en aſſo mateix cercam nostre profit eſpiritual, i aixi ò vol

Deu, de què tenim necessitat; puix lo exercitarse en esta noua germandat tantes obres pies per los vius, i difunts della, es cada v della procurar mutuament la gracia, ò posarse en ella, disposantse ab los medis, de que vsa, i de tantes oracions, y Misses, que diuen, i fan los della celebrar; ò conseruaila, i augmentarla, i desllirurarse de anar al Purgatori, ò si và, estar poch detinguts, en aquelles penes, y finalment gozar de la benauenturanza, com se à tocat, es diu ab tot mira vnica, la sobredita per no tenirse atencio à cosa temporal ò interes; sino al espiritual profit, ya declarat. Y com Deu ama als justos sens respecte à profit algu del mateix Deu, ni be intrinsech, com se à dit, de aqui descobre son amor, i quant purament ama: lo qual, lo mateix son ser diui, i quant profit por ser sa diuinitat, pera nosaltres lo vòl, i per nosaltres lo dona; i lo que juntament à de estimarse, es, que nons vol à nosaltres pera si, ni pera son profit; sino pera vtilitat nostra; i si be pera gloria sua, tambe per honra nostra.

Aquest es altre fauor incomparable del amor de Deu; que nos ama ab lo modo, quens està mes be, amantnos immediatament pera si mateix, i sa diuina gloria; lo qual tant lluny està de impedir lo amor de vertadera amistat; que podiam estar quexosos, si nos amàs de altra manera: perque mes be, i honra nostra es, quens ame Deu pera si, que pera nosaltres; perque aixi mes noble-

noblement nos ama, ques pera cosa mes noble; quant và de Deu à nosaltres, tant es millor ser amats per Deu, i pera Deu, que pera nosaltres. Pero en tot assò no pretent Deu, interès de profit propri, sino nostre. Totes les diuines obres tenen honra, i profit; del profit, no vol Deu res, perque los homens lo an de menester: y aixi tot lo vol per'als seus. La gloria vol pera si, perque aixi ò demana la raho, à que Deu no pot faltar; y per aixo mateix es mayor gloria nostra; i deixa manera mes perfectament nos ama. Nos pot imaginar amor de quilats mes realzats, que voler Deu totes les coses pera nosaltres, i à nosaltres pera si mateix, no cercant son profit en res, i cercant sa gloria i honra en nosaltres. Y encaraque entre los homens, v, ques verrader amich de altre, lo à de amar per si mateix (y perço sen troban tant pochs destos) per ser qui es, per ses prendes, ò excellencies, sens altres particulars respectes: pero com assò no es decent à Deu, ni possible que ame à vna creatura per si mateixa, sino per respecte del mateix Deu es à saber, de sa honra y gloria, i pera si mateix, com se à dir; lo qual nos està mes be, i nos es mes honra, de aqui es trau que no obsta dir amor ala sobredita vertadera amistat, ques troba, y hi hà entre Deu i les animes justes; per medi de la gracia; la qual, es necessari, tinga lo Congregant, ò Congreganta, que està aggregada à questa germandat, pera participar

dels Iubileus, i Indulgencies, que los summos Pontifices concedeixen à los della; i del tresor de innumerables *M*isses, que continuament se diuen per los vius, i difunts de la mateixa; pus la satisfaccio de aquestes solament pot seruir pera los morts, que estan en Purgatori, que moriren en gracia (quels del Cel, no les an menester, i als del infern, no aprofitan) i als vius, que tenen esta: si be pera aquestos si della estan priuats, podra offerirse lo quels toca de impetracio, pera que Deu los conuertesca, cō se dira mes diffusament en lo discurs de aquest tractat diuidit en les parts seguents; i estes, en differents capitols.

A la sobredita germandat espiritual se pot reduir aquella, de la qual Christo Señor nostre feu mencio parlant ab sancta Magdalena despres de resuscitat, anomenant sos germans, als Apostols, dientli: *Ioan. cap. 20. vers. 17. Vade ad Fratres meos, & dic eis, ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum, Deum meum, & Deum vestrum.* Ves à mos germans, i digaslos de part mia, que pujo à mon Pare, y à vostre Pare: al meu Deu, i à vostre Deu. En les quals paraules campeja molt, i s manifesta la amorosa benignitat del Mestre soberà dignantse de donarlos tal nom, sent com era son Cap, Señor, i Princep, no solament, en quant Deu, sino tambe, en quant home; y encaraque tots los homens justos, son fills de Deu Pare per la gracia, de la manera que se à

esplicar; y per raho dela naturalcza humaná, entre si germans, per hauerla; y baxar del mateix Adam Pare primer: ab tot en est lloch, tractà Christo à sos dexebles ab lo apellido dit de *germans* per ser Apostols, los quals tots entre si tenian vna germandat espiritual. Y lo mateix Christo era Apostol, ço es llegat embiat del Pare al mon, pera predicar lo Euangeli: en la qual funccio, ò predicacio associà, com à germans, y aggregà à sant Pera, y als demés. Aixi tambe lo Papa anomena germans als Cardenals, y Bisbes, sent dells Superior, y Hierarcha. Digué asso Christo à la Magdalena pera animar als Apostols, que estauan pusillanims, per hauer fugit, i exercitarlos à la esperanza; y fou dir: encaraque me ajan desamparat en la passio, yo ab tot nols deixo, sino quels amo com à germans; antes perço resuscitant tinc la mateixa carn humana, pera mostrarme germà dells, segon lo ques diu en lo *cap. 3. Eccles. Quanto magnus es, humilia te in omnibus.* Yno desdenãntse de dirlos germans, los donà à entendre, quela gloria de la resurreccio, no li hauia mudat la condicio, ans li donaua majors mostres de amor ab est nom de *germans.* Lo qual titol conué als que estan en gracia, los quals segons aduerti nostre Pare Ioan Lorino *in Psalm.* 44. v. 8 *in fine*, son germans no naturals, sino adoptius de Christo, is trau de lo que se à dit en altres parts, Per cuya causa afegi aquelles paraules referi-

des: *& dic eis, ascende ad Patrem meum, &c.* Volent dir; que auisàs la Magdalena als Apostols, ques recordassen delo quels hauia dit abans de la passio, que dintra pochs dies sen pujaria al Cel, à Deu Pare: al qual anomena seu, ò meu, *meum Patrem naturâ*, per la naturaleza, com diu Sant Augusti, y vostre, *vestrũ gratiâ*, per la gracia, para significar, que son Pare, lo era tal, per la eterna generacio; y Pare dels Apostols, per la graciosa adopcio: mon Deu, li diu, per la vnitat de naturaleza, per ser la mateixa, que la de Christo considerat en quant Deu; y lo anomena *vostre*, respecte dels Apostols, per la vnio de charitat. En estes paraules finalment: *Patrem meum, & Patrem vestrum*, volguè mostrar que era germa dells: perque Deu Pare quelo era y es natural, y propri respecte de Christo, del modo, que declarat auem demunt, lo era, y es adoptiu dels Apostols, i homens justos. Y juntament per aquell: *Patrem meum, & Deum meum*, volguè significar, que ell mateix era vertader Deu, y vertader Home, mostrant sa naturaleza diuina per les paraules: *Patrem meum*, y per aquestes: *Deum meum*, la naturaleza humana de si Assumpta, ò que prenguè; com ò aduerti Sant Ambros *lib. 3. de Virgin.* segons aquell loch de Sant Pau *cap. 2. Hebr. v. 11. & c. 12. Qui enim sanctificat, & qui sanctificantur: ex vno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare, dicens: Nunciabo nomen tuum fratribus meis.*

GERMANDAT DE LA Sanctissima Verge del Socorro.

PRIMERA PART.

AL Principi de cada Part posare vna súma, compendi, ò argument de lo que en ella es tracte, com ò he fet en la introduccio proemial, aixi per amar la claretat en lo que escrich, com tambè peraque luego trobe lo qui llitg aquesta obra, lo que mes judicarà serli necessari, ò de profit: i sino la vol del tot mirarla, podrà mes facilment triar, i registrar los capitols, difficultats, ò punts, que mes li agradaran, (queno tots tenen paciencia, ò fleuma pera passar vn llibre enter) sens auer de recorrer al index, que dells se porta à la fi; en lo qual se posan breument los titols del modo, que en sos llochs se refereixen, com ò vsan los demes Authors.

SVMMARI.

EN onze capitols aquesta primera part es diuideix. Lo primer es, del principi de aquesta germandat. Lo segon, de sa extensio, i del aplauso, ab que fonch rebuda. Lo ters, del modo, ab que se juntaren milenars de Misses, que per los della es dixen, tots los anys; aixi per vius, com per difunts: y com an de anar en augment. Lo quart, de la manera, quels vius poden aggregar à esta Congregacio los morts. Lo quint, del sentit, que tè la paraula obligacio, *en orde à les dos Misses, que an de fer, ò manar dir cada any, los desta germandat. Lo sisè, dels, que an entrat en ella, i en auant podran entrar. Lo setè, de sa estabilitat, i fermeza. Lo vuitè, dels Iubileus, e Indulgencies que poden guañar los que son de aquesta germandat. Lo nouè, del Pare dela Compañia de Iesus, que la fundà. Lo deze, dels exercicis espirituals, que fan los della. Lo onzè, de vna aduertencia, acerca de la Butlla de Innocenci dezè, que la apprebà.*

Cap. I.

Del Principi de aquesta germandat.

COnsiderant vn Religios de la Compañia de Iesus los bons effectes, que causà en lo mon la concordia espiritual, y montaña de pietat, ordenada per lo Reuerendissim Pare Fra Domingo de Iesus Maria, ge-

neral dels Carmelites descalzos: y los que la germandat Christiana composta per lo Pare Ioan Manuel de la Compañia de Iesus; y finalment los que la Esclauitut dels cinc millors Señors: y reparant que en elles nos posaua obligacio de Misses, sent estes, lo mes principal; se moguè à fundar vna germandat, que no solament tinguès Indulgencies, oracions, y obres pies, com les demès; sino que se enriquis ab lo tresor infinit de Sacrificis, y Misses, peraque los piadosos Christians, que tant anhelan per fundar Capellanies perpetues à costa de molta plata, gozassen aqui de vna grandissima, à molt poca costa.

Tinguè son principi aquesta germandat lo any de mil siscents quaranta nou en vna Capella de la Verge del Socorro, que està en la Esglesia de la Compañia de Iesus, en la Ciutat de Sancta Fé de les Indies Occidentals; fentseli cada any sa festa, per la Presentacio à vint, y v de Nouembre; y lo funeral, ò anniuersari de les animes, lo dia de Sant Gregori, à dotse de Mars, ab notable concurs del Poble.

Cap. 2.

De la accepcio, y estensio de aquesta Sancta germandat.

FOu rebuda ab general aplauso dels vehins de Sancta Fe; entraren en ella, lo Arcabisbe don Fra

Cristofol de Torres del Orde de Sant Domingo, ab tots ses Prebendats, y Capellans: los Prouincials, Superiors, y tots los Religiosos dels Conuents de Sant Domiugo, Sant Fransesch, Sant Augusti, y la Compañia de Iesus; que ihà en dita Ciutat, ab quatra Monastirs de Monjes; lo President, Audiencia, y Tribunal de Contadors, ab tot lo restant del Poble.

Bolà sa fama per varies terres. Entraren los Ecclesiastics, y Seculars de moltes Ciutats, y Viles, escrits sos noms al Prefecte de la germandat habitant en Sancta Fe, demanant ser admesos; en tant gran, y crescut numero, que en menos de tres anys se contaren mes de vint mil Misses. Y si en vn racò del Mon, en tant poch temps, ihà pera cada any tantes; que serà quant se communique per medi de la emprenta à tot ell?

Cap. 3.

Del modo, com se juntaren tantes Misses, y com an de anar sempre en aument.

LO modo fonch per medi dels officials de la germandat, Prefecte, Commissaris, Mayordoms, y Sacristans, que donaren noticia della: y fentse tres maneres de patentes, que enbiades als que demanaren ser rebuts, la divulgaren. La primera patenta fou pera

Com-

Commissaris elligintse dels Superiors Ecclesiastics, Capellans, ò Religiosos, v, ò dos, en cada Ciutat; embiantli vna patenta de commissio, autorizada, y vn sagell pera rebrer à quants volgués, donantlos patentes, segons sa calitat.

La Patenta de Commissio diu axi.

LA Sancta, y venerable germandat de nostra Senõra del Socorro, per la present, dona facultat, y ampla cõmissio à N. peraque puga rebrer en ella à qualseuol dels Fels, que pretendran entrar en dita germandat, axi homens, com dones, Ecclesiastics, Seculars, ò Regulars, y donarlos les patentes. Y no podent donarseles selIades, bastarà ser firmades de dit Cõmissari; auentlos preuingut la precissa obligacio, que tenen pera ser encorporats en la dita germandat, de dir, ò manar dir dos Misses, cada any: so pena, ques priuaran de molts milenars d'elles, que la dita germandat te al present; y despres de rebuts embiaran los noms, peraque aqui se tinga noticia, y memoria dells: y sien escrits en lo llibre original de la germandat; y per absencia, ò mort podra lo tal Cõmissari elligir altre en son lloch. Donada en Sancta Fe, &c.

Aquestos Cõmissaris aumentaren grandiosament esta Capellania de Misses: y lo mateix feren los officials de la germandat, distribuint patentes pera vius, y

difunts. La dels vius diu axi.

Formula dela Patenta dels vius.

REb en la sancta germandat de Nostra Señora del Socorro à N. peraque en vida: y en mort goze de les Indulgencies, Misses, y suffagis, y demes obres pies d'ella: ab obligacio de manar dir dos Misses cada any: vna per los vius, y difunts de aquesta germandat, y altra per sols los difunts de la mateixa, sens mes obligacio, ni altre gasto.

La Patenta dels difunts diu axi.

REb en la sancta germandat de la Verge sanctissima del Socorro à N. diffunt; peraque goze de les gracies, è Indulgencies, Misses, y suffragis, y demes obres pies della: ab que lo viu se obligue à manar dir dos Misses cada any, mentres visque; vna per los vius, y difunts de aquesta germandat, y altra per los difunts dela mateixa, sens mes obligacio, ni altre gasto.

Cap. 4.

De lo tocant als difunts.

A Estos se esten principalment la charitat de nostra germandat; puix gozan de les dos Misses; dela vna, enterament; y de l'altra, à mitjes, ab los

vius, com verem en sa patenta. Y axi se han rebut milenars d'ells, segons appar, per lo llibre. Lo qual se fa desta manera; vol vna persona viua fer dela germandat à vn parent seu; ò amich, que ya mori, peraque si està en Purgatori gozant de tants suffragis, y Misses; com sempre es diuen, isque prest d'ell; obligas lo viu à manar dir dos Misses cada any, per lo que reza la patenta, y no per lo difunt. La rao es, perque per aquelles dos te molts milenars d'elles la tal anima; y axi seaduertesca al Sacerdot, que les diga per eixa intencio. Lo viu pren, y guarda la patenta del difunt pera apuntar les Misses, y en morint cessa la obligacio. De manera, que si yo dich vna Missa fent dela germandat al anima de mon pare difunt, y al punt mor, no ihà mes obligacio, y la anima goza de vna Capellania perpetua, com si ella la fundàs. Considerant aso molts seculars, y principalment Pares Sacerdots an posat en la germandat à sos difunts: y suplicam à tots, que puix los es facil dir, ò manar dir les dos Misses, socorren ab pietat à les animes de Purgatori.

Les funeraries se fan à dotze de Mars per moltes raons, que com afectàm la breuetat nòs diuen.

Cap. 5.

Que sentit tinga la paraula, obligacio.

ENcaraque en les patentes dels vius, y difunts se posa sempre aquesta paraula, ab obligacio, no la ihà de peccat mortal, ni venial. Mes perque est es vn concert, ò pacte mutuo, faltantse à ell, y dexant v de dir les dos Misses de intent, ò per floxedat, ò sens raonable causa, y tenint ab que; mana la germandat, que lo tal incorra en priuacio de ses Misses, rata per cantitat. Poso per exemple: deixa v per sa culpa de manar dir dos Misses vn any, resta priuat de tots los milenars d'elles, qués diuen en ell: perque ningu trau part de bens, que no posa.

Cap. 6.

Dels que foren admesos en aquesta germandat, y dels que en auant, lo podran ser.

FOren la gent de tots estats, com diguerem en lo capitol segon; y axi mateix ò podran esser tots, com pareix per la patenta de cōmissio obligantse à dir les dos Misses.

Pero sens obligacio de manarles dir, (prosegueix la sobredita relacio, y parla aqui la germandat mateixa,

quès fundà en Sancta Fé, Ciutat del Rey de España) reb ab tota reuerencia nostra germandat à nostre santissim Pare Innocenci dezè, (se instituí esta en son tems, y fou qui la aprobà, com mes abaix veurem) y axi mateix à nostres Catolics Reys. Item, als Patriarches, Arcabisbes, y Bisbes: suplicant humilment als illustrissims, y Reuerendissims Señors Prelats de les Esglesies de España, y demes parts del mon, que ab sa gran auctoritat, y sant zel, fomenten obra tant pia, señalant Cōmissaris en sos destrictes, que podran ser los Vicaris, y Curats de ses Esglesies, ò si altres se trobassen à proposit. Los quals fassen llibres, en que assenten als germans, y encarreguen als Predicadors donar noticia al poble de aquesta germandat. Los Successors dels dits Prelats gozaran de les Misses, y obres pies, com los demès sens alguna obligacio.

Cap. 7.

De la estabilitat, y fermeza de aquesta germandat.

ESsent, com es, sa Patrona, Nostra Señora del Socorro, de creurer, es; que no sols se conseruarà, sino que anirà sempre aquesta germandat en aument. Pera al qual, alguns, que fundaren Capellanies perpetues per ser dela germandat, aiustaren algunes Misses à elles; y estes no poden faltar; y suplicas als Faels, que

fundaran Capellanies, posen en elles algunes Misses à est conte.

Los Cōmissaris, y demes officials tambè procuraran son augment, y los que à ells succeiran.

Los Sacerdots pobres, que necessitan de almoyna, de Misses no poch augmentaran esta Capellania; exhortant als Seculars, ques fasen germans, puix finalment totes les Misses Sacerdots les han de dir.

Y pera facilitar mes aquesta germandat, veent al principi tant gran numero de Misses, les repartirem per los dotze mesos als Sacerdots; posant enla patenta de cada qual lo mes, queli cabia la vna, y l'altra, que fos, lo dia de Sant Gregori. Pero com se veu en les patentes noues de dalt, bastarà, qués digan les dos, en qual seuol temps del any.

Tambè es donaren patentes selladas à tots los pretenents, peraque les tinguessen, y portassen ab si en qual seuol part, que fossen, fins à la mort, com per memoria de sa obligaciò. Pero per ser axo molt carregos, no serà necessari, qu'els Cōmissaris donen patentes, sino auisar als que voldran ser germans delo que an de fer, y escriuirlos en vn quadern. Y fora del cuydado, que confiam, posaran los Señors Arcabisbes, y Bisbes, tots los Curats dels pobles, y los Superiors de les Religions, sens mes subordinacio, ni dependencia, podran ser Cōmissaris, y rebrer à sos feligresos, y

subdits. A mes de lo dit, pera facilitar mes la entrada en aquesta sancta germandat, tots los Faels del mon, Homens, y dones sens ninguna dependencia, podran ser d'ella, ab que manen dir cada any les dos Misses.

Y finalment la Verge Sanctissima, que instituí aquesta sancta germandat pera socorrer com Mare piadosissima à tots los Faels vius, y difunts mourà los cors, peraque n'os priuen de tant be.

Cap. 8.

De les gracies, è indulgencies de aquesta germandat.

NOstre Sanctissim Pare Innocenci dezè desijant, què tots fossen della, li concedí vna Bulla perpetua de Indulgencies, à treze de Agost de mil siscents cinquanta, y tres; que traduida de llati (y de Castellà) en Català, diu axi.

Innocenci Bisbe Seruent de los Seruents de Deu.

A Tots los Faels Christians, que veuran estes presents lletres, salut, y Apostolica benediccio. Considerant la fragilitat de nostra mortalitat, la condicio de la humana Naturaleza, y lo rigor del Iudici, q'ens espera, desijam, que cada v dels Faels Christians, se preuinga peràl dit judici, ab bones obres, y piadoses oracions, peraque per elles los sien perdonats sos pec-

cats, y pugan mes facilment mereixer conseguir los eterns goigs de la gloria. Y com, segons auem estat informats en la Esglesia dels Pares de la Compañia de Iesus, dela Ciutat de Sancta Fè del nou Regne de Granada, en les Indies occidentals, aya vna piadosa, y deuota Congregacio de homens, y dones debaix dela inuocacio dela Verge Maria, que anomenan del Socorro, à honra, y alabanza de Deu tot poderos, y pera profit deles animes instituida canonicament pera tot genero de persones, en la qual Congregacio dits Congregants an acostumat à exercitar moltes obres de pietat, y misericordia; peraque dita Congregacio de dia en dia reba mayors augments espirituals dela misericordia del mateix Deu tot poderos, y dels sants Apostols sant Pere, y sant Pau, y en sa auctoritat confiats concedim pera sempre, y donam lliberalment Indulgencia plenaria, y remissio de tots, y cada v de sos peccats, à tots, y à cada v dels Faels Christians, Homens, y Dones que verdaderament arrepentits, y confessats de aqui en auant entraran en dita Congregacio, en lo dia primer de sa entrada, si reben lo sanctissim Sacrament. Item, als que present son, y en auant seran Congregants de dita Congregacio, en qualseuol part que muyren, verdaderament contrits, y confessats; y si comodament se pot, rebuda la Communio, y en lo article dela mort inuocaran ab lo cor, si
no

no poden ab sa boca, lo nom de Iesus concedim la mateixa Indulgencia plenaria. Y tambe àls mateixos Congregants que verdaderament contrits, Confessats, y Combregats visitaran deuotamen la Iglesia dalt dita, ò Capella, ò Oratori de dita Congregacio desde les primeres vespres fins à posarse lo sol, lo dia de la Festiuitat, que dits Congregants ab approbacio del Ordinari elligiran (la qual vna vegada elligida, no reste mes en sa m a lo variarla, sino es, que sia lo dia de la Pasqua de Resurreccio) y en dita Esglesia faran oracio à Deu per la exaltacio de la sancta Mare Iglesia, extirpacio de les heregies, conuersio dels infels, pau, y concordia entre los Princeps Christians, y be del Pontifice Romà, concedim la mateixa Indulgencia plenaria.

Item, als mateixos Congregants, que penedits ab vertader dolor de ses culpes confessats, y combregats visitaran la Esglesia, Capella, ò Oratori, de qués feu mencio, y en ella faran oracio en lo modo dalt dit en quatre festiuitats del any, que interuenint la aprobacio del Ordinari, an de ser señalades per los mateixos Congregants, de tal manera, que vna vegada señalades, nó s pugan variar, sino es al dia de la Resurreccio del Señor, en cada v dels dits quatra dies, que faran dites diligencies, guañen set anys, y altres tantes quarantenes de perdò.

Vltimament los Congregants de dita Congregacio, que assistiran als diuinos officis, ò à les juntes publiques, ò secretes de la mateixa Congregacio en orde à qual seuol obra pia, ò los que acompañaran al sanctissim Sagrament, quant se portarà à algun malalt, ò estant impedits pera acompañarlo, oynt la campaña pera exir lo Sanctissim, agenollats rezaran vn Pare nostre, y vn Aue Maria per lo malalt, à qu'il portan; ò los que aniran en les Professons, que ab llicencia del Ordinari se faran, ò acudiran ab pietat als enterros, ò recolliran en ses cases à pobres Pelegrins, ò faran paus entre enemichs, ò reduiran à algun peccador à bona vida; y enseñaran los manaments, y lo demes necessari pera saluarse, als que nóls saben, ò rezaran cinch vegades lo Pare nostre, y altres tantes l'Aue Maria, y aplicantlo per les animes de los de dita Congregacio, que aurā mort en gracia, tantes voltes, quantes se auran exercitat en algunes de les dites obres pies, los perdonā sixanta dies de les penitencies, que los han estat imposades, ò que deuran per qualseuol altra titol. Y volem que estes presents lletres valgan perpetuament.

Item, es nostra voluntat, que si dita Congregacio estiguès aggregada à alguna altra Congregacio principal, ò en auant se aggregàs, ò de qualseuol altra manera se vnis pera guañar ses indulgencies, ò participar d'elles, qualseuol lletres nostres obtingudes

abans, ò de qualſeuol manera, fora de les preſents, de ningun modo los ſeran fauorables, ſino que ſien desde llauors tingudes per inualides, y nulles. Y ſi als dits Congregants per rao de dites obres, ò de altra manera aguſſem concedit alguna Indulgencia perpetua, ò per temps determinat, que encara no ſe aya paſſat, Volem que aqueſtes noſtres lletres no ſien de valor algu. Donades en Roma, en ſancta Maria la Mayor, any del nexement de Chriſto de mil ſiſcents cinquanta y tres, als treze de Agoſt, en lo nouè any de noſtre Pontificat.

A mes deſtes Indulgencies, dos imatges, vna de vulto, y altra de pinzell, que eſtan en la Igleſia dela Compañia de Ieſus de ſancta Fè tenen molt grans Indulgencies, què s poden alli veurer.

Y moltiſſimes perſones com appar, per lo llibre de la germandat, ſe an volgut obligar à dir per los vius, y difunts d'ella, dotze Roſaris cada any, rezant cada mes, v.

Al principi dela fundacio de aqueſta germandat los Hermanos Eſtudiants, Coadjutors, y Donats dela Religio de la Compañia de Ieſus, entrauan en ella, ab obligacio de fer dir dos Miſſes cada any, com ò fan tots los deles demes Religions, ençaraque ſien llecs, ò donats: pero deſta regla general volguè la germandat exceptar als Hermanos dela Compañia, contentantſe

ab que rezassen dos Rosaris enters cada any, per lo que diuen les patentes. Y axi se feren della tots los que habitan en lo nou Regne de Granada, en vuit Collegis; y del mateix modo podran ser de la germandat tots los dela Compañia. Pero quant los Hermanos Estudiants arribaran à ser Sacerdots, en lloch dels dos Rosaris, estaran obligats, com los demés à dir dos Misses; la vna per los vius, y difunts; y l'altra, per sols los difunts desta Congregacio.

Acaba la dita narracio lo Auctor della, que es Anonym, dient: que nos pot persuadirse; (y ab rao) sino que axi com tots los que fins assi han tingut noticia desta gran Capellania, y singular dressera pera arribar al Cel, procuraren al punt ser desta sancta germandat; que lo mateix faran, quants lligiran aquest tractat: considerant quant mayor es la ganancia, y lo profit, quél gasto: y que com Mercaders à lo diui compraran tant infinit tresor fins estos nostres temps àmagat. Deu nostre Señor nos done gracia peraque de tal manera nos aprofitem d'ell, que plens de merits sens passar per Purgatori pujem à les morades eternes. Amen.

Aquesta es la Relacio que vinguè à mans mies, y de que he fet mencio en lo Prolech, acerca de aquesta germandat, ò Congregacio.

Cap. 9.

Del Fundador de la sobredita germandat.

LO Pare de la Compañia, que funda la dita germandat en la Ciutat de sancta Fè, de quis parlà en lo Capitol primer, era y se anomenaua, Francisco Baraix, natural de Valencia, que auent demanat, y alcanzat ab constancia feruorosa, de sos Superiors, passar dela Prouincia de Aragò (que abraza quatra Regnes, es à saber, lo de Aragò, Cataluña; lo de Valencia, y de Mallorca) dela mateixa Compañia de Iesus, ab desitg de patir per Christo, y de conuertir als Gentils, à la sancta Fè Catholica, à la del nou Regne de Granada; en les sobredites Indies occidentals, mori en elles poch anys à ab la fama de virtut, que prest publicarà sa vida impressa, segons me referi lo Pare Alonso de Pantoja, que enlo mateix prolech, è citat, i'm digue del mateix Pare Baraix, que lo mes del dia, y dela nit passaua enla Esglesia, en oracio: y que la tenia tant profunda, y estaua en ella tant absort, que sens aduertiro ell, fent cami, la caualcadura, en que anaua se fica, y entra per vn lloc de vna balsa, ò riu, que i auia vna pica de aygua de alzada; y no sols restà llibre dels perils, pero encara lo animal es veu tant poch mullat dels peus, como si en aquell gorch no i agues agut, sino

vn pam de aygua ; acudint fens dupte en llans tant apretat à fon feruent la Verge fanctiffima del Socorro; de la qual ell era tant deuot, paffant en fa Capella eftones llargues, tenint ab ella colloquis filials; rebent per intercesfio de tant gran Señora, y Mare, llum del Cel, pera inftituir aquefta Congregacio, que per fon medi, y de Maria immaculada fa Patrona, fegons fe pot piadofament creurer ixen innumerables animes, en eft mon de les tenebres de la culpa; y en lo altre de les temporals, que pateixen les que eftan detingudes en lo foch del Purgatori, que es obfcur, encaraque ardent, fins pujar à la claredat eterna, per tanta multitut de fufragis, Miffes, y oracions, que participan los que fon defta germandat; y continues bones obres, que en ella fe exercitan.

Cap. 10.

De vna aduertentia, acerca de la Bulla referida.

EN orde à la fobredita Bulla del Papa Innocenci dezè à de aduertirfe, que la que fe imprimi en Caftellà, en la relacio que s'em donà en Valencia, fegons digui en lo Prolech; en lloch de la parapla *enterros*; està, *Enfermos*, que vol dir: *malalts*; y la mateixa es pofà en la que fe imprimi en efta Villa, feguint aquella: pero entench que fou error del Eftamper, que per po-

ſar: *Entierros*, eſtampà; *Enfermos*, ò del amanuenſe; perque en la que ſe me embia deſde Seuilla, y que alli ſe imprimi, ſe poſà la paraula; *Entierros*, dient: *los que acudieren con piedad à los entierros &c.* y fà millor, y mes propri ſentit la clauſula, que ſi digues, *à los Enfermos*, *ò malalts*, que ſi deſtos ſe parlàs, ſe diria; *los que viſitaran als malalts ab pietat*, *y no los que acudiran als tals*: y la rao mes principal, y millor es, que en la Bulla concedida per noſtre Sanctiſſim Pare Alexandre Setè, à la germandat, que ſe à fundat en eſta Igleſia de eſt Collegi de la Compañia de Ieſus de Perpiña, no eſtà la paraula ſobredita, *enfermos*, ò clauſula, ſino eſta; (ſegons veurem mes abaix, quant ſe referirà ab totes les demès) *qui ſepeliendis mortuis officiosè interfuerint*, *que ſignifica lo que è dit*, que concedeix ſa Santedat aquella Indulgencia de que la Butlla parla, als que acudiran als enterros dels difunts ſien, ò no ſien Congregants; ſens que face mencio de la viſita als malalts. Y com aqueſta Butlla es ſemblant à laltra, perque à la perſona, y Pare de noſtra Compañia que encomani ſon deſpatg, li ſupliqui, fòs, com la què concedi à la germandat de Sancta Fè, es coſa per mi certa, que axi com en la que eſtà en eſt Collegi deſta Vila fideliſſima, ſegons es de veuret en ſon original, nòs troba la paraula que en llati ſignifica *Malalts*, ſino la que ſignifica, *Enterros*, ſerà lo mateix, en la Butlla en llati de Inno-

cenci dezè; ques guarda, enlo dit Collegi dela Ciutat de sancta Fè; ab que axi com esta germandat de aquesta Vila està instituida del modo y ab lo fi, y obligacio de les dos Misses, que l'altra; de tal manera que ve à ser com la mateixa, participant los de les dos dites germandats, vns ab altres entre si, de totes les sobredites Misses, y suffragis; axi tambe gozàs, esta de Perpiña dels mateixos Iubileus, è Indulgencies, que aquesta, qués fundà primerament en dit nou regne de Granada, segons se veurà en la segona part d'est llibre.

Cap. II.

Dels exercicis espirituals de aquesta germandat.

DEsijant saber, à mes de les dos Misses, en que exercicis de pietat se exercitauan los Congregants dela germandat del Collegi dit de sancta Fè; peraque la nostra los imitàs, y fes, y semblàs à aquella en tot, aixi com la segueix, en la principal obligacio de les dos Misses, de la manera, que esplicat està; y en contenirse baix del Titol, y patrocini de nostra Señora del Socorro; escrigui pera informarme dells, al Pare Adrià de Escuda de la Compañia de Iesus, Lector de Theologia en Seuilla, pensant que per ser Morador desta Ciutat, en lo Collegi de sant Hermenegildo (de aont se parteixen los nostres que van à aquell nou regne de

Granada,

Granada, y aont desembarcan los que de alli venen à España) tendria, ò podria tenir noticia facil d'ells, com me la auia donat, de la sobredita Relacio, segons ò toqui en lo prolech: me responguè en vna de cinch de Iuny de 1663. lo seguent; dels exercicis (traslladades les paraules del Castellà en Català) de dita Congregacio no he pogut saber altra cosa, sino que son los mateixos, en quès solen exercitar los de altres Congregacions, y quals indica, lo Pontifice en sa Butlla, &c. Esta es la reposta, que lo dit Pare em feu à la pregunta dita; y se confirma, per los differents officis, que entre en los della es reparteixen, de Prefecte, Mayordoms, Sacristans, y altres, com se vsa en les que tè la Compañia pera sols homens, y està fundada en est Collegi, y en los mes; aggregantse à la antigua, y primaria de Roma, que està baix lo titol de la Annunciacio, que esta, de que parlam aqui es nouament instituida pera tots los faels, homens y dones; y pera tots los Estaments de Ecclesiastichs, Seculars, y Religiosos, y no està posada, sino en lo dit Collegi de la Compañia de Iesus de sancta Fè; y en est de Perpiña de la mateixa Compañia; aprobades la vna, y l'altra ab Butlles Pontificies. Quals Empero sien los altres exercicis de deuocio, pietat, y charitat, en que especialment se emplean los de la germandat de nostra Señora del Socorro, que se à erigit en esta vila, en la Esglesia

de dit Collegi, referirem en la segona part, que vè.

GERMANDAT DE LA Sanctissima Verge del Socorro.

SEGONA PART.

Cap. 1.

Dels nous augments desta germandat; y dela noua ereccio quès feu della, en esta Vila fidelissima.

DOnàs noticia, com he dit desta Congregacio, à les Prouincies de España, per medi de aquelles relacions; y despres, que se à fundat en aquest poble, se à diuulgat per algunes de la Franza, y quant se traduezca en Francès la relacio della, se podra per totes les de aquest Regne estendre: y est tant gran lo numero de persones, que dels dos Regnes an entrat, en ella quès creu, passan ya de docentes mil; ab que

venen à dirse cada any per los que son dela mateixa, mes de quatracentes mil Misses, de les trecentes mil participan, los difunts, ils vius, de les cent mil, com se trau de lo que dalt se à declarat; y desde lo any de 1662. en que se instituì en nostra Esglesia de sant Elo-rens dela Compañia de Iesus fins vuy son innumerables los que se an aggregat à ella, desta Vila, entrant de tots los Brazos, Mayor, Mitià; y Menor, les Dignitats, Magistrats, y Caps principals del Estat, dela Republica, del gouern, dela Milicia, Ecclesiastichs, Seculars, y Religiosos de differents Conuents, y Monjes dels quatra Monastirs; tots los Cauallers, y Dames, y vna numerosa multitut dels demés Estats, assentant en ella les animes de molts difunts amichs, ò deutes; sens los que à ella se an vnit de tots los Religiosos dela Compañia de Iesus de aquest Collegi, y de altres dela Prouincia de Tolosa dela mateixa Compañia; y los que an entrar de differents llocs d'est Comptat de Rosello, sentse en ells la Missio. Y peraque sen pre anàs en augment tant sancta obra, y germandat, desijant que tots los Faels à ella se aggregassen, la erigi de nou, y concedi vna Butlla especial, nostre sanctissim Pare, que referirem enlo seguent Capitol, ab que arribà a ella la vltima calificacio; pues la que estaua ya aprobada per lo Ordinari, y Vicari general desta Diocesis, com apuntì en lo prolech; (y consta de vn Acte fet en poder de

O 2

Ioseph Vilaroja Notari per Real auctoritat y Apostolica, y Collegiat de aquesta Vila, y Secretari de dita germandat, à tres Noembre de 1664.) y de mos Superiors, se autorizà del mayor, y summo abono, qual es, lo del Pontifice Romà, Vicari de Christo Señor nostre; del qual semblants despatgs, se anomenan en la Romana Curia; *Erectio Confraternitatis*; erecciò de germandat, Congregacio, ò Confraria; en taut que en càs no fos erigida, ò fundada, aquella mateixa, de que parla la Narrariua, ò Butlla Pontificia, se enten erecta, ò instituida per lo Papa, segons ò aduerti vn docte Morador de aquella Cort, y que trata en ella molts, y differents negocis; en vna, quém escrigue de alli.

Cap. 2.

Butlla de nostre sanctißim Pare Alexandre Setè, que confirma, y erigeix la dita germandat, concedint als della gran Iubileus, è Indulgencias.

LO tenor de la dita Butlla, y les paraules formals, y propries sues, son aquestes.

Alexander Episcopus seruus seruorum Dei, vniuersis Christi fidelibus præsentes literas inspecturis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Considerantes nostræ mortalitatis fragilitatem, & humani generis conditionem, districtique seueritatem judicij, percupimus fideles singulos judicium ipsum bonis operibus, & pijs precibus præuenire, vt per illa, eorum peccata deleantur, ipsique æternæ felicitatis gaudia facilius consequi mereantur. Cum itaque, sicut accepimus, in Ecclesiâ Collegij Societatis Iesu oppidi nuncupati de Perpignan Elnensis Diœcesis, vna pia, & deuota vtriusque sexus Christi fidelium Confraternitas sub inuocatione beatæ Mariæ Virginis del Socorro nuncupatæ ad Dei omnipotentis laudem & animarum salutem, proximique subuentionem canonicè, non tantùm pro hominibus vnius specialis artis instituta existat, cuius dilecti filij Confratres in pijs operibus se student exercere. Vt igitur ipsa Confraternitas majora in dies suscipiat pietatis incrementa de eiusdem omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius authoritate confisi, omnibus, & singulis vtriusque sexus Christi fidelibus verè pœnitentibus, & confessis, qui dictam Confraternitatem de cætero ingredientur, die primâ eorum ingressus, si sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint. Ac, nunc & pro tempore existentibus dictæ Confraternitatis Confratribus etiam verè pœnitentibus

& confessis, ac sacrâ Communione, si id commodè fieri poterit, refectis, vel saltem contritis, in eorum mortis articulo, nomen Iesu corde, si ore nequiuerint, deuotè inuocantibus. Præterea eisdem Confratribus similiter verè pœnitentibus & confessis, ac sacrâ Communione refectis, qui Ecclesiam prædictam in festo Præsentationis B. M. Virginis, à primis Vesperis vsque ad occasum solis diei Festi huiusmodi, singulis annis deuotè visitauerint, & inibi pro sanctæ matris Ecclesiæ exaltatione, hæresum extirpatione, infidelium conuersione, ac inter Christianos Principes conciliandâ & conseruandâ pace, nec non Romani Pontificis salute pias ad Deum preces effuderint, Plenariam omnium, & singulorum peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem perpetuò concedimus & impartimur. Ac etiam eisdem Confratribus verè pœnitentibus, & confessis ac sacrâ Communione refectis qui dictam Ecclesiam, in quatuor alijs anni festiuis diebus per dictos Confratres eligendis, & per Ordinarium loci approbandis, quæ semel electæ & approbatæ amplius variari nequeant, citra tamen festum Paschatis Resurrectionis Dominicæ, etiam deuotè visitauerint, & vt supra orauerint, quâ die quatuor posteriorum Festiuitatum huiusmodi id pro tempore fecerint septem annos, & totidem quadragenas. Postremo eisdem Confratribus quoties diuinis officijs, aut Congregationibus publicis, vel secretis ipsius Confraternitatis, pro quocumque opere pio exercendo interfuerint, aut ipsum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum dum ad aliquem infir-

mum defertur, associauerint, vel qui impediti campanæ ad id signo dato genibus flexis semel orationem Dominicam & salutationem Angelicam pro eodem infirmo recitauerint, aut processionibus de licentia Ordinarij faciendis, vel sepeliendis mortuis officiosè interfuerint, vel pauperes peregrinos hospitio receperint, aut pacem cum inimicis composuerint, seu de vim aliquem ad viam salutis reduxerint & ignorantes Dei præcepta, & quæ ad salutē sunt, docuerint, aut quinquies orationē Dominicam & toties salutationem Angelicā prædictas, pro animabus Confratrum dictæ Confraternitatis in Christi caritate defunctorum recitauerint; toties pro quolibet præmissorum piorum operum exercicio, sexaginta dies de injunctis eis, seu aliter quomodolibet debitis pænitentijs authoritate, & tenore præmissis misericorditer in Domino relaxamus: præsentibus, perpetuis, futuris temporibus duratis. Volumus autem quod si dicta Confraternitas alicui Archiconfraternitati aggregata sit, vel in posterum aggregetur, seu quauis aliâ ratione, vel causâ pro illius Indulgentijs consequendis, aut de illis participandis vniatur, seu aliter quomodolibet instituatur, priores, seu quæuis aliæ literæ desuper obtentæ, præter præsentes nullatenus ei suffragentur; sed ex tunc prorsus nullæ sint eo ipso. Quodque si ratione præmissarum, aut aliter aliqua alia Indulgencia perpetuò, vel ad certum tempus nondum elapsum duratura per nos concessa fuerit, eædem præsentes literæ nullius sint roboris vel momenti. Datum Romæ apud sanctam Mariam Majorem,

anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo sexagesimo quarto, octauo idus Augusti, Pontificatus nostri anno decimo.

No vertesch en romans aquesta Butlla, perque à mes de contenir los mateixos Iubileus, gracies, è Indulgencies, que l'altra de Innocenci deze, de la qual se à fet mencio en lo capitol vuytè de la primera part, (los quals se reduiran mes abaix à vn Catalogo) juntament contè casi totes les mateixes paraules, perques demanà, com e notat, fos semblant à eixa: sols discrepan, en que la de Innocenci es concedida à la germandat de sancta Fè, Ciutat de America, y esta de Alexandre à la de Perpiña, vila de Europa; dich à les Congregacions, ò germandats fundades en les Esglesies, que la Compañia de Iesus te en los dits Pobles: y tambe, que la Butlla de Innocenci deixa à eleccio de aquella germandat, (a la qual diu Congregacio) la Festa principal della, en que concedeix Iubileu plenissim, fent les diligencies que en ella se señalen; y la de Alexandre (que axi demani se obtingués de sa Santedat) señala determinadament, la Presentacio de nostra Señora al Temple, ab lo mateix Iubileu, obseruades les mateixes diligencies, que posarem en Català en lo seguent Capitol. (Y la anomena, Confraria,) y finalment, aquella de Innocenci se despedi

pedi à tretse de Agost del any 1653. en lo any nouè de son Pontificat; y esta de Alexandre es despachà als sis del mateix mes de Agost del any 1664. en lo dezè any del seu Pontificat, y arribà à mes mans en dit any en bona occasio, y fonc la vltima estafeta abans del dia de tots Sants, en lo qual, per la tarda agui de predicar de les Animes que estan en Purgatori, en la Mayor Esglesia de Sant Iuan, aont sol acudir gran Auditori, im valgui de aqueixa occasio tant al proposit, pera publicar la Butlla noua, y exhortar als oyents à entrar en dita germandat los que nou fossen, puix tant se empleaua en be, y vtilitat dels difunts, que estan detinguts en tant dures penes, com son les de aquell loch, y presò, mostrant en aquell sermò lo rigor d'elles.

Cap. 3.

Dels Iubileus perpetuos, è Indulgencies, que guañan los que son de aquesta germandat.

ENtenem en est, y en lo seguent Capitol, per la paraula *Iubileu*, Indulgencia; y per Iubileu plenissim, Indulgencia Plenaria; y per la paraula, *Iubileu*, sens ajustar plenissim, Indulgencia de molts anys; que axi parlen yà molts doctes, y entre altres, Iosef Emanuel de la Aurora, en lo llibre, que imprimi en Valencia, en lo any 1655. lo qual te per inscripcio: Sumario de la

Esclauitud de Iesus sacramentado, parlant dels que semblants àls dits, concedi Innocenci dezè à esta: per quant segons espliquan los Theolechs, lo Iubileu plenissim, y la Indulgencia Plenaria solament se distingueixen en algunes coses accidentals, no en lo essencial, perque concedint lo Papa Iubileu plenissim, à mes de la Indulgencia plenaria, que concedeix, dona facultat als Confessors pera absoldrer de molts casos reseruats, y de cõmutar differents vots; pero quant diu, que concedeix Indulgencia plenaria, com sellitg en la dita Butlla, y en altres, dona vna remissio, ò relaxacio de la pena temporal deguda per los peccats actuals ya perdonats, fora del Sagrament, per la applicacio del Tresor de la Yglesia, feta per ell. Per lo qual rigorosament parlant, lo Iubileu (es à saber plenissim, que per tal se pren, eixa paraula absolutament posada en les Butlles Pontificies) enclou sempre Indulgencia Plenaria; y no esta enclou al Iubileu; si be per conuenir los dos en la remissio de tota la pena temporal deguda per los peccats perdonats, quant à la culpa, se anomena algunes voltes la Indulgencia plenaria, Iubileu plenissim.

Suposat axo vejam que Iubileus, è Indulgencies poden guañar los que son de la dita germandat de nostra Señora del Socorro, fundada, com està dit, en est Collegi dela Compañia de Iesus de aquesta Vila,

cretes de les paraules Llatines de la Butlla referida en lo Capitol segon desta segona part; als quals est Cathalogo conté.

Summari dels Iubileus plenissims, ò Indulgencies plenaries, que guañan los que son encorporats en la dita germandat.

PRimerament tots los Faels, homens, y dones de qualseuol estat, y condicio que sien, guañaran Indulgencia plenaria, (ò Iubileu plenissim) lo dia, que entraran en dita germandat de nostra Señora del Socorro, si verdaderament contrits, y confessats reben lo sanctissim Sagrament.

2. Tots los de dita germandat, si verdaderament contrits, y confessats, y rebuda la Communio, ò si nós pot commodament, estant contrits, y verdaderament penedits en lo article de la mort, inuocaran ab lo cor, sino podran ab la boca, lo dolcissim nom de Iesus, guañan la mateixa Indulgencia plenaria.

3. Tots los de aquesta germandat, que verdaderament penedits, y confessats, y combregats visitaran la Esglesia del Collegi de Sant Llorens de la Compañia de Iesus, de qués fà mencio en dita Butlla, desde les primeres vespres fins lo dia seguent, posat lo Sol, en lo dia de la Festiuitat de la Presentacio (cau à vint,

y v de Nouembre) de la Benauenturada Verge Maria, y alli faran oracio deuota à Deu per la exaltacio de la sancta Mare Esglesia, estirpacio de les Heregies, conuersio dels infels, pau, y concordia entre los Princeps Christians, salut, y be del Pontifice Romà guañan la mateixa Indulgencia plenaria.

Estos són los tres Iubileus plenissims, ò Indulgencies plenaries, que concedeix sa Santedat en dita Butlla, los altres que no lo son, pero si Indulgencies perpetues, y que guañantse, se perdona tota la pena deguda de molts anys (com declararà altre Capitol) en lo seguent se esplicaran.

Cap. 4.

Dels altras quatra Iubileus no plenissims, ò Indulgencies, concedits als de dita germandat.

4. LOs mateixos Congregants, que penedits ab vertader dolor de ses culpes, confessats, y combregats, deuotament visitaràn la Esglesia sobredita del Collegi dela Compañia de Iesus de Perpiña, y en ella faran oracio deuota à Deu, com està dit, per la exaltacio de sa sancta Mare Esglesia, estirpacio de lés Heregies, conuersio dels Infels, pau, y concordia entre los Princeps Christians, y salut del Pontifice de Roma, desde les primeres vespres, fins lo dia seguent, posat

lo Sol, en lo dia de la Expectacio del part, ò de nostra Señora de Esperanza, la qual Festa cau à deuuit del mes de dezembre, guañaran set anys, y altres tantes quarentenes de Perdo.

La mateixa Indulgencia guañaran tots los de la dita germandat, visitant sa mateixa Esglesia, y fent en ella oracio, del modo dit, en la segona Dominica, ò segon Diumenge del mes de Ianer; en que la sancta Yglesia acostuma celebrar lo mysteri de auer trobat Maria sacratissima, à son preciosissim Fill, que auia perdut: y lo goig, que tinguè en eixa inuencio tant dichosa.

6. La mateixa Indulgencia, y Perdò guañaran tots los de la dita germandat, visitant la sobredita Esglesia, y fent oracio del modo dit, en lo dia de la Purificacio de nostra Señora, que es als dos de Febrer.

7. La mateixa Indulgencia, ò los dits set anys, y altres tantes quarantenes de perdò concedeix sa Santedat als de la sobredita germandat, que visitaran la dita Esglesia de la Compañia de Iesus, y desde les primeres vespres, fins lo seguent dia, posat lo Sol (que axi se enten, en les dos Indulgencies, y Festiuitats, vltimament anomenades) faran oracio en la manera dita, en la Festa, ò mysteri dela Visitacio de nostra Señora à sancta Isabel, qués celebra, à dos de Iuliol.

Les sobredites quatra Festiuitats, y dies elligi perà guañar eixes Indulgencies la germandat de aquesta

Vila (que no è pogut auerriguar quals elligi la Congregacio dela Ciutat de ſancta Fé, conforme lo orde, y facultat, que dona en la Butlla citada, lo mateix Pontifice; y com ſa Santedat ordena en ella, que elligides, interuinga la aprobacio del Ordinari, pera les dites quatra Feſtes, en qués guañan les dites Indulgencies, ſe demanà, i's concedi del Doctor Hieronym Lleopart Canonge, y Sacriſtà Mayor dela ſancta Eſgleſia de Elna, y Vicari general en dit Bisbat: (ſegons conſta de vn Acte que eſtà en poder de Michel Rouira, Notari publich per authoritat Apoſtolica, y Real, y Secretari de la Cort Eccleſiaſtica del ſobredit Bisbat, fet als deunit del mes de Nouembre, del any mil ſiſcents, ſixanta; y quatra.) Y veent de quanta vtilitat eſpiritual era la dita germandat entrà en ella, donant exemple à ſos ſubdits, que lo imiten, quant tindran della noticia, y los que tenintla, no ſe an encara aprofitat.

Dos coſes an de notarſe aqui; la primera que les dites quatra Feſtiuitats no poden variarſe, ço es, nos poden guañar les Indulgencies, ſi's mudaſſen en altres dies, ſino fos en lo Diumenge de Paſqua de Reſurreccio, que axi ò declara ſa Santedat en dita Butlla, volent, que deixa manera ſien permanents vna vegada ya elligides. La ſegona es, que la Indulgencia, que auem dit, qués guañara en lo ſegon Diumenge de Ianer, may ſe à de variar, ſino que en dit dia à de guañarſe,

encaraque la Festa del petit *Iesus* perdut, en algun any
sie, com cau, en disapte, que axi lo resolgué la german-
dat, y fonc approbat del Ordinari sobredit; perque
deixa manera no i hà perill de oluit, ò confusio; pre-
nent vn dia per altre; y per altra part, que eixa Indul-
gencia entrara sempre en tots los anys, en disapte, des-
de les vespres, qués diran en eix dia, que seran les pri-
meres respecte dela Festa del Diumenge sobredit, en
qués podra tambe guañar; y à mes se feu eixa resolu-
cio, perque en lo dit segon Diumenge (com en les al-
tres segones Dominiques de tots los Mesos) i hà en
la dita Esglesia dela Compañia de *Iesus*, Iubileu ple-
nissim, ò *Indulgencia plenaria*, que tots los Faels po-
den guañar, sien, ò no sien de dita germandat, i's pot
applicar per modùm suffragij, per vna anima de Pur-
gatori, qués trau per aquest medi tant facil, de tant
terribles torments; pera guañar est Iubileu plenissim,
han de combregar dits Faels necessariament en la di-
ta Esglesia de la Compañia, y fer oracio en ella, à in-
tencio de sa Sanctedat, rezant lo que li apparexera, se-
gons llur deuocio; preceint à la Communio, la Con-
fessio, que esta la pot fer cada v ab lo Confessor que
voldra, Secular, ò *Regular*; ò en dita Religio, ò fora
della: (veritat es, que guañan molts altres *Iubileus*,
los que frequentan Sagraments, combregant en les
Iglesies de la Compañia de Iesus, y confessant ab los

d'ella) de que inferesch, que los que son de dita germandat podràn, si volen applicar per vna anima aquell Jubileu plenissim, y per si, la sobredita Indulgencia de set anys, y altres tantes quarentenes, fent les diligencies, que è referit han de ferse, en lo dit segon Diumenge de Janer.

Cap. 5.

Prosegueixense les altres Indulgencies, que poden guañar los que son de la dita germandat.

PEr qualseuol de les obres seguents, tantes, quantes vegades se ferà alguna d'elles, se concedeix per sa Santedat, à los de dita germandat, s'els perdonen sixanta dies, de les penitencies, que s'els auran donades, ò posades; ò per altre titol se deuràn. Y axi continuant les Indulgencies de dit Butlla, à mes de les set dalt referides, concedeix les qu'es segueixen.

8. Totes les vegades que assistaràn los de la mateixa germandat als officis diuinals, guañaran la dita Indulgencia de sixanta dies.

9. Totes les vegades quès trobaràn en les Congregacions publiques, ò secretes de la mateixa germandat, en orde à qualseuol obra pia, guañaran la dita Indulgencia.

10. Totes les vegades, que acompañaran al sanctissim

ssim Sacrament, quant se porta à algun malalt, encara que est malalt, no fos desta germandat, guañaran los dos d'ella la dita Indulgencia.

11. Totes les vegades, que estant impedits pera acompañar al Sanctissim, y oynt la campana, que fa señal pera axir, y portarse aquell diuino Sacrament à algun malalt, qualseuol, que sia, rezant per ell, los de dita germandat, agenollats, vn Pare nostre, y vn Aue Maria, guañaran los dits sixanta dies de Perdo.

12. Totes les vegades, que los de la dita germandat assistiran à les Professons, qués fan ab llicencia del Ordinari, guañaran la mateixa Indulgencia.

13. Totes les vegades, que acudiran, ò assistiran ab pietat als enterros dels difunts, encaraque estos no fossen de dita germandat, guañaran la mateixa Indulgencia.

14. Totes les vegades, que los de la mateixa germandat donaran hospedatge, ò rebran en ses cases à qualseuol pobre pelegri, guañaran la dita Indulgencia.

15. Totes les vegades, que faran paus entre enemichs, guañaran los dits sixanta dies de Indulgencia.

16. Totes les vegades que reduiran à algun peccador à bona vida, guañaran lo mateix Perdò, ò Indulgencia.

17 Totes les vegades que enseñaran los manaments de la lley de Deu, y lo demes necessari pera saluarse,

als que n'ols saben, guañaran la mateixa Indulgencia.

18. Totes les vegades, que rezaran cinc voltes, lo Pare nostre, y altres tantes l'Aue Maria per los difunts de dita germandat, que auràn mort en gracia, guañaran los dits sixanta dies de Indulgencia.

De lo que auem dit se infereix, que per cada vegada que v que es desta germandat fasse, ò exercite qualseuol obra de deuocio, pietat, ò charitat de les dites en est capitol, guaña sixanta dies de Indulgencia. Per lo qual si en vn dia ou dos Misses, sia Festa, ò de treball, guanarà sent, y vint dies de perdò: y lo mateix se enten de les demes; multiplicantse eixos sixanta dies de Indulgencia, segons les vegades qu'es fa qualseuol de dites obres, encaraque sien en vn dia mateix fetes: per quant parlant delles lo Pontifice, posa en sa Bulla; estes paraules: *Toties quoties, &c.* de les quals tractarem en altra part, si's poden tambè entendre de les Indulgencies de les cinch Festiuitats, de les quals se à parlat.

Cap. 6.

Dels que an entrat, y podran entrar en esta germandat: y del modo, ques podrà vsar, pera los que auran de ser de nou rebuts en ella, en augment de tantes Misses.

AMes dela innumerable gent, que auem referit dalt, que an entrat en esta germandat; en ella poi entrar

qualſeuol fael, home, ò dona, com ſe à dit, de qualſe-uol eſtat, ò condicio, que ſia, ab pacte, y baix dela ma-teixa obligacio varies vegades repetides, que com es la principal, y vnica es be ſe refreſque la memoria della; la qual es de dir (ſi les pot, y vol dir, per ſer Sacerdot lo qui es de dita germandat) ò manar dir (ſi no es Sacer-dot; que qui lo es, te llibertat de dirles, ò ferles dir) dos Miſſes; la vna per los vius, y difunts della, y l'altra, per ſols los difunts dela mateixa; pero los Hermanos de la Compañia de Ieſus, Eſtudiants (mentres lo ſien eſtos, que en arribar à ſer Sacerdots, tindran la dita obligacio) Coadjutors, y Donats della, cumpliran ab dita obligacio, com ſe à dit en la primera part, re-zant cada any, dos Roſaris enters, que es cada v dells de quinze dezenes.

Pero ſens ninguna de les dites dos obligacions de manar dir les dites Miſſes, ò de rezar los dos ſobredits Roſaris enters, reb aqueſta germandat de Perpiña ab tota reuerencia à noſtre ſanctiſſim Pare Alexan-dre ſetè, y à tots ſos ſucceſſors ab ſos Nuncis Apoſ-tolics, y axi mateix à noſtres Chriſtianiſſims Reys.

Item als Patriarches, Arcabisbes, y Bisbes, (y al Reuerendiſſim Par e *Iuan* Pau de Oliua General de la Compañia de Ieſus) ſuplicant humilment als Illuſtriſ-ſims, y Reuerendiſſims Señors Prelats deles Eſgleſies de Franza, y demes parts del mon, que ab ſa auctoritat

gran, zel sant fomenten obra tant pia, señalant Commissaris en sos districtes, que podran ser los Vicaris, y Curats de les Esglises, ò si altres se troban à proposit: los quals fassen llibres en que escrigan los germans, y encomanen als Predicadors, donar noticia al Poble desta germandat. Los successors de dits Prelats, gozaran de les Misses, y obres pies, com los demes, sense alguna obligacio.

Y encaraque la germandat fundada en la Ciutat de sancta Fè, en les Indies Occidentals, segons verem en la primera part, en lo Capitol setè, disposa, pera facilitar mes la entrada en ella, que tots los faels del Mon, homens y dones, sens dependencia alguna poguessen ser de aquella germandat, ab que manen dir cada any los dos Misses, per la intencio dita, (les quals se poden fer dir en qualseuol temps del any, ni i hà pera elles determinada Esglesia, ni Altar, ni Sacerdot, sino que tot està à eleccio y voluntat del qui les fa dir) ab tot à judicat, y à determinat este germandat de Perpiña, qués procuren fer les recepcions dels qui an de aggregarse à ella, per medi dé Commissaris, ò que los dits Prelats se seruiran de señalar, ò los que nomenarà dita germandat, y embiarà lletres patentes de cõmissio, en los pobles, aõt no està ella instituida y en esta Vila, qués fassen, ò mediant los vots dels que son ya aggregats, (com se fà pera los que volen ser de les particulars

Congregacions,) ò per medi de algun Ecclesiastich, que tinga cõmissio de aquella mateixa: axi per ser nouament fundada, y que seruescan les cedules, ò patentes, qués donaran, ò lligiran als que an de entrar, de recort pera fer dir les dos Misses, cumplint ab la tal obligacio, que encaraque, com se aduerti en lo Capitol quint de la primera part, no li aya de peccat mortal, ni venial, sino de priuacio de altres Misses rata per cantitat, del modo, que en dit lloch se à declarat; es prou inconuenient, pera qui la deixa, pèr sa culpa. Y tambè se à pres eixa resolucio, per ser est lo estil ordinari de totes les Congregacions, Confraries, ò germandats, que qui vol entrar en elles, ò declara, ò demana al qui pot rebrer als pretenents de aquelles; y ser est lo cami mes segur, y certissim de poder, loqui's reb ab eixa forma exteriór, no sols, participar de Misses innumerables, de que goza esta Germandat, sino dels Iubileus, è Indulgencies dalt posades.

He dit que aquesta germandat fundada en esta Vilà à resolt qués procure fer dita diligencia, respecte dels que se an de admetrer, y fins ara à platicat dit modo en les recepcions. Perque absolutament tinc per probable, qu'es pot fer, y vsar la manera, que la germandat de sancta Fè apunta, que sens dependencia alguna puga ser qui vulga de nostra germandat, no sols, pera participar les Misses, que los della fan dir (que axo es

cert, puix pera tal cosa, y participacio basta sa facultat, que la dona com laltra germandat la donà, per consistir solament en aquell pacto mutuo que en la primera part se à declarat) pero encara, pera poder guañar les sobredites Indulgencies, sils fan les diligencies degudes; perque se à de presumir que eixa fonc la voluntat, puix lo accessori segueix al principal; y axi podent fer desta germandat sens la dita dependencia; sino volent ò ser interiorment, y ab eficacia manant fer dir aquelles dos sobredites Misses, consequenment podra guañar les Indulgencies referides; y particularment apoya est pensament lo auer embiat yo al Pare de nostra Compañia, de qui fiu mencio en lo prolech, y à qui demani me obtinguès la Butlla, la relacio, que imprimi, pocs anys à en llengua Castellana, y dela qual è ya parlat; la qual relació, com l'altra que abans, se auia estampat, tocaua lo dit punt, de que ya en auant podian tots los Faels entrar en dita germandat, sens la sobredita dependencia, peraqués donàs noticia de tot à sa Sanctedat, ò al qui en nom seu auia de donarla, y es creible, qués veu, y lligi lo tal modo de admetrer.

No obstant lo sobredit se à de procurar per ser millor la manera de entrar dita, se vsa, y es mes comuna; y ab ella se a confessa que el dia de la entrada, combregant, y confessant, guañe lo qui à de entrar lo Iubileu plenissim que concedeix sa Santedat, que vsantse lo al-

tre modo, per ventura, no cuydaria de guañarlo. podria vsarlo, y serà molt bè lo platique, procurant juntament guañar eixa Indulgencia, lo dia, que entra, aquell, que venint à sa noticia aquesta germandat, ò per medi de est llibret, ò per altre, no aya en lo lloc aont està, Cõmissari que lo puga en ella rebrer, y los que ò per poca aficio que tenen à ser de Congregacions, ò per alguns fins, que ells saben, no volen mostrar los desitgs que tenen de ser d'ella: ab qués cercan totes les trazes possibles pera combidar, y animar à tots sien de aquesta germandat; y la Verge sanctissima pera socorrer, y afauorir com Mare piadosissima als faels vius, y difuncts, mourà los cors de aquells, peraque n'os priuen de tanta vtilitat.

Les formules de patentes, axi pera elligir Cõmissaris, com pera rebrer als que de nou volen entrar en esta germandat seran com les que, posarem en lo Capitol ters de la primera part; sols en les de Cõmissaris, aont se acaba, y diu: dada en sancta Fè, dir: feta en Perpiña, &c. Y podià firmarse algu dels Regidors, dels sis que cuydan della, il Secretari, ò Pare dela mateixa, ò Prefecte; dels quals direm quant tractem dels officis, y de les regles de la dita germandat, especialment dela que te Congregacions particulars pera exercitarse en differents obres pies, y deuocions.

Cap. 7.

Si tots los demes Collegis dela Compañia de Iesus poden participar desta germandat, y gracia?

HAuem vist, y dit com Innocenci dezè, y nostrè sanctissim Pare Alexandre setè, que vuy reina, y gouerna la Esglesia de Deu, inspirats dela diuina Magestat, no sols aprobaren esta obra (que sens dupte es sua) sino que tambè la enriquiren ab les gracies referides, concedint aquell à la Congregacio de sancta Fè, la Butlla, de que ferem mencio en lo Capitol vuitè dela primera part; y est à la de Perpiña, la que se à citat en lo Capitol segon desta segona part. Preguntás ara, si encaraque la dita germandat estiga situada en est Collegi per sa Santedat; y en lo de sancta Fè, per Innocenci dezè; podran ab tot les demes Cases, y Collegis de la Compañia de Iesus participar desta gracia, y fauor, è instituir la dita germandat, guañantse les matteixes Indulgencies que guañan los que son della, y habitan en Perpiña, ò en sancta Fè, posant per obra los que seran de aquella, les diligencies, qués demanen en les Butlles pera guañarse (que deles Misses ya està dit que tots participan entre si, en qualseuol germandat, que se assenten, y en qualseuol part del mon, que estigan.) A la qual pregunta, ò dupte; responh que si.

Y la

Y la rao es, perque, com lo docte sab, qualseuol priuilegi gracia e Indult, à qualseuol Casa Professa, Collegi, ò Nouiciat dela mateixa Compañia concedit, participan de aquells, seruatis seruandis tots los demes d'ella, com se infereix clarament delo que escriuen los Doctors, y entre altres molts, Rodriguez *tom. 1. qq. Regul. q. 55. art. 9. & 18.* y Ioan de la Creu, *lib. 2. cap. 4. conc. 3. §. ex dictis, sequitur*; aquest de la Religio Dominicana, y aquell dela Serafica, per participar la Compañia de tots los priuilegis destes, y deles gracies, è Indulgencies, que tenen totes les demes Religions Mendicants, y no Mendicants, concedides, y per concedir de tots los Pontifices, segons consta deles Bulles Pontificies, que cita lo llibre del Compendi dels priuilegis de la dita Compañia, *verb. Communic. priuil. & gratiar.* §. 3. y fundas la reposta, y doctrina sobredita en la concessio del Papa Pìo quart à la Orde de sant Hieronym en España, à instancia de son Rey Catholic Felip segon, concedint quels priuilegis (ò indulgencies) otorgats, ò donats à vn Conuent, ò à alguns deixa Religio, se tingan per concedits als demes Monastirs de la mateixa. Lo qual despres confirmà Sixto quint, com es de veurer en Rodriguez allegat, y Portell *ind. l. Regul. verb. Communic. priuileg. n. 6. & verb. priuil. n. 29.* Si be peraque axo sia veritat à dellimitarse, y se à de entendrer, segons ò aduerti, en la re-

R

lacio que doni à la estampa, en esta Vila, desta germandat, en lo any 1663. seguint à Lezana doctissim Recencior, *tom. 1. qq. Regul. part. 2. cap. 1. n. 5.* quant en les altres Cases, collegis, ò Conuents milita la mateixa rao, ò per lo menos, semblant, ò equiualent, per la qual concedi lo Papa al sobredit Monastir primer aquella gracia, ò priuilegi; que si eixa rao se troba, ò milita, se esten *ipso facto*, als demes. Y si acas no militàs la mateix rao, semblant, ò equiualent, ò no se establis eixa germandat en altres Collegis de la dita Compañia, nis procuràs fundarse ab especial Butlla Pontificia, procuren los subjectes, que en ells viuen aggregarse à la dita germandat de Perpiña, com ò an fet molts de varies Prouincies; y ò feren los de la del nou Regne de granada, ab la qués fundà en sancta Fè, y procuraràn que altres seculars, y Regulars fassen lo mateix; que deixa manera participaran de tantes Misses, qués fan dir, y de altres Indulgencies, que pera guañarse, nos demanà visitar aquesta Esglesia dela Compañia de Iesus, com son los tres Iubileus plenissims, y los sixanta dies de Indulgencia, quél Pontifice concedeix, fent les diligencies, que en son lloc se an explicat: que poden guañar tots, no sols los que estan en Perpiña sino tambe los que estan fora deixa Vila, essent de dita germandat. La qual, quant fos necessaria cõmissio (que ya se à dit, no es absolutament aquesta

menester) la dona, à tots los Superiors de la Compañia de Iesus, pera rebrer en nostra germandat de Perpiña, no sols à llurs Subdits, pero encara à qualseuol altra persona.

Ni obsta à la sobredita resolucio, lo dit que se li opposa la butlla de Gregori tretsé, citada en referit lloc, §. 5. aont se diu, que no poden gozar de priuilegi algù los dela Compañia, à ella concedit, sino es ab dependencia del Pare General, y de sa voluntat. Les raons, per les quals eixa instancia no obsta à lo dit, ni desfà la reposta nostra, la tal objeccio ; son la primera, perque lo sobredit molt reuerent Pare general Ioan Pau Oliua què la gouerna vuy ; seguint à altres sos Predecessors, ya à esplicat sa voluntat en orde al punt, que auem menester, y à concedit, que pugàm guañar qualsseuol indulgencies, axi les presents, y concedides dels Pontifices, com les que estos per temps esdeuenidor concediran, segons consta del citat llibre, *verb. Indulg.* §. 30. *in fine*, per aquestes paraules: *Omnibus nostris etiam nouitijs sit facultas consequendi non solùm Indulgentias hoc verbo contentas, sed & quascumque alias quomodocumque concessas, seu in posterum concedendas.* La segona rao es, perque lo dit Pare general ya sab, y te noticia de nostra germandat, y de la Butlla que li à concedit sa Santedat, ya dalt posada ; communicantli abans com se acostuma, aquest negoci, lo Pare amich meu, de qui

parli en lo prolech; y al qual, com é dit, escrigui procurás alcanzar la dita Butlla (dela manera que obtingué aquella altra, de Innocenci deze, pera la Congregacio de nostra Señora del Socorro dela Ciutat de sancta Fè, lo Pare Cabero Procurador general en Roma, dela Prouincia dela Compañia de Iesus del dit nou Regne de Granada, en temps del general passat, lo molt Reuerent Pare Gosuino Nikel) y seli donà auis dels molts, que en esta Vila, y en differents parts entran en ella, y an entrar, rebent de assò particular consuelo, y de que vaja tots los dies en augment, segons consta de la penultima carta, que se à dignat sa Paternitat de escriurerme, feta en Roma als deset de Mars del present any 1665. y à mes destes raons, à de notarse, que lo que se à allegat dela Butlla de Gregori tretsè sols se enten de los de dita Compañia, pero no *dels* Seculars, ni dels altres Religiosos, com ò proba Iuan de la Creu *lib. 2. cap. 4. de statu Religionis*: y axi estos, com aquells, en lo que toca al pacte mutuo, que interve entre los desta germandat, ias veu, qués pot fer sens la sobredita dependencia, y demanar llicencia à sos Superiors, puix fora de les Misses, que ells ordenan, se digan à llurs intencions, les demes podan los subdits Sacerdots aplicarles, per los que volen, y per los fins, qu'els apparcix: si be los Religiosos que no diuen Missa, sino troben altres amichs, que se les vul-

gan dir, les dos, que an de manar dir, per ser de aquesta germandat (y lo mateix dich de les Monjes) an de demanar llicencia à sos Prelats, pera cercar la almoina, qués dona peraque aquelles se celebren, per no contrauenir al vot de la pobreza, ab qués lligaren voluntaris per amor de Deu, y de poder estar mes desembarazats, dels llassos, y bens terrenos de aquest Mon.

Cap. 9.

Si la dita germandat se à de anomenar, y es Congregacio, Confraria, ò Compañia de nostra Señora del Socorro.

ENcaraque per al cas, sia, ò apparega, vna mateixa cosa, y la significque, lo nom de *Congregacio*, que lo de *Confraria*, ò *germandat*, ab tot la anomenàm à esta ab aquest vltim, per ser aquest vocable cōmu als appellidos, que li donan los dos Pontifices, en temps de los quals se à fundar, perque Innocenci dezè en sa Butlla sempre vsa parlant d'ella, (dic de la de sancta Fè) del vocable: *Congregacio*; y als de la mateixa, diu: *Congregants*; y per esta causa, la relacio impressa, que s'em donà en Valencia, com è dit en lo prolech, afirmaua son Auctor, que perçò, li donaua lo tal nom de Congregacio.

Per altra part nostre sanctissim Pare, à la nostra fundada en esta Vila, anomena: *Confraria*, vsant desta veu;

Confraternitats, y als della, *Confrares*: si be parlant de les juntes, en orde à qualseuol obra pia, que poden tenir, y concedeix la Indulgencia, que auem dit, les anomena: *Congregacions*; ab que judico, ques mes à proposit, se diga *germandat*, la qual paraula compren les dos dites significacions de *Congregacio*, y *Confraria*; per ser estes com especifiques raons; y aquella, la generica; se à de vsar empero lo nom de *Confraria* especialment, quant morirà algun home, ò dona de aquesta germandat, i l'an de cridar, ò publicar sa mort ab vna campaneta, com se acostuma fer del Corredor, per los carrers, ò cantons de aquesta Vila, mencionant aquell totes les Confraries solament; (sens dir si es Congregant de la Congregacio que ihà en nostre Collegi sols per los homens; ni si es Tercerol de sant Fransech, ò sant Domingo) en les quals estaua assentat aquell difunt, ò difunta; anomenant cada vna de per si, perque ab lo mateix nom entre aquesta, s'il mort era d'ella, com de les altres, per no auer de variarse lo orde, ni causar turbacio à qui fà lo dit offici, que sol ser vn home ordinari, y sense lletres, la qual ceremonia, y vsansa es molt bona, y lloable, axi peraque los que son de les dites Confraries particularment encomanen à Deu, la anima de aquell Confrare, ò Confraressa, com tambe, perque tots nos acordem que auem de morir, y donar compte de la vida. Y à mes, que importa poch,

pare lo qu'es prete, se diga germandat ò Congregacio, ò Confraria, puix tot pot quadrarli, y entendres della; que may so estat amich de questions de nõs, sino lo requereix la materia, com la que tractan los Theolechs, de la Trinitat sanctissima.

Ab tot, com es be, y conuenient cosa donar à cada qual lo nom que li an imposat, ò que li toca, en particular si de asso se à de traurer algun espiritual profit, y animarse mes vna persona à la virtut, y à correspondre à ses obligacions; y per pareixerme, que lo serà, lo considerar, los desta germandat, que sent los d'ella, lo son dela Compañia de Maria, per raons particulars, que veurem, que alomenos totes, no militan en altres, debaix de cuyo patrocini viuen, (com als de ma Religio sagrada, lo veurers ab lo titol glorios de Iesuites, ò de la Compañia de Iesus, que per inspiracio del Cel, los à concedit la Sede Apostolica, los dona particular aliento, y consuelo, en lo cami dela perfeccio, en lo patir per son amor, é imitarlo com à Capità) me à mogut à tractar, si als que son desta germandat, los conuinga lo anomenarse, y lo dir, que son dela Compañia de Maria nostra Señora del Socorro; y pera proba de la conclusio affirmatiua seruirà aquest Capitol.

Cap. 10.

De les particulars Raons, per las quals esta Germandat se pot anomenar Companyia de Maria sanctissima del Socorro.

LA primera es, perque la Butlla de Innocenci dezè, segons verè, la anomena, *Congregacio*; y la de Alexandre sete, ab est vocable llati, *Confraternitas*, que val aqui tant, com esta veu, *Societas*, que significa, lo que en romans diem, *Compañia*; y no lo que vulgarment se anomena, *Confraria*: pera lo qual à de suppósarse, que aquestos noms Catalans; *Confrare*, *Confraria*, ò *Confraternitat* baxan dels llatins, *Confrater*, y *Confraternitas*, ò com altres diuen, *Confratria*, los quals se composan desta proposicio, *con*, y del nom, *frater*, que significa germà, ab que, *confrater*, es lo mateix, que, congerma, ò germa de altre; y de *Fraternitas*, que significa germandat, y *Confraternitas*, lo mateix, ò congermandat, y confraternitat; y vna certa conjuncio ò communio, ò communicacio en ella, axi com aquestes veus, *consanguineo*, ò *consanguinitat*, *compare*, y *compaternitat* que se deriuan deles llatines, *consanguineus*, y *consanguinitas*, *compater*, y *compaternitas*, significan conjuncio ò comunio en la sanch, ò en la Paternitat; per tenir los Confrares, y Confraries alguna comunicacio,

com-

communio, y vnio entre si.

Suppoſat aſò dich que propria, y rigoroſament parlant, aquella paraula de la ſobredita Butlla de noſtre Sanctiſſim Pare, *Confraternitas*, ſignifica, y es lo mateix que *Societas*, ò *Compañia*; mes, que, *Confratria*, ò *Confraria*, perque ſegons aduerteix lo Meſtre Iuan Baptiſta Lezana Carmelita en lo 1. volumen, enla ſegona part de les *qq. Regul. cap.* 15. *n.* 2. les Confraries ſon vnes congregacions de Faels llechs, pera exercitar algunes accions pies deuotes: *Confraternitates*, diu eſt Auctor, *ſunt Congregationes quædam Fidelium Laicorum ad pias, & deuotas exercendas actiones.* Y com noſtra germandat ſia vna Congregacio, no ſolament de homens llechs, ſino erigida pera tota manera de perſones, que en ella entran, aixi Eccleſiaſtics Seculars com Regulars, à mes de los altres eſtaments, com auem dit, ſe colligeix, que mes, li perteneix, lo anomenarſe, *germandat*, *Congregacio*, ò *Compañia*, que, *Confraria*, ſis tradueix en Català lo nom de la Butlla *Confraternitas*.

Adelanto la mateixa rao ab aquesta paritat: Gregori tretſé en vn breu, ò Butlla, que deſpachà en fauor de la Confraria de noſtra Señora de la Conſolacio del Monaſtir de ſant Iaume de Bolonia, en orde à la vnio que feu, de dita Confraria ab la Confraria dels Cinturiats del glorios ſant Auguſti, del mateix Conuent; parlant de la ſobredita Confraria, lo dit Papa,

la anomena ya Confraria, ya Compañia dela benauenturada Verge. y aixi mateix dona lo nom de Compañia à la Confraria de la cinta, ò corretxa del sobredit Sant Doctor. Lo qual Breu, ò Butlla porta, y cita, lo Pare Mestre Francisco de Aguilar, en lo llibre, que feu de les Indulgencies de la dita Confraria de la Corretxa, imprès en Barcelona, en lo any 1584. al principi del tercer tractat. Ab lo mateix titol, y apellido de *Compañia de la Consolacio* anomena à la mateixa Confraria, lo Reuerendissim Pare Fra Thadeu Perusino General dela Religio *A*ugustiniana, en la patenta, en que concedeix als Confrares della, pugan esser, y sien participants dels suffragis de son Orde, com es de veurer en lo llibre citat, *fol.* 123. Luego esta sancta germandat, que està baix del especial patrocini de Maria Mare de Deu, ab rao se podrà dir: *Compañia de nostra Señora del Socorro*; com l'altra: de nostra Señora de la Consolacio, encaraque en les Butlles Pontificies se pose est vocable, *Confraternitas.*

La segona rao es, is pren del fi principal que te aquesta germandat, en la qual los d'ella se obligan de manar dir dos Misses per la intencio que se à esplicat, es à saber, la primera, per los vius, y difunts della, y la segona solament per los difunts dela mateixa; la qual obligacio encaraque ni mortal, ni venialment pecca, qui la deixa, pero resta priuat de innumerables, aquell

any, qui per culpa sua no mana, que se digan les dos que à de ser dir, com se à dit en la primera part. Lo qual si nós troba en altres germandats, Congregacions, y Confraries: y axi com los Doctors definei-xen al Contracte de Compañia en coses temporals, desta manera: *Est duorum, pluriumue conventio contracta ob commodiorem vsum, & vberiorem quæstum*; ò com altres declaran: *Contractus Societatis est is, cum aliqui inter se conueniunt, & contributis aliquibus rebus ad lucrandum idoneis, siue fructiferis, vt pecunià, animalibus, industriâ labore, &c. commune aliquod lucrum faciunt, quod vti & damnum, pro ratione, & rata cuiusque diuidunt inter se.* Q'es dir, que lo contracte de Compañia es vn pacte, conuencio, ò concert fet entre molts per a mayor ganancia: ò que succeeix, quant alguns se concertan, y contribuint algunes coses aptes per alguna ganancia, com diner, animal, industria, treball, &c. fan aquella cõmuna; y axi esta ganancia com lo damy diuideixen entre si, segons lo que *pro rata*, y proporcionalment toca à cada v. y dela materia dest contracte és parla *lib. 17. digest. tit. de Societ. & C. lib. 4. & in instit. lib. 3. est titul. de Soc. & tit. 10. p. 5.* dela mateixa manera en orde al esperit, y à les coses à est tocants abraza esta germandat, y's contè en ella, lo contracte de Compañia, com es clarament de veurer, de lo que se à referit: y sent aquell, y auentse fet, y comenzat

debaix dela proteccio de Nostra Señora, molt be si quadra, y ab rao pot dirse, ques la Companiia de Maria.

La rao tercera es, perque si alguna cosa podia ser obstacle à la tal denominacio, es; per anomenar à nostra germandat, lo Sant Pare, en sa Butlla, ab la paraula, *Confraternitas*, que es lo mateix, que, *Confraria*, pero aço no obsta; perque encaraque moltes vegades vsan los Pontifices de aquest nom, pera significar les germandats, ques diuen Confraries comunment, ab tot, no sempre, com es de veurer en algunes Terceres Regles, ò Ordens, que i hà en la Yglesia, com son les del Serafic Pare Sant Fransech, y de Sant Domingo, les quals no sent Confraries, sino certes Congregacions, ò germandats (parlo deles que son pera tots los que viuen en lo mon, y que no son Religions) en les Butlles en les quals les confirman y aproban los Pontifices, vsan destos termens, *Confraternitates*, *Confratres*, *Consorores*; ò *Fraternitas*, *Fratres*, y *Sorores*, com se pot veurer enla Butlla del Papa Nicolao quart, en la qual se aproba la dita Tercera Regla de Sant Fransech, que laporta lo primer tomo del Bullari, enla *pag.* 185. y es la segona de est Pontifice; y en la Butlla de Innocenci Sete en que se aproba la Tercera Regla, anomenada de Penitencia del Ordre de sant Domingo, is troba enlo mateix tomo *pag.* 301. y es la primera de aquest Papa. Y tractant de aquella Manuel Rodriguez Francisca; li

dona tambe lo sobredit nom, (ço es) *Confraternitas*, *tom. 3. qq. Regul. q. 73. art.* 1. encaraque ninguna d'elles sie, ós diga Confraria. De ques traû, que eixa paraula, *Confraternitas* es generica respecte de differents germandats, de les quals vnes son verdadera, y rigorosament Confraries, y altres, Congregacions, ò Companies especials, y altres Tercers Ordens, sens que estos, ny aquelles, sien, les que vulgarment se anomenan Confraries.

Perque la germandat, ò institut dels Tercerols es vn Orde baix de certa Regla, y ceremonies approbades della Esglesia, encaraque molts d'ells ni son Religiosos, ni fan Vot, com los casats, y altres; lo qual no conuè à les germandats que propriament, y en rigor se diuen Confraries, puix lo institut destes no es Orde, per no estar debaix de certa Regla, ò ceremonies approbades per la Esglesia; encaraque tingan algunes condicions señalades per los Pontifices pera sa institucio, y conseruacio, que merament son estatuts. A mes de axo se differencian los Tercerols, ò Terciaris, que estos fan professio, ò de alguns vots, ò de guardar (sols per modo de proposit, encaraque digan, prometer) per lo menos los preceptes cōmuns; la qual no fan los Confrares. Y finalment se distingueixen per lo habit, perque regularment parlant, lo dels Tercerols es, ò à de ser, casi com lo de aquell Orde, del

qual son Terciaris, accommodat, y tallat al vs dels se-culars (que lo demes de no anar desta manera vestits, es abus, segons ò afirma lo Religiosissim Lezana dal-cirat, de la Religio Carmelitana *vol. 1. p. 2. c. 14. n. 24.*) pero dels Confrares mes es señal del habit de la Reli-gio, de la qual o son, que habit della, com se veu en los Confrares de nostra Señora del Carme, que sols tenen per habit, vn petit Escapulari dela Orde, ama-gat; pero sos Tercerols vesteixen publicament vn ha-bit, ò Escapulari llarch; y encara tot son vestir alome-nos en lo color, y en la materia à de semblar als dels Religiosos, com ò nota lo mateix Auctor; que de al-tra manera, diu est Doctor graue, mes parexeran Con-frares, que Tercerols, si per vergoña deixan de vestir de aquell modo, contentantse de portar amagada-ment vn petit Escapulari, ò vn Cordò, anant contra el intent dels Fundadors, y dels Pontifices, que señala-ren, y abonaren los dits habits, pera los que son dei-xes Terceres Ordens: Luego be se infereix, que en-caraque vse lo Papa en dites Butlles de la veu sobredita, *Confraternitas*, no se à de entẽdre de alguna Confraria; com ni se enten de nostra Germandat, y Compañia. Y com es certa regla del Dret, que: *Verba vbi non con-ueniunt, nec dispositio habet locum, l. 4. §. toties, ff. de Dam. infecto, l. quod constitutum, ff. de milit. testam.* Per lo qual encaraque no militassen altres raons; no se à de

entendrer de nostra germandat, per no ser Confraria propriament, lo que ordenà *Clem.* 8. enlo any 1604. enla Constitucio, *quæcumque à Sede*, perque *diuersorum diuersum est iudicium. l. inter stipulationem §. sacram. ff. de verbor. obligatio.* Barbosa, *Axiom.* 74. *n.* 6.

De qui es, que lo docte Casarubio *in compend. priuileg. mendicantium, verb. Tertiarij, §. quoad primum gradum* sent, i diu, ques corruptela, lo vsar los Tercerols, y terceroles, differents formes de habits, fora de les, que señalan los Pontifices en ses Butlles. Veritat es, que en Italia, segons notà Rodriguez *tom.* 3. *q.* 72. *art.* 4. los habits que portan los Tercerols Seglars, y casats (parla dels de Sent Fransesch) es mes conforme, y condecent à son estar, y à la rao, perque en quant à la forma, lo vestir, es com, los vestits dels altres seculars; y en quant al color, com lo habit dels Frares Menors. Y es verisimil, que lo dit Serafich Sant volguè, que vestissen aquell habit los sobredits Tercerols, pus eixa forma se obseruà antiguament, y se obserua ara en aquelles parts, aont Sant Fransesch instituì primerament la Tercera Regla, y visquè la mayor part del temps, que durà sa vida.

La quarta rao es, perque no es cosa noua pendres per vna mateixa significacio en los Breus, ò Butlles Pontificies, aquests vocables, *Coufraternitas*, y *Societas*, *Germandat*, y *Compañia*, com se veu en la que donà

Gregori tretse, en fauor dela Confraria dela Correja de sant Augusti, anomananla, *Confraternitatem*, *seu Societatem*, que porta lo allegat *Lezana volum.* 2. *n.* 15. *verb. Confraternitas*; Donchs, la dita germandat significada en dita Butlla, per la paraula, *Confraternitas*, serà lo mateix, que dirse en ella *Societas*, ò *Compañia*, y no *Confraria*; per quant les paraules se an de accomodar; y pendre segons lo vs comu, y modo de parlar, *leg. librorum*, §. *quod tamen, vbi Bartolus ff. delegatis.* 3. *l. Labeo ff. de supellect. legat. l. cum de Lanionis* §. *item ff. de fundo instruct.* Y ni en Roma, ni en part alguna se diuen Confraries, les semblants Congregacions, sino es que tingan algun señal, ò porten est los d'elles, com es sac, habit, vestit, ò algun altre, com ò aduerteix lo dit Pare Fra Lezana *n.* 36. que fonch Lector, y Mestre en sagrada Theologia, y la lligi en la Sapiencia de aquella sancta Ciutat, y fonch en ella Consultor dela sagrada Congregacio del index. Y ab rao, perque del habit, ò vestit se coneix la persona, *Vlpianus in leg. item apud Labeonem* §. *si quis Virgines, & ibi Bartolus ff. de iniur:* sino es, que porten los de aquelles alguna insignia, ò diuisa propria de ses dites Confraries, puix les tals insignies, ò diuises denotan la calitat deles Persones, *Bartolus in tr. de insignijs, & l.* 1. *ff. de offic. Proconsul. leg. sacrum de rer. diui:* Luego, com los de aquesta germandat no tingan señal algu, que los della ayan de portar; ni en

ni en lo vestit, ni de altra manera, sens dupte, que no es, nià de dirse, que es de les que se anomenan, Confraries, encaraque estes genericament parlant se digan Congregacions, segons la definicio que dalt se à posat; ni en la Butlla de Innocenci deze, lo vocable, *Congregacio*, ni en la de Alexandre setè la veu, *Confraternitas*, significaran *Confraria*, sino vna germandat, Compañia, y Congregacio especial different de les, qués diuen Confraries, segons aquell axioma; *verba debent intelligi secundum subjectam materiam, & naturam actus, cui applicantur*, les paraules se an de entendrer segons la subjecta materia, y la naturaleza del acte, à que se applican, *leg. cum Pater ff. de legat. 2. l. si vno, & ibi Bartolus ff. locati, l. sed & sic pos est. 11. §. item si ff. de iureiurando*; constant pues à sa Santedat, que expedia, y concedia vna Butlla, à vna germandat, que no solament eran d'ella llechs, Seculars, sino Ecclesiastics, y Religiosos, y tanta multitut de Sacerdots, y que son fi era en orde à afauorirse entre si per medi de tantes Misses (perque sa dignidat, que abans de despachar la Butlla, se li donà relacio de tot, per medi de la que estampi en esta Vila lo any 1663 que la embij à Roma) y que d'elles participauan los difunts detinguts en Purgatori, la mayor part, no sols los que viuint entrat en ella auian, sino los, que los vius, que vuy son, y seran, los feian de la mateixa germandat, com se à dit dalt, sens

que los que son d'ella en esta vida portassen, ò aguessen de portar senal algù esterior, ni insignia, ni diuisa, bien vist esta, i's trau, que los dits noms en les citades Butlles, Congregatio, y Confraternitas, concedides à la germandat de que parlam, significan ser vna especial Congregacio, ò Compañia distincta deles que vulgarment se anomenan Confraries.

Comfirmo finalment esta doctrina, ab aquesta paritat. Ha alguns anys, ques fundà en la Yglesia Cathedral de la Ciutat de Lascar en lo principat de Bearn, certa germandat, que te per institut ayudarse los della entre si pera quant estan en les agonies dela mort, juntantse los della al Temple, quant està en aquelles algu dells, pregant à Deu per llur saluacio, ab altres espirituals exercicis, en los quals se occupan podent entrat enella, no sols Seculars homens y dones, llechs y Ecclesiastichs, sino tambe los Regulars; la qual germandat se diu, de nostra Señora dels Agonizants, y es aprobada, y autorizada ab vna Butlla del Papa Innocenci dezè, la qual es semblant à la que despedi pera la de nostra Señora del Socorro dela Ciutat de sancta Fè, que posarem enla primera part; y parlant est Papa d'ella la anomena ab la paraula *Confraternitas*, com à la nostra desta Vila, lo sanctissim Pare Alexandre setè, ab tot aixo lo Auctor, que à compost vn llibret d'ella, y's donà à la estampa en Tolosa per Iuan Boude, any

1658. com tambe lo illustrissim Bisbe de aquella Ciutat Henrich de Saletta posant en ell sa aprobacio, sempre la anomenan (traduint en Frances lo dit vocable *Confraternitas*) *Societé*, ò *Compagnie*, que vol dir, la Compañia; y lo titol de dit llibre, reza aixi: *la Societé de nostre Dame des Agonisans establie dans l'Eglise Cathedrale de la ville de Lascar, en Bearn, sous l'authorité de nostre saint Pere le Pape Innocent X. & permission de Monseigneur l'Euesque de Lascar*: vol dir, la Compañia de nostra Señora dels Agonisants fundada enla Esglesia Cathedral dela Ciutat de Lascar en Bearn, baix dela auctoritat de nostre sant Pare, lo Papa Innocenci deze, y de la permissio, y facultat de Monseñor lo Bisbe de Lascar. Luego meritament se podrà la nostra germandat anomenar la Compañia de Maria sanctissima del Socorro instituida en la de Iesus, Fill seu preciosissim, per serlo en la Yglesia de est Collegi: lo qual nom li donà tambe lo Notari Villaroja sens que ningu se lo digues en lo Acte, demunt dit, que aprobà lo illustre Señor Vicari general.

Lo que dalt se à dit, y referit en la rao tercera; que Lezana, y Casarubio affirman, ques vn abus, y corruptela, lo no vestir alomenos, en lo color, los Tercerols dels habits, que les regles, los señalan, se à de entendrer, sino tenen llegitima dispensa, es à saber, del Papa, que la pot donar; ò concedir facultat, pera-

que los Superiors de les Religions, baix de les quals, estan aquells, dispensen ab causa raonable, acerca dels dits habits.

Cap. II.

Exercicis espirituals, en que han de emplearse: y Estatuts, que han de guardar los dela Congregacio de la sanctissima Verge del Socorro trets de les Bulles de los Pontifices, que la an approbat, ab les Indulgencies referides.

EN tres dies differents de cada semana solen los desta germandat juntarse en la Yglesia, ò Oratori de aquest Collegi de la Compañia de Iesus (parlo dels que à mes de les dos Misses, que han de fer dir cada any, ò diuen, si son Sacerdots, volen guañar lo merit de moltes obres bones, y les Indulgencies, que cócedeixen los Pontifices citats, als desta germandat, per cada vegada, ques junten pera ferles, com yà se à vist de munt) lo Diumenge, lo dijous, y lo disapte. Lo Diumenge, ihà Congregacio particular pera los homens, ò en la Iglesia, en lo estiu, ò en vna Capella dintra lo Collegi, en lo iuern; y lo disapte es la Congregacio especial pera les dones solament en la Iglesia, en tot temps, y com està sempre vberta, poden altres aprofitarse, dels exercicis espirituals, ques fan en ella per les

tàrdes: y lo dijous pera vns, y altres, homens, y dones desta germandat en la mateixa Iglesia; y pera tots los que no son della. Los exercicis del Diumenge son los que fan los de la altra Congregacio, que està aggregada a la Annunciata de Roma, perque com tots los que son desta son de aquella; y qui no gusta destes juntes sanctes, tampoch gustaria de les ques fessen tant solament per los homens, que son desta germandat; se àjudicat que bastan aquelles, (per ara) de les quals se parlarà enla vltima part de aquest llibre, aont veurem, en ques differencia esta Congregacio de nostra Señora del Socorro de les altres Congregacions, que iha en est Collegi, y en molts altres, aggregades à la sobredita primaria de Roma. Los exercicis espirituals, que los dijons se fan, ya se imprimi sa relacio lo any 1661. y perçò nols torno à referir: los quals, si cau festa colent en altre dia, se fan en est, aquells, peraque lo poble participe dells, desoccupat del treball, en que se exercita los disfeners. Los exercicis dels disaptes direm en lo vltim dest capitol, que solament se escriu, y son estos estatuts, pera les persones sobredites, que volen ser de les juntes particulars, y del numero, com diuen, per ser del particular; à mes del mes vniuersal, los germans, y germanes del qual, no tenen atencio à altra obligacio, sino en manar dir les sobredites dos Misses, y en guañar altres Indulgencies, que no requerçi-

xen femblants congregacions, ò juntes publiques, ò fecretes, generals, ò particulars, de les quals fan mencio los Pontifices citats.

1. Com fe à de penfar, y confiar, que fent, com es, la fanctiffima Verge Mare de Deu, Patrona principal defta Congregacio, i germandat, la à de amparar, i defenfar, per fer Mare de Mifericordia, que ama als qui la aman, i afauoreix, i patrocina à los que ab pietat, i religio acuden à ella; perço eft juft, i degut, que fos congregants, no folament la eftimen ab particular honor, i veneracio; fino que imiten fos exemples, i virtuts ab la entereza deguda, i bons costums: y que quant conuerfen entre fi; procuren excitarfe mutuament à fon amor, i deuocio; y à vn ardent defitg en fos animos de enfalzar fon fanctiffim nom. A lo qual ayudarà la obferuancia deftos eftatuts, i lleis, que encara que no obligan à peccat mortal, ni venial, quant es de fa part, pero fi's guardan, feruiran de acquirir molt gran trefor de merits, à mes de fatisfer ù per fes culpes; y alcanzar perdò de la pena, que eftes merexian, fegôs la Indulgencia, que fegueix a la obra bona, o's côcedeix, à la qual exhortaran, que fe exercite: y à mes de afo an de côfiderar que lo dia, que ù entra en efta Côgregacio del numero, aont fe tenen les juntes fecretes, i efpecials à mes de les Generals empeña fa paraula à Deu, i à noftra Señora, i als altres Congregants, fi be

baix com ſe à dit, de propoſit ſolament, y, no de vot, ni de promeſa rigoroſa; y ſe obliga à lley de home de be, y lleal en ſes paraules à guardar dits eſtatuts, y conſtitucions, que dexan totes les coſes, que ordenan, en aquella obligacio ſolament, que les poſa la llei natural, diuina, ò humana, ſens ajuſtar de nou altra obligacio. Y per eſta cauſa ſe à notat, que quât es de ſa part, ningu de aquells obliga, à peccat algu. Com es ara, lo eſtatut, ò regla que dira, que oigan Miſſa, tots los dies no ſent llegitimament impedits los Congregants, i ab raonable, i juſta cauſa, ſi ſens eſta, la dexaſſen en vn dia de treball, ò difener, nos peccaria; però ſi, en dia de Feſta manada, perque ſeria contra lo precepte de la Igleſia. Y lo mateix ſe enten deles demes en ſemblants caſos, i occurrencies.

II. Per ſer lo blanch, i principal fi deſta germandat anhelar à la mayor gloria de Deu, y de Maria ſanctiſſima, i al profit áſpiritual dels vius, y morts della, tots los germans, i germanes, com ſe à eſplicat en altra part diran dos Miſſes los Sacerdots Congregants, cada any, y les perſones que no ò ſon, les faran dir; la vna, per los vius, y difunts deſta Congregacio, i l'altra per ſols los difunts dela mateixa; cumpliran tam be ab eſta obligacio, ſi los Sàcerdots les manen dir à altre: y de la mateixa manera, ſe an de multiplicar les Miſſes, per cada difunt, ò viu, que à dita germandat aggregan.

Y esta obligacio compren à tots, axi à los que son del numero, y de les iuntes secretes, i particulars, com de les mes generals, i publiques, à que tot lo poble pot assistir, encaraque no sien los que acudeixen, de la germandat, com les deuocions dels dijous, y Festes de nostra Señora, en les quals se poden guañar los Iubileus concedits del Sanctissim Pare. Per lo qual no se admetrà persona à ella que no tinga possibilitat pera cumplir ab la tal obligacio; ni à la Congregacio del numero sens tenir les calitas, que se diran, i la major part dels vots; la qual Congregacio se fara vn dia en la semana pera los germans, que no poden votar, sino à la admissio dels homens, i podrà ser cada diumenge; y tots los disaptes, pera les germanes, comenzantse pera estes en tot temps, vna hora, y mitja abans de la nit, y no podran votar, sino pera rebrer les dones, que voldran a ella aggregarse. Y encaraque no sia peccat algu dexar de fer dir les dites dos Misses, pero entengan, que restaran privats de participar, lo any que les dexaran per culpa sua, de totes les demes Misses, que son immunerables, que manan celebrar, los desta germandat; cuya perfeccio se infereix de tant alt fi, que à mes de ayudar als vius i morts, ab Indulgencies, oracions, y obres pies, se val de tanta multitut dels Sacrificis sobredits; que axi com no podem offerir à Deu, res mes, ni tant agradable, com lo Sacri-

fici de

fici de ſon Fill, que li preſentam en la Miſſa, axi es lo millor medi de que podem valernos, per obligarlo à fer beneficis als vius, y communicarlos la ſalut eſpiritual, y temporal, en lo que conuinga pera aquella; y pera finir ò alomenos endolzir la pena de les animes del Purgatori per les quals lo offerim. Y es molt creible que en lo mateix temps que ſe celebra, i's fa eſt Auguſto Sacrifici ſobre les Altars per les dites Animes, ſeguint lo coſtum de la Igleſia, Ieſu Chriſt noſtre Señor, que eſtà à la dreta de ſon Pare li ſuplica en quant home de donar fi, ò de afloxar llurs penes per ſon reſpecte, i merits. Perque encaraque lo Saluador no eſtiga en eſtat ya de mereixer, ni de ſatisfer de nou, ab tot, pot pregar, è intercedir per tots los homens, com actualment ò fà. Perço digue lo Apoſtol en la cap 8. eſcriuint à los de Roma, que Ieſu Chriſt auia pujat al Cel pera preſentarſe per noſaltres deuant del conſpecte de Deu, en calitat de Interceſſor, y de Aduocat. Lo qual es baſtant pera fernos comprendrer la efficacia de aqueſt adorable ſacrifici, pera deſlliurar les animes de Purgatori, pus que no podem offerir à Deu, coſa mes propria pera applacar ſa Iuſticia; y ſabent que no hi ha res, que lo Redemptor del mon no puga obtenir de ſon Pare, quant es ſeruit de demanar lo que d'ell vol alcanzar. Y ſi la mayor, y la Reyna de les virtuts es la charitat, y quant mes perfet ſi te vna obra

Y

es millor, i vna Congregacio mes perfeta, vsant dels medis proportionats à aquell; i sent la primera de totes les charitats (y de totes la mas auentajada, i sublime) que ù pot fer als vius, y difunts, que estan en Purgatori, lo sacrifici de la Missa, pus que estos ne reben mes de aliuio, y de profit pera acabar ses penes, in resulta à Deu, mes de gloria, que de totes les altres juntes; vejen los Congregans la obligacio quéls corre de donarli gracies de auerlos cridat à esta germandat, y quant sancta, i perfeta sia, y quant empeñats an de restar de cumplir ab la obligacio de manar dir aquelles Misses del modo, que demunt se à declarat.

3. Perque les quatra principals rodes, que portan la carroza, ò coche de la virtut, y dispósan nostra anima pera la gracia, caritat, deuocio, alegria, i gust espiritual, ab que vna anima se perficiona; son estos quatra exercicis espirituals, examen de conciencia, oracio vocal, y mental, oyr missa, y la frequencia de Sacraments; se exhorta, que los desta Congregacio ayan de fer lo examen de conciencia cada nit abans de posarse à dormir, y tenir vn rato de oracio mental, cada mati, y rezar vna part de Rosari de nostra Señora cada dia, ò son offici petit, y oyr Missa tots los dies; no sols de Festa, sino tambe en los difeners, procurant o quant se puga; y saludar à la Verge sanctissima del Socorro, ab la deuocio, qués posarà mes abaix, i es à modo de Rosari,

è alomenos rezant la Antiphona: Sancta Maria succurre miseris, ab lo versiculo, y oracio. Y per quant la frequencia dels sants Sacraments, sentse, com se deu, es lo mes principal medi para alcanzar lo perdò de nostres peccats, i la esmena d'ells, y assegurar nostra saluacio quant es possible, molt se desija, que los que son desta Congregacio, a procurassen cada vuit dies, com alguns ò fan, per regla empero se estableix que alomenos cada segon Diumenge del mes se confessen, i ab lo Confessor que voldràn; y combregen junts en vna mateixa hora, en quant fuga ferse en la Iglesia de la Compañia, per ser esta condicio, i requisit, que demana à tots los Fels, lo Papa, pera poder guañar lo Iubileu, tant singular, entre los que entre any solen concedirse, què s pot, *per modum suffragij*; applicar per vna anima de Purgatori. Lo qual no tenen altres, y seria poch feruor, i amor en vès si, i envès los difunts, que qui es de vna germandat, que tant se dedica en mirar per estos, dexas de afauorirlos, per no voler donar alguns passos anant à combregar en dita Iglesia de la Compañia: y's recorden que sentse aquesta junta pera obra tant pia, com es la cõmunio, los què s trobaran en ella; y que no combregaran separadement, y de per si, ò sense los demes germans, y germanes, sino en cõpañia deixa iunta religiosa, guañaran à mes de dit iubileu, molts dies de Indulgencia,

com se trau de les Butlles referides; y podra seruir esta per si, i l'altra per vna anima de Purgatori.

4. Axi mateix se exorta, i ordena's, que tambe Confessen, y Combreguen les cinc Festiuitats, en que nostre Sanctissim Pare los concedeix Iubileu, les quals se an referides dalt, visitant la Iglesia de la Compañia de Iesus, y fent en ella oracio à intencio de sa Santedat; y dela mateixa manera lo dia de nostre glorios Pare sant Ignaci, à qui an de regoneixer per Patro, i Pare, per ser fundada esta germandat en ses Cases, y per vn Fill espiritual, è Religios seu, com se à dit. Y lo mateix an de procurar fer especialment, sino ò an fer en los sobredits Diumenges y cinch Festes, en les altres, que estan consagrades à Christo Señor nostre, y à sa Mare Sanctissima, en particular los que frequenten Sacraments en la Iglesia de la dita Compañia, per la Indulgencia plenaria que guañan, com se dirà en altre lloch; los quals si appar à la Congregacio podran axi mateix, combregar junts en eixos dies: si be los altres, que no los frequentã en dita Iglesia, sino que cõfessen ab altres Confessors, combregaran en los Temples, aont se an confessat, (si volen) per no auer de mudar de Cõfessor, ò de tenir occasio de distraccions per lo cami, que aurian de fer, venint de aquella Iglesia aont auran confessat à la dela Compañia pera combregar, suppòsat que no posa Iubileu vniuersal lo Pontifice en dits dies,

ab pacte que la cōmunio ayan de ſer en noſtra Igleſia, ſino en los ſegons Diumenges de cada mes: baſta que en les dites Feſtiuitats, que es meneſter viſitar la ſobredita Igleſia de la Compañia, la viſiten, en lo, ò dintra lo temps que lo Pontifice ſeñala pera guañar los cinch Iubileus dits. Perque axi com peral Cos, y ſa ſalut ſe à de tenir vn Metxe determinat, docte, y prudent, y encara es de no poca importancia, ſi es virtuos, al qual no mudam, ſino quant no pot, per algun impediment viſitarnos, y en eſt cas tenim altre ſeñalat en ſon lloch; axi, i molt mes ò auem de ſer per la anima, triar per ella vn eſpiritual Metxe, ò Pare de eſperit y Confeſſor, deſpres de auer penſat, y encomanat de propoſit à Deu noſtre Señor, qual à de ſer (que ſempre auem de tenir en vida, en quant nos ſia poſſible, lo que voldriam tenir en la hora de la mort) y à eſt deſcobrir lo be, y mal, pera ſer enderezats, y guiats en lo cami de la virtut, y no mudarlo ordinariament ſens vna cauſa molt vrgent, ò per faltar ell, y en eſt cas tenir altre en ſegon lloch, lo qual axi com l'altre, ſien doctes, prudents, y molt feruents de Deu, y que ſapian de eſperit. Perque may guiara vn cego à altre cego: y aquell es apte, que dona remei eficas à noſtres nafres.

5. Tots los que an de ſer admeſos en eſta germandat lo dia que entraran en ella, y ſeran rebuts an de confeſſar, y combregar, peraque ab eſta diligencia guañen

lo Iubileu plenissim, quels concedeix lo sant Pare, que ve à ser tant gran, que si al punt de averlo guañat morissen; abans de fer altres peccats, anirian al Cel sens passar per Purgatori. Perço seria vtil, ques fes pera millor disposicio vna confessio general de tota la vida, y si la han fet vna vegada, ferla desde llauors, si à molt de temps, qués feu; per ser est aparell gran fonament pera deueres seruir à Deu, y lleuar escrupols; encaraque es cumplira ab la confessio ordinaria, ab qués fasa be; i sis fà la general, se fara ab la instruccio, direccio, y consell del propri Confessor; que ù veurà lo que es de mayor conueniencia. Axi mateix se recorden, que la mateixa gracia de semblant Iubileu plenissim guañan en lo article de la mort, dient Iesus ab lo cor, sino poden ab la boca, contrits, y confessats, i auent rebut la Communio, si's pot cómodament. Perço serà acertat que quant algu dels germans, ò germanes se troben en dit article, se auise lo Pare de dita Congregacio, peraque industrie al malalt, com se à disposar pera obtenir est tresor espiritual, tant facil de alcanzar, si hà temps per asso; y quant no, los altres germans ò circunstants, lo fassen recordar de guañarlo ab les dites diligencies; perque es tant lliberal sa Santedat en communicarnos aquest be, que lo podem guañar, fent lo sobredit, sens que tingam necessitat, de que vinga algun Sacerdot pera applicarlo, com es necessari, en

algunes altres Indulgencies concedides pera aquell article. Y ſapian, que es tant gran, y ampla la ſobredita Indulgencia, que auentla guañada en dit article de la mort, ſi mor ſenſe tornar à peccar, deſpres della, infalliblement ſe anira al Cel ſens tocar en Purgatori la ſua anima, ſens neceſſitar de altres Indulgencies, com es coſa certa entre los Theolechs, pur eſtes ſon pera remiſſio dela pena, qués deuia per la culpa; y eſta yás perdonà per la confeſſio, ò contricio perfecta; y tota aquella, per lo dit Iubileu pleniſſim. Y eſt es vn punt deſpres de noſtra ſaluacio, lo mes neceſſari pera noſtres animes, qués lo anar al Cel ſens detenirſe en Purgatori.

6. Sent eſta germandat baix del titol, y aduocacio de la Verge ſanctiſſima del Socorro, la qual perzo entre altres raons la anomena lo Eſperit Sant, hermoſa com la Lluna, per donar llum, y patrocini à ſos deuots, i fills, en la tenebroſa nit de les agonies de la mort; han de imitarla en alguna manera los deſta Congregacio en afauorir als moribundos della, ò ques trobaran en lo perill, ó article de la mort: y aixi quant algun germa, ò germana aura pres la Viatic, ſe juntaran tots en la Igleſia de la Compañia pera encomanarlo à Deu, y lo mateix, rebuda la extrema vncio, ò eſtant agonizant, yrezaran les deuocions, ques poſaran mes abaix, pera eſtos caſos; ſi be ſino hi ha molta preſſa, les

faran lo mateix disapte señalat pera los demes exercicis espirituals desta Congregacio particular, ò en lo dijous, en los que se acostuman fer pera tots. Pero si la malaltia no dona tant espay se conuocaran, is tocarà la campana, lo mateix dia del auis, qués donarà al Pare dela Congregacio, ò al Prefecte, ò Assistens, si es home; y si dona à la Prefecta, ò Assistentes; y se procurarà señalar cada dia respectiuament algu, ò alguna peraque visite a la persona que està malalta, fins que estiga fora de perill, ò aya mort; que es quant se troba en la mayor necessitat. Y supósat que nostre Sanctissim Pare concedeix sixanta dies de Indulgencia per acudir qualseuol desta germandat als enterros de qualseuol Fel, encaraque no sia della, procuraran de assistir als dels germans, y germanes de aquesta Congregacio; y no anarsen fins, que lo cadauer estiga sepultat, en quant se puga, axi per exercir obra tant pia, i de tanta charitat, com pera guañar los dits Perdons. Y encaraque es veritat que la dita ánima del difunt te pera si vna capellania perpetua si à cumplit en vida ab sa obligacio, que tantes voltes se à repetit de fer dir les dos Misses cada any, pero ab tot espressament per ella, tots los germans Sacerdots diran vna Missa; y los germans que no ou son, y les germanes, vn Rosari enter, ò en lo mateix dia, ò dintra tres dies ò en tenir opportunitat, y vna de aquelles Misses se dirà en lo altar de

Nostra

Nostra Señora del Socorro, à la qual assistiran tots los germans, y germanes pera encomanar à Deu aquella Anima: i si los parents volen ferli cantar vn Anniuersari en lloch de la Missa baixa, à sos gastos ò podran fer, y acudiran à ell los dits Congregans, y Congregantes pera lo si ya dit.

7. Com han de preciarse de imitar en lo que pugan los exemples, y obres, que exercitaua nostra Señora, en esta vida, occupantse en la actiua, y contemplatiua; los que son de aquesta germandat procuraran visitar los Hospitals; y les presons los Congregants, y les Congregantes; la casa de les Repenedides: pera lo qual se señalara cada semana ù, ò dos; que per si, ò per medi de altra persona, que se embie en son nom, quant per alguna causa, no pot anar lo anomenat, vaia a dites cases: y mire, si necessiten de alguna cosa, peraque se proueesca, donant della auis à tota la Congregacio, ò al Pare desta: y axi mateix procuren la salut espiritual del prohisme, segons ò permet lo estat de cada v, sens ques fase pau entre enemichs, reduint als peccadors à bona vida; enseñant los manaments, i lo demes necessari pera saluarse als que no ò saben; à cuyes obres de tanta charitat combida à tots Alexandre Setè (y abans Innocenci deze) concedint per cada vna delles, tantes quantes vegades les faran los germans, los dies de perdo, que se an dit. La qual Indulgencia guaña lo

Pare, ò Mare, Señor, ò Señora sempre que enseñan la doctrina Christiana à sos Fills, ò Filles, à sos criats, ò criades, que la ignoran: y axi mateix los mestres que son desta Congregacio à sos dexebles, y vna costurera que lo sia tambe dela mateixa germandat, enseñantla à ses dexebles. Si be lo procurar reduir à vn pecador, à de ser precint molta oracio, y humilitat; y ab la prudencia que demana accio semblant, y per acertarla millor, ò consultaran primer ab son Confessor, ò mestre de Esperit.

8. Quant aya algun germa, ò germana de rebrer lo sanctissim Sacrament per viatich, procuren los altres acompañar à est diuino Señor, offerint aquell acte de Religio per lo malalt, i tenint intencio de guañar la Indulgencia que sa Santedat los concedeix per ells; y la mateixa otorga sempre que lo acompañan, quant se porta à qualseuol malalt; y si acas estan impedits pera acompañarlo, oint lo señal, qués fa quant à de exir, ò quant se porta, agenollats, diran vn Pare nostre, y vn Aue Maria per lo malalt à qui va, tenint intencio de guañar los mateixos perdons, com se trau deles Bulles Pontificies referides: y considerant lo benefici, que fa lo Señor Sacramentat en voler entrar en les cases dles malalts, y dintra de nostres cossos, pera sanctificar les animes, animensse, à tenir per hostes en ses cases à pobres peregrins en accio de gracies de tal fauor;

y pera conseguir la Indulgencia, que concedeix lo Papa als que fan eixa obra de misericordia; ò alomenos cuydaran, que enla casa, que te aquest nom, is diu en esta Vila, de la misericordia, per sustentarse alli differents pobres, i aya sempre dos, ò tres llits, (com ara los ihà) pera pobres peregrins, ya que se â perdut lo Hospital, que pera ells auia en aquest poble. A que ayudara lo que dirà Christo Señor nostre als mals en lo dia del Iudici per los peccats de omissio, llanzantlos à eternes penes, y sa malediccio, donantlos per rao, que tenint fam no li donaren de menjar (entenent'ò dels pobres, que representan sa persona) y sedejant, no li donaren beurer, i sent Peregri, no'l reculliren; y desnu, no'l vestiren, y malalts, y en la preso no'l visitaren: y al contrari, lo considerar lo premi etern, y benediccio, que donarà als bons en aquella dia, dientlos que vingan à posseir aquell, per auer fet les obres sobredites, de donar almoyna als pobres, sustentantlos, y vestintlos, hospedant los peregrins, visitantlos en les presons, y Hospitals; com ò refereix sant Matheu enlo Capitol 25. Y appar que axo mateix volgueren representarnos los Pontifices, quant en les Butlles, (en les quals approban esta germandat pera alentar als Fels à entrar en ella, y à guañar les gracies que concedeixen als que ó son della) diuen, y nos exhortan: que conside-

ren lo rigor del Iudici de Deu que nos espera, dessijant, com afirman nostre sanctissim Pare Innocenci dezè, y Alexandre setè, que cada v de nosaltres se preuinga, pera aquell dia del Iudici ab bones obres, i piadoses oracions.

9 No solament an de procuran acudir los que son desta germandat à les *juntes* publiques, sino à les secretes, y particulars, qués tindran en orde à qualseuol obra pia, pus sa Santedat mostra tal desitg delles, que tantes quantes se tindran concedeix Indulgencia als que vindran à les dites juntes: y axi pera acudir à elles, y guañarla, y especialment per lo merit que adquiriran, dexaran qualseuol occupacio voluntaria, y que no sia de obligacio; y quant falten à elles, donaran compte, y rao al Pare ò Prefecte, los germans; y les germanes al dit Pare, ò Prefecta, peraque vejen, si fou justa la causa, i ilegitima deixa ausencia. Y per quant lo dia de vuy hi ha moltes persones que son ya desta Congregacio particular, i del numero, que abans se instituis eran admeses en altres Congregacions, Germandats, ò Tercers Ordes, en les quals solen algunes vegades cada mes fer los delles semblants juntes piadoses, y deuotes, se ordena, que si se encontran enlo mateix dia, y hora, ques fan les desta germandat, ò comparescan de manera, que sisquiera dos vegades cada mes, ò per lo menos, los disaptes, que son vigi-

lies dels segons Diumenges, en ques fa la communio general, no falten, i en les cinc Festiuitats dels Iubileus posades dalt. Y per la difficultat que hi ha en obeir à dos Superiors, Mestres, ò Directors differents, i la confusio que causa voler vna anima guiarse per dos caps, ò Pares Espirituals en orde à son esperit; y euitar questions, que ab bon zel entre doctes, y bons solen alzarse: y perque moltes vegades succeira quenos podria cumplir ab lo que manan differents Congregacions, i altres voltes podrian ser encontrats los dictaments, i estatuts, perque segons los fins, se prenen los medis, y son varios los camins per anar al Cel; per totes aquestes raons, y altres que la prudencia pot discorrer, se estableix, que en auant los que valdran ser desta germandat especial, homens, ò dones, i que no son de altres, sels auise abans, que si desijan ser della, an de acudir à dites *juntes*, i à les demes obligacions de aquestos estatuts, sens dexarles per altres Congregacions voluntaries, i que per pura deuocio acudeixen altres persones. Y per axo no séls lleua la llibertat que si volen dexar de ser desta Congregacio especial dela Verge Sanctissima del Socorro; pera ser de altres, ò no sende alguna, que visquen los delles ab estatuts particulars, que no ò puga ser, perque axi com la entrada en ella es voluntaria, lo es la axida, ço es, que no pecarà qui no vol continuar en ella, encara que à de mirar

lo que perdrà, y que no done enla inconſtancia, y floxedat en lo ſeruir a Deu, per dexarla. Pera aſſo ſe iudicà eſpedient, que ningu, ò ninguna ſe aggregue à ella, que no faſa dos, ò tres meſos de aprouacio, y que no tinga la edat, que es meneſter pera pendrer lo eſtament, que ſeñala lo dret, è independencia de altres; y ſi te dependencia de algu, com la filla de la mare, la muller del marit, ſia preceint la llicencia deſtos; i que conſte à la Congregacio la hi hà; no à detenir ſoſpita de heretgia, ni eſſer de mala fama, ni de eſcandalos exemple. Tenint eſtos requiſits los que deſijaran ſer admeſos, deuen demanar'o perſonalment al Pare, ò al Prefecte, ò à algu dels aſſiſtens dela Congregacio, y an de frequentar eſta lo dit temps, é informarſe molt be de tot lo que en ella es fà, y de lo que an de guardar, lligint abans ſes regles, peraque cada v conſidere be, ſi ſerà content de fer lo que en elles ſe conté, del qual tindran cuydado los dos aſſiſtens del Prefecte, ò alomenos lo ù: paſſats los ſobredits meſſos (lo mateix acerca de eſt, i dels demes eſtatuts, en quant ſe puga, i cõtinga à ſon eſtat y cõdicio ſe enten ha de obſeruarſe enla Congregacio deles germanes) auent ſe informat lo Pare, ò Prefecte, del inſtructor, ò de altra perſona dela germandat, à qui ſerà encomanat, que lo dit puga eſſer propoſat, lo propoſarà à la Congregacio ſecreta, y tenint en aquella la mayor part dels vots

(en la qual tambe votan lo Pare, y oficials) ferá admes primerament, com se á dit per als messos de la aprobacio, y passats aquestos, fent relacio lo Instructor, com lo dit á continuat est temps, assistint à tots los actes, y exercicis dela Congregacio, y proceix en la forma deguda, tenint aquell abono del instructor, lo tornará dit Pare, ò Prefecte à proposar en la mateixa Congregacio, ò consulta secreta, donantlos raho dela relacio del dit instructor, ò fentla aquell alli, si se trobarà present à efecte de ques veja, si lo dit pot ser, ò no, encorporat á la Congregacio. Y trobantse la mayor part dels vots, que pot, lo primer Diumenge seguent, feta la Confessio per ell, pera guañar millor la Indulgencia, que li esta concedida per aquell dia, lo proposara dit Pare, ò Prefecte â tota la Congregacio general, per la qual, estant absent della, lo qui à de ser admes, se votarà per escrutini ab vns señals, que perço se son ya fets, lo hù contenint la admissio, ò incorporacio, y laltre no, y trobantse que te la mayor part dels vots de dita Congregacio, peraque sia encorporat en esta, lo entraran à ella, acompañat de dos dels mes ancians dela mateixa germandat, il faran agenollar deuant del altar de dita Congregacio, i ab veu alta, é intelligible farà la professio acostumada, dient per eix effecte la oracio, que està señalada baix, i dita, li applicarà lo Pare de la Congregacio, la indulgencia predita.

Apres de Feta dita professio, y oracio se alzaran tots los Congregans, juntament ab lo que està admès, i diran ab lo Pare, lo *Te Deum laudamus*, ò lo Hymne, *veni Creator Spiritus*, ab la oracio ques segueix abaix: y fet aso lo Prefecte, y Assistens lo abrazarà, (y lo Pare, si se admet algun germà) y se assentarà ab los demes Congregans en son lloch.

11. Peraque los desta Congregacio se eprofiten en esperit, i devocio; y aquella se conserve, y vaya en aument, es molt necessari, que tots se amen ab particular amor, y estigan molt vnits entresi, estimant, i alabant molt son institut, i lo be de sa Congregacio; y lo fi della, que es tenir atencio cada v dels que en ella estaran ab la direccio dels, Pares de la Compañia de Iesus, primerament à la ayuda espiritual, y profit de si mateix, y de la sua familia, y casa; y despres ab la mateixa diligencia emplearse en los beneficis dels proxims, especialment dels germans vius, y difunts della; y dels demes, induintlos à bona vida, i sants costums, quant ab la divina gracia sera possible, y exercitantse en les obres de charitat, ya dites; pera lo qual profit del prohisme, importa molt, que tots donen de si bon exemple, en la modestia, en lo parlar, i composicio exterior, y en coses de devocio, com en officis diuinis, que assistint à ells los concedeix sa Santedat les sobredites Indulgencies, y lo mateix per oyr Missa,

ques

ques compta entre aquells: y aso tantes, quantes voltes la oyran, ò assistiran à dits officis, com à les hores canoniques, y à les demes coses, que se explicaràn, es comprenen baix desta significacio; y en acompañar les professons, ques fan ab llicencia del Ordinari, conseguint per tal accio los dits perdons; y estant en les Iglesies ab silenci, acatament, i reuerencia, especialment en lo assistir al sacrifici de la Missa: y á mes de les dos Misses, que an de fer dir cada any procuren rezar per les animes desta Congregacio en general de la Verge Sanctissima del Socorro, que auran mort en gracia cinc vegades lo Pare nostre, i cinc vegades l'Aue Maria, pus ab la obra de charitat, i pietat, que exercitan, consegueixen los referits dies de Indulgencia, i altres tants, per altres tantes voltes, que los digan, i's poden rezar en reuerencia deles cinc nafres de Christo Señor nostre.

Tots los Disaptes à la hora dita per la tarda i aurà Congregacio; ys faran en la Iglesia dest Collegi los exercicis seguents. la primera mitia hora se tindrà lliço espititual entretant ques iunten les persones, que frequentan eixes particulars juntes: acabada; se dira esta Antiphona: *Sub tuum præsidium confugimus Sancta Dei genitrix, nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus, sed à periculis cunctis, libera nos semper Virgo gloriosa, & benedicta.* y despres se dira esta Lletania.

Kyrie eleyson,
Christe eleyson,
Kyrie eleyson,
Christe audi nos,
Christe exaudi nos,
Pater de cœlis Deus, miserere nobis.
Fili redemptor mundi Deus, miserere nobis.
Spiritus sancte Deus, mis.
Sancta Trinitas vnus Deus, miserere nobis.
Sãcta Maria, ora pro nob.
Sancta Dei genitrix, ora.
Sancta Virgo Virginũ, ora.
Mater Christi, ora.
Mater diuinæ gratiæ, ora.
Mater purissima, ora.
Mater castissima, ora.
Mater inuiolata, ora.
Mater intemerata, ora.
Mater amabilis, ora.
Mater admirabilis, ora.
Mater creatoris, ora.
Mater saluatoris, ora.
Virgo prudentissima, ora.
Virgo veneranda, ora.
Virgo prædicanda, ora.
Virgo potens, ora.
Virgo clemens, ora.
Virgo fidelis, ora.
Speculum iustitiæ, ora.
Sedes sapientiæ, ora.
Causa nostræ lætitiæ, ora.
Vas spirituale, ora.
Vas honorabile, ora.
Vas insigne deuotionis, ora pro nobis.
Rosa mistica, ora.
Turris Dauidica, ora.
Turris eburnea, ora.
Domus aurea, ora.
Fœderis arca, ora.
Ianua Cœli, ora.
Stella matutina, ora.
Salus infirmorum, ora.
Refugium peccatorũ, ora.
Cõsolatrix afflictorũ, ora.
Auxiliũ Christianorũ, ora.
Regina Angelorum, ora.
Regina Patriarcharũ, ora.
Regina Prophetarum, ora.

Regina Apostolorum, ora.
Regina Martyrum, ora.
Regina Confessorum, ora.
Regina Virginum, ora.
Regina Sanctorum omnium, ora pro nobis.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi. Parce nobis Domine.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi. Exaudi nos Domine.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi, miserere nobis.
Vers. Post partum Virgo inuiolata permansisti.
Resp. Dei genitrix intercede pro nobis.

Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, qui facis mirabilia magna solus, respice super famulos tuos, & Congregationes *Beatæ* Virgini commissas, & concede spiritum gratiæ salutaris, & vt in veritate tibi placeant, perpetuum rorem tuæ benedictionis infunde. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum, qui tecum viuit & regnat, &c.

Luego se dira lo Rosari, que diuen, dela mort; ò esta deuocio, ò Rosari, ò Corona, en reuerencia de nostra Señora del Socorro.

En lloch del Pare nostre se diran estes sanctissimes paraules.

DOmine Iesu Christe per tuam sanctissimam vitam & mortem concede nobis sanctè viuere, ac mori. Sancta Maria succurre miseris, iuua pusillanimes, refoue flebiles,

ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro deuoto fæmineo sexu, sentiant omnes tuum juuamen quicunque celebrant tuam sanctam Commemorationem.

En lloch del Aue Maria, se diran aquestes:

Maria Mater gratiæ, Mater misericordiæ,
Tu nos ab hoste protege, Et hora mortis suscipe.

A la fi de les cinc dezenes, si es à manera de vna part de Rosari; ò de les set, si es com al modo de Corona, en memoria dels anys, que visque nostra Señora (que encaraque alguns diuen, que foren sixanta, i dos, ò sixanta, y tres; la mes probable opinio sent, que arribá als setanta, i dos, menos vint, i quatra dies, com ò proba nostre Doctor Eximio *tom. 2. in 3. p. q. 31. disp. 21. sec. 1.*) afegintse dos vegades mes: *Maria Mater gratiæ, &c.* se diran aquest versiculo, y oracio

℣. *Ora pro nobis sancta Dei genitrix.*
℟. *Vt digni efficiamur promissionibus Christi.*

Oremus.

DEfende, quæsumus Domine, beata Maria semper Virgine intercedente, istam ab omni aduersitate familiam, & toto corde tibi prostratam, ab hostium propitius tuere clementer insidijs. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus sancti Deus, &c.

Oremus.

ACtiones nostras, quæsumus Domine, aspirando præueni, & adiuuando prosequere, vt cuncta nostra oratio, & operatio á te semper incipiat, & per te cœpta finiatur. Per eumdem Dominum nostrum, &c.

La mateixa deuocio traduida de Llati en Catala.

IEsu Christ nostre Señor per vostra sanctissima vida, i mort donaunos sancta vida, y sancta mort. Sancta Maria socorreu als miserables, ayudau als pusillanims, consolau, y aliuiau á los que ploran, y estan tristos, interueniu per lo clero, intercediu per lo sexo femeni deuot; esperimenten tots vostre fauor, los que celebran vostra sancta Commemoracio.

En lloch del Aue Maria es diu.

Maria Mare de gracia, Mare de misericordia, Defensaunos del enemich, Y amparaunos en la hora dela mort.

Y á la fi della se diuen aquest vers, y Oracio.

℣. Pregau per nosaltres sancta Mare de Deu.

℟. Perque siam dignes de les promesses de Christo.

Oracio.

DEmanamuos Señor, que per intercessio dela benauẽturada sempre V. Maria, defensau de qualseuol aduersitat á esta familia, y postrada á vosde tot son cor la deslliureu misericordiós de les asechances, y astucies enemigues. Per nostre Señor Iesu Christ Fill vostre;

lo qual viu, y regna ab vos, en vnitat del Esperit Sant, Deu, per tots los segles de los segles. Amen.

La altra Oracio.

SVplicamuos Señor, que preuingau ab vostra aspiracio nostres accions, y ab vostre auxili les continueu, peraque totes nostres oracions, y obres sempre comencen de vos, y per vos començades se acaben. Per lo mateix Iesu Christ nostre Señor, lo qual viu, y regna ab vos, en vnitat del Esperit Sant, Deu, per tots los segles de los segles. Amen.

Despres destes oracions vocals lo Pare dela Congregacio que presideix en ella, à estos exercicis, donarà punts, y farà vna platica breu sobre ells, pera la meditacio, ò oracio mental, que durarà vna cosa, y altra vna mirja hora, acabantla ab set Pare nostres, y set Aue Marias, para guañar les moltes Indulgencies, que iha als quels diuen en la Iglesia dela Compañia, dela manera, ques declararà en son lloch. Se dirà tambe la necessitat, que serà menester remediarse en lo Hospital, ò en la casa de les repenedides, ò enla vila, temporal, ò espiritual; si es cosa publica, y ques puga dir à la Junta, ò sino dirla en secret a les persones particulars, que podran remediarla.

Quant se auran de juntar pera algun Congregant, ò Congreganta, que està agonizant, ò en lo article dela mort, diran per ell la sobredita oracio, ò deuocio,

que es à manera del rosari explicat: applicantli la satisfaccio, é impetració de aquelles obres fetes en comunitat. Y à la fi ajustarà lo Pare esta oracio.

Oremus.

OMnipotens, & misericors Deus, qui humano generi salutis remedia, & vitæ æternæ munera contulisti; respice propitius famulum tuum infirmitate corporis laborantem, & animam refoue, quam creasti; vt in hora exitus illius absque peccati macula tibi creatori suo per manus sanctorum Angelorum repræsentari mereatur: nec præualeat contra eum aduersarius, sed cum Angelis tuis transitum habere mereatur ad vitam. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Si es Dona, en lloc de famulum, *diga* famulam.

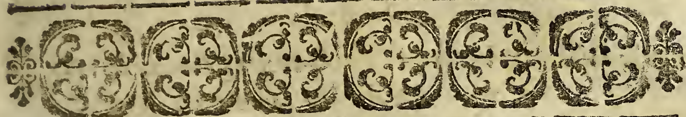
La qual Oracio vol dir en romans.

O Deu tot poderos y misericordiós, que aueu donat los remeis de salut, y dons de la eterna vida al llinatge humà. Mirau ab fauorables vlls à vostre seruent (ò seruenta) que està atreballat (ò atreballada) dela malaltia corporal, y confortau à sa anima, que aueu criat, peraque enla hora de sa mort meresca ser presentada per mans de los Angels sants, sens taca de peccat à vos son Criador: ni preualesca contra ella lo enemich, sino que ab vostres Angels sie digna de passar, y anar à la vida eterna. Per Iesu Christ nostre Señor, &c.

Los Estatuts, que los officials particulars an de guardar, se posaran en la vltima part de aquest tractat: y altres regles, ò generals instruccions, communes à tots los Congregants, y Congregantes, ab la deuocio, ò offeriment, ques diu, en lo dia de la admissio en esta sancta germandat.

Sols ajusto aqui, que en les cinc Festiuitats señalades dalt, en que se guañan los Iubileus, è Indulgencies declarades; en ses Vigiles, se faran los exercicis dels Disaptes, (en lloch destos dies, ques deixa an de fer, perque se auran ya fet en aquelles semanes) y les vegades, que se dirà la Antiphona: *Sancta Maria succurre miseris, &c.* en lloch de la vltima paraula: *Commemorationem*, se dirà: *Visitationem*, sis diu en la Vigilia, ò dia de la Visitacio de nostra Señora à sancta Isabel, com ò vsa la sancta Iglesia en lo rezo del offici: y si se reza en la Vigilia dela Presentacio, se dira: *Præsentationem*: y lo mateix en les demés Festes.

GERMANDAT DE LA Sanctissima Verge del Socorro.

TERCERA PART.

SVMMARI.

ESta tercera part abraza sis Capitols: en lo primer se esplican les Indulgencies ques poden guañar, en lo segon se declara mes la materia mateixa del primer: en lo ters, que se enten per lo assistir als officis divinals: en lo quart, com se à de entendrer lo visitar ab devocio alguna Iglesia, lo quint declara les condicions de la oracio, peraque alcance de Deu infalliblement lo que seli demana: lo sisè, que cosa sia junta publica, ò secreta en orde à qualsevol obra pia.

Cap. I.

Esplicanse los Iubileus, è Indulgencies concedides per sa Santedat als que son della.

SVpposo com à cosa certa que n'os pot remetrer, ò perdonar la pena, que à vli correspon per sa culpa, sens que esta sia perdonada, y lleuada, en la qual se funda la pena temporal, que resta encara à pagar lo qui comerè lo peccat, ò en esta vida, ò en l'altra. Y axi peraque à vn viu li aprofite la Indulgencia à de estar en gracia de Deu, y estant en eixa, y sense culpa alguna, per auer alcanzat perdò de totes, lo qui es desta germandat, fent les degudes diligencies, pera guañar los Iubileus plenissims, ò Indulgencies plenaries, ó totals, que es lo mateix, dalt posades, y que demana sa Santedat en la Butlla dita, ò guañant alguna destes, se li perdona toda la pena temporal, que deuia per sos peccats, per grans, y graues fossen estos, en tant que si al punt moris lo dit germà, sens auer comes peccat algù, despres de fetes aquelles diligencies, aniria dret al Cel sens passar per Purgatori, segons tots los Theolecchs diuen; y encaraque vns deguen mes que altres, per auer fet desiguals culpes; y les mayors demanen mes abundant satisfacio, ab tot per la concessio de vna Indulgencia plenaria es perdona tot lo ques deuia de

pena temporal, com succeix enlo Baptisme, que perdona toda la pena deguda per los peccats, no solament al que està obligat à poca, sino tambe al que auia de pagar molta. Ab que afecte, y deuocio se han de fer les dites diligencies pera obtenir tant gran tresor, y perdò tant singular? y ab quin cuydado à de valerse destes remissions, y procurarles qui te horror à les asperezes corporals, al cilici, dejuni, dixiplina, y penitencia, que à dures penes fa, la que tè, de obligacio?

Y à de aduertirse, que quant lo summo Pontifice concedeix los tals Iubileus plenissims, ò Indulgencies plenaries; qui guaña alguna destes, no sols resta llibre de les satisfaccions, ò penitencies satisfactories, que deuia, sino de qualseuol obra, quès recordàs no auer cumplit, que se li agues donat per penitencia satisfactoria, y no medicinal en les confessions passades. Y perçò diguè lo Doctor Angelich Sant Thomas *in 4. dist. 20. q. 1. art. 3. quæstiuncula. 1.* que era consell, y no precepte, ni obligacio, lo cumplir la penitencia, quant se guaña la dita Indulgencia plenaria, y es dotrina comuna dels Theolechs; en tant, que Bonifaci octau, segons refereix la glossa *in extrauag. Antiquorum de pœnit. & remis:* no volia, que los Confessors donassen, ò imposassen penitencia alguna als que guañauan lo Iubileu del Any Sant; y la causa era, com be aduerti nostre Sapientissim, y Eminentissim Cardenal de Lugo *tom.*

de Pœnit. Sacr. disp. 27. sec. 2. n. 23. perque no necessitauan de altra satisfaccio. De qu'es trau vn gran aliuio pera los Confessors, y Penitents; perque en temps de vn Iubileu plenissim, ò de Indulgencia plenaria poden los Confessors imposar llaugeres penitencies als penitents, encaraque vingan carregats de enormes culpes, ab tal qu'els obliguen à guañar aquella Indulgencia; y cõmutarlos en guañar dit Iubileu les penitencies, que deuian per altres confessions passades, sens que los obliguen à repetir los peccats, que en elles auian confessat; que à no vsar de est medi, pera cõmutar aquelles penitencies no cumplides, era forçòs, que altra vegada los confessassen. Si be à de aconsellarse sempre al penitent fase lo queli an encarregat, fès, en orde à les obres, ô penitencies merament satisfactories, en quant puga, y que nos les deixe per occasio dels tals Iubileus, ò Indulgencies, ni vse de tal cõmutacio; (que el mateix podria fer, si fos home docte, perque realment, no la fa ell, sino lo Pontifice, que per la concessio de la Indulgencia dona facultat de extinguir lo deute de la pena, que era lo fonament de aquella obligacio) perque les tals obres satisfactories foren imposades del Confessor, quès Metxe espiritual ab desitg de la salut del malalt, qu'es lo penitent; y perque aprofitan per'al merit, que se à de estimar mes, que la Redempcio de la pena temporal; y tambe, per-

que pot succeir, que despres de auer guañat lo Iubileu caiga en algunes culpes venials, ques perdonaran en quant à la pena per les tals obres; y per altres raons que allega lo Cardenal citat *n.* 31. y nota be est Doctor, que lo sobredit se a de entendrer, quant vna persona guaña Indulgencia plenaria, pero no quant la que guaña es parcial, de que luego parlarem, perque per ventucra esta no equiual à tota la pena, que deuia per sos peccats, lo penitent.

Veritat es que si succeis, que lo penitent necessitàs de algun remey *simpliciter*, que diuen, ò absolutament necessari pera euitar lo perill de algun peccat, ò no cometrer est, llauors la Indulgencia plenaria no lleuaria al penitent la obligacio de pendrer lo dit remey, y applicarlo, ara lo donàs lo Confessor, ara no per son descuit, ò de altra manera (la qual penitencia es diu Medicinal, y no parlam desta, en la questio tocada) perque la tal obligacio no naix del precepte del Confessor; sino del mateix dret natural, per lo qual est à vn home obligat à euitar son peccat esdeuenidor, y consequentment à vsar de aquell remey, que se judica moralment necessari, pera euitarlo, la qual obligacio no imposa lo Confessor al penitent, sino queli declara. Y quant se diu, que alguna volta lo Confessor obligà al penitent à restituir lo que à robar, à deixar la occasio proxima, eix modo de parlar es impropri, perque en

tals casos, lo Confessor, no obliga, sino que declara al penitent la obligacio, que ya te, y tenia, y nega la absolucio, mentres, no satisfa à la dita satisfaccio. La propria obligacio, ab la qual pot obligar lo Sacerdot, es posar, ò donar aquella penitencia que los Theolechs anomenan, y es, tercera part, pero integral, del sant Sagrament de la Penitencia, (com ò defineix de Fe lo Concili Tridenti, *ses.* 4. *cap.* 8. *can.* 4. *y can.* 13. Y que perdonat lo peccat, resta encara lo penitent ab obligacio de satisfer alguna pena temporal) la qual obligacio de cumplir eixa part satisfactoria se lleua, si's guaña, la dita Indulgencia plenaria. Y aixi esta, com la que no es plenaria, succeix en lloch de la satisfaccio penitencial, ò penitencia satisfactoria.

La sobredita doctrina se declara ab est exemple. Confessa vn home al Confessor que à robat cent reals à son proisme; manali lo Confessor, que los restituesca, y que reze en penitencia de sos peccats deu parts de Rosaris. Lo restituir los cent reals, no es propriament satisfaccio penitencial, sino qués propriament exir, y desistir del peccar: pero la obligacio de dir aquells Rosaris, es satisfaccio penitencial. Aixo que estaua en lo arbitri del Confessor commutarlo en dejunis, ò almoynes, agrauarlo, disminuirlo, segons les circunstancies occurrents, y regles de prudencia, y equitat, se diu penitencia satisfactoria, ò satisfaccio peniten-

cial: y les Butlles de Indulgencies vnes vegades lo anomenan penitencies injunctes; altres voltes, peccats, perque son les satisfaccions effectes, y penes dels peccats; los quals encaraque per los sagraments, son perdonats; resta ab tot dells obligacio à alguna pena temporal; qués diu, *reatus pœnæ*: y qui no acabà de satisfer en aquest mon per sos defectes, serà grauement atormentat en Purgatori. Per lo qual diguè be sant Augusti *lib.* 15 *de Trinit.* que no es vna mateixa cosa traurer la sageta de la nafra del que ab ella està ferit, y curar la feridura, sino qués different: perque la sageta ò ferro del peccat, se trau, y lleua per la absolucio, y perdo del mateix peccat, y la ferida, que ell causà en la anima, es curada per la reformacio de la imatge; la qual reformacio se fà per les obres satisfactories.

Aixo se esplica mes, si miram, lo qués troba en qualseuol peccat. Te lo peccat mortal annexes dos coses, es à saber, auersio de Deu, y conuersio à la criatura, ò á algun be criat. Per rao de la auersio, ò apartarse de Deu, offen lo peccat mortal la amistat de Deu: per rao dela conuersio, o conuertirse al be criat, offen lo peccat mortal la justicia de Deu. Y per aquesta causa encaraque lo peccador torne en amistad de Deu, està obligat, y deu sufrir algunes penes, per lo que offenguè à la iusticia Diuina; les quals com no te obligacio de pattirles en lo infern, les à de pagar, y satisfer

llibrement en esta vida, ò patirles en los horrendos fochs del Purgatori. Lo mateix passa en lo policia, y republica seglar. Si vn home demana perdò à algu, que te agrauiat, be reconcilia, y cobra la amistat; però resta encara deutor del dany, y agraui, queli feu, y aixi te obligacio de satisferlo. Y de aqui es, quel peccador, que (quant en ell fou) lleuà à Deu la honra, acumulant pera si algun be deleitable, ò profitos, te obligacio pera recõpensar esta ofensa, de priuarse per honra de Deu de les coses, queli causan delit, per los dejunis, y oracio; en los quals exercicis es pateix cansaci, pena, y treball; y de les coses, queli son profitoses, donant almoines. Asò platican en ses jurisdiccions, tots los Reys, y Princeps del mon ab sos subdits, y vasals, pus veem, que si admeten à sa amistat, y perdonan algu dells, quells offenguè, ò fonch traidor, juntament lo sentencian à desterro, ò que pague alguna cantitat de diner.

Les altres quatra Indulgencies, que concedeix sa Santedat à los que son de aquesta germandat, en les Festes, que dalt se señalaren, se anomenan Parcials, ò no Plenaries, encaraque son vnes gracies, y remissions molt grandioses, perque al qui guañarà qualseuol d'elles, y cada vegada que guaña alguna destes, se li perdona la pena, que correspon, à la penitencia de set anys, imposada antiquament per los sagrats Canons à certs

certs peccats. Y aquella clausula, que lo Papa ajusta en la Butlla: *Y altres tantes quarantenes de Perdo*, vol dir, que concedeix à mes de estos set anys, ducents, y vuitanta dies de Indulgencia. Perque quadragena entre los Doctors, que tractan desta materia es vna Indulgencia, per la qual se perdona la pena, que corresponia à la penitencia antiguament señalada, y posada per los mateixos Canons, de quaranta dies, y multiplicant eix numero set voltes, fa lo sobredit de ducents y vuitanta dies de Perdò.

En les demes Indulgencies Parcials, què segueixen per aquella clausula, què posa en dita Butlla: *Toties pro quolibet praemissorum piorum operum exercitio sexaginta dies, &c.* se significa, què concedeix Indulgencia, per la qual se perdona tanta pena, quanta se perdonaria, y lleuaria per les penitencies imposades per lo Confessor, y sagrats Canons, per los peccats, que tenia lo penitent; les quals penitencies auia de fer per espay de sixanta dies: y perzo la comuna opinio dels Doctors, que cita la Sũma de Diana *verb indulgent. n. 6.* y Lezana *tom. 2. verb. Iubilaeum, n. 21.* enseña qui guaña vna Indulgencia de quaranta dies, se desliura de cumplir la penitencia satisfactoria, y què solament *in vindictam*, de 40. com dels deiunis, que se li auran donat en penitencia, de 40. diuerdres del any. Lo qual se entẽ dela penitencia vindicatiua, y no dela preseruatiua de culpes ò medicinal, que es la que se indica moralment ne-

cessaria, pera euitar est, ò aquell peccat, de la manera que se à declarat ya.

De lo dit se infereix de quin modo aya de moderarse, y entendres lo que sienten alguns Auctors, que cita, y segueix lo molt docte Pare Antonino Diana de la Religiò dels Capellans Regulars Theatinos *p. 5. tr. 12. resol. 39.* que si a algu se li donàs en penitencia lo dejunar quaranta dies, que resta llibre de cumplirla, si guanyi vna Indulgencia de quaranta dies, ò de sixanta, &c. si li donaren lo dejunar sixanta dies. La qual doctrina se a de entendrer de la penitencia purament satisfactoria, què sol imposarse pera castigar, y purgar en esta vida los peccats comesos, no empero de aquella penitencia, que sent satisfactoria es juntament preseruatiua, y que impedeix la recaiguda, y es remey moralment necessari de noua vida; com podria ser, lo donar en penitencia à v, lo confessarse cada mes, lligir algun llibre espiritual per algun temps, lo dejuni, y dixiplina al deshonest pera arrancar lo costum antich de peccar, y conseruar al penitent en lo proposit de la esmena. Perquè pot succeir moltes vegades, que vna mateixa penitencia tinga les dos dites raons, de ser, no sols satisfactoria, y vindicatiua de les passades culpes, sino tambè preseruatiua de les que poden ferse, ò se ferian, à no applicarse lo medi sobredit; ò medicinal si be en eix cas ya se à aduertit, que lo Penitent tendria obli-

gacio de vsar de[illegible] tal remey encaraque lo Confessor, no se lo digues; y que est sols li declara la sobredita obligacio. La qual exercita per lo dret natural, que li mana lo euit[illegible]ar les culpes venideres. Pero encaraque no fos mes que satisfactoria la penitencia imposada per lo Confessor, procure cumplirla en temps dit dela Indulgencia plenaria, lo qu'is confessá, pera augmentar la gracia, que no se adquireix precissament, per lá Indulgencia, com ò nota, y aconsella be lo Cardenal Francisco de Toledo, honra de ma Religio *in sum. lib. 6. cap. 6. in fine.*

Cap. 2.

Declaras mes la materia del passat.

HAuem dit que si algu desta germandat, auent guañat v dels Iubileus plenissims, ò Indulgencies plenaries moris, aniriadret al Cel, sens passar per les penes de Purgatori, si abans de guañar la estaua absolt de totes les culpes, no sols mortals, sino tambe venials, perque la pena deguda al peccat venial, no se perdona per Indulgencies, sens que primerament estiga lo home llibre dela culpa. Y encaraque sant Antonino 1. *p. tit.* 10. *cap.* 3. §. 3. y Pera de Palude 4. *sent. dist.* 20. diuen que la Indulgencia plenissima absol tambe de la culpa venial, es contra lo sentiment cōmu dels Doctors; ab

los quals afirmo lo dalt dir, que ning una Indulgencia absol de culpa, sino de la pena tempo al, que se deuia per la culpa, seg ns constara de la defini cio de la Indulgencia, ques posarà en altra part: y supp osat, que se à vist, que les Indulgencies absolen, deslliu an de les penitẽcies imposades; ques diuen penals, y n o de les medicinals, posarè dos exemples, peraque se veja, quals satisfaccions son penals; y quals medicina s, à mes de lo que se a apuntat en lo Capitol prim de aquesta part.

Primer Exemple.

Si à vn penitent (ò penitenta) pe sfaccio de peccats graues, que confessà, li agues do at lo Confessor en penitencia, que dejunàs tots los diuendres, mentres que visquès, y ques donàs tantes dixiplines cada any, y que rezàs lo Rosari cada semana; y que fes alguna almoyna, com no fòs per restitucio: dic, que si aquest penitent estant verdaderament contrit, y confessat reb lo sanctissim Sagrament de la Eucharistia, y entra en esta sancta germandat, ò guaña qualseuol altra Indulgencia plenaria, resta en auentla guañada llibre, desobligat, absolt, y exempt de totes les sobredites penitencies, que li imposà aquell Confessor; de tal manera que sino vol cumplirles, no peca, per no tenir obligacio de ferles, per auer obtingut la plenaria Indulgencia, quel deslliura, de tal obligacio, perque

totes aquelles penitencies eran penals, ò satisfactories, encaraque tingan algun tant de medicinals; com lo dejuni, ques medicina contra les concupiscencies de la carn; y la almoina contra la auaricia; ab tot aixo, com principalment no son medicinals, ni se li imposan com à tals, ni son de aquelles, que com à *simpliciter*, ò moralment necessaries les à de fer per dret natural lo penitent, pera no peccar, segons se à dit, y se supposa aqui; antes principalment se li imposan en pena, ò en penitencia de les culpes passades, se li perdonan per la Indulgēcia. referida, totes; perque la Indulgēcia succeix en lloch delles, y suppleix en lloch de les mateixes.

Veritat es, que mes justa, y sancta cosa serà cumplir les dites penitencies, y mes ganancia peral penitent, per lo merit, que alcanzarà per aquelles bones obres; la satisfaccio de les quals podrà applicar per les animes del Purgatori, y la impetracio delles per los fins bons, que voldrà; pero no tè obligacio, ni peccara dexantles de cumplir. Y est parer es dels Doctors, que de proposit an tractat de Indulgencies, seguint à sant Thomas, que parla delles, en les Addicions, *q. 25. art. 1. 3. p. q. 13. art. 2. & quodlib. 2. q. 8. art. 16.*

Segon Exemple.

Si à vn penitent li agues manat lo Confessor en penitencia; que restituis certa azienda que tenia agena, ò de altre; que tornàs la fama, que auia lleuat à son pro-

hisme, que lanzàs de si lo mortal odi que tenia contra algu, que dexàs la amiga, ò que no entràs en sa casa; que no exercitas lo offici, que sens peccat no podia exercir, que se apartàs de la occasio, que enten lo Confessor lo à de fer caure en culpa graue. De ninguna destes penitencies dessliuran les Indulgencies; perque totes aquestes penitencies son medicinals, y se donan principalment pera preseruar al penitent, que no recayga, ò pera exir del peccat, y no en pena, y satisfaccio de les culpes ya passades: y son de aquelles, que à de fer lo penitent per dret natural, encaraque lo Confessor no li diguès. Que se dessliure, y estiga exempt lo penitent que guaña Indulgencia plenaria de la obligacio, que tenia à la pena, penitencia satisfactoria, ò satisfaccio penitencial, à la qual lo obligà lo Confessor, se manifesta à mes de les authoritats referides, ab los arguments seguents.

1. Si à vn home, que deu alguna cosa, li solta, y perdona est deute, lo qui te poder pera aixo, resta aquell llibre, y desobligat de pagarlo. Com si diguessem: deu vn home mil ducats al Rey, sil Rey se los perdona, is te per satisfer, no te obligacio lo Cõfessor à dirli, y à obligarlo, que pague, ni que los restituesca. Per la Indulgencia plenaria es absolt, y perdonat qui la guaña, de tota la pena deguda à sos peccats, per la potestat Apostolica del Papa, la qual li donà Christo, peraque vsàs della,

ſegons la naturaleza de la coſa; ſi be pera deſlliurar als fels dels peccats, (los quals no ſe perdonan, ſino infundint gracia) lligà ſa autoritat al miniſteri dels Sagraments, mes pera perdonar les penes (les quals nos lleuan per la gracia, abans ſe compateixen ab ella) no li reſtrenì Chriſto al ſummo Pontifice la autoritat, ni ſe la lligà als Sagraments, ans li donà poder pera deſlliurar delles, fora dels Sagraments; luego tenint poder la Igleſia, com es cert, y de Fe, pera perdonar los peccats quant à la pena, lo qual fa per Indulgencies; qui obté la ques plenaria, indubitadament, ſerà llibre de qualſeuol penitencia ſatisfactoria, que los Confeſſors li auian impoſar.

Pera mayor claredat deſta rao, à de aduertirſe, que Chriſto Señor noſtre derramà ſa precioſa ſanch per ſa Igleſia; per la qual feu, y pati altres moltes coſes; la eſtima de les quals es de infinit valor, per la dignitat de aquella diuina perſona, de la qual diu lo Eſperit S. *Sap.* 8. que en ella hi hà infinit treſor per los homens. Tambe tots los Sancts, y juſtos tingueren intencio en tot lo que feren, y patiren per amor de Deu, que fos pera vtilitat, no ſols dells, ſino juntament de tota la Igleſia. Puix com aqueſt treſor ſia cõmu à tota la Igleſia, y les coſes, que ſon de vna cõmunitat, toque diſtribuirles, y repartirles al arbitri, y beneplacit del qui en ella preſideix, es ſegueix, que pot lo ſummo Pontifice diſpenſar, lo

sobredit tresor de Christo, y dels Sants, est poder donà Christo à sant Pere, y en ell, à sos successors, *Mat. cap. 16.* quant li encarregà les claus del regne dels Cels: y per tant, quant la vtilitat, ò necessitat de la Iglesia lo demana, por lo Papa, que es lo President de tota ella, cõmunicar de aquesta infinitat de tresor à los que son membres vius de la mateixa Iglesia, per charitat, tant quant à sa Santedat appatexerà opportù, y conuenient, ò remetent y relaxant, totes les penes, ò fins, certa cantitat, *extrauag. de pœnit. & remiss. vnigenitus.* De modo que la passio de Christo, y los merits dels Ss. enquãt foren satisfactoris, sels imputen à ells, como si aguessen ells patir, tot lo que bastàs para satisfer per sos peccats; (lo qual se fa per medì de les Indulgencies) Aixi com si vn home pagàs tots los deutes de altre, lo desobligaria de pagarlos. Deixa manera pagant lo Pontifice ab est tresor, eximeix al qui ell lo applica de la obligacio de satisfer les penes, de que era reo. Lo qual infinit tresor de la Iglesia, que per Indulgencies concedeixen, distribueixen, y aplican los summos Pontifices als fels; se fa, y consta delo que redundà en les passions, y satisfaccions de Christo; del excès que i aguè en sa Redempcio copiosa, del qual parlaua sa Magestad enla montaña del Thabor ab Moyses, y Elias; de aquells infinits merits, y de los merits de Maria sanctissima, immune de tota culpa original, mortal, y ve-

y venial; y de tots los Sants de la Iglesia en quam foren satisfactoris, com se à dir.

Lo segon argument, quei à pera probar, que qui guaña Indulgencia plenaria, no està obligat à cumplir la satisfaccio punitiua, que es vn acte de la Iusticia vindicatiua, es aquest. Si despres de guañada la Indulgencia, lo penitent se moris, ò la anima de aquest volaria al punt al Cel, ò seria detinguda algun temps en Purgatori. Nòs pot dir, que seria detinguda en Purgatori, pus no li resta que pagar alguna pena, perque si li restas, no auria guañat Indulgencia plenaria, contra lo que suposam; luego se à de dir, que aniria al Cel, en lo mateix instant (que dexaria al cos, y aixi, que no tendria obligacio, encaraque visquès dit penitent, à la penitencia Sacramental, ò punitiua satisfaccio; perque tota penitencia, à la qual estam obligats en aquest mon, si en est nòs paga, per forza à de pagarse en lo altre: y quant en lo altre mon no à de pagarse, es la causa, perque ya aqui fonch pagada, y satisfeta: que qui cumplidament à satisfet à Deu per la pena deguda à sos peccats, no te obligacio de cumplir la penitencia satisfactoria imposada, ò que se li auia per ses culpes de imposar: y perzo en lo Cap. *quod autem de pœnit. & remis.* se diu, que per les Indulgencies se disminueix la satisfacciò penitencial; y es perquè succeix la Indulgencia en lloc della; en quant eixa satisfaccio es punitiua; per-

que la pena, que altre pati, se le imputa al que guaña la Indulgencia com si ell la patis; y aixi se li lleua lo reato, y obligacio de patir la pena, que correspon à aquella Indulgencia: la qual, com se à dit, no succeix en lloch de la satisfaccio, que es medicinal, ò en quant es medicinal; ques la que imposa lo Confessor, perque es necessaria, peraque lo penitent isca del peccat confessat, del qual li restan algunes inclinacions pera recaurer, ò quant se imposa la penitencia per medicina preseruatiua, pera en auant. Estes satisfaccions medicinals, del modo que les auem explicat dalt, ha de cumplir lo penitent, per mes Indulgencies que guañe, sino es que estigues en lo article de la mort; que llauors, totes les satisfaccions penals, medicinals, y no medicinals se li soltan, y lleuan per les Indulgencies, com no sien restitucios, ò la medicinal, quepogues fer, ò cũplir.

De la dotrina dita se infereix, que per la Indulgencia plenaria, que guañan los desta germandat, lo dia que entran en ella, y les demes, ques concedeixen dels Pontifices, fentse les diligencies degudes, y lo que se ordena, pera obtenirles, son restituits los fels à la gracia Baptismal, perdonantse los totes les penitencies imposades, que eran satisfactories, ò punitiues: de tal modo, que sels perdona tota la pena, penitencia, y satisfaccio, que tenian obligacio de cumplir, segons lo Iudici de Deu, ara se les aja imposat lo Confessor,

ara fia, la que antiguament senalauan, y ordenauan los Canons, ab tal, que los peccats, per los quals foren obligats à ella, ajan arribat al tribunal de la Iglesia, en lo for penitencial. Dich en lo for penitencial, per que les Indulgencies no eximeixen, ni absolen de les penitencies, à les quals vn home es condemnat per algun Iutge, fora del Sagrament de la Penitencia. Y axi diuen los Doctors, que lo Religios no pot suplir per Indulgencies les penitencies, que en lo Capitol li imposaren. Tampoch, si lo Penitencier mayor del Papa, ò los Inquisidors, en lo for exterior, y fora del Sagrament de la Penitencia, manan à algun penitent, que fassa alguna penitencia, no se li remet, ni perdona per les Indulgencies.

No obstant tot lo sobredit, y lo que escriu lo Angelich Doctor en lo *quodlib.* 2. *art.* 16. del Cruce signato, à qui estaua concedida Indulgencia plenaria, que tot lo reato de la pena li era totalment remès: y que nos requereix pera satisferla algun treball, perque basta lo treball, y pena de la *Passio* de Christo, que per *Indulgencies* se li cõmunica: Y lo que refereix Pera de Palude, Dominicà 4. *sent. dist.* 20. *q.* 4. que en Roma i hauia vn Penitencier, que imposaua penitencia à los que guañauan *Indulgencia* plenaria, i li fou manat per lo sũmo Pontifice, que nou fes: ab tot aixo es en son genero molt mes perfet cumplir les peniten-

cies, y satisfer per sos delictes ab propries obres, que guañar les *Indulgencies*: perque per la satisfaccio penitencial dignament cumplida, se millora la anima, y se disposa pera altres bones obres, is preserua millor pera euitar culpes, y alcanza augment de mayor merit: y segons lo sagrat Concili Tridenti en la *ses. 14. cap. 8.* jamès en la *Iglesia* de Deu hi haguè cami, ni medi que fos tingut per mes segur pera escaparse de la ira Diuina, y pena que de la Magestat de Deu se tem, que frequentar los homens les obres de penitencia ab vertader dolor de ses animes; lo qual consta del Cap. 33. de Ezechiel, del 3. de Ionàs, de Hierem. Cap. 3. 18. y 25. y de Isaias Cap. 30.

Pero per les *Indulgencies* soles la anima no es millorada, ni justificada, ans se presupposa que lo està pera guañarles, ni per elles mereix molt; sino sols paga, is deslliura de la pena; ò que li auian imposat, ò auian de donar segons lo judici de Deu, que coneix la cantitat de la contricio, la grauedat dels peccats, y la igualtat de les penes, quels corresponen: encaraque guañar *Indulgencies* es acte de virtut, y nò careix de merit; pus requereix que estiga en gracia lo qui les guaña, quant les guaña: y per asso deuen ser molt estimades; pus lleuan la pena, per la qual som detinguts, è impedits de entrar en la Patria Celestial. Y si es dany differirnos lo veurer la diuina essencia; sens dupte es

gran ganancia, y señal de amor mayor, voler lo home en breuissim temps desobligarse, y deslligarse de tot impediment, y estar ab Christo, com diuen Caietano *tom. 1. opusc. tr. 16. q. 2.* y altres Authors.

Y si de aqui alguns prenen occasio pera exercitarse mes floxa, y remissament en les obres meritories; aquella tibieza no à de attribuirse à les Indulgencies, sino als mateixos homens, los quals sens comparacio auian de tenir en mes lo molt augment de merit, i de gracia, que alcanzarian per les bones obres, si les fessen, que no, lo deslliurarse de la grandissima pena del Purgatori: pues, ques mes precios, y val mes estar en Purgatori ab mayor gracia, y merit molt anys; que ab menor, bolar luego al Cel, per qualsseuol Indulgencies. Y aixi deu lo Confessor declarar al penitent, que per les Indulgencies se eximeix de les penitencies imposades; y que encaraque no estiga obligat à cumplirles, ab tot que li importa les fassa, aixi perque li seruessen de medicina preseruatiua pera no recaurer (encaraque no sien, com suposam, sino merament satisfactories, ò punitiues principalment; y no de les medicinals ya declarades) com tambè peraquel dispòsen à exercitar altres obres bones; y peraque tinga deuant Deu mayor corona de gloria. Y si lo penitent no vol acceptar aquest consell, no per aixo se li à de negar la absolucio, pus ya pagà cumplidament la pena deguda

à los peccats per les Indulgencies, com ò afirman los Theolechs ab Sant Thomas *in 4. dist. 20. art. 4.*

Lo Papa, que manà al Penitencier, que no imposàs penitencial satisfaccio, ò punitiua, al penitent, que guañaua Indulgencia plenaria, de qui parla lo citat Paludano, se à de entendre; que ordenà q e no se imposàs, en dit càs tal penitencia, com de precepte, y obligacio, ò de necessitat; pus y a se à probat, que qui obtè la Indulgencia plenaria, no te obligacio de fer la penitencia punitiua, que li imposà lo Confessor, encaraque farà molt be en cumplirla, y es millor executar les dos coses, es à saber guañar les Indulgencies, y cumplir les penitencies imposades encaraque sia plenaria la Indulgencia, que se guaña, per lo merit, que nos vè de qualseuol obra bona, feta en gracia de Deu, y à mes, que quant vn just no te necessitat de la satisfaccio de la tal obra, (y encaraque tingues) pot offerirla, ò applicarla per vna anima del Purgatori; ò per satisfer per altre just, que està en aquest mon, y la impetracio della, per los fins bons, que voldrà; y entre altres; perà alcanzar de nostre Señor gracia, pera no peccar mes, y conseruarse sempre en sa amistat.

De lo que se à aduertit en est Capitol, es colligeix les differencies, que entreuenen, y se troban entre los dos modos de satisfaccions, quém declarat, perque primerament la satisfaccio medicinal principalment se

imposa pera proueeir en lo esdeuenidor al anima: y la satisfaccio penitencial es dona principalment per castich, y pena satisfactoria, y recompensa del passat. Segonament la satisfaccio medicinal necessariament se à de imposar, y los penitents necessariament la an de acceptar, y sino la acceptassen, no podrian ser absolts, pus per dret natural la an de fer, encaraque no sels imposàs, pus lo Confessor no fa mes, que representarlos la obligacio quels incumbeix de ferla, y saber son intent, proposit, y voluntat de executarla, pera poder cumplir ab son offici, y ministeri: mes la satisfaccio penitencial no es necessari, que per forza se impose pera que valga lo Sagramēt de la penitēcia, perque si lo penitēt digués al Cōfessor, que no volia acceptar la penitēcia que li imposa, per quant tenia intent ferm de satisfer à Deu per ses culpes, guañant alguna Indulgēcia plenaria, lo auria de absoldrer lo Confessor, mentras no recusàs lo penitent, rebrer la penitēcia restitutoria, ò medicinal, sino la dita penitencial, ò punitiua. Y encara nota Iaume Bleda de la Religio de sant Domingo, que porta les predites differencies, y les altres, que direm, en lo tractat de les Indulgencies de la Confraria de la Minerua, en lo Capitol quart, que es cosa rebuda en lo mon, y en particular en la Curia Romana, no negar la absolucio al penitent, per solament no voler ell acceptar la penitencia punitiua, que se le imposa, ab tal, que tir ga

proposit ferm de satisfer à Deu per sos peccats cumplidamēt ab bones obres, ò ab Indulgencies en esta vida, ò en les horrēdes penes de Purgatori. Y son desta opinio Escot 4. *sent. dist.* 17. Gabriel, Medina, Hostiēse, lo Panormitano, y Alpizcueta allegats de Bleda. Si be nos troba penitent tant empedernit, que alomenos no accepte alguna llaugera penitencia, si considera les immenses penes del Purgatori, y que la penitencia, que li dona lo Confessor, com es part del Sagrament, es molt mes meritoria, y satisfactoria, que la que ell per son aluedrio farà, y que val mes vn poch de satisfaccio, y penitencia desta vida, que moltes penes del Purgatori. Y no crech que per sols tenir intent, de satisfer per ses culpes en los torments del Purgatori, puga lo penitent dexar de acceptar la penitencia satisfactoria, que lo Confessor li imposa, ni en eix cas li podrà esser donar la absolucio, segon diuen ya los mes dels Doctors: en tant que lo Pare Antoni de Escobar *volum.* 2. *Theolog. Mor. lib.* 17. *sec.* 2. *Cap.* 16. *n.* 194. diu, y proba que es improbable lo affirmar, que por vn penitent recusar lo acceptar vna penitencia raonable donada per lo Confessor ab intent de pagar la pena, que deu per ses culpes en lo Purgatori.

Terceramente se differencian estos dos generos de satisfaccions en respecte de la llibertat del Confessor acerca de la naturaleza, cantitat, y calitat delles: la satisfaccio

tisfaccio medicinal de tal naturaleza, que aquella en particular se à de imposar necessariament, que requereix, y demana la malaltia del penitent, ni està en mans del Confessor donar altra en lloch de aquella. Com si lo penitent te la amiga en casa, no seria competent satisfaccio, si solament li manàs lo Confessor, que dejunas, rezàs, ò donàs almoynes, sino que de necessitat se requereix, peraque no recayga lo penitent en los vicis, dels quals li à seruit, y estat occasio, la occasio, y opportunitat, que en sa casa tenia, que lleue, y talle lo perill, y no perexerà en ell. Tambe si v à infamat à son prohisme falsa, ò injustament no satisfarà per mes dixiplines, y dejunis, que li impose lo Confessor; sino restitueix la fama; y per aixo es diuen satisfaccions medicinals.

Pero en les satisfaccions penitencials de mes llibertat pot vsar lo Confessor: pot si li pareix donar la penitencia en dejunis, y sino, pot donarla en oracions, almoynes, ò dixiplines, oyr Misses, fer peregrinacions, ò vigilies. Y pot per algunes justes causes disminuir la cantitat, com per impotencia de cumplir la penitencia, ò per la grandeza de la contricio, la qual sola remet tota la pena algunes voltes; segons la glossa *cap. mensuram.* O per la velleza, ò flaqueza; ò per lo temor probable, que te lo Confessor; quel penitent no cumplirà la penitencia justa; ò per ser temps de Iubi-

leu, è Indulgencies, ò per imposar, acceptar, y dirigir en satisfaccio de la pena, totes les bones obres de tota sa vida: per qualseuol destes causes pot disminuirse la satisfaccio penitencial; mes, no la medicinal.

La quarta differencia quei ha entre la satisfaccio medicinal, y la ques diu, penitencial; es, que la satisfaccio medicinal deslliura del infern al vertader penitent, y està obligat en conciencia à ferla abans de confessarse, y despres de auerse confessat: pero la satisfaccio punitiua deslliura del Purgatori, y lo penitent sols està obligat à ella; quant absolt del peccat mortal, la pena eternal, de que era reo, se li commutà en temporal, y pot cumplirla, com, y quant podrà commodament; y del modo, que se à dit: mes à la satisfaccio medicinal, sent tal, està obligat lo penitent sempre, perque encaraque sia precepte affirmatiu, eslo tambe negatiu. Finalment la medicinal nos pot cumplir, ni supplir per Indulgencies, pero si, la penitencial, segons se à probat.

De la doctrina de est Capitol deduesch dos coses molt dignes de saberse, la primera es; que quant se diu en les Butlles dels Pontifices, que se remeten, ò perdonan tants anys, sien quinze, ò vint, de les penitencies injunctes, se enten, segons affirman communment los Doctors, no sols, de aquelles que son imposades per lo Confessor, y no cumplides per lo peni-

tent, sino tambe, de aquelles que lo Confessor dexà de donar; y estan señalades, ò tachades en los sagrats Canons, (en los quals està determinada penitencia de set anys, per cada peccat mortal, mayor, ò menor, en la penalitat, conforme à la mayor, ò menor grauedat del peccat; si be aquest rigor de aquestos Canons està abrogat, y no està en vs) ò determinades, segons la Iusticia diuina. Y aixi mateix, encaraque la forma de vna Butlla Pontificia no diga mes; de que per les Indulgencies, se remeten tants anys de les penitencies imposades, se à de entendrer tambe, de les que no se nos imposan, ò de les, que se an de imposar, segons Turrecremata, Y Domingo Soto contra Caietano, àls quals cita y segueix lo Pare Mestre Francisco de Aguilar, de la Religio de Sant Augusti, enlo Tractat 4. Cap. 3. del llibre de les Indulgencies concedides als Confrares de la Corretxa del sobredit Sant Doctor: lo qual Auctor aduerteix be, que quant en la Indulgencia es diu; lo qui visitarà tal Iglesia, ò tal Altar, ò farà tal obra pia, podrà elligir Confessor, lo qual lo puga absoldre de tots sos peccats, imposantli penitencia saludable; y que guañe Indulgencia plenaria, lo qui voldra obtenir eixa Indulgencia, deu confessarse, y cumplir la penitencia, que li serà donada, y no suplirla ab la Indulgencia, que guaña; perque ya està espressament declarat lo contrari; is veu que lo Papa vol en

eix cas, ques fase la penitencia imposada per lo Confessor, peraque lo penitent puga guañar aquella Indulgencia.

La segona cosa, que à de collegirse, es; que quant los Summos Pontifices Innocenci dezè, y Alexandre Seté diuen en ses Butlles referides dalt: que perdonan à los que son desta germandat, sixanta dies de les penitencies imposades als mateixos, ò que deuian per qualseuol altre titol, tantes, quantes voltes se auran exercitat en fer alguna obra pia de les mencionades en les sobredites Butlles; se à de entendrer esta clausula, y han de esplicarse tals paraules, de les penitencies donades, ò que deuian en lo for interior, y del modo, que se à dit, y declarat; perque á mes de lo que se à apuntat; lo Papa Gregori Tretsè citat del dit Auctor en vn Iubileu, que concedi pera contra Infels, lo any mil sincents, seranta, y tres declarà, que per les Indulgencies nos perdonan les penitencies donades en lo for exterior, i fora de la Confessio, per lo qual los que son condemnats, y penitenciats en lo iudici exterior no restan llibres per les Indulgencies. De ques segueix que se engañan molt, los que sent excommunicats per son Bisbe, ò Prelat *nominatin* pensan poderse deslliurar, y absoldrer per virtut de les Indulgencies; pus ninguna pena se remet, ò penitencia imposada en lo for exterior, per les Indulgencies.

Lo qual no pot tenir difficultat, ni dupte algu per lo que auem dit, à declarat lo Papa ya allegar. Per quant Declaracio no es altra cosa, que vna clara, genuina, y vertadera manifestacio de vna cosa ques obscura, ò duptosa, ò mal entesa; ò que està esposada, y subjecta à varies interpretacions, com doctament ò enseña lo R. Pare Iuan Euerardo Nidhardo; y parlant della diu: *Nihil magis propriè declaratio dicitur, quàm mentis alicuius de re non sufficienter expositâ manifestatio.* Aixi defineix, ò esplica la Declaracio en general est Iesuita sapientissim, Confessor de la Reyna serenissima de España en la primera part en lo §. 3. fol. 12. y 14. del Examen Theologich, que à compost contra quatra proposicions de alguns Authors Anonyms, que posauan taca al culto, i festa, al objecte, y sentencia pia dela Immaculada Concepciò de Maria Sanctissima, y à la constitucio, que despedi en son fauor nostre Sanctissim Pare Alexandre Setè, als 8. de Decembre de mil siscents, sixanta, y v.

Cap. 3.

Que se enten per lo assistir als Officis Diuinos?

HAuen vist, que nostre Sanctissim Pare concedeix Indulgencia de sixanta dies, tantes vegades, quantes vna persona desta germandat assistirà als Offi-

cis diuinals; se à de esplicar pera poder millor guañar-la, y mes voltes que se enten per aquest nom. Pera cuya intelligencia, à de saberse, que lo Offici diui, ò diuinal (de que parla lo Pontifice) es diu, i es, vna Serie, ò Orde de set Hores Canoniques, que an de recitar los Ecclesiastichs, en certs temps, per precepte de la Iglesia, per tradicio antiquissima dels Apostols, y Pares, è institucio de la mateixa sancta Esglesia. Y no solament enclou, y compren lo Offici diui les dites set Hores Canoniques, sino tambe lo Offici de Nostra Senora, lo Offici de Difunts, qu'es diu, lo dia de la Commemoracio d'ells, que es à dos de Nouembre, les Lletanies, qu'es cantan lo dia de Sant Marc, y los tres dies abans del de la Ascensio, los Psalms graduals, y Penitencials, y lo sobredit Offici de Morts, per aquells dies, en los quals i hà obligacio de dirse, segons les rubriques del Breuiari, com aduerteixen Peyrinis dela Religio Minimitana *tom.* 2. *de Prælato, q.* 1. *c.* 4. *n.* 124. Y Lezana, *verb. Officium diuinum tom.* 2. *n.* 6. Y la rao es, perque lo diuino Offici no es altra cosa, ni diu en si, mes, que vnes alabanzes, y oracions, ò plegaries instituides de la Esglesia pera alabar, y fer oracio à Deu, en certes, y determinades hores, segons senten los Doctors. Lo qual tot conuè à les coses sobredites, ò exercicis, y perzo se à de dir; que se enclouen baix del Offici diui, y que lo son, com juntament

ò es la Missà, y lo insinua Lezana *n.1.* aont escriu, parlant del Offici diuinal: *de hac materia plura dicta sunt, verbo Missa.* Is proba, y se infereix de la dita definicio del Offici diui.

Pera lo qual à de supposarse, que per lo nom de Missa se poden dos coses significar, i entendrer, ò lo que es lo mateix, dos coses se troban en lo Sacrifici de la Missa; la vna, oracions, pregaries, ceremonies, y altres piadoses accions, que en lo discurs d'ella fa, y diu lo Sacerdot (y aquelles tambè es troban, is fan en lo rezo de les Hores Canoniques) y l'altra cosa es, la mateixa immolacio, ò accio, en que consisteix essencialment lo Sacrifici, que segons la sentencia mes probable dels Theolechs, es la accio consecratiua, ò la mateixa consecracio, que conuerteix les substancies del pa, y del vi en substancia del cos, y sanch de Iesu-Christ nostre Señor. *Cum enim per illam actionem Corpus à Sanguine Christi separatur mysticè, ideo etiam per illam mysticè mactatur Christus, ac per consequens offertur; ac immolatur Deo,* com senten molt Doctors ab lo Mestre Angelich *in 4. dist. 45. q. 2. art. 3.* y nostre Cardenal Toledo *in sum. lib. 2. c. 8. n. 1* En quant pues la Missa tanca, y contè differents alabanzes, y oracions à Deu, instituides per la Esglesia en cert, y determinat temps, meritament es, i's diu Offici diui; y perzò la anomenan desta manera, entre altres raons, quant se diu, can-

tada, que communment diem parlant de aquesta, anar, ò assistir al Offici &c. Y la rezada, ò priuada, es tambe diuino Offici, per lo que se á tocat.

La mateixa doctrina segueixen differents Auctors, que allega, y segueix Lezana *tom. 2. qq. Regul. verb. simonia quoad Regulares, num.* 7. los quals comprenen entre los diuinos Officis expressament la Missa, aixi rezada, com cantada, Hores Canoniques, les exequies, professons, y oracions publiques, y nostre docte modern Auctor Besembaum *in medulla Theol. moral. lib.* 7. *Cap.* 2. afirma que per los diuinals Officis, no sols se entenen la Missa, la oracio publica, la professo, il cant de les Hores, sino tambe la benediccio de la aygua, del oli, y de les candeles; y les demes coses annexes al orde clerical, quès fan solemnement. Y Henrich de Villalobos Franciscà, Auctor molt graue parlant del Escommunicat, que per rao de la excommunicacio està priuat de assistir à la Missa, y à los demes Officis diuinals, enten per lo Offiici diui *tom.* 1. *tr.* 17. *diff.* 7. *n.* 2. à mes de les set Hores Canoniques, les professons publiques, benediccions, com son les de les candeles, dels Rams, y oli sant: i's trau del costum de la Iglesia, comuna interpretacio dels Doctors, y de alguns Textos, que nostre Eximio cita (epitet, que donà Paulo quint à nostre venerable Pare Suarez) en lo tomo *de Censur. disp.* 12. *sec.* 2. *n.* 2. Lo mateix Pare Villalobos

posant

posant aquella particula, y als demes Officis diuins despres de auer posat la paraula *Missa*, significa, que la Missa se compren en estos. Y en lo *Tr. 24. diff. 6. n. 3.* escriu, que encaraque lo Offici menoret (que diuen) de Nostra Señora, y de difunts, y los Psalms Penitencials, y Graduals sien del Offici diui, nòs comptan entre les Hores Canoniques, perque no i à obligacio de rezarlos, fora del Chor, conforme al Breu de Pio quint, *in const. quæ incipit, quod à nobis*, que està al principi del Breuiari.

De lo dit se colligeix, que qualseuol de aquesta germandat, que assistirà à les set Hores Canoniques, ò à alguna delles, à Vespres, ò à Completes (puix lo priuilegi del Princep se à de interpretar amplament, quant no es en dany de Ters, com es assentat principi, à mes que yà en la mateixa paraula de la Butlla se indica) ò quant se diuen en lo Chor los Psalms Graduals, ò Penitencials, los Officis de la Sanctissima Verge, ò de difunts; ò quant oyrà Missa cantada, ò baixa, ò rezada, guañara aquella Indulgencia de los sixanta dies, tantes, quantes voltes ò farà. De manera que si en vn dia ou dós Misses guañara cent y vint dies de perdo, y si mes Misses ou, mes se multiplica la Indulgencia, com se à explicat. Y lo mateix dich de les Hores Canoniques, que si assisteix à Prima, al mati, y à la tarda à Vespres, guañara los dits cents, y vint dies de la Indul-

gencia ſobredita. Y de la mateixa manera multiplicant lo aſſiſtir als altres diuinals Officis. Y encara ajuſto, que ſi va à la Profeſſo què ſa ab llicencia del Ordinari, aont ſe cantan les Lletanies obtè lo dit perdo de cent, y vint dies, pues exercita lo aſſiſtir als dos exercicis, que per cada v dells otorgà lo Pontifice, ſixanta dies de Indulgencia. Conuè molt que los Commiſſaris entengan be eſt Capitol, peraque eſpliquen als que ſon de la germandat, en que eſtà lo aſſiſtir à los Officis diuinals, que no ſaben de lletra, y vns, y altres aprofiten eſt treſor de tants perdons concedits nouament; que dels vells, molts eſtan ya reuocats dels Pontifices Romans.

Pero es de notar, que n'os guañarà eixa Indulgencia, ſi vn Congregant aſſiſtis ſens deuocio, y atencio alguna als Officis diuinals, com ſi parlàs ò eſtiguès en tot lo temps, ò en notable part, qu'es diuen, diuertit adredes, y de propoſit, ò penſant en coſes indifferents, ò vanes, puix axi com n'os diu, que ou Miſſa, qui parla en tota ella, ò en la tercera part, ni guañaria la Indulgencia ſobredita; de la mateixa manera no la guañaria, qui no aſſiſtis ab lo degut modo, atencio, ò deuocio als altres Officis diuinals; en tant què los que eſtan obligats à rezar les ſet Hores Canoniques, per ſer ordenats de ſagrats Ordes, ò per altres titols, an de dirles baix de peccat mortal ab atencio, y deuocio, ſe-

gons se trau *del Cap. dolentes de celebrat. Missar.* aont diu lo Papa Innocenci Ters: *districtè præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ, vt diuinum Officium, nocturnum pariter, ac diurnum, quantùm Deus eis dederit, studiosè celebrent pariter, & deuotè.* La falta de atencio pot ser, y es culpa venial per la poquedat, ò paruitat de la materia, es à saber, quant se faltà en la atencio, ò en poques paraules, ó versets. Si be satisfà sufficienment ab est precepte de la atencio lo qui al principi del Offici proposa, y desija estar atent, y que no interromp adredes ò aduertidament, entretant que reza, tal voluntat, è intencio. Y llauors se diu, que ù retracta eixa voluntat, quant aduertint, que nò està atent à la oracio, ò rezo, sino à altres coses, no cuyda de apartar lo pensament d'elles; y de posarlo, y clauarlo en la oracio; que asso es implicitament retractar, y mudar lo desitg, y voluntat, que tingué al principi; pera lo qual es menester que lo tal aduertesca, qu'es diuerteix de la dita oracio que fà, com ó notà lo singular Doctor nostre Suarez (que eixa forza tè la veu eximio) *tom. 2. de Relig. lib. 4. de Horis, cap. 26.*

De la qual doctrina inferesch, que peccaria mortalment lo qui tenint obligacio de rexar lo Offici diui, lo diguès tot, ó part notable d'ell exercitant alguna accio que impedis la deguda attencio, com si rezar ij juntament pintàs, escriguès, estudiàs, &c. Per que axo

seria lo mateix que no tenir la atencio qu'es requereix pera cumplir la sobredita atencio; pero si la tal accio no impedeix absolutament eixa atencio, com es, lo vestirse, passejarse, serà sols peccat venial, segons lo sentir del citat *Suarez n.* 21. per ser alguna irreuerencia parlar deixa manera ab Deu, y per impedirse la deguda atencio. Y alguna vegada aixo ni seria culpa venial, es à saber, quant fos menester ferse, ò rezar de aquella manera, is fàn dites accions, ab particular, y gran atencio al Offici diui. Y encaraque no i agues dita necessitat, y ù vès que sol estar atent al rezo, passejant per sa cambra, no lo tendria per culpa venial, lo recitar dit Offici de aquest modo, y veem, que lo vsan persones doctes, y temeroses de Deu, encaraque no lo à consello, sino, qu'es diga ab mes quietut exterior. De nostre Piissim, y Sapientissim Cardenal, y Arcabisbe de Capua, Belarmino, refereix lo Pare Diego *Ramirez* en lo llibre quint de sa vida, en lo Capitol dezè, que sempre rezaua lo dit Offici Mayor sens company, y agenollat, ò en peu, descubert lo cap. (com se lligg que ò feia lo serafic Pare Sant Fransesch) molt de espay, y ab notable compostura, y reuerencia. Y estant vna vegada en lo Nouiciat de Sant Andreu de Montecabalo (que la Compañia te en Roma) lo anà vn Religios dels nostres à visitar à son aposiento, y trobantlo, que se estaua passejant ab extraordinari recu-

Himent, li demanà, si estaua rezant ses Hores? mes lo Eminentissim Cardenal molt espantat de tal pregunta li responguè: Puix desta manera, y ab tant poca reuerencia auia de rezar les Hores Canoniques, les quals se deuen de obligacio? Confusio de aquells que solen cumplir ab est Offici tant sant (si es que axi cumplen ab ell) no solament passejantse liuianament, ò assentats molt à son gust, y poch menos, que llanzats, ò ajaguts, y mes en forma de qui fomenta son regalo, que de qui negocia son perdò; sino tambe mirant à vnes parts, y altres, y conuersant ab quants van, y venen, y ab tal pressa, y diuertiment, que ells mateixos ni se entenen, ni atanen à lo que fan, ò diuen. Y encaraque lo dit Cardenal rezaua altres oracions vocals per deuocio, com lo Offici de Difunts, lo menoret de Nostra Señora, son Rosari, y lo de Christo Señor nostre, y que no estaua obligat à dirles; passejant, despres de dinar, al temps que altres solen pendrer pera recreacio, y descans; pero era descubert lo cap, ab molta compostura y recolliment, ab ygual espay, y atencio.

He dit, que no ò tendria per culpa venial, qui rezàs passejantse de espay, ò poch per sa cambra, ò per vn puesto retirat de sa casa. Que rezar de aqueix modo en la Iglesia, seria indecencia, y ò tendria per peccat venial; com lo parlar en ella paraules, que fora della,

no ferien culpa alguna. Per axo conuè que aya summo silenci en los Temples, que nos feren, ni se edificaren pera parlar, charrar, murmurar, y entretenir lo temps, sino pera alabar à Deu, ò fer oracio en ells. Aquest es lo fi, peraque es feu la Esglesia; y axi totes les altres paraules, que son fora de asso, no sent molt necessaries; encaraque parlades, y dites en altra part, ò lloch, no serien culpes venials, lo seran en la Esglesia; perque per axo, basta, que les falte la circumstancia del lloch. Que axi com peraque vna obra sia bona, es necessari, que tinga totes les circunstancies bones del lloch, del temps, de la occasio; axi peraque sia mala, basta que li falte vna sola circunstancia del lloch, la qual falta à totes les paraules, que no sent necessaries, se parlan en la Esglesia; segons ò aduerti lo Pare Fra Lluis de Torres Lector de Theologia de la Illustrissima Religio de Predicadors en lo discurs 9. pag. 136. parlant dels peccats de la llengua; y en la pag. 138. pondera que quant lo Señor llanzà del Temple de Ierusalem als que comprauan, y venian, n'ols llanzà, d'ell, perque fos illicit, lo comprar, y vendrer, que abans era molt necessari pera los Sacrificis: sino pera donar á entendrer, que no tot lo ques llicit fora del Temple, se pot fer dintra d'ell llicitament, per lo respecte ques deu, al lloch, qu'es consagrat. Y axi moltes paraules, que no serien peccats, dites en casa, ò accions fetes en ella; si's par-

lan, o's fan en la Esglesia, lo vindran à ser, per que les falta circunstancia del degut lloch. Perque segons notà lo Filosof. 2. *Physic.* traurer vna cosa del fi, peraqu'es feu, es peruersitat; y puix lo Temple es feu pera solament orar, ò alabar à Deu; y est es lo fi; qu'il trau d'ell, tractant altres coses, ò parlant altres paraules, ò platiques, no vsa del Temple, pera lo que fonc instituit. Si be judico ab Suarez *tom. 1. de Religio lib. 3. cap. 6. n. 6.* que lo tenir honestos colloquis en los Temples; y que no sien ociosos, ni mals, y ques tenen fora dels temps, en ques diuen los officis diuinals; que no perturben sa celebracio, no seria culpa venial, com ò sent tambe Castro Palao *tom. 2. disp. vnica de rruuent. debita locis sacris punct. 4. n. 3.* dient que en la Esglesia estan prohibits los colloquis ocioos; y los que son de si mals; y los que perturban la celebracio de les coses diuines, ò Officis, de tal manera que qui en lo Temple parlás paraules que de si fossen mortals, faria vn peccat de dos malicies distintes en especie, la vna per la malicia, que tendrian de si aquelles paraules; y laltra de sacrilegi per lo lloch, aont se an dit, y en lo qual estan especialment prohibides; com tambe altres accions, com se trau del Cap. *decet. de immunit. Eccles. in 6.*

Tot asso he aduertit, peraque note lo qui es desta germandat, de quina manera se á de entendrer lo assistir als Officis diuinals, que es ab la deuocio, y aten-

cio deguda, ara sia Ecclesiastic, quels canta en lo Chor, ara llech quels ou cantar, y assisteix, peraque v, y altre participe de la sobredita Indulgencia, que yo entenc, que sa Santedat, no la concedeix al que no està ab la deguda atencio à ells, aquella si's quiera, qu'es menester pera cumplir la obligacio, que li incumbeix tenir, al que està ordenat de Orde sagrat, ò te Benefici ab la renta, que à de tenir pera aquella, que la comuna opinio diu, ques menester la dita atencio interior, pera satisfer al precepte de oyr Missà, y del rezo de les Hores Canoniques; les quals se diuen desta manera, per manarles rezar los sagrats Canons, y dret Ecclesiastich; y per tenir determinats temps de nit, y de dia, en los quals se deuen recitar, y perço prenen lo nom de les hores del dia, anomenantse, Prima, Tertia, Sexta, &c.

No obstant lo que se à aduertit, no faltan graues Doctors, que senten, que no es peccat mortal, lo diuertirse voluntariament ab lo pensament, qui reza per lo precepte dit lo Offici Mayor, ò ou Missa, com los dies de Festa, ab tal, que est qui te eixa voluntaria distraccio interior, no fasa exteriorment cosa incompossible ab la dita atencio, perque com la Esglesia no iudica dels actes interiors no obliga à ells, nils mana baix de precepte; y axi bastarà la atencio exterior pera cumplir ab est manament, y que ù estiga en la Missa sens

sens parlar, ni mirar de vna part, y altra, ni fer cosa oynitla, y dient les Hores Canoniques, la qual puga impedir la interior atencio; que qui no tingues aquesta voluntariament, no faria mes, que peccat venial, per la irreuerencia, que comet de rezar, y parlar ab Deu sens esta interior atencio. Son de aquesta opinio Durando, Syluestre, Medina, Angelo, Sant Antonino, Rosella, Paludano, Conink, y Valero, y la tenen per probable Lessio *lib.* 2. *c.* 37. *dub.* 2 *n.* 63. y altres, que cita Diana *par.* 2. *tr.* 12. *resol.* 2. Y qui obràs seguintla, podria escusarse de peccat mortal, pero no de culpa venial: si be lo doctissim, è illustrissim Bisbe Ioan Caramuel, ornament grandios de la Religio de sant Bernat en la *Theolog. Fundam.* en lo fonament onzè en lo *num.* 463. es singular en dir, que ni es peccat venial, lo estar diuertit voluntari, è interiorment enlo Offici diuinal. Cuya sentencia no seguesch, dexant als doctes, la censura della, si es probable, ò no; que yo la judico falsa: ni pense algu, que anomenarla falsa, sia censurarla; pus es cosa different anomenar falsa à vna opinio, ò censurarla; com dir della, ques improbable, temeraria, ò donarli algun grau de censura, segons ò aduerteix be, lo citat Doctissim y Reuerendissim Pare, y Señor excellentissim D. Iuan Euerardo Nidhardo vuy del Consell de Estat del Rey Catholic, è Inquisidor general de los Regnes de España, *in præmonitione ad Lectorem*, ano-

menant falsa la opinio menos pia, que afirma, que la Verge sanctissima fou concebuda en peccat original, sens que la censure. Y de aquest modo la anomenan los Theolechs communment.

Veritat es, que encaraque es peccat venial, quant ù reza lo offici Romà sols per deuocio, com ò fan molts casats, si està diuertit adredes, y no te attencio interior, tenint intencio, y voluntat de fer oracio, per parlar à Deu irreueremment; pero no faria, ni venial culpa, quant lo tal, ò qualseuol altra persona, digues alguns psalms, Aue Maries, ò altres deuocions vocals, no ab animo, ò intencio de orar, sino solament pera diuertir, y apartar lo enteniment, è imaginacio dels mals pensaments, y estar ben occupat, com ò tenen molts Doctors, y entre altres nostre Eximio *tom.* 2. *de Relig. lib.* 3. *c.* 4. *n.* 3. y Ferdinando de Castropalao tambe Iesuita, *tom.* 2. *disp.* 2. *punc.* 3. *n.* 11. lo qual en lo *n.* 4. auia aduertit, que peraque ù cũple ab la obligacio del sobredit offici Romà, quant per obligacio lo à de dir, necessariament se requereix, y basta la atencio, quès sufficient pera la oracio. Per lo qual si lo tal està solament à les paraules, ab intencio per lo menos general de reuerènciar, y alabar à Deu, satisfa al precepte; y per quant pot tenir eixa attèncio lo qui està occupat en algunes coses esteriors, que no distrauen molt lo enteniment, de aqui senten differents Autors que sa-

tisfà ab lo precepte lo qui està rezant ab la dita occupacio, com es si rezàs rentantse les mans, ò vestintse. Axi ò tenen nostre sapientissim Vazquez *de benef. cap.* 4. 5. 1. *art.* 2. *dub.* 5. y altres communment. Y tinc per molt probable que ni seria peccat venial, perquè per vna part no se impedeix la dita atencio, com se supposa, ni me appar irreuerencia de culpa graue, ni leue, com no ò es, quant vestintse vna persona diu alguna oracio vocal per sa deuocio: y per altra, la mateixa Iglesia ordena varies oracions, ò peticions vocals, que diga lo Sacerdot al rentarse les mans en la Sacristia, y quant es vesteix dels ornaments sagrats.

Cap. 4.

Com se à de entendrer lo fer oracio ab deuocio; y lo visitar deuotament alguna Esglesia.

AQuest Capitol seruirà de esplicar millor la materia del passat, y de declarar axi lo que se à tractat en ell, com lo vol sa Santedat quant diu, que pera guañar les Indulgencies mes principals desta Germandat, en la Bulla quels concedeix, visiten deuotament, y fassan oracio en nostra Esglesia per los fins, que alli se diuen, y juntament pera dir be les altres oracions vocals, que se an de dir, los qui volen participar de algunes de les Indulgencies dels sixanta dies.

Pera intelligencia de aquests punts, à de saberse, que segons los Theolecs, entre altres virtuts morals, vna hi hà, quès diu, Religio, la qual dona á Deu lo honor, y degut culto, com à Señor, y Criador de totes les coses. La qual virtut te per obiecte immediat, qualseuol acte interior, ò exterior, ab loqual protestam la excellencia diuina superior à nosaltres. Entre los principals actes quès contan, y perteneixen à la sobredita virtut (que no es, ni se anomena Theologica, per no mirar á Deu, com à obiecte immediat, sinò sa reuerencia, com è dit) son la deuocio, y oracio. La deuocio es vn acte de la voluntat del home, que se offereix à si mateix à Deu pera seruirlo. Perque lo qui se offereix à seruir á altre, es diu, ques son deuot. De dos maneres nos podem offerir à Deu, ò ab sol proposit, y desitg; ò ab vot, y jurament; aquell modo primer es agradable à Deu; est segon li es mes agradable; perque ab ell estam mes lligats, y obligats del tot al seruei diuino. Deix offeriment, especialment si es feruoros se deriua certa alegria, y goig particular sensible, que sol communment dirse deuocio, no sentlo propria, y verdaderament, sino effecte della. Tambe naix vna tristeza, ya de que Deu sia ofes; ya de estar priuada sa anima dela diuina uisio. La sobredita deuocio se excita primera, y principalment de la contemplacio de la diuinaExcellencia, y dels beneficis que nos à fet; y segonament dela

consideracio de les culpes propries, ab les quals conexem, y la esperiencia nos enseña, que tenim menester à Deu, y confiar en ell, pera obtenir alguna cosa bona com aduerteix be lo Eminentissim Cardenal Caietà, gloria dela Religio Dominicana *in* 12. *q.* 82 *art.* 3.

La oracio diguè nostre Señor, parlant ab la venerable dona Marina de Escobar, (segons se llitg, en lo llibre quint, cap. trenta de sa vida marauellosa, escrita per son Confessor lo venerable Pare Lluis de la Puente, insigne en lletres, y virtuts, com ò publiquen los llibres admirables, que a impres; y lo que de sa vida se a donat à llum.) que era vna communicacio del anima ab los esperits beneuenturats: vna assistencia continuada del anima en lo acatament de son Deu, y sa presencia diuina: vna tranquillitat, pau, y quietut del anima en son Deu: Vn tresor, ab lo qual se compra lo Regne Celestial; armes, virtut, y fortaleza contra tots los enemichs, y contra tota tentacio, y que era vna triaga diuina contra tota malaltia, y veri dela anima.

Y si vna persona procura acaudalar tresors pera comprár heretats ò temporals; si va ben armat auent de pelear contra lo enemich; si pren qualseuol medecina per amarga sia contra la ponzoña, com no pendrà vn rato al dia pera donarse à la oracio suppòsat ques tresor pera alcanzar lo Cel etern, armes, que vencen los dimonis, Antidoto, que fa llanzar les metsines, de les cul-

pes, que enuerinan lo esperit?

Finalment la oracio es vna decent peticio, com diuen S. Iuan damasceno *lib. 3. de Fide Ortodoxa cap. 24.* y Sant Basili *Homil 5. de variis, quæst in Marty. Iulitam.* Perque no basta perala oracio que ù desije li concedesca Deu alguns bens, sino que es necessari, que se los demane: per quant per la peticio mateixa honram especialment à Deu, puix per ella nos li rendim, y humiliam, protestant sa grandeza, Magestat, y Excellencia, y nostra indigencia, y necessitat. Y de aqui es que la oracio es vn acte dela virtut dela Religio, no elicit, sino imperat, ò manat del affecte, ab que lo tal vol demanar, pera inclinar á Deu, mediant la oracio, concedezca lo quès demana, lo qual nos pot fer, sino reuerenciant, y honrant à Deu ab la mateixa peticio. Lo Acte empero elicit, ò produit deixa virtut dela Religio es lo affecte, ab lo qual se preten, y procura lo dit honoratiu interior, ò exterior, ab que protestam que es à nosaltres superior la dita excellencia diuina, com se a tocat; sent Deu lo objecte immediat, no de la tal virtut, sino, à qui lo sobredit acte de honor, y culto es fa, y offereix; y á qui va, y se presenta. La oracio, ò peticio es acte del enteniment, y voluntat, y principalment de aquesta, com es de veurer ben probat en lo singular Doctor *tom. 2. de Relig. lib. 1. de oratione, cap. 3.* Suarez dich, tan raro, y singular que fins ara nos troban

escrits de altres, que sien tan numerosos, com los seus; dels que van entremans impressos.

A la oracio perteneix, y es part della lo donar gracies à Deu, y alabarlo, perque solen preceir à la oracio, y no poc ayudan sa consecucio, i's deuen fer, obtinguda la demanda. La interior alabanza de Deu, es vn acte del enteniment, ab lo qual vna persona regoneix la diuina excellencia, y si vol presentar à Deu eix regoneixement, y offerirselo pera son culto, y honra, parla ab Deu, y lo alaba en sa presencia. De la mateixa manera la accio de gracies no es altra cosa, que vn regoneixer los beneficis; la qual recognicio presenta ù à Deu pera obeirlo, y respectarlo, y en alguna recompensa dells, la qual presentacio es vn acte de la voluntat: de quès trau que la oracio ve à consumarse, ò finirse en lo acte de la voluntat.

Dos maneres ihà de oracio, mental, y vocal; la mental es, la que consta, y se perficiona de actes del enteniment, y de la voluntat: la vocal, la que se esprimeix ab paraules; y vsam moltes vegades della, per ser apta pera excitar la deuocio, y atencio axi en nosaltres, com en los demès; y perque ab ella confessam, y donam testimoni, que Deu a de ser alabat no sols ab lo cor, sino tambe ab la boca. Esta oracio vocal es juntament en dos maneres, publica, ò priuada, ò particular. La oracio vocal publica es aquella, qu'es fa en nom

de la Esglesia per los Ministres que ella senala, ab intent que an de tenir de cumplir ab son carrech. La priuada ò particular, es la oracio que cada ù ab auctoritat propria offereix. Per esta causa si vn llec rezàs les Hores Canoniques, nos diria que fa oracio publica, encaraque les diguès en los carrers, ò plazes, per no ser Ministre de la Esglesia deputat. Ni tampoc se diria que vn Sacerdot fà oracio publica, per dir les hores Canoniques, si apartàs de si la intencio de rezar com à Ministre de la Esglesia. De qu'ès dedueix que se requereixen tres coses pera la oracio publica. La primera, que sia oracio senalada, y constituida per la Iglesia. La segona, ser feta per Ministre de la Esglesia; la tercera qu'es fassa, ab tal intencions, y procéesca d'ella. Cuya aduertencia es necessaria pera explicar lo que direm en lo seguent Capitol de la Indulgencia que concedeix lo Sant Pare als d'esta Germandat pera assistir à les juntes publiques, y secretes.

Es de aduertir tambe, que pera la verdadera oracio se requereix necessariament vna formal, ò actual; ò virtual ? ô implicita voluntat de fer oracio; lo qual enla vocal, es mes manifest. Perque com la oracio sie vn acte homà, y Religios, necessariament supposà vna voluntat llibre deferlo. Perque si ù prenguès lo Breuiari ab animo solament de estudiar, estudiara; sens fer oracio. Digui se requiria formal, ò virtual intencio;

tencio; perque esta intencio virtual, ò implicita basta; axi com es sufficient pera fer vn Sacrament. Es diu, que vn home te implicita voluntat de orar, si te actual, ò formal intencio de fer alguna cosa, que en si continga la oracio; com si tenint intencio de satisfer à son offici, y pren ab tal intencio, ò per ella lo Breuiari, se diu que te virtual intencio de fer oracio, perque satisfer est en tals circunstancies à sa obligacio, es orar. Pero si tingues expressa intencio de fer oracio, y desta intencio resultàs lo pendrer lo Breuiari, y rezar encaraque cessàs de aquella intencio formal, encara per ella fa oracio virtualment, perque aquella intencio perseuerà virtualment, mentres dura en algun effecte, que ella deixà; y no es estada retractada.

Tambe se requereix peraque vna oracio sia verdadera, attencio, perque la oracio es vna locucio, ò vn parlar, ò raonar; y eixa locucio no pot ser humana sense alguna attencio formal, ò virtual. Per altra part la oracio, segons sant Damasceno *lib. 3. de fide, c. 24.* y sant Augusti *serm. 230. de temp. lib. de Spiritu, & anima c. 30.* se defineix: *Ascensio mentis in Deum*, vn pensar en Deu, lo qual nòs pot fer sens la atencio: y à mes de asso, es la oracio vn culto de Latria, per lo qual necessariament se demana attẽcio. La adoracio de Latria consisteix en vn regoneixement humil del supremo domini de Deu, y de la excellencia diuina. La sobredita attencio

en la oracio vocal se considera de tres modos, com lo Angel de les escholes sant Thomas ò enseña en la 2.2. *q.* 83. *art.* 13. la primera attencio es à les paraules, ques diuen; la segona al sentit d'elles; la tercera à Deu. Qualseuol destes attencions es bastant pera la vertadera oracio vocal. De aqui es, que si ù quant reza, ò te oracio, està ab la attencio minima, qual es, lo attendrer, que les paraules se digan sense error, ora verdaderament, perque verdaderament fa oracio vocal ab intencio de reuerenciar, y donar lo culto à Deu, y son enteniment es eleuat y posat virtualment enués lo mateix Deu; segons reparà bé lo Eximio citat *lib.* 3. *de oratione cap.* 4. *n.* 8. De lo dit se trau que pot ù fer oracio ab profit, encaraque no entenga lo sentit de les paraules, ní la significatio d'elles, perque diu paraules, que enclouen les diuines alabãces ab intencio de alabar à Deu; la qual es vna vertadera oracio.

En confirmacio de aso, y pera consuelo de les persones, que rezant lo Offici Romà, no lo entenen, dich lo Llati, com son les Religioses communment, referiré, lo que comta lo Pare Bernardino de Villegas de nostra Compañia, en la vida de la Verge santa Lutgarda, Monja Bernarda, à la qual auent concedit Deu la gracia de curar malalts, véent que la gent, que à ella acudia, la diuertia de sa oracio; demanà à Deu se la lleuas, afegint en sa peticio: Pero mirau espos meu,

que axo à de ser ab condicio, que en lloch de aquesta gracia, me aueu de concedir altra mayor. (A colloquis tant amigàbles y tendres, y confiats arriba vna anima enamorada del diuino espòs, y tant lliberal llicencia li otorga:) lo qual li respongué; demanaume Esposa mia, que vostra boca serà la mida, y yo me accommodarè ab vostre gust. Que benignitat tant admirable, y rara, que lo Señor se allane de tal modo ab la criatura escla-ua, que pujantla al ser de Esposa, no vulga mes de lo que ella vol! que ben vist està no auia de voler aquella mes de lo que conexeria ò pensaria ser sa voluntat. De-manà la sancta à sa Magestat la intelligencia de la llen-gua Llatina pera entendrer los psalms, y sos mysteris, parexentli que ab aquest do, rezaria ab atencio mayor y reuerencia lo diuino Offici. Condescendi lo Señor. Pe-ro com al cap de algun temps no sentis en si tanta de-uocio en ell, com abans, mal contenta, que diuen, desta dadiua, y com menor de edat, véentse com de si mateixa engañada, tornada al Señor li diguè; dolcissim espos meu quem'engañi, y no sabi, quem demani, ni estic tant contenta ab lo do, quem donareu, com pensi: de que seruеix, que vna dona simple, è ignorant, com yo sapia los ocults secrets de la sagrada Escriptura, ò peraque tinc yò de desijar la intelligencia dels myste-ris dels psalms, que pertany als Predicadors, y Do-ctors de la Esglesia? Ara Señor desfasam aquest con-

cert, y donaume vna altra cosa millor; que diga ab mà professio, y no sobrepuje la corta capacitat, y enteniment de vna dona. Que llicencia tant amorosa sanctament es pren lo amor, que te per blanch à Deu, candor de la llum eterna! y que bon desparg tindrà, y seguirà à oracio fundada en tan alta humilitat! Ponderes en esta resposta, quel Señor li dona: Si nous contenta est dò, Esposa mia, de quin altre gustareu, que yous lo donarè atrueco de tenir vos contenta. Aqui la Sancta instà confiada de aquest modo: Espos meu, puix tant lliberal, y dadiuos os monstrau ab mi, lo que os demano, es, qu'em doneu lo vostre cor, quel amor, y bondat vostra me dona animo, y confianza, peraque os lo demane. Responguè lo Señor: Esposa mia yo os dono lo meu cor, puix vos axi ò voleu; à de ser empero ab condicio, qu'em doneu vos tambe lo vostre en retorn. So molt contenta, replicà la castissima Verge, ab est concert tant ganancios pera mi; pero puix vos Espos meu me traeu condicions, yo tambe vos les vull traurer: y si vos de aqui en auant gustau de esser lo dueño, y possessor de mon cor à de ser ab pensio, y carrech de guardarmelo pur, y net, y que may vos offenga: y perque mon amor es curt, y llimitat i'l vostre infinit, y sens terme, os aueu de manera accommodar que mon amor, puga atenir ab lo vostre, y mon cor ab lo vostre vnirse: y de aquest modo, en dolza, y amigable com-

pañia portarèm los dos lo suau iou del amor diuí. Est fonc lo colloqui que passa entre Christo Señor nostre, y sa seruenta, y regalada Esposa sancta Lutgarda, que destos ù porta mayor consuelo al anima, que se entrega à Deu, que quants pot imaginar li prouendran del mon, la que vana à est serueix: y sent esta la trista, è infeliz, no sabent la alegria, que l'altra en lo retiro goza, en sa phantasia la considera melancolica. Lo qual raonament, y exemple nos proba lo que auem dit, y nostre intent; y es: que pot vna persona fer oracio, y ab profit, y espiritual consuelo, encaraque no entenga lo sentit, y significatio de les paraules, que en lo rezo forma.

La tercera circumstancia qu'es requereix pera la oracio es la pietat, que consisteix en qu'es demanen à Deu coses pies, honestes, y decents; y ab fi honest, y bo; perque de altra manera no serà culto de Religio, y per consequencia, ni vertadera oracio. Axi mateix peraque la oracio sia profitosa à de tenir les mateixes circunstancies de intencio, atencio, y pietat: Tres fruits pot tenir aquella, merit, satisfaccio, è impetracio, est vltim es propri de la oracio. Perque lo merit, y satisfaccio es fruit de qualseuol obra virtuosa; la qual satisfaccio se pot oferir per nostres culpes, ò aplicar per les animes del Purgatori, ò per les dels que estan en gracia, y encara viuen, quant no es la que a de fer ù, per la penitencia imposada per lo Confessor: Lo merit es de cada

qual que fa la obra bona, y á ningu se aplicá: la qual poden y es be ferla per alcanzar de Deu varies coses en orde à la saluacio, y en est sentit se diu, que enclou tambe impetracio la dita obra. Y comtantse, entre les obres virtuoses, la vertadera oracio, a de tenir com he dit, merit, y satisfaccio. Pero per quant ninguna obra virtuosa (qu'es aquella qu'es honesta, y conforme à la rao) pot mereixer de condigno algun premi, en particular la vida eterna, sino es, que prouinga de vn home just, à mes de les sobredites condicions, peraque la oracio sia meritoria à de proceir de vna persona, que està en gracia, com ò noten los Doctors Angelich 2. 2. *q.* 83. *art.* 15. y lo Eximio *lib.* 1. *de orat. cap.* 22. lo qual te per probable, quei pot auer en la oracio del peccador, merit de congruo, perque es decent, que Deu se moga per la oracio humil à fer alguns beneficis à aquell, qu'es troba en sa desgracia; la oracio del qual no te virtut de satisfer per culpes sues, sino es, *ad summum*, en quant es part integral del Sacrament de la penitencia, del modo que en sa materia declaran los Theolechs.

La rao, per la qual lo natiu, y propri fruit de la oracio es la impetracio de la cosa qu'es demana, es, perque à lo que se encamina es, que per son medi, es à saber, suplicant, y demanant, moga, è incline à Deu, à qui demana, concedesca lo que li suplica. Pero per quant en ninguna oracio i auia forza, y virtut pera mourer à Deu,

que concedis infalliblement lo qu'es demanaua, perzo ell mateix per sa Bondat volgué ab sa promesa obligarse, perafernos ab ella segurs del fruit de la oracio, qu'es lo obtenir lo benefici qu'es demana. Perque prometé que concediria als que demanarian ab lo modo degut, lo que desijarian, y li suplicarian, com es de veurer en lo Capitol seté de Sant Matheu, en lo qual diu Christo: *Petite & accipietis*, demanau, y rebreu. Y en el Cap. setse de Sant Ioan: *Si quid petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis*, lo etern Pare os concedirà lo que li demanareu, en mon nom, ò per mos merits. Puix no donà paraula que auia de concedir à qualseuol, que demanàs, suppofat que véem, que moltes coses se li demanan dels Fels y encara justos, que no les alcanzan; señal es donchs, que nos demanen ab la deguda forma, y modo; ço es, ab aquelles condicions, posades les quals Deu promet lo concedir lo que se li demana. La difficultat està quals sien eixes condicions que seruirà pera soltarla est Capitol, y declarar millor lo dit, y altres paraules de la sobredita Bulla.

Cap. 5.

Que condicions se requereixen peraque Deu nos concedezca infalliblement lo que li demanam en la oracio.

AQuell raro prodigi de virtut, de abrasada charitat, y de humilitat profunda, la venerable Doña

Marina de Escobar, filla espiritual, y honra singular de ma Religio sagrada, que per ordenacio diuina, y de son Confessor, lo R. Pare Lluis de la Puente, prou conegut per ses obres admirables, y espirituals tractats; escriguè sa vida prodigiosa, com he dit d'alt, y se imprimi, lo any passat en la Cort del Rey Catholich; demanà en certa occasio à Deu nostre Señor, se dignàs de dirli les condicions que hauia de tenir la oracio pera ser perfecta, y alcançar d'ell misericordia, segons se refereix en lo llibre quint, capitol trenta de la sobredita historia dispostа per dit Pare Iesuita. A la qual pregũta respongué sa Magestat, que eran cinch aquelles cõdicions, es à saber, caritat, fe, confianza, humilitat, y perseuerancia; y ajustà: y qui aixi demanarà à mon Pare, y en mon nõ, sera oyda sa peticio, y alcançarà lo que demanarà y abãs faltarà lo Cel, y la terra, que la paraula de Deu. Per esta causa, com la mateixa esposa de Christo (tinguè, y feu vot de virginitat, encaraque no fonch Religiosa) suplicantli (segons solia, is refereix en lo onzè Capitol de sa vida) la concedìs llum pera coneixer ses veritats, y no ser enganiada del dimoni; y allegant en aquella pelea de oracio ab Deu, tanta bateria de pregaries, titols, y raons, que li causà confusio, i's reprenguè à si mateixa, dient à nostre Señor, que parexia se lo demanaua de justicia, la consolà ab esta benignissima resposta: es veritat, que me lo demanas de justicia, perque auent yo donat pa-
raula

raula de que concediré lo que s'em demanarà, he restar com obligat à donarlo.

Acerca de les cinch referides condicions nota lo Historiador citat que la charitat ajuda molt pera que sie oyda la oracio, pero que no es necessaria, quant lo peccador que la fà, tê les altres quatra condicions: y que per aixo nò afegi nostre Señor; que sense estes cinch no serà oyda. Pero yo entench, que de totes les cinch condicions parlaua lo Señor, que eran necessaries, peraque vna oracio fos perfecta, y alcanças d'ell infalliblement lo que se li demanaua en ella; aixi perque eix era lo intent de sa seruenta de saber les condicions, que eran menester pera dit effecte de obtenir la misericordia efficazment; com tambe, perque del argument dit, solucio, ò interpretacio de son Confessor Lapuente, gran mestre de esperit, se seguiria, com cada ù pot deduir; que no seria necessaria pera ser oyda la oracio, la perseuerancia en ella, ò alguna altra condicio, de les, que feu mencio Christo, en sa resposta. Si be judico, que lo sobredit Author no discrepa deix sentir, pus sols vol dir, que la charitat, no es necessaria pera ser oyda la oracio, tenint lo peccador les altres quatra condicions, ço es, de pura misericordia de Deu, no de justicia; i's proba, pues auent citat que sant Thomas 2. 2. *q.* 83. *art.* 6 diu, que lo peccador es oyt, nò de justicia, sino de pura misericordia, añadeix Lapuente: y aixi la charitat es

necessaria pera ser oit (*lo peccador*) com de justicia.

De ques trau, que tenint la oracio les dites condicions sera infallible alcanzar de Deu lo que se li demana. Y esta entench yo qu'es la causa, perque los Sants del cel desijan, que los justos de la terra, y que son molt bons fassen oracio à Deu per differents necessitats de los que en ella habitan; com es de veurer, i's cõpta en lo llibre quint de dita vida, en lo Capitol tretsé; que visitant lo glorios Apostol sant Pera à la sobredita dona Marina de Escobar, li digué; que auia vingut à demanarli, que encomanàs molt à nostre Señor la Iglesia Catholica, y al Papa, que llauors era Clement octau: y ab frequencia varios sants Fundadors de Religions li demanauan que encomanàs á sos Religiosos: y dientli sant Ignaci nostre Pare: Germana, y Filla mia encomana molt à Deu à ma Religio, que sa Magestat la conserue, y augmente en son sant seruey; y responent ella: beneit Sant, millor faràs tu aixo, que estàs gozár de Deu en lo Cel, que no yo; que visch en esta miserable vida; respongué lo Sant: be està, fes lo quet demano, perque, lo Señor ou de molt bona gana les oracions de sos seruents, que viuen en lo mon; y fà molt per ells: y en altra occasio, suplicant ella al mateix Sant, que demanás à nostre Señor donàs à sa Religio de la Compañia certes coses, que desijaua pera son mayor augment, en particular, que en lloch de certs Pares, que hauian mort

en vna armada del Rey Felip segon, lin donàs altres; que supplissen sa falta, li responguè lo sant Pare ab molt amor: *Demanaselo tu à nostre Señor.* La qual admirada de tal resposta, li diguè: sant Pare; puix estàs tu cerca de Deu, amantlo, y gozantlo pera sempre, y en sa amistat ab seguritat, y sens perill de poder perdrel, y manasme à mi miserable, y plena de culpes, de flaquezes, y perills que en est desterro patím, que se lo suplique yo à sa diuina Magestat, que apenas goso pareixer en son diuino acatament? Millor lo alcançaràs tu demanantselo, y suplicantselo. Replicà llauors nostre Pare sant Ignaci: demanaselo tu, y creume, que moltes vegades los amichs de nostre Señor, que tè aqui en la terra, ab sa charitat, y simplicitat, y desitg del bé del prohisme, ab qui tractan, alcançan de la diuina Magestat, tant, ò mes, que los que estam en lo Cel, de la manera, que tu dius. Ab que feu lo que li ordenaua lo sant Pare, donant credit à lo que dit li hauia.

Esta veritat, escriu lo Historiador citat, se funda en tres causes particulars, que concorren, i's troban en los justos de la terra, mes que en los del Cel. La primera, perque moltes vegades actualment estàn patint graues tentacions per nostre Señor, ò dolors, ò persecucions, y sa diuina Magestat tenint compassio de los que pateixen pera consolarlos, mogut de sa Bondat, los oû, yls concedeix lo que demanan per los altres. La segona per

la especial charitat, que en aquesta oracio mostran; pues tenint necessitat de orar per si, com sino fessen cas de ses necessitats, demanan per les agenes ab instancia. La tercera, perque moltes de les persones, per les quals demanan, les tocan molt, y estan à son carrech; y fan oracio per elles, com per coses propries ab gran instancia, y affectio: y com moltes vegades obra Deu, mes miragles per alguns justos vius, que per altres, que estan en lo Cel, segons consta de la vida de sant Bernat, que curà, í dessiurà à vn terrible endemoniat, à qui no remedià sant Siro; aixi tambe algunes voltes où ab particular afecte les oracions de alguns justos de la terra, en qui se juntan les causes sobredites. Y yo probablement afegesch la quarta insinuada, y es, lo hauer promés Christo Señor nostre als justos de la terra que alcanzarian de son Pare Celestial tot lo que li demanassen en nom seu, ab lo sentit, y condicions, ò circunstancies declarades; la qual paraula no consta aja donar als que estan en lo Cel, ò en Purgatori, encaraque sien sos amichs, y confirmats en gracia, y fora de perill de ofendrer à Deu.

Y en lo llibre quart, Capitol deset §. 4. de la mateixá vida se confirma lo dalt dit aont se escriu, que en certa occasio seli apparegueren à la dita sancta Señora sant Domingo, sant Fransesch, y nostre Pare sant Ignaci, com solian ferho altres vegades, y demanant ella à nostre sant Pare, y Patriarcha, per cert Religios de la

Companñia, la perseuerancia en ella, feu vn señal, ò ademan de disgust, donantla à entendre la indisposicio, que tenia aquell subjecte, dient: est no es fet al cor de nostra Religio. Replicà ella, que suplicàs à nostre Señor, lo fés tal. Responguélo sant Pare: demanaselo tu, perque moltes vegades, vosaltres per vostra simplicitat, y charitat demanau, y alcançau de nostre Señor alguna cosa, que los del Cel per tenir mayor llum, no volem demanarsela, y com aqui (*es à saber en la terra, ò en lo mon*) vn home senzillo, y llano sol demanár, y alcanzar, del Rey alguna cosa, que los grandes no se atreueixen à demanarsela.

Pero ab tot aixo, còm à ningù conste de nosaltres de la virtut, ò sanctedat dels justos de la terra, tant certament, com de là dels, que habitan en lo Cel, de tal modo hauem de acudir als bons, que viuen en est mon, que en primer lloch posem als Benauenturats, posantlos per intercessors, com ò faria aquella seruenta del Señor: la qual preguntant à sant Domingo, de que podian seruir à vn peccador ses pobres oracions, auentlo est pres per Aduocat, è intercessor, peral qual demanaua à ella lo Sant, fes oracio à nostre Señor, lo tragues del estat miserable de la culpa: Fes lo quet dich, la instà lo Sant, per amor del Señor, que ja te è dit altres vegades, de quanta importancia son les oracions de los seruents de Deu, que viuen en lo desterro pera alcanzar

de Deu misericordia, y lo que li demanan; y la auisà, que justás ses oracions, y plegaries ab les sues pera la sobredita anima, perque serian de summa importancia, y profit pera ella: y ò feu, pera obeirlo. Y fins los Angels de la guarda venian algunes voltes à demanarla, encomanàs à Deu les animes, que estauan à son carrech: peraque se veja de quant gran vtilitat sia la oracio de vna persona bona desta vida; vestida, y adornada aquella dels requisits, que auem explicat, à menester pera ser oyda de Deu, infalliblement. Y en altra occasio li confirmà Christo lo mateix, dientli: sapias que les oracions dels Fels, que son fetes en charitat, y gracia de Deu la qual han rebut de mi, y per ella son agradables al Etern Pare, son de molt valor, & de molt profit, per aquell amor, ab que Deu los ama, per lo qual se digna de donarlos gust, y cumplir sos bons desitgs, y voluntat en lo que li demanan, aixis compta en lo llib. 2. cap. 27. de sa vida.

La causa empero perque moltes voltes no se alcanzâ del Señor, lo qu'es demana, perque n'os demana com se deu. Es de especial enseñanza, y confirma aixo, lo que digué nostre Señor à la sobredita dona Marina, segons se refereix en sa vida *lib.* 1. *cap.* 14. y fou donarli paraula de que li donaria, y concediria tot lo que li demanás, com fos pera gloria, y honra sua, y be de les animes. A la qual promesa respongué la sancta Dama:

molres gracies, i alabances te sien donades, per la mercé, que à tots nos fàs, de donarnos quant te demanàm, com sia pera honra, y gloria tua, y be dels proxims, ques gran consuelo, i aliento nostre. Feuli lo Señor esta respo$sta: No es aixi, con dius, perque yo no dono à tots los quem demanan, encaraque sia lo que demanan pera gloria mia, y be dels proxims; perque molts no me lo demanan, com deuen, y no me lo tenen merescut, yòls fassa eixa mercé. Lo que yo ara te oferesch, y de lo que jo te fas mercé es, que no sols te donaré, quant me demanaràs, com, i de la manera dita, demanantme, lo que sera de honra mia, y gloria, y be de les animes; pero demés de aixo te donaré, que me lo demanes com deues demanarho, i't donarè ma gracia, i caudal, peraque me lo merescas, y aixo es lo que ara te offeresch, i de lo que te fas mercé. Oint asso, diu la Seruenta de Deu: doni al Señor, lo menos mal, que pugui, les gracies per la mercé, quem feya, y digui à sa Magestat, que yo no volia altra cosa mes que à mi Señor, y Deu, y fer en tot sa sancta voluntat, y acertar à donarli gust, y que aixo mateix li demanaua, i suplicaua pera tots mos amichs en lo Señor, y pera tots los que le encomanauan en mes oracions.

Altra vegada, escriu la mateixa Señora virtuosa, demananr yo al Señor, me fes mercé de concedirme certa cosa per pareixerme conuenia à sa gloria, y honra, y be

dels prohismes, mes, me respongué, com altres vegades acostuma: Que fas? Quet falta? Hét faltat yo en totes les occasions, que me as agut menester? Coneixes, y sabs mos altissims judicis, y ma diuina disposicio en eix particular? Tu demanas lo qu'et pareix, que conué, segons ta bona rao, y fas be; pero no podré yo per altra via ordenar les coses, de manera, que sia, pera mayor gloria mia? oynt yo estes coses à mi Señor, digui molt de mon cor: Señor, no vull res, ni demanarte res, mes de que en tot se fassa en mi ta voluntat, y en totes les tues criatures, y sols aixo te suplich; lo Señor ab sa acostumada bondat me respongué, no ha de ser aixi, abans gusto, que mos seruents me demanen, tot lo que serà, y à ells appareixera, que conue pera gloria, y honra mia, y be dels proxims, que demanantmeho, com deuen, y ab les condicions degudes, fan be en demanarmelo, y algunes vegades quant mos seruents me demanan coses, que no son de tanta gloria mia, ni de tanta perfeccio, y be dels proxims, per donarlos gust, y consolarlos, se les concedeich, ordenant yò ab ma diuina sabiduria, y omnipotencia, que eixes mateixes coses les sien à ells de tant profit, y à mi de tanta, ò mes gloria, com altres, que yo les auia de donar per altre cami de mes gloria, y be dells, que tot aixo cap en ma omnipotencia, y suau, y diuina disposicio, y en lo desitg, que tinch de oyr ses oracions. Fins aqui dona Marina.

Marina.

Eixa instruccio me porta à la memoria, lo que ohi en certa occasio à vna persona docta, y gran predicador, que quant ù desija alcançar alguna cosa de nostre Señor, que à mes de suplicarsela, si era mayor gloria sua, y profit del anima, que auia de demanar à sa Magestat, que dispofàs, ò fos de sa mayor diuina gloria, y be del anima: pero encara à les hores, fentse aixi oracio, se a de entendre, si conue obtenirse la tal disposicio, pus moltes vegades, quant ù demana alguna cosa temporal, com la salut pera vn malalt, es de mayor conueniencia, y de mes gloria de Deu, y profit de la anima de dit malalt, que no se li concedesca la salut del cos.

Quatra condicions (no obstant lo sobredit) comta lo Princep de la Theologia sant Thomas 2. 2. *q.* 83. *art.* 15. peraque vna oracio sens falta obtinga de Deu, y certamẽt lo que se li suplica. La primera, que qui ora, demane lo qu'es necessari, y vtil pera la saluacio. La segona, que demane piament. La tercera, que sia perseuerant en la oracio. La quarta, que per si mateix demane. Si be no es tant facil de esplicar, y dir, si totes les dites quatra condicions sien necessaries, y de quina manera se entengan.

La primera condicio, que es, que demane lo qui fa oracio, les coses necessaries, y vtils pera saluacio sua, tots admeten; perque demanantles, demanas, lo que approba Christo, y es conforme à sa voluntat. Al con-

trari, si lo qui fa oracio demana lo que no li es profitos pera saluarse, no demana lo qu'es conforme à la voluntat diuina, la qual es, que siam bons, y nos saluem; Luego aquesta primera condicio es necessaria pera impetrar, y obtenir infalliblement lo qu'es demana à Deu en la oracio; i's funda en aquelles paraules, que digue Christo Señor nostre per sant Ioan en lo capitol setse: *Si quid petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis*, que espliqui dalt. Y en lo que escriu lo mateix Apostol, y Euangelista, en sa epistola primera, en lo capitol quint, dient: *Quodcumque petierimus secundùm voluntatem eius, audit nos.* Qualseuol cosa que li demanem segons sa voluntat, nos ou, y concedeix. De qu'es dedueix, que ù no à de ser oit sens dupte, ò infalliblement si demana vna cosa indifferent, sens posar vn fi honest; à mes que, la tal peticio no es oracio, puix no cedeix en culto, y honor de Deu; perque ninguna honra, ni culto se li dona, demanantli vna cosa indifferent com à tal; abans be appar que se li fa alguna irreuerencia, desijant, y procurant que concedezca aquella cosa inutil, qu'es demana, i's cumple aquell desitg inutil. No se atreueix, y ab rao, nostre Suarez *lib.* 1. *de orat. cap.* 23. *n.* 5. affirmar que sia peccat mortal eixa oracio, en la qual à Deu es demana solament vna cosà indifferent, sens posar algun motiu honest: perque en quant pot proceir de Deu, no te malicia alguna; encaraque la tinga, en quant ù la de-

mana, ò fa oracio sens applicar la fi sobredit degut; ab que deixa de ser vertadera oracio, com està dit.

La segona condicio necessaria pera alcançar de Deu, lo que li demanàm, es la pietat en la peticio, que consisteix, en que demanem ab fe, esperanza, y charitat. Que sia menester la fe, y esperanza, se proba, per lo que digué Christo à sos Dexebles en lo capitol vint y ù de sant Matheu, *n.* 21. *Si habueritis fidem, & non haesitaueritis, &c.* y de lo que escriu sant Iaume lo menor en sa epistola Canonica cap 1. *Postulet autem in fide nihil haesitans.* y que sia necessaria la charitat, se infereix de les paraules del mateix Christo, que refereix sant Ioan en lo cap. 15. *Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcumque volueritis, petetis, & fiet vobis.* Lo sobredita fe, que ù à de tenir quant demana à Deu alguna cosa, no es de la impetracio, ò consecucio absoluta de lo que li demana, que eixa fe nos pot tenir, sens especial reuelacio. Sino que la fe necessaria, que à de tenir de la consecucio, ò obtencio del postulat, ò de lo qu'es demana, à de ser, si la peticio qu'es fà, conté totes les condicions, baix de les quals à promés Deu la infallibilitat de la peticio. Lo mateix se à de dir de la esperanza, que no es menester, que sia certa, y segura de la consecucio de lo qu'es demana, sino de sa consecusio, si la oracio, ò peticio te totes les condicions requisites pera la infallibilitat. De qu'es collegeix, que no obsta à la sobredita

fe, y confianza, que vna persona dupte, y tema raonablement, si alcanzarà lo que demana, si lo tal dupte, y temor no restriua n'is funda en la infallibilitat de la diuina promesa, y en la lliberalitat de Deu, sino en sa propria indignitat. Veritat es, que algunes voltes, te lo qui demana fe, y confianza tant feruorosa de alcanzar sa peticio, que en gran part sacudeix de si, lo dupte y temor, encaraque lo qui proué de sa indignitat. Vejas Suarez *de orat. lib.* 1. *c;* 23. Acerca de la charitat iha dupte entre los Doctors, si es necessaria pera la infallibilitat de obtenir lo qu'es demana, perque moltes vegades ou Deu les oracions de vn peccador, com oi les de aquell peccador que li demanaua lo perdo de sos peccats, *Luc. cap.* 18. Si be es pot dir, que ou Deu alguna volta la oracio del peccador, no perque ò aya axi promes, sino perque la vol oyr, ò concedir lo que li demana, per sa gran misericordia; ab tot, com veig que les paraules, y locucions de la sagrada Escriptura son generals, è indican que la mateixa oracio enclou la tal virtut, tinc per mes probable, que no sols la oracio del just, sino encara à la del peccador prometé Christo lo fruit della, qu'es la consecucio del postulat, si enclou les altres condicions. Lo qual proba lo lloch de sant Matheu *cap.* 7. aont diu lo Señor: *omnis enim qui petit, accipit, & qui quærit, inuenit.* en lo qual sens ferse differencia del just al peccador, promet de concedir lo qui seli demanarà.

Si be es verisimil, que lo peccador no se oyrà, sino fa oracio ab animo de exir de la culpa, perque de altra manera pareix qu'es burla de la Magestat diuina, volent alcanzar vn fauor, y benefici de aquell, que mensprea en son cor. Donchs peraque se oyga la oracio del peccador priuat de la charitat, y gracia, se requereix, que tinga alguna voluntat de deixar lo peccat, segons ò nota Castro Palao en la *disp. 2. punc. 7. n. 7.*

La tercera condicio pera la infallibilitat de la oracio es, sa perseuerancia, la qual encomana differents vegades la Escriptura, en lo cap. 18. de sant Lluc. *ad Rom. cap. 12. & epist. 1. ad Thessalon. 5. & Iacobi 5. & alibi.* moltes voltes nega Deu les coses qu'es demanen al principi; les quals despres concedeix, quant es instat ab oracions; perque deixa manera creix nostre desitg, y lo benefici se estima mes, per no saber de quin modo nos conuinga lo que li demanam. Alguna vegada al primer toch se digna de vbrirnos la porta, i'ns respon à les plegaries, concedintnos la demanda, y tal volta conue tocar en differents occasions, y demanar, pera obtenir. Lo que es cert, es, com diu, lo no menos espiritual, y virtuos, que docte Suarez *lib. 1. de orat. cap. 6. n. 3.* Si la cosa, qu'es demana, es espiritual; sempre la peticio te algun effecte bo. Perque encaraque no se alcance lo qu'es demana, alcanzas lo que à profita al suplicant. Com si ù demana à Deu, que li lleue alguna tentacio,

il deſliure della, ſino lo alcanza, com ni ſant Pau ò obtengué, alcanzà ab tot, ò ſa diminucio, ò victoria, ò que nos ſentis vexat, y moleſtat de tentacions mes graues.

La quarta condicio de la infallibilitat de la oracio, es, ſegons diuen ſant Thomas citat, y ſant Augusti *tr.* 102. *in Ioannem*, que vna perſona faſa oracio per ſi, y's mouen, per lo que promete Christo: *ſi quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Ioan. cap.* 16. Lo que demanareu al Pare en nom meu, os lo donarà, y otorgarà à voſaltres, y no donà, ni empeña ſa paraula, y promeſa, que ò concederia à aquells per los quals, fan altres, oracio. Ab tot es molt probable, com ò notan Suarez *cap.* 22. *n.* 2. y altres Doctors, que per eix cap, nòs torna inefficaz la oracio, y que no deixa de ſer infallible per aqueſta part: Perque de altres llochs ſe trau, que ſens dita llimitacio feu Christo vna promeſa abſoluta, com ſe à dit del cap. 7. de ſant Mateu: *omnis, qui petit, accipit, & qui quærit, inuenit.* Y per ſant Ioan *cap.* 14. nos promet que qualſeuol coſa que demanem en ſon nom, à ſon etern Pare, que ò concedirà; ſens diſtinguir ſi ò demanam pera noſaltres, ò per los altres. A mes que lo qu'es dona à altres per demanarò ù, à eſt ſe diu qu'es concedeix, ſegons lo que digue lo Angel à ſant Pau. *Act.* 27. *Ecce donauit tibi Deus omnes, qui nauigant tecum.* Eſta opinio repreſenta, y encomana la

misericordia diuina, lliberalitat, y benignitat; puix no sols ou al qui li demana per si mateix, sino encara pera los altres; y nos excita est sentir à exercitar la mutua charitat, sabent, y creent que ygualment podem alcançar lo que demanam tant pera nosaltres, com pera los demes; si no ì hà resistencia de part destos; que aso sempre es requereix, com se requereix tambè, quant fem per nosaltres, oracio. Axi lo enseña nostre Cardenal Toledo *in cap. 16. Ioan.*

Trobantse les sobredites condicions en la oracio diu Medina *tr. de orat. q.* 18. que de justicia otorga Deu lo que se li demana ab elles; ab tot sento, y judico ab Gregori de Valencia. 2. 2. *disp. 6. q. 2. p.* 4. que no per justicia, sino per la fidelitat concedeix Deu, lo que rectament se li suplica, perque la peticio es solament condicio, peraque la promesa tinga lo effecte, y com à tal se requereix, i's demana la peticio, y nòs demana com à obra que se à de recompensar ab la concessio de la cosa qu'es demana.

Pera auer ì obligacio de justicia, era necessari que Deu concedis les coses, qu'es demanen en recompensa de la peticio, axi com dona la gloria, en recompensa de los merits; concedint puix lo qu'es demana, no per recompensa de la peticio, sino demanant esta com à condicio de sa promesa, se deduеix que no se obligà à titol de justicia, sino solament de fidelitat. Lo qual con-

firma clarament aquesta similitut; si vn home promet donar almoyna à qualseuol pobre, que se li demane, pera satisfer per ses culpes de aquest modo, no perzo estaria obligat à cumplir eixa promesa per justicia, sino per rao sols de la fidelitat, ò religio enués Deu.

Si la oracio offerida per molts aprofite, à cada ù destos, com si per cada ù dells se agues offerit, en quant à la impetracio qu'es funda en la infinita benignitat de Deu, y en sa promesa, es duptos entre los *Auctors*, es mes probable, que no áprofita ygualment; perque encaraque la impetracio principalment se funde en la benignitat, y misericordia de Deu, tambe es funda en la congruitat de la mateixa peticio, i's proba manifestament, perço que la oracio feruorosa es mes apte pera alcanzar, que la tebia, y floxa: y la peticio applicada, y feta pera molts no te ygualment congruitat pera cada ù, com si fos applicada pera cada ù, per entendres cada ù en aquella peticio communa confusa, è indistinctament; pero no en la peticio especial. Confirmas lo mateix, perque la Esglesia moltes vegades fa oracio per algun peccador particular, que no faria per no pareixer acertat si fent oracio per tots los peccadors li aprofitas tant com fent per ell especialment oracio à Deu; luego es mes probable que la oracio en quant à la impetracio no aprofita ygualment oferida per molts en general à cada ù destos, com oferida pera cada ù dells en particu-

lar.

lar. Que en quant à la satisfaccio, per ser aquesta llimitada es certissim, que no aprofita ygualment aplicada per molts, com oferida per algu en particular.

De tot lo que auem dit en est dos, ò tres capitols se infereix lo que se enten per visitar deuotament la Iglesia de la Compañia de Iesus, y dir en ella algunes plegaries pies, ò oracions à intencio de lo que lo Papa vol, y posa en la Bulla pera guañar les Indulgencies als que son desta germandat, qu'es ab la deuocio, y atencio esplicada, y que sien agradables à Deu com alguns Pare nostres, y Aue Maries, rezades ab fe, esperanza, y charitat: y la causa perque la oracio no es infallible algunes voltes.

Cap. 6.

De la Indulgencia concedida als desta Germandat per qualseuol junta ò Congregacio que tinga publica, ò secreta, en orde à qualseuol obra pia, de qu'es tracte ò fase.

HAuem dit dalt que cada vegada que los desta germandat assistiran à les juntes publiques, ò secretes d'ella, guañaran sixanta dies de perdo, ab qu'es tingan dites Congregaciõs pera exercitar qualseuol obra pia: pera lo qual à de aduertirse, que Iunta, ò Congregacio publica, ò general, se diu, la que admet à tots los Congregants, y à la qual acudeixen, ò poden tots los de la germandat acudir y assistir; com es aquella, en la qual lo

Pare della los fa alguna, platica, ò sermo, que seruesca pera tots; ò en la que tots los que volen rezan alguna deuocio, ò tenen oracio mental, vocal, ò lliso espiritual junts; o's tracta de exercitar alguna obra de charitat, com visitar les presons, los hospitals, malalts, ò altres semblants. Iunta secreta, ò particular es la qu'es té de alguns Congregans, qu'es conuocan, ò son cridats pera ella, com son los Officials, Regidors, Commissaris, Consultors, y altres, de qu'es compon la germandat, peraque vayen totes les coses concernents à son institut en augment, à mayor gloria de Deu, y vtilitat de les animes. En les quals Congregacions secretes, y particulars se tracta sis guarda la obligacio de les dos Misses, de que en altra part se à parlat; y los estatuts que en les antecedens se auran resolts, los quals, y les regles que mes abaix se posaran, no son obligatories baix de peccat, pero s'is guardan, seruiran de molts merits pera los germans, y de guañar varies Indulgencies, que qui no es destes juntes, ò no acut à elles, de que direm despres, no deixa de participar de les Misses, que fan dir los de la germandat, mentres fasen dir les dos sues cada any.

Para intelligencia de lo que sa Santedat diu en la Butlla, que concedeix à los desta germandat que assistiran à dites Congregacions pera exercitar qualseuol obra pia, *pro quocumque pio exercendo*, à de notarse, que

aquest vocable *Pietas*, que significa Pietat, se pren de moltes maneres entre los Doctors, perque primerament se pren per vna especial virtut, ab la qual veneram los Pares, com Authors, despres de Deu, de nostra vida, educacio, y crianza. Y en est sentit se defineix de sant Augusti *lib.* 83. *qq. q.* 3. seguint à Cicero, dient: *Pietas est, per quam sanguine iunctis, patriæque beneuolis, officium, & diligens tribuitur cultus.* La qual virtut mira primer, y principalment als Pares, per ser estos, despres de Deu, com è dit, los principals Authors de nostra vida, y crianza. Segonament mira à la Patria, perque esta est tambe en algun modo principi de nostre nexement, axi perque sustenta als Pares, com perque dona lo que es menester pera nostre ser, y educacio. Per nom de la Patria entench, la Ciutat, Vila, ò lloch, la Prouincia ab sos moradors. Tercerament mira eixa virtut à altres parents, no perque sien estos principi de nostra natiuitat, sino, perque en ells, se nos representan en alguna manera nostres Pares, los quals mediata, ò immediatament son principi de aquella. Per la mateixa rao se pot estendrer als fills, y à la muller, perque en los fills sens representan nostres Pares; y la muller, instrument, y medi, per lo qual la naturaleza rebuda dels Pares se communica als descendents. Aquesta virtut moral ab rao te lo primer lloch despres de la virtut de la Religio, perque los pares son com vns segons Deus respecte dels

fills, com principis secundaris de la essencia, vida, y doctrina; per lo qual representan als fills, lo mateix Deu; que es lo summo, y primari Pare de tots. Y lo qu'es diu de la pietat enues los Pares carnals, se pot accomodar à vna certa virtut, que mira la obligacio (ò deutes) que te als Pares espirituals, los quals despres de Deu son authors de nostra vida espiritual com instruments; per la qual vida som Christians, ò Religiosos; y bons. La qual virtut es pot dir Pietat, be axi com aquells se anomenam nostres Pares; puix nos Deu menos à estos, que als Pares carnals, com ò pondera Lessio *de just. & jure lib. 2. cap. 46. dubit. 1. n. 9.* perque de aquells auem rebut vna vida sobrenatural, y participacio de la naturalcza diuina, sens la qual poc aprofitaria tot lo que tenim dels pares de nostra carn. Encaraque eixa virtut de la pietat enues los Pares espirituals n'os differencia de la virtut de la obseruancia sobrenatural; que dona à algu lo honor, y culto, ò reuerencia, per algun ministeri sobrenatural, ò per alguna excellencia sobrenatural. Tal es, ab la qual se honran, y veneran los Sacerdots, Bisbes, Pontifices, y altres Ministres de la Esglesia, y los Religiosos; si la dignitat de aquestos se considera, y estima, com conué.

Segonament est nom Pietas significa, lo que entre los Grechs, Eusebia, y Theosebia, y de est modo nos distinguеix de la Religio; y lo mateix es, ser pio, que

ser Religiòs, ò dedicat ab culto diui, ò fer algun acte de la virtut de la Religio, que dalt auem esplicat. Y com Deu se diga qu'es honrat, y que se li dona culto, ab qualseuol obra bona, de aqui es, que segons sant Augusti *lib.* 10. *de Ciuit. c.* 1. y la frase de la sagrada Escriptura, qualseuol obra bona es diu, obra de pietat, ò obra pia. En est sentit parla sant Pau *epist.* 1. *ad Timoth.* 4. *Exerce te ipsum ad pietatem. Pietas* (en lo Texto Grech, Eusebeia) *ad omnia vtilis est, promißionem habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ.* Aont, per lo nom de pietat, enten lo Apostol lo cuydado de la deuocio interior, y el affecte enués Deu, y lo prohisme; perque la opposa al corporal exercici, que consisteix en molts deiunis, vigilies, treball de mans, y en altres afliccions del cos, segons interpreta sant Anselm. Lo mateix se proba del *cap.* 11. *de Esaias*: *Spiritus Sapientiæ, et pietatis*, y del llibre segon dels Machabeus del *cap.* 12. *qui cum pietate dormierunt.*; y de altres molts llochs en los quals, lo mateix es, obra pia, que obra bona, ò virtuosa. Y per eixa cosa se anomenan pios, los que honran à Deu, y lo aman; è impios, los idolatras, y peccadors; lo qual nom especialment conué als Atheistas, que negan la Diuinitat; y desterran, y lleuan tot lo culto diui.

Tercerament se pren est vocable pietas, per la misericordia, ò benigne afecte, especialment enuès los fills que tenen necessitat de fauor. De aquesta manera la pie-

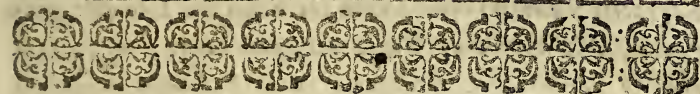
tat ſe attribueix moltes vegades à Deu, com quant ſe diu, Pare Piados, Saluador pio. *Eccleſiaſtici cap. 2. Quoniam pius, & miſericors. 2. Paralip. 30. Pius enim, & clemens eſt Dominus*, aont en lo Grech està *ἐλεήμων*, que ſignifica miſericordiòs. Qui vulga ſaber de quantes moltes altres differents maneres ſe prenga entre los Theolechs, aqueſt vocable, *Pietas*, ò aqueſt nom, *pius, pia, pium*, veia lo llibre, que donà à la eſtampa lo any paſſat en Madrit, lo R. Pare i. E. S. D. Ioan, Euerardo Nidhardo de noſtra Compañia, la inſcripcio del qual es: *Examen Theologicum*, en la primera part del qual en lo ſ. quint, porta vint, ì vna accepcio, ò ſignificacio, ab ſe que ſolen pendre les ſobredites veus: pera poder examinar, y declarar deſpres en lo ſegona part de ſon tractat, en quin ſentit ſe diu ſentencia pia, la opinio que defensa, que noſtra Señora fou concebuda ſens peccat original; y la feſta qu'es fa à eſt Myſteri.

Suppoſada eixa aduertencia, dich que per obra pia, ſe enten en dita Butlla, qualſeuol obra bona, qu'es faſe en dites juntes, ò de oracio mental, ò vocal, ò en orde ál be eſpiritual de dita germandat, ò en orde al prohiſme, tractantlo de remediarlo en los treballs del anima, ò del cos, y qualſeuol de les que ſon, i's diuen, de miſericordia. Y en vna palabra, qualſeuol obra, ò accio, que ſe exercite, ò tractes de feſſe, ò ſe reſolga, de les que toca ſant Pau en la epiſtola que eſcriu à Tito, en lo capitol

fegon en lo numero dotse, aont exhorta que dexant los desitgs de la carn, de honra, de riquezes, y gloria mundana; y allunñantlos de nosaltres, *sobrie, & iustè, & pie viuamus in hoc sæculo*, viscam en est mon ab sobrietat, ab justicia, y ab pietat. Que segons lo Doctor Melifluo Sant Bernat declara, vol dir, (y abraza lo que en les sobredites Congregacions se pot tractar pera guañar la sobredita Indulgencia, y lo que es mes, los delles, merits crescuts, y auentajats) que viscàm ab sobrietat enués nosaltres, ab justicia enués lo prohisme, y enués Deu ab pietat. Y perço verteix lo Syro, *vt viuamus cum castitate, justitia, & reuerentia Dei.* Que fent aso, y obrantò, podem creurer de cert, que gozarem de la gloria, y benauenturanza, que esperam, que aquest sentit tancan les paraules del mateix Apostol, dient en lo numero sequent, tretsè: *Expectantes beatam spem, & aduentum gloriæ magni Dei, & Saluatoris nostri Iesu Christi:* de forma que la paraula *pio* en dita Butlla se pot pendrer per qualsevol accepcio, ò significacio de les tres, que auem dit, qu'es pren, lo vocable, *Pietas*, puix sempre importa, y diu obra bona, y de virtut: axi com, quant se diu: *pias preces ad Deum effuderint*, en la mateixa Butlla, parlant lo Pontifice del Iubileu, que concedeix en lo dia de la Presentacio de nostra Señora, significa que sia vertadera la oracio que se à de fer, atenta, y deuota, pertenexent al diuino honor, y culto, y gloria.

Lo demès que demana sa Santedat pera guañar les altres moltes Indulgencies, que concedeix en dita Bulla, ès clar de entendrer; y no conté difficultat, perçò nom detinch en declararo, sino que passaré à altras punts.

GERMANDAT DE LA Sanctissima Verge del Socorro.

QUARTA PART.

SUMMARI.

AQuesta quarta part abraza set capitols: lo primer examina, si los Congregans podran en vn mateix dia guañar los Iubileus, que los concedeix lo Papa: lo segon fa algunes illacions: lo ters cerca, com pot ser que ù guañe en vn dia, ò hora moltes vegades vna Indulgencia plenaria: lo quart demana, si combregant vna persona desta Congregacio, lo mati de la Vigilia de la Presentacio de nostra Señora consiguira lo Iubileu de est dia: lo quint fa vn catalogo de molts altres Iubileus, qu'es poden guañar en les Iglesies de la compañia de Iesus: lo sisé tracta, si podran

los Congregants offerir per les animes de Purgatori, les Indulgencies, que los concedeixen los Pontifices: lo seté pregunta, si la anima de Purgatori, per la qual applica lo viu, lo Iubileu, que consegueix en la Festiuitat del Niño perdut, resta deslliurada infalliblement de aquelles penes.

Cap. I.

Si podran guañarse moltes vegades en vn dia los Iubileus, ò Indulgencies concedides en les cinch Festiuitats, ya señalades, tots los anys.

LO dupte que alzo es, si de la manera que ù qu'es desta germandat, guaña la Indulgencia de los sixanta dies, tantes quantes voltes ou Missa encaraque sia en lo mateix dia, ò fase qualseuol obra de les que auem dit dalt, y à la qual lo Papa concedeix lo dit perdó; guañarà tambe les altres Indulgencies mayors de les cinc Festiuitats, que en altra part se an referides, en les quals nos posa, *toties quoties*, totes les voltes, que confessant, y combregant en elles visitaràn la Iglesia de la Compañia de Iesus, y rezaràn en esta à intencio de sa Santedat.

Ningù se admire, que cerquem la veritat de aquest punt: ni que digam ser de gran conueniencia lo poder guañar en vn mateix dia, vna Indulgencia, encaraque plenaria, moltes voltes, considerant lo que refereix lo ve-

uerable Pare Lluis de la Puente; de la seruenta de Deu, dona Marina de Escobar en lo llibre quart de sa vida, *cap.* 25. §. 4. que visitantla Christo Señor nostre en vna occasio li digué: *demana lo que vulgas.* Y hauentli demanat la sancta dama algunes coses pera si, y pera altres; tornà á parlarla en esta forma: *Vna mercè vull ferte, y es, que cada vegada, que rezaràs vn Pater noster, y vna Aue Maria, dient tres voltes lo vers del Gloria Patri, &c. guañes la Indulgencia, que concedì à mon seruent Fransesch, perque yo te la concedesch en nom de mon Pare, y meu, y del Esperit Sant.* Y dient estes paraules li donà sa benediccio, ab que restant admirada aquella Esposa sua, y humillada de rebrer semblant gracia, li acudi aquest pensament: *Si la Indulgencia es tant plenaria.* (per ser com la de la Porciuncula, esta, que lo Señor li otorgà, com se à tocat) *de que serueix guañarla tantes voltes?* (aludint à lo que li auia promés Christo, que cada vegada que digués la sobredita deuocio pogues guañarla) A est offeriment donà aquesta respostà son Espòs diui: *No sabs, que de vna hora en altra peccau molt?* Y pensant en altra occasio la temerosa, y humil Donzella, que tendria molts peccats, puix tantes vegades li concedia Deu Indulgencia plenaria d'ells, la consolà, dientli: *Anima que tens, qu'es ton pensament? Si vn home pobre degués deu ducats, y vn son gran amich, y molt poderòs li presentàs mil ducats, peraque de alli pagàs tot lo que deuia, que*

agraui faria à est son amich pobre? y quàl rao, ì auia, peraque aquest deutor pensàs, que pus son amich li auia dexat mil ducats, peraque de allì pagàs tot lo que deuia, sens dupte ell deuia de deurer molt, puix tant li offerian pera pagar? pues aixi passa per tu ara. Està certa, que los deutes sons pochs, y lo que pateixes molt, y ton compte serà pera tu de prou consuelo, y de gloria mia, aixi consolat, y descansa en mi.

Y à mes de dita conueniencia, de quanta estima sia, y que valor continga, y que tresor sens concedesca, en vna Indulgencia plenaria; nos mostra, y proba aquella admirable visio que tingué dona Marina de Escobar, y ella referi à son Pare espiritual, i's conta en lo llibre 5. de sa vida, en la cap. 11. desta manera: Auent, diu esta sancta Dama, y secular, estat ab vna llarga communicacio ab nostre Señor, viu, que del Cel baxa gran multitut de Angels; comenci luego à temer, com acostumo, suplicant à sa Magestat me donas llum pera coneixer ses veritats, y pera fer millor aixo, comenci á rezar ab atencio algunes oracions vocals: estantles rezant me resti suspesa, sens poder passar auant, mirant aquell mysteri, y al punt viu ab los vlls del anima, que del Cel decendia la Magestat de Iesu Christ nostre Señor ab vn modo graue, y de gran Magestat. Arribâ fins la terra, y sentantse en vn precios Trono, no lluny de mi, los Angels mis Señors me digueren: ves, è ix de

aqui germana nostra, y adoraràs al Señor, y veuràs coses marauellosſes, qu'et descubrirà sa Magestat, y luego me posaran humillada, (*que ella no podia mourers, per estar en continues y graues malalties*) als peus del Señor, y ma anima se restà en vna molt gran, y apretada vnio ab son Deu, y caentsem lo cap, tocaua en lo cap del Señor. Estigui aixi vna estona, y mis Señors los Angels (*desta manera anomenaua als que la aßistian de ordinari que eran molts estantse en son apasiento ab ella*) tementse de la debilitacio de la naturaleza, arribaran à mi, im volian apartar, ayudantme à alzar, lo Señor digué per dos vegades, dexau ara à esta anima descansar en mi.

Al cap de vn rato me caygui postrada en terra, y de alli me portaren mos sants Angels com morta, ò desmayada; yòm veia à mi mateixa aixi, im posaren en mon lloch, y luego posant los vlls en lo Señor, viu, que sa Magestat ab aquell son sacratissim modo graue cridà à vn Angel, y señalantli ab lo dit en vn paper, ò pergami molt blanch vnes lletres diuines, y mysterioses; li digué lo que hauia de llegir, y declarar alli en presencia de sa Magestat, y de tots aquells sants Angels. Lo Angel prengué aquell escrit ab molta reuerencia, y passantse al altre costat del Señor, demanà atencio à tota aquella multitut de Angels, que estauan presents, y lligint aquell escrit ab reuerencia, y admiracio, digué aixi: Sapian tots los esperits benauenturats, y Angels del

Señor, que estan presents, com nostre gran Deu, y Señor de la Magestat, per ser qui es, fa mercé, y misericordia â esta anima, que está present, de concedirla ara de nou Indulgencia plenaria, y remissio de tots sos peccats, totes les vegades que rebrà lo diuino Sagrament; (*tenia llicencia de son Confessor pera rebrel cada dia, si la enfermetat ò permetia, y auia alcançat del Papa, de que en vn oratori de sa casa se celebràs missa tots los dies*) y est dia, fent oracio al Señor per vna anima, que estiga en peccat mortal, li fà mercé, y gracia de traurerla del mal estat, y donarla pera aixo tals, y tant grans auxilis, que consequesca sa saluacio. Fins aqui aquella Esposa de Christo, lo qual en eixa occasio li feu altres fauors que ella refereix, y callo per no venirme al cás, sino lo que se à contar.

En la qual visio nota lo pijssim Lapuente son Historiador y Confessor, com è dit; qu'es molt de ponderar la junta destos dos grans fauors, perque la Indulgencia plenaria significa, que los que tractan de conuertir pecadors alcanzan de nostre Señor, perdò de sos pecats: y la promesa de conuertirlos, es premi de los que en aixo son molt zelosos, peraque iscan ab sos intents, afauorintlos Deu ab los socorros, è inspiracions, que concedeix als peccadors per medi de ses paraules, y oracions. Lo qual esperimentá en varios casos la sobredita seruenta de Deu, reduint al

estat de la gràcia, lo Señor per medi della à differents, com se refereix en lo citat lloch. Y yo reparo, que si Christo Señor nostre concedi à la sobredita dona Marina Indulgencia plenaria per lo zel, y afecte ab que procuraua, segons son estat, possibilitat y condicio la conuersio dels peccadors (aixi cō son Vicari en la terra, y cap de la Iglesia, en ella, dich, nostre sanctissim Pare Alexandre setè, y lo mateix abans Innocenci son predecessor immediat, à concedit als que son desta germandat de la Verge sanctissima del Socorro, molts perdons, ò dies de Indulgencia als que reduiran algun peccador à bona vida; y estos, tantes, quantes vegades ò faran, com se digue en altra part) enseñantnos Christo ab lo fauor, que feu à aquella Esposa sua, quant agradable li sia la conuersio de vn peccador, y alentantnos son Vicari à empendrer obra tant diuina, ortorgantnos la gracia sobredita, per cada vegada, que se fasse.

Supposat lo sobredit, lo Mestre de nostra edat Suarez *tom. 4. in 3. p. disp. 57. sec. 1.* y altres Doctors notan, que aquesta differencia ià entrà la Indulgencia concedida sens llimitacio de temps, y la concedida ab la tal llimitacio, especialment de breu temps. Lo exemple de la primera es, s'is concedeix la Indulgencia als que visitan la Iglesia de sant Pera; y lo exemple de la segona es, s'is concedeix la Indulgencia als que visitan la sobredita Esglesia en la Festa de sa dedicacio; ò en sa octa-

ua. Si la Indulgencia se concedeix sens llimitacio de temps, y sens dir qu'es concedeix per tant temps determinat, la Indulgencia es perenne, i's pot obtenir moltes vegades, declarant lo vs, y costum, que eixa fonc, y es la intencio del Papa; la qual no solament se podrà guañar differents voltes en la vida; sino tambe en vn mateix any, mes, semmana, si en eix temps se fa la obra qu'es demana pera obtenirla. Y encara en vn mateix dia tantes vegades podrà guañarse, quantes la obra injuncta, ò imposada se exercita, deuota, y prudentment, segons nota Nauarro de *Indulgent. notabil.* 31. *num.* 37. la qual doctrina probablement esten lo Pare Sà *verb. indulg. num.* 7. à la Indulgencia concedida per llarc, ò molt temps, com per espay de vn any, segons se acostuma en lo any Sant del Iubileu, perque eixa Indulgencia à de reputarse, com à perpetua, y perenne: y perço fentse la obra qu'es demana moltes voltes, en totes elles podrà guañarse.

Segons esta doctrina que la tinc per molt probable; no podria guañarse la sobredita Indulgencia concedida als que son desta germandat, en la Festa de la presentacio de nostra Señora (encaraque tots los anys) y en les quatra Festes sobredites, no mes, que vna vegada, perque aquella determinacio, y llimitacio qu'es posa en la Butlla, de temps tant breu, en qu'es poden guañar dites Indulgencies, ço es, desde les primeres Vespres

fins

fins lo dia seguent, post lo Sol, judica que solament concedeix sa Santedat en tot aquest espay vna Indulgencia, y no moltes, ò que sols vna vegada podra aquella guañarse, com aduertiren sant Thomas *in addition. q. 25. art. 2. ad* 4. y nostre eminentissim Cardenal Toledo *lib 6. sum. cap.* 28. i's pot confirmar esta opinio, perque si lo summo Pontifice agues volgut se guañas en aquell breu temps la dita Indulgencia moltes voltes, se agueta declarat, y posat les paraules, *toties quoties*, com les posà, parlant de les altres Indulgencies de sixanta dies; y com ò feu Gregori tretsè, en lo Iubileu, ò Indulgencia plenaria, que concedi, en lo dia de la Festa de san Francisco de Paula Fundador de la Religio Minimitana: com es de veurer en esta seguent Butlla ò constitucio, que posarè aqui, axi pera proba de lo que è dit, com per lo afecte especial, que tinc al dit Patriarcha glorios.

La qual Butlla transladada en Català, diu desta manera: Gregori Papa tretsè. A tots los Fels Christians, que lligiran les presents lletres salut, y Apostolica benediccio. Tenint atencio ab piadosa charitat, del augment de la religio dels Fels, y salut de les animes, ab celestials tresors de la Iglesia, à tots los Fels homens, y dones, verdaderament contrits, y confessats, y auent rebut lo sanctissim Sagrament de la Eucharistia, que visitaràn tots los anys, deuotament, qualseuol de les Esglesies dels Conuents, ò Cases dels Frares del Orde dels

Minims de sant Francisco de Paula, en qualsevol part que estigan, desde les primeres vespres de sa Festa, fins, que sia post lo Sol, y alli faran oracio à nostre Señor per la concordia dels Princeps Christians, extirpacio de la heretgia; y tranquillitat de la sancta Mare Esglesia, tantes quantes voltes faran aso, los concedim Indulgencia plenaria, y remissio de tots sos peccats, &c. Estes son les formals paraules de la dita constitucio. Sa data en Roma, en primer dia de Abril, del any de mil, cincents, y setanta, y nou; y en lo setè del Pontificat del sobredit Pontifice.

Lo qual Iubileu (queno comparo ab los Iubileus centesims en rigor, que eixos fora de la Indulgencia, portan facultat Apostolica para comutar vots per qualsevol si, que se ayan fet, exceptats los de castedat, Religio, y vltramari; y de absoldrer dels casos reseruats al Papa) en quant à la Indulgencia plenaria es ygual essencialment ab lo de la Porciuncula, y ab tots los que portan eixa Indulgencia, ò grandeza tant cumplida: y en certa manera, y rao excedeix marauellosament à totes les Indulgencies plenaries, y remissions de tots los peccats fins vuy concedides en la Esglesia de Deu. (alomenos ab eixa extensio, pera totes les Iglesies de dit Orde) La causa es, perque auent ajustat lo Pontifice en esta Indulgencia, la paraula: *Toties quoties id fecerint*, tantes quantes vegades faràn aso; es à saber, lo que demana

pera guañatla, y no venint, ni posantse may eixa paraula en concessio alguna semblant á esta, diu alguna cosa mes, que les altres Indulgencies plenaries, y remissio de tots los peccats: y que si vna vegada ab llegitima disposicio se consegui eixa gracia, que se conseguirà la segona, y altres vegades, que se entrarà en dita Esglesia dels Pares Minims, en lo dia sobredit; fentse lo que sa Santedat demana.

Puix iàs sap, que les Indulgencies tant valen, quant sonan; *tantùm valent, quantùm sonant*; y dir lo contrari, es molt perillòs, com aduerteix sant Thomas *in 4. dist. 20. q. 1. art. 3. quæstiuncula 2.* la qual paraula, *toties quoties id fecerint* posá lo Pontifice en eixa Butlla, peraqu'es guañàs aquella Indulgencia moltes voltes en temps tant breu, y llimitat, à instancia del General de la sobredita Religio dels Pares Minims, lo Reuerendissim Pare Fra Ioseph Talier, segons ò refereix Lluch de Montoya en les Croniques del Orde Minimità *lib. 2. cap. 25.* y mogut de la honra, y gloria de Deu, que se honra en sos Sants, y pera profit de la Iglesia, com à dispenser del tresor desta. La qual Indulgencia se guaña, quant nòs pot en quaresma, lo dia en qu'es fà la Festa del Sant, i's trasllada despres de la octaua de la Resurreccio del Señor, segons lo declarà lo mateix Papa Greg. XIII. en altra Butlla, que refereix Peyrinis Auctor graue deixa Religio *volum. 2. de priuileg. Regular.*

verb. Greg. XIII. en la quarta constitucio. Y ab rao se concedi vn tant raro priuilegi à la Festiuitat de vn Sant, Fundador de vn O.de tant singular qu'es vnic, en austereza tant estreta de vn continuo quaresmal manteniment, ceñida de vn vot, que la sustenta, y farà sempre estar en peu.

Ab tot, me appar també qu'es molt probable lo afirmar, que los de aquesta germandat podran guañar les sobredites Indulgencies moltes voltes en aquelles cinc Festiuitats de la Verge sanctissima d'intra aquell temps llimitat, y determinat, cada any, desde les primeres vespres fins lo altre dia, post lo Sol, si ab la prudencia, y deuocio deguda fan, y repeteixen differents vegades lo que demana sa Santedat, en sa Butlla dalt posada; del modo que mes abaix esplicarem.

Y abans de probarho à de notarse, lo que è dit en altra part, que lo Pontifice es dispensador del tresor de la Iglesia; perque en les concessions de les Indulgencies no proceeix com à Señor de los tresors espirituals, sino com distribuidor, ò dispenser, que per justa causa les distribueix: y donà à entendre aixo mateix Christo Señor nostre à la venerable dona Marina de Escobar, segons se llitg en sa vida, lib. 5. cap. 5. §. 1. Perque auent vna vegada cert summo Pontifice en lo principi de son Pontificat, concedit vn Iubileu vniuersal, peraque tots demanassen à Deu, li donàs sa llum, i acert en la gouern

de la Iglesia; li digué sa Magestat: que est Iubileu avia estat concedit ab molt bastanta causa; y de que rebia molt gust.

Supposat, ò aduertit aixo probo la sobredita conclusio ab los arguments seguents. Lo primer es, perque molts Doctors diuen, que quant lo Pontifice concedeix vn Iubileu, que sol durar per dos semanes, que es ab llimitacio, y determinacio de temps, pot vna persona guañarlo en vna, y en l'altra semana, encaraque no lo declare lo Pontifice, si les obres que sa Santedat demana es fan, com se demanan en les dos semanes dites, la communio, los dejunis, almoina, y oracio, &c. Son de aquest parer lo Pare Henriquez *lib. 6. de pœnit. cap. 16. n. 3. & lib. 7. de Indulg. c. 11.* Rodriguez *tom. 2. sum. c. 184. n. 14. y altres molts*, que cita Diana Capellà Reglar Theatino *2. p. tr. 17. resol. 49. & part. 5. tr. 12. resol. 28.* Y Molfesio *in sum. tom. 1. tr. 7. c. 16. n. 45* nota, y es clarament desta opinio, dient, que la Indulgencia concedida per temps llimitat, ò determinat, com en la Festa de algun Sant, (ab tal que en sa concessio, n'os diga, que sols vna vegada, puga guañarse) es pot guañar, mes de vna volta; lo mateix sentiren Innocenci, y Especulador citats de Rosella *verbo Indulg. n. 12.* de Angel de Clauasi *eod. verb. n. 4.* Cordub. *in quæst. Theolog. lib. 5. q. 33.* y Casarub. *verb. Indulg. notab. 6.* judicant que encaraque sia la Indulgencia determinada pera tal dia

particular, y ſol, es pot guañar tantes quantes ſe viſitarà la dita Eſgleſia en aquell dia. Y deſt modo ſe pratica en lo Iubileu, ò Indulgencia de la Porciuncula, com ò notan Caſarubio, y Cordoua de la Religio de ſant Franceſch, ſi be alguns diuen, y reſponen à eixa praxi, y coſtum, que per ventura ihà eſpecial conceſſiò del Papa pera conſeguirſe moltes voltes; (la qual no citan) ò que verdaderament eixa es, ſa voluntat interpretatiua, y tacita, quant ſabent lo dit coſtum, lo permet per alguna coſa raonable, perque moltes vegades lo error comu fà dret, *arg. cap. Ecce ego, diſt.* 95. per trobarſe alguna rao, que moga al Princep, peraque conſenta llicitament, en que validament ſe faſa, lo que de altra manera, no ſeria valido, com diu lo mateix Corduba en lo lloch citat.

Pero ſi eſta rao val pera lo dit Iubileu, ò Indulgencia de la porciuncula, valdrà també per les demes ſemblants Indulgencies, que duran per lo temps llimitat, com l'altra; puix ya ſab lo Papa, que eſtà entre opinions, s'is poden guañar vna, ò moltes voltes en dit temps, y les permet: y à lo qu'es diu, que tolera lo Pontifice vayan los Fels à viſitar la Eſgleſia de noſtra Señora dels Angels, no es fort argument pera dir, que concedeix qu'es puga guañar eixa Indulgencia tantes vegades, quantes ſe viſita aquella Eſgleſia, ò Capella, puix ò pot permetrer, y voler, per lo merit que ſe alcan-

za, qu'es de mēs profit, que la mateixa Indulgencia, del modo que en altra part se à dit, y deixa obrar als Fels, segons les opinions probables dels Autors; y si la dita rao subsisteix, confirma aquesta opinio, de que parlam, puix tambe lo Pontifice sap, que molts visitan, vna, y dos vegades les Esglesies, en les quals se celebran Festes principals, durant lo temps de la Indulgencia; com es en la vigilia, y lo dia de la Festa, principalment en les Festiuitats, quei sol hauer sermo, matinada, y tarda, al offici, y despres de les segones vespres. Inferesch puix de lo dit, que suposat que en les Indulgencies de les cinc Festiuitats, nòs posa aquella restriccio, de que solament se pugan guañar vna vegada, es molt probable, qu'es podran guañar moltes dintra lo dit temps, fentse en totes eixes les mateixes diligencies, que necessariament an de ferse, com pera guañarse moltes vegades les Indulgencies dites dels dies de sant Francisco de Paula, y de la Porciuncula, especialment sent esta materia fauorable, y à ningu perniciosa.

Lo segon argument es, perque lo fauor, y benefici del Princep se à de interpretar lata, y amplament, y no estreta, y apretadament en quant les paraules ò pateixen; y com les paraules, ab les quals se concedeixen dites Indulgencies, poden sufrir, y admeten la sobredita interpretacio, es trau que lo germa, ò germana desta Compañia de nostra Señora del Socorro, que farà

moltes vegades les diligencies dites guañara en elles, aquelles Indulgencies; y moltes voltes, lo Iubileu plenissim, lo dia de la Presentacio, com lo qu'es guaña, en lo dia de la Porciuncula, ò de sant Francisco de Paula.

Ni se opposa à eixa doctrina, aquel axioma; que la clausula, periodo, ò paraula absolutament dita, ò proferida, se à de entendrer de la primera vegada solament, *ex text. in l. Boues*, §. *Hoc serm*, *&c. de verbor. significat.* Perque segons ò nota Tiraquello *in dicta l. Boues* §. *Hoc sermone*, lo dit Test no procceix en la concessio per alguna causa pia certa, y determinada, que perseuera despres de la primera concessio, perque perseuerant aquella causa, no se acaba la concessio; sino que por moltes vegades repetirse, segons Bartolo *in l. 1. col. vlt. ad leg. Iul. Majestat. argum. text. in leg. Continuum* §. *qui insulam*, *&c. de verbor. signif.* Perque perseuerant la causa à de perseuerar lo que se à introduit per dita causa, *leg. semper*, §. *Negotiatores*, *&c. de jur. immunit. leg. si cui*, §. 1. *&c. ex quibus causis major. leg. 2.* §. *omnes*, *&c. de judic.* y com en la concessio de les dites Indulgencies *in perpetuum*, perseuere la mateixa causa, que es la honra, y gloria de Deu, que se honra en sos Sants, y especialment en Maria sacratissima, la excitacio de la deuocio desta gran Señora, y Mare del mateix Deu, lo dedicar seli los Fels en seruirla ab feruor; la vtilitat de la Esglesia Catholica, se infereix, y resulta lo perseuerar

la

Cada any, y totes quantes vegades; puix qué la vna de les dos paraules forçosament redundaria: y no es estil de la Curia ajustar, ò afegir semblants paraules, sino es quant se excedeix del Ordinari. De manera que forzosament deuem entendrer, que lo Papa concedi aquell Iubileu als Pares Minims, ò à ses Iglesies en lo dit dia, perpetuo pera tots los anys, à differencia de altres molts, qu'es concedeixen per s'is, ò set solament, y la paraula; Tot los anys, diu perpetuitat de concessio, mes la paraula: Totes les vegades que faran aso, juntantla lo Papa en la Indulgencia, fa aquest sentit: Concedesch tots los anys à tots los Fels, que visitaran qualseuol de les Iglesies de sant Francisco de Paula, tantes vegades com en elles entraran, y faran oracio, &c. del modo que se à dit, y declarat, Indulgencia plenaria, y remissio de tots los peccats. Aont se veu la forza de aquelles paraules ser distinctes, puix la primera tracta de que lo Iubilen no sia temporal, sino perpetuo tots los anys; y la segona que conseguesca la Indulgencia tantes vegades, quantes se faran les diligencies, que sa Santedat mana; en les quals paraules vol dir lo Pontifice, com aduerteix doctament Peyrinis allegat; concedesc Indulgencia plenaria als que visitaran la Iglesia de sant Francisco de Paula, en son dia, y en eix dia tantes vegades la concedesch; quantes ì aura materia de penes remissibles, y delebles, per la Indulgencia, cumplinse

ab les degudes circunſtancies. De manera que la parau-la *Toties quoties*, ſignifica la forza de la Indulgencia, eſtant la cauſa, y neceſſitat del qui la guaña en peu, ço es, tenint deutes, que pagar, com aduerti noſtre Lluis de Torres: pero ſi per la primera vegada alcanzas perdo de tota ſa pena, deſpres no alcanzaria perdo de pena, ſi arribas ſens deurer eſta. Y lo mateix ſe à de dir de totes aquelles Indulgencies perpetues, que tots los dies poden, en ſentencia de tots, guañarſe per lo menos vna volta.

Infereſch tercerament que lo que te mes, ò eſpecialment la dita conceſſio del dia de ſant Franciſco de Paula, acerca de la Indulgencia plenaria, que totes les demes, qu'es troban entre any concedides pera tal, ò tal Feſtiuitat, ò dia, aont no ì ha la paraula, *toties quoties*, parlant ſegons la ſentencia comuna, que ſent que tots quants Iubileus, è Indulgencies ſe concedeixen en la Igleſia de Deu, abſoluta y regularment parlant, nos conſegueixen mes de vna vegada, aquell dia, en qu'es concedeixen, de manera, que ſi llegitimament procuri diſpoſarme ab tots los requiſits de la Indulgencia, confeſſio, comunio, dejunis, oracions, almoynes, y los demes, guañaré lo que vna vegada me concedeix lo Papa, y no mes: de tal forma, que ſi, per mos peccats vuy, que guañi la Indulgencia de la Porciuncula, cometés alguna culpa, deſpres de conſeguida, encara que tor-

ne de nou á fer les diligencies, si be entraré en gracia, y merexeré en elles, pero no conseguiré lo fruit de la Indulgencia, qu'es lo perdo de la pena deguda à aquell peccat ò peccats que cometi de nou, que si s'em perdonàs la pena, no serà per forza de la Indulgencia de la Porciuncula, que ya guañi, sino per la contricio, ò per altres obres satisfactories, si les fas. Lo qual se enten si dita Indulgencia de la Porciuncula nos pot guañar sino vna vegada segons, la comuna opinio, que è citat, si be crech, que axi la de la Porciuncula, com les altres semblants poden guañarse moltes voltes repetides les diligencies; la qual doctrina seguesch com à molt probable, y la del Iubileu de sant Francisco de Paula, com à certa, per los fonaments posats.

Acerca de lo que è dit del Iubileu de la Porciuncula, afegesch, que pera mi no sols es molt probable, com è apuntat, ques pot guañar *toties quoties*, com lo del dia de sant Francisco de Paula; sino, que ò tinc per cert. Y la rao, en qu'em fundo, es, perque lo docte Pare Fra Marti de sant Ioseph, de la seraphica Religio dels Pares Menors descalzos; en la exposicio de sa Regla, en la pagina 509. (en la qual es, de aquesta opinio) diu, que encaraque es veritat, que Gregori decimo quint en lo Breu, que comenza: *Splendor Paternæ gloriæ*, en lo qual concedi, qu'es pogués guañar lo Iubileu de la Porciuncula en tots los Conuents del Orde de sant

Franſeſch perpetuament, ſens dir, y poſar aquelles paraules; *toties quoties*, ço es, totes quantes voltes ſe entràs en les Igleſies deixos Monaſtirs, deſde les primeres veſpres del primer dia de Agoſt, fins poſarſe lo ſol, en lo ſeguent: pero que Pio quint ò concedi aixi à la Igleſia del Conuent dels Deſcalzos Franciſcans de la vila de Cerraluo, ſegóns conſta del Breu, que eſtà original en lo archiu del mateix Conuent, que comenza: cupientes igitur, il refereix, lo Autor citat En lo qual Breu concedeix Paulo quint, que qualſeuol Fel Chriſtia, ò Chriſtiana pūga conſeguir dit Iubileu totes quantes vegades viſitara la ſobredita Igleſia del Conuent dels Pares Deſcalzos de ſant Franſeſch, de la dita vila de Cerraluo deſde les primeres veſpres del primer de Agoſt fins à la poſta del Sol del ſeguent dia, auentſe confeſſat; y fent cada vegada oracio per la exaltacio de la S.Fe Catholica i extirpacio de les heretgies. Y cõſeguentment ſe enten ſer concedit lo mateix Iubileu, i del mateix modo à tots los demés Conuents de la R. Serafica; per lo que hauem tocat en altra part, que les gracies eſpirituals, i temporals concedides à vn Conuẽt ſe entenen als demès del mateix Orde, com aduerti Manuel *tom.* 1. *qq. Reg. q.* 55. *art.* 18. Lo qual en lo Bullari refereix diuerſes Butlles de Clement octau, en les quals concedi à differents Religions, que communicaſſen tots los Conuents delo concedit à qualſeuol Conuent,

com es de veurer en la Butlla 19. à los Pares Hieronims; en la Butlla 20. als Premostenses, y en la Butlla 21. y 22. als Benedictins: y gozant, com goza la Religio de los Menors de la participacio de Clement seté, en que los concedeix, que participen de tots los priuilegis, indults, indulgencies, y gracies espirituals concedides, i per concedir à totes les Religions, segons consta de son Breu, que comenza: *dum vberes fructus*, que refereixen à la lletra *f.* Manuel al fi de la esplicacio de la Butlla de la Cruzada, y Ioan Baptista Confeccio en lo Butllari, en la Butlla vltima de Clement seté, infereix be lo dit Autor Marti de sant Ioseph, que tots los demés Monastirs de son Orde gozan del priuilegi, i gracia espiritual concedit per Pio quint al de la vila de Cerraluo, de poderse guañar lo Iubileu de la Porciuncula totes quantes voltes se fara oracio en les Iglesies de sobredits Conuents, de la manera, que tot aso se à declarat, preceint la Confessio. Dic de la manera, que se à explicat, perque aquel *toties quoties* de les citades Butlles, se ha de entendrer ab la prudencia, que he declarat, encara que en lo dret no tingan llimit, estes paraules *toties quoties*, y significuen infinitat, com nota ab Bartolo, Alexandre, y altres, Tiraquello, *in l. Boues §. hoc sermone, limitat. 26. n. 2. ff. de verborum significatione.*

Pero per quant Pio quart, i Pio quint, i Clement octau, en les Butlles dalt mencionades, en que esten lo

concedit á vn Conuent, à tots los demes dels Ordens; encaraque fassen mencio de priuilegis, indults, i gracies espirituals, no prenen en la boca la paraula *Indulgencia*, y lo Pare Fra Portell de la mateixa Religio de sant Franseſch *in dub. regul. verb. Indulg. num.* 13. sent, que debaix del nom, ò noms *de gracies espirituals*, no se entenen les Indulgencies, que tenen ya son propri nom; y lo preten probar ab moltes raons, deposarem aquest escrupol ab saber, que Clement seté concedi als Pares Minims de sant Francisco de Paula, en la Butlla, que comenza: *Dilectis Filijs*, qu'es communiquen, y se estengan totes les gracies espirituals, priuilegis, è Indulgencies concedides à vn Conuent, à tots los demes de son Orde, *de quo Ioan. Bapt. Confectius in Bullario, Bulla Clem.* 7. y ab molta mes claretat concedi lo mateix Greg. XIV. (que fonch posterior à Clement seté, y à Pio quint) als Cistercienses, fent extensio de les gracies, priuilegis, è Indulgencies concedides à vn Conuent de la mateixa Religio de sant Bernat, ò del Cistel. Refereix la Bulla desta concessio Rodriguez en lo Bullari, en la Butlla 3. de aquest Papa, *fol.* 1193.

Infereſch destá doctrina lo confirmar la que defensi en altra part, y probi, es à saber, que suposat, com ya mostrarem, que la Compañia de Iesus goza del mateix sobredit priuilegi, que la Religio Serafica; podrà tambe instituirse, i establirse en qualseuol casa, ò Collegi

della, esta germandat de nostra Señora del Socorro, fundada en est: y ses Iglesies, de les Indulgencies, que lo Papa concedi à la de aquest Colegi, sentse en aquelles les mateixes diligencies, que se han de fer pera guañar, en esta Iglesia de aquest Col'egi, les sobredites Indulgencies concedides als que son de dita germandat, ara sia, que los Congregants se reben en les germandats ques fundaran, ò se introduiran en altres cases, ò Colegis, ara sien admesos, ò aggregats à esta de Perpiñà.

Inferesch quartament que los Confrares de nostra Señora del Roser que visitant los cinch Altars, aont està fundada la dita Confraria, y rezant en cada ù della cinc vegades lo Pare nostre, y cinc l'Aue Maria, guañan totes les Indulgencies, que guañarian, si visitassen totes, ò qualseuol Esglesia de la ciutat de Roma; per ser aquesta gracia, y concessio perpetua, poden moltes voltes en vn dia guañar eixa Indulgencia, ò multitut de Indulgencies, axi com diguerem dels que tenint Butlla visitan cinch Altars, no sent eixa concessio, sino per lo espay de vn any, que vna persona pren la Butlla, que si lo seguent any no la pren, no guaña la Indulgencia sobredita.

Inferesch quintament, que ab mes facilitat poden guañar la sobredita gracia, per la mateixa rao, tots los que son de les Congregacions de les Cases, y Collegis

de la Compañia de Iesus, que estan aggregades (com la que tenim en est Collegi) à la de la Annunciata de Roma; puix tots los della, axi los que son de la dels Seculars Laics, y Ecclesiastics, com los que son de la dels Estudiants, visitant la Iglesia de la Compañia de Iesus, si la i hà en lloch, aont estan, quant no, qualseuol altra Iglesia, ò Capella del lloch en que resideixen, guañan les mateixes Indulgencies, y perdons, que guañan los que visitan les Iglesies de dins, y de fora les muralles de Roma, en los dies, que en elles i hà estacio, dient deuotament, set Paters nostres, y set Aue Maries, à intencio del Papa que concedi tant gran fauor.

Cap. 3.

Qui consegueix la primera vegada vn Iubileu, ò Indulgencia plenaria, com, se enten lo poder guañarla segona, tercera, ò mes vegades?

SVposo aqui, y refresco à la memoria lo que en altra part è dit, que lo que lo Papa cócedeix en les Indulgencies son remissions, y perdo de aquelles penes degudes à les culpes fetes contra la Magestat de Deu: les penes que à los peccats mortals responen son eternes; mes los Sacraments les commutan en temporals que se an de satisfer forçosament en esta vida, ò en lo Purgatori,

Cada any, y totes quantes vegades; puix qué la vna de les dos paraules forçosament redundaria: y no es estil de la Curia ajustar, ò afegir semblants paraules, sino es quant se excedeix del Ordinari. De manera que forzosament deuem entendrer, que lo Papa concedi aquell Iubileu als Pares Minims, ò à ses Iglesies en lo dit dia, perpetuo pera tots los anys, à differencia de altres molts, qu'es concedèixen pes s'is, ò set solament, y la paraula; Tot los anys, diu perpetuitat de concessio, jumes la paraula: Totes les vegades que faran aso, juntantla lo Papa en la Indulgencia, fa aquest sentit: Concedesch tots los anys à tots los Fels, que visitaran qualseuol de les Iglesies de sant Francisco de Paula, tantes vegades com en elles entraran, y faran oracio, &c. del modo que se à dit, y declarat, Indulgencia plenaria, y remissio de tots los peccats. Aont se veu la forza de aquelles paraules ser distinctes, puix la primera tracta de que lo Iubilen no sia temporal, sino perpetuo tots los anys; y la segona que consegueſca la Indulgencia tantes vegades, quantes se faran les diligencies, que sa Santedat mana; en les quals paraules vol dir lo Pontifice, com aduerteix doctament Peyrinis allegat; concedesc Indulgencia plenaria als que visitaran la Iglesia de sant Francisco de Paula, en son dia, y en eix dia tantes vegades la concedesch; quantes ì aura materia de penes remissibles, y delebles, per la Indulgencia, cumplinse

ab les degudes circunstancies. De manera que la paraula *Toties quoties*, significa la forza de la Indulgencia, estant la causa, y necessitat del qui la guaña en peu, ço es, tenint deutes, que pagar, com aduerti nostre Lluis de Torres: pero si per la primera vegada alcanzas perdo de tota sa pena, despres no alcanzaria perdo de pena, si arribas sens deurer esta. Y lo mateix se à de dir de totes aquelles Indulgencies perpetues, que tots los dies poden, en sentencia de tots, guañarse per lo menos vna volta.

Inferesch tercerament que lo que te mes, ò especialment la dita concessio del dia de sant Francisco de Paula, acerca de la Indulgencia plenaria, que totes les demes, qu'es troban entre any concedides pera tal, ò tal Festiuitat, ò dia, aont no ì ha la paraula, *toties quoties*, parlant segons la sentencia comuna, que sent que tots quants Iubileus, è Indulgencies se concedeixen en la Iglesia de Deu, absoluta y regularment parlant, nos conseguеixen mes de vna vegada, aquell dia, en qu'es concedeixen, de manera, que si llegitimament procuri disposarme ab tots los requisits de la Indulgencia, confessio, comunio, dejunis, oracions, almoynes, y los demes, guañaré lo que vna vegada me concedeix lo Papa, y no mes: de tal forma, que si, per mos peccats vaiy, que guañi la Indulgencia de la Porciuncula, cometés alguna culpa, despres de conseguida, encaraque tor-

ne de nou á fer les diligencies, si be entraré en gracia, y merexeré en elles, pero no conseguiré lo fruit de la Indulgencia, qu'es lo perdo de la pena deguda à aquell peccat ò peccats que cometi de nou, que si s'em perdonàs la pena, no serà per forza de la Indulgencia de la Porciuncula, que ya guañi, sino per la contricio, ò per altres obres satisfactories, si les fas. Lo qual se enten si dita Indulgencia de la Porciuncula nos pot guañar sino vna vegada segons, la comuna opinio, que è citat, si be crech, que axi la de la Porciuncula, com les altres semblants poden guañarse moltes voltes repetides les diligencies; la qual doctrina seguesch com à molt probable, y la del Iubileu de sant Francisco de Paula, com à certa, per los fonaments posats.

Acerca de lo que è dit del Iubileu de la Porciuncula, afegesch, que pera mi no sols es molt probable, com è apuntat, ques pot guañar *toties quoties*, com lo del dia de sant Francisco de Paula; sino, que ò tinc per cert. Y la rao, en qu'em fundo, es, perque lo docte Pare Fra Marti de sant Ioseph, de la seraphica Religio dels Pares Menors descalzos; en la exposicio de sa Regla, en la pagina 509. (en la qual es, de aquesta opinio) diu, que encara que es veritat, que Gregori decimo quint en lo Breu, que comenza: *Splendor Paternæ gloriæ*, en lo qual concedi, qu'es pogués guañar lo Iubileu de la Porciuncula en tots los Conuents del Orde de sant

Fransesch perpetuament, sens dir, y posar aquelles paraules; *toties quoties*, ço es, totes quantes voltes se entràs en les Iglesies deixos Monastirs, desde les primeres vespres del primer dia de Agost, fins posarse lo sol, en lo seguent: pero que Pio quint ò concedi aixi à la Iglesia del Conuent dels Descalzos Franciscans de la vila de Cerraluo, segons consta del Breu, que està original en lo archiu del mateix Conuent, que comenza: cupientes igitur, il refereix, lo Autor citat En lo qual Breu concedeix Paulo quint, que qualseuol Fel Christia, ò Christiana puga conseguir dit Iubileu totes quantes vegades visitara la sobredita Iglesia del Conuent dels Pares Descalzos de sant Fransesch, de la dita vila de Cerraluo desde les primeres vespres del primer de Agost fins à la posta del Sol del seguent dia, auentse confessat; y fent cada vegada oracio per la exaltacio de la S.Fe Catholica, i extirpacio de les heretgies. Y cõseguentment se enten ser concedit lo mateix Iubileu, i del mateix modo à tots los demés Conuents de la R. Serafica; per lo que hauem tocat en altra part, que les gracies espirituals, i temporals concedides à vn Conuẽt se entenen als demès del mateix Orde, com aduerti Manuel *tom.* 1. *qq. Reg. q.* 55. *art.* 18. Lo qual en lo Bullari refereix diuerses Butlles de Clement octauo, en les quals concedi à differents Religions, que communicassen tots los Conuents delo concedit à qualseuol Conuent,

com es de veurer en la Butlla 19. à los Pares Hieronims; en la Butlla 20. als Premostenses, y en la Butlla 21. y 22. als Benedictins: y gozant, com goza la Religio de los Menors de la participacio de Clement seté, en que los concedeix, que participen de tots los priuilegis, indults, indulgencies, y gracies espirituals concedides, i per concedir à totes les Religions, segons consta de son Breu, que comenza: *dum vberes fructus*, que refereixen à la lletra *f.* Manuel al fi de la esplicacio de la Butlla de la Cruzada, y Ioan Baptista Confeccio en lo Butllari, en la Butlla vltima de Clement seté, infereix be lo dit Autor Marti de sant Ioseph, que tots los demés Monastirs de son Orde gozan del priuilegi, i gracia espiritual concedit per Pio quint al de la vila de Cerraluo, de poderse guañar lo Iubileu de la Porciuncula totes quantes voltes se fara oracio en les Iglesies de sobredits Conuents, de la manera, que tot aso se à declarat, preceint la Confessio. Dic de la manera, que se à explicat, perque aquel *toties quoties* de les citades Butlles, se ha de entendrer ab la prudencia, que he declarat, encaraque en lo dret no tingan llimit, estes paraules *toties quoties*; y significquen infinitat, com nota ab Bartolo, Alexandre, y altres, Tiraquello, *in l. Boues ff. hoc sermone, limitat. 26. n. 2. ff. de verborum significatione.*

Pero per quant Pio quart, i Pio quint, i Clement octau, en les Butlles dalt mencionades, en que essen lo

concedit á vn Conuent, à tots los demes dels Ordens; encaraque fassen mencio de priuilegis, indults, i gracies espirituals, no prenen en la boca la paraula *Indulgencia*, y lo Pare Fra Portell de la mateixa Religio de sant Fransesch *in dub. regul. verb. Indulg. num.* 13. sent, que debaix del nom, ò noms *de gracies espirituals*, no se entenen les Indulgencies, que tenen ya son propri nom; y lo preten probar ab moltes raons, deposarem aquest escrupol ab saber, que Clement seté concedi als Pares Minims de sant Francisco de Paula, en la Bulla, que comenza: *Dilectis Filijs*, qu'es communiquen, y se estengan totes les gracies espirituals, priuilegis, è Indulgencies concedides à vn Conuent, à tots los demes de son Orde, *de quo Ioan. Bapt. Confectius in Bullario, Bulla Clem.* 7. y ab molta mes claretat concedi lo mateix Greg. XIV. (que fonch posterior à Clement seté, y à Pio quint) als Cistercienses, fent extensio de les gracies, priuilegis, è Indulgencies concedides à vn Conuent de la mateixa Religio de sant Bernat, ò del Cistel. Refereix la Bulla desta concessio Rodriguez en lo Bullari, en la Bulla 3. de aquest Papa, *fol.* 1193.

Inferesch destá doctrina lo confirmar la que defensi en altra part, y probi, es à saber, que suposat, com ya mostrarem, que la Compañia de Iesus goza del mateix sobredit priuilegi, que la Religio Serafica; podrà tambe instituirse, i establirse en qualseuol casa, ò Collegi

della, esta germandat de nostra Señora del Socorro, fundada en est: y ses Iglesies, de les Indulgencies, que lo Papa concedi à la de aquest Colegi, fentse en aquelles les mateixes diligencies, que se han de fer pera guañar, en esta Iglesia de aquest Col'egi, les sobredites Indulgencies concedides als que son de dita germandat, ara sia, que los Congregants se reben en les germandats ques fundaran, ò se introduiran en altres cases, ò Colegis, ara sien admesos, ò aggregats à esta de Perpiñà.

Inferesch quartament que los Confrares de nostra Señora del Roser que visitant los cinch Altars, aont està fundada la dita Confraria, y rezant en cada ù dells cinc vegades lo Pare nostre, y cinc l'Aue Maria, guañan totes les Indulgencies, que guañarian, si visitassen totes, ò qualseuol Esglesia de la ciutat de Roma; per ser aquesta gracia, y concessio perpetua, poden moltes voltes en vn dia guañar eixa Indulgencia, ò multitut de Indulgencies, axi com diguerem dels que tenint Bulla visitan cinch Altars, no sent eixa concessio, sino per lo espay de vn any, que vna persona pren la Bulla, que si lo seguent any no la pren, no guaña la Indulgencia sobredita.

Inferesch quintament, que ab mes facilitat poden guañar la sobredita gracia, per la mateixa rao, tots los que son de les Congregacions de les Cases, y Collegis

de la Compañia de Iesus, que estan aggregades (com la que tenim en est Collegi) à la de la Annunciata de Roma; puix tots los della, axi los que son de la dels Seculars Laics, y Ecclesiastics, com los que son de la dels Estudiants, visitant la Iglesia de la Compañia de Iesus, si la i hà en lloch, aont estan, quant no, qualseuol altra Iglesia, ò Capella del lloch en que resideixen, guañan les mateixes Indulgencies, y perdons, que guañan los que visitan les Iglesies de dins, y de fora les muralles de Roma, en los dies, que en elles i hà estacio, dient deuotament, set Paters nostres, y set Aue Maries, à intencio del Papa que concedi tant gran fauor.

Cap. 3.

Qui consegueix la primera vegada vn Iubileu, ò Indulgencia plenaria, com, se enten lo poder guañarla segona, tercera, ò mes vegades?

SVposo aqui, y refresco à la memoria lo que en altra part è dit, que lo que lo Papa cõcedeix en les Indulgencies son remissions, y perdo de aquelles penes degudes à les culpes fetes contra la Magestat de Deu: les penes que à los peccats mortals responen son eternes; mes los Sacraments les commutan en temporals que se an de satisfer forçosament en esta vida, ò en lo Purgatori,

tori, pera poder entrar les animes al Cel, limpies de les taques de les culpes, y desobligades de les penes, com ò digué sant Iuan en lo capitol vint i ù del Apocalypsis: *Ninguna cosa entrara en lo Cel, que no sia neta.*

Suposat aso, es lo cas: yo per la misericordia de Deu me disposi ab sa gracia pera guañar lo Iubileu de sant Francisco de Paula, de la Porciuncula, ò del dia de la Presentacio de nostra Señora, tingui contricio de mos peccats, confessim, rebi lo sanctissim Sagrament, entri à cumplir ab les circunstancies que demana la *In*dulgencia, vna vegada, en la Yglesia de sant Francisco de Paula, de sant Fransesch, ò de la Compañia de *I*esus, ab deute de Deu, ò vint anys de penes degudes à mes culpes, consegui la gracia, ò Indulgencia del Pontifice, la primera vegada; si despres entro segona volta sens deure, llibre de culpes perdonades en los Sagraments; y de penes, en la *I*ndulgencia, que guañaré les demes voltes? Puix diu lo Papa; Tantes vegades, quantes aso faran, los concedesch Indulgencia plenaria, y remissio de tots sos peccats, esplicitament en lo dia del dit sant Francisco, en lo de la Porciuncula, è implicitament en lo de la Presentacio, ò en altres semblants Festiuitats, segons lo parer de tants Doctors citats? Si pagui lo deute à forza de contricio (que al fi pot ser tanta, aquesta, que remeta, y perdone tota la culpa, y tota la pena) ò si s'em perdonà tot lo deute, en virtut de la

primera vegada, que guañi la Indulgencia, que guaño, ò que s'em perdona la ſegona, y tercera volta?

Reſponch ab los doctes Pares Minims Peyrinis, y Montoya allegats, que lo home, ò dona, que lligitimament guaña la primera volta, la Indulgencia del dia de ſant Franciſco de Paula, (y lo mateix es de les que à eſta ſemblan) durant lo temps en qu'es conſegueix, ſi per fragilitat humana caigués en deu, ò vint peccats venials, les penes à ells degudes, ſe li perdonaran, tornant à viſitar la Igleſia del dit Sant, per lo forza de aquell Iubileu; y lo que es mes, que ſi foſſen les culpes comeſes mortals, tornant en gracia per medi de la Confeſſio, ò acte de contricio, y à viſitar la ſobredita Eſgleſia, tornarà à guañar la mateixa Indulgencia, tantes quantes vegades per la fragilitat, y miſeria humana cau en noues culpes, tot lo temps, que dura lo Iubileu, del modo que ſe à dit, fentſe les diligencies. Y es coſa certa que ſi vna vegada es guaña eixa Indulgencia (lo propri ſe enten de les dites á ella iguals) ſi n'os comet noua culpa, n'os guaña les demes vegades, que viſitan les Igleſies ſobredites, mes auent i noua culpa, y deute nou, guañaran altra volta lo Iubileu; y altres, preceint acte de contricio. Y axi la paraula, *Toties quoties* ſe enten, que auent confeſſat, y combregat, pera guañar eſta Indulgencia tot lo temps que ella dura, tantes quantes voltes deſpres de auerla guañat, tornas à pec-

car de nou, fent tambe de nou les diligencies ab sols acte de contricio, se tornara à guañar.

Foren de aquest mateix parer lo Doctor Lluis Montesino, Catredatic de Prima en Alcalà, y ab ell, los Pares Mestres de Salamanca Antolinez, Fra Iuan Marquez, Cornejo, Ledesma, Lluis Bernardo Catredatic de Escriptura de la Orde del Cister, consultats, y referits del sobredit Montoya, en lo lloch citat, dient, que lo qui la primera volta guaña aquell Iubileu, no lo guaña en la segona, sino es que en lo intermedi agues fet algun peccat, que en tal cas li podia aprofitar, fer segona volta les diligencies (si be com està dit, exercitar estes sempre aprofita per al merit) que demana la concessio pera alcanzar la Indulgencia, y remissio de la pena, suposat que aya fet lo requisit pera la remissio de la culpa. També les paraules *Toties quoties*, poden tenir effecte en cas que ù la primera volta, no fes be la diligencia, ò no portas llegitima disposicio pera guañar la Indulgencia, y en la segona la portas; que llavors la guañaria, en eixa segona vegada. Y finalment, segons probable es, podria ù guañarla pera si la primera volta, y la segona pera alguna anima de Purgatori; de la manera que diuen Corduba, y Casarubio que en la Indulgencia de la Porciuncula es probable, que los que visitan aquell Temple poden aplicarla per los difunts, encaraque nos troben tals paraules: y en molts llochs se

practica asò, en lo dia del Iubileu de ſant Franciſco de Paula, com ò afirma lo citat Peyrinis; i's probara eix punt mes abaix, quant tractem, ſi vna Indulgencia plenaria, qual es la que los deſta germandat, guañan cada any en la Feſta ſobredita de la Preſentacio, es pot aplicar per modum ſuffragij per vn difunt, encaraque no lo eſpreſſe lo Pontifice en la Butlla.

La doctrina referida eſplica, y comfirma aqueſt exemple, ò paritat. Supoſem que i ha tres, ò quatra Indulgencies plenaries en tres, ò quatra Igleſies differents; y que totes demanan confeſſio, y communio, y particular viſita, y diligencies, arribà vn home confeſſat, y combregat á la primerà deſtes Igleſies, y guañà lo Iubileu, iſqué abſolt de totes les penes de ſos peccats, per la forza de les Indulgencies llegitimement conſeguides; pecca luego en axint en vna occaſio que ſe li offeri de peſadumbre, de venjanza, ò de ſenſualitat. Vol aqueſt tornar à reconciliarſe ab Deu; fa actes de contricio, y fermament li peſa de auerlo ofes; confeſa ſon peccat, ò per lo menos te vertadera contricio, qui dupta que aqueſt home guañarà lo Iubileu de la ſegona Igleſia, y de la tercera, y de la quarta, ſi tantes vegades, durant aquell mateix temps caigués, y ſe alzás del eſtat de la culpa al de la gracia, per la contricio perfeta, y vertadera? Puix lo mateix concedeix lo Papa al Iubileu, del qual parlam, que en lo temps, que dura deſde les pri-

meres vespres fins tot lo dia de la festa post lo sol, tantes quantes voltes se trobaran deutes velles, y noues conseguеixen los Fels eixa Indulgencia plenaria, ara se celebre la Festa del dit sant Francisco en son dia, ara se transferesca pera al dilluns de la dominica de Casimodo, no sols per la Butlla espressa de Gregori tretzé, que citi dalt, sino tambe, com diu lo dret, les gracies se deuen ampliar, y suposat, que lo Papa feu aquesta à la Religio Minimitana per al dia de la Festa del seu sant Fundador, era vist concedirla, en lo dia que esta Festa se celebra, per causa de mayor impediment, qual es, lo del rezo de la semana sancta. Y si be se notan les parau- de la Butlla, no diu lo Pontifice que lo Iubileu, se guañe à dos de Abril, coartantlo al dia mateix, en que mori lo Sant, sino qu'es consequesca lo dia de la Festa de sant Francisco de Paula, y propriament en rigor, la festa, es lo dia, en que se celebra, quant no per voluntat, ò eleccio dels Pares Minims se transfereix, sino per transllacio de la Iglesia, y orde espres de Lleo dezé en en la Butlla quelos concedi del rezo del Sant. Ab tot per lleuar aquestos duptes declarà sa mente lo Papa Greg. XIII. de la manera dita.

La difficultat tocada facilment se solta s'is parla de vna Indulgencia, que no es plenaria sino llimitada, com s'is concedeix fent tals, ò tals obres, perdo de la tercera part dels peccats, dient ab Corduba en son questio-

nari Theologich *lib.* 5. *q.* 34. que en la primera vegada se li perdona al qui la guaña, la tercera part de les penes que deuia, com si era deutor de sixanta anys, consegueix vint anys de Indulgencia; (del modo que en altra part è declarat) la segona vegada consegueix, no tots los vint anys, sino la tercera part del residuo de les penes, que deu, y à que està obligat quant guaña la Indulgencia, com de quaranta anys que li restauan à pagar, guañarà catorze, poc mes ò menos; y axi dels demés.

De lo que se à dit se trau, que se engañan alguns que diuen, y donan à entendrer à la gent idiota, è ignoranta que fent tal, ò tal obra, ò rezant esta ò aquella deuocio, guañan setse Indulgencies plenaries, ò quaranta de vna volta, com donant à entendrer, qu'es guaña mes en lo que toca al perdò y remissio de les penes, que s'in guañassen vna; no aduertint, ni ponderant, que vna sola, que sia plenaria, y qu'es guañe, basta, y remet tota la pena, que restaua pera pagar en esta, y l'altra vida, per los peccats comesos, y perdonats quant à les culpes. Y que no restant à vna persona que pagar alguna pena, no necessita de les altres Indulgencies, ni les guaña, com be aduertiren los Auctors citats. Lo qu'es podria fer, es; que si per exercitar yo vna obra, li correspongués varies Indulgencies plenaries, offerir, la vna per mos peccats, y les altres, per diuerses animes del

Purgatori, com se diu, que les i ha, visitantse lo tercer diumenge de cada mes los set Altars de nostra Esglesia, y rezant ò fent oracio en ells à intencio del Pontifice, ab qu'es guaña, lo qu'es guañaria visitant les Iglesies de Roma.

Lo que è apuntat en est capitol, de que baste pera guañar moltes voltes la sobredita Indulgencia plenaria, lo auer confessat, y combregat vna vegada; y si despres de auer conseguit la Indulgēcia se cometés noua culpa, que bastaria pera tornarla à guañar, fer vn acte de contricio, y visitar la Esglesia de los Minims (y lo mateix dich, dels Pares Menors, en lo Iubileu de la Porciuncula, y de la Compañia de Iesus, en lo del dia de la Presentacio, ò de nostre Pare sant Ignaci, en son dia,) fent oracio à Deu, per lo que mana lo Pontifice en la Indulgencia, ò enseñan differents Doctors, que cita, y segueix lo dit Montoya Historiador general de son Orde Minimità, i's proba per las raons seguents.

La primera es, perque si vn home en lo dia que i hà Indulgencia plenaria en alguna Iglesia sens auerla concedit lo Papa, ab la paraula, *toties quoties*, sino ab la paraula *semel*, que vol dir que vna vegada es pogues solament guañar, confessas, y combregas pera guañarla, y al temps de fer les altres diligencies cometés vn peccat mortal, sols ab vertader dolor, y contricio de ell, sens tornarse à confessar, y combregar de nou, la

la guañaria; luego lo mateix serà en nostre cas.

La segona rao, es, en que de la manera sobredita se à de entendrer la mente del Pontifice, y de altre modo nòs pot entendrer suposat lo dit, que pera tonarse à guañar la Indulgencia, es menester noua pena correspponent à noua culpa, perque à no ser axi, no aguera dit lo Papa, *toties quoties*; puix en tot lo temps del Iubileu lo mes, qu'es pot combregar, son dos vegades, y aso no tots los anys; (sino es que ù aguardàs la vigilia, lo estar dejù, y lo combregar à les dos de la tarda, ò à les tres, quāt les primeres vespres cauen en lo diumenge de casimodo) sino quant la festa de sant Francisco de Paula se celebra en la quaresma (com en dimars, ò dimecres,) en lo qual temps, es pot combregar en sa vigilia, (que lo altre, no està en vs, ni parlaria de eix cas sa Santedat) per ser les vespres abans de dinar, y luego al dia seguent (si be judico qu'es pot guañar, sent la comunio per lo mati en la vigilia sobredita, en tot temps, pues ya entra aquella tarda lo poder cumplir ab lo visitar la Iglesia, i's collegeix de la Butlla dalt posada) si despres de auerlo guañàt al vespra, se tornas á peccar; mes perque axo no es necessari, segons la mente del Pontifice, digue lo sanctissim Pare: *toties quoties*; perque basta la contricio vertadera que constitueix al home en gracia; que la communio sols lo Papa la señala, com à condicio, sens la no pera la consecucio de la

Indul-

Indulgencia.

La tercera rao es, perque es opinio molt probable; que quant i hà en algun Monastir, ò Iglesia, Iubileu, que diu: estigan confessats, los que lo han de guañar, basta auerse confessat vna vegada en lo any, segons lo precepte de la Iglesia; sentint que si la contricio es vertadera perdona la culpa en orde al Sagrament de la Confessio, y estant la anima en gracia, y no de altra manera es la anima capaz de conseguir la Indulgencia; y eixa es la mente del Pontifice, que sols los Fels que estan en gracia, les consegueixen. Pero si lo Papa demana confessio, y communio llauors qui està en peccat mortal, encaraque aya confessat per Pasqua, y aya fet la acte de contricio vertadera, à de confessar, pera combregar dignament, y guañar la Indulgencia, per causa del Sagrament de la Eucharistia, que requereix la dita confessio antecedent.

Aduertesch aqui dos coses, la vna, que axi com, si la segona vegada en que fà ù les degudes diligencies pera guañar dita Induldencia, no tingués satisfaccions, ò penes que se li perdonen, guañaria la obra meritoria, sens que tinga effecte la Indulgencia, per falta de materia, axi tambè pot succeir lo mateix la primera volta, si per auer satisfet ab penitencies, ò de altra manera, no tenia deute de pena alguna; perque la concessio *toties quoties*, com dit es, se enten, auent deute, que se li puga

perdonar: y la Indulgencia necessariament à de cauret sobre deute de penes; y aont no les i hà, no te efecte. De manera, que en eix cas, que eixes bones obres no seruiren pera pagar pena, que no deuia aquell, com suppofam; ni pera los difunts, als quals no se applicaren, com judicã los mes de los Doctors, que nos pot applicar à ells dit Iubileu, y entre altres lo citat Pare Peyrinis, se an de contar, y posar entre les obres de supererogacio, que no son necessaries pera satisfaccio propria, i's depositan en lo Tresor de la Iglesia, del qual es dispenser lo Papa, pera concedir als Fels ses riquezes: y del modo que tots los merits de la Verge Maria nostra Señora, ses penitencies, & mortificacions, les de sant Iuan Baptista, y totes aquelles de los que no tingueren penes, que satisfer per deute de culpes estan en lo Tresor de la Iglesia pera enriquir ab elles à los Fels, axi en dit cas les persones, que no tenen deute algu de pena, les obres satisfactories que fan pera guañar lo Iubileu, com les demes van à parar al Tresor de la Esglesia, encaraque per elles com è dit, merescan gracia, y gloria, que es lo principal profit.

La altra cosa que aduertesch es que semblant Iubileu al sobredit del dia de la Festa de sant Francisco de Paula, esta concedit també à la Esglesia de sant Llorens lo Real, que es de los Pares, ò Monjos de sant Hieronim, en lo dia de sant Mathias, à vint y quatra de Febrer;

concedillo Papa Pio quart, en lo any de mil cincents, y sixanta, à set de Febrer, en lo primer de son Pontificat, à la pietat del Rey Catholic Don Felip segon, peraque aont estigués lo cos de son Pare lo Emperador Don Carlos quint, en eix dia en que nasqué, y se coronà, se guañe la Indulgencia, y gracies del any del Iubileu centesim en Roma, com si entrassen per les portes pera sa ganancia señalades à tots los Fels: *totes quoties, &c.* y per modo de suffragi à les animes de Purgatori: y lo Papa Gregori treizé reualidà, y concedi esta Indulgencia ab Bulla particular en lo ani de mil cincents y vuitanta, als vint y tres de Dezembre, y en lo octau de son Pontificat.

Cap. 4.

Si confessant, y combregantse ù qu'es desta germandat en lo mati de la vespra de la Presentacio de nostra Señora podra guañar lo Iubileu.

ES lo cas, vol ù que es de la germandat guañar les Indulgencies, que lo sanctissim Pare concedeix en lo dia de la Presentacio de nostra Señora, y en les quatra Festiuitats ya declarades, y perço confessa, y combrega en les vigilies destes Festes, per la matinada, es demana si les guañara. fent les demes diligencies de visitar la Iglesia de la Compañia de Iesus, desde les primeres

res vespres, &c. Suposat que lo visitar, y fer oracio en dit Temple, pera conseguir les dites gracies entran solament desde dit tẽps, y duran lo seguẽt dia fins à la posta del Sol? Responch que si, primò, per la rao que è tocat en lo capitol prop passat, de que ya entra aquella tarda lo poder cumplir ab lo demes, ço es, visitar la Yglesia, &c. que lo Pontifice demana. Secundo, perque sa Santedat en la Butlla no diu que la communio sia lo mateix dia de la Presentacio, ò de les altres Festes, sino solament en ella diu, que los que confessats, y combregats visitaran lo sobredit Temple desde les primeres vespres, ab que suposa clarament, que lo mati de la vigilia per lo menos, ò en lo mateix dia de la Festiuitat, pot ser la confessio, y communio; perque à voler fos la communio, en lo dia de la Festa, se aguera mes declarat, (segons lo axioma, *si Princeps voluisset, clarius se expressisset*) com ò fa en lo Iubileu grandios, que á concedit de cada mes en los segons diumenges de tot lo any, als que combregan en nostra Yglesia, lo qual segons expressament diu lo Pontifice, es por applicar per vna anima de Purgatori, *per modum suffragij*; y vol qu'es fasa la communio en dits dies, è Iglesia. Y es ya principi sabut, que: *exceptio firmat regulam in contrarium.* Per lo qual posant eixa excepcio, y llimitacio, de que la comunio sia lo mateix diumenge en que concedeix est Iubileu; y no la posant en altre; poran

guañarse estos, encaraque nos fase la comunio en lo mateix dia de la Festa.

Tercio per ser ya vs, y costum de molts fels, lo combregar en semblants Indulgencies, en les quals lo Papa no demana la communio en lo dia de la mateixa Festa, en la vigilia per lo mati; sens que los Confessors doctes ò reproben: y consultats per mi ò an approbat, dient qu'es por fer, y guañarse lo Iubileu, ò Indulgencia plenaria que entra ya en les primeres vespres; luego lo mateix se à de dir, si ù combregas, y confessas lo dia abans de la vigilia, puix *parum pro nihilo reputatur; & quod parum distat, nihil distare videtur*, y no appar i à mes rao pera vna cosa, que per altra; especialment, que sent lo Iubileu priuilegi de Princep, se à de interpretar *latè*, y no *strictè*; que axi se à de entendrer, y suppofar de la benignitat del Princep, pues: *fauores sunt amplicandi, odia restringenda*; especialment, no auent lo Papa coarctat que fos la communio en lo dia mateix de la Festiuitat, ni en la vigilia, com coarctà la visita de la Iglesia, y la oracio en ella.

Quarto, perque segons aduerteix lo docte Llorens Portell de la Religio de sant Fransesch *verb. Indulg. n. 5.* ab altres, quant se concedeix Indulgencia al que fa esta, ò tal accio, ò oracio, en tal Iglesia, auent confessat, y combregat, pot guañarla qui agues confessat, y combregat quatra dies abans; y no trobantse ab mortal

culpa. Y aquesta opinio de Portell la dona, y te per probable (encaraque sia mes segura la contraria) lo Pare Mestre Lleonart Dominicà *in Thesauro sacratissimi Rosarij cap. 9. fol.* 91. Luego *à fortiori* guañarà dit Iubileu qui combregas y confeissàs lo dia, que entra, en lo mati, y encaraque ò fes, lo dia abans de la vigilia.

Quinto, perque com proba Angel Bossio *de Iubilæo sec. 4. cas. 20. n.* 17 quant ihà, y concedeix lo Papa lo Iubileu del any Sant, ò semblant, que dura per espay de dos semmanes, i's demana en ell qu'es fassen tres dejunis, y communio, encaraque lo Pontifice diga, y pose en la Butlla, qu'es combregue lo diumenge despres dels dejunis, ab tot se cumpleix, y's guaña lo Iubileu, encaraque es fassa la communio en altra dia de la semmana, abans que los dejunis se ayan acabat, perque segons diu lo mateix Bossio, lo dia del diumenge se senala à la communio, no præceptiué, sino consultiué, per modo de consell, y no de obligacio, peraque les dejunis antecedents, y almoyna seruescan de disposicio pera rebrer lo sanctissim Sagrament; Luego sino obstant asò guañaria ù lo Iubileu combregant abans del diumenge señalat, y encaraque fos la communio lo dilluns seguent despres de la segona semana, per durar en ella encara lo Iubileu dit, podrà tambe guañarlo, qui combregàs per lo mati en la vigilia de la Presentacio, ò lo dia abans de la vigilia dita ab intent de guañar la Indulgencia plena-

ria, per ser desta germandat, y visitant la Esglesia de la Compañia desde les dites primeres vespres de la Festa, &c. supposat que no demana lo Pontifice se fassa la communio en lo mateix dia de la Festiuitat, ò dins del espay que i há desde les primes vespres fins al dia seguent, post lo sol, com ò demana lo Papa, qu'es fassen les diligencies necessaries, y la communio dintra aquelles dos semanes, en lo espay de les quals pot guañarse aquell Iubileu, ab qu'es fassa, lo qu'es demana en ell; com dejunant en vna, y en altra visitant les Iglesies, y donant l'almoyna, com ò proba Antonino Diana *part.* 5. *tr.* 12. *resol.* 24.

Sexto, perque segons notan differents Doctors, parlant del Iubileu de la Porciuncula (lo mateix es de altres semblants à ell) en sa concessio auem de jutjar que proceeix lo Papa ab prudencia, desitg, è intencio, que tots lo guañen, y se aprofiten d'ell: lo qual era impossible, si demanàs que en lo mateix dia fos la confessio, y communio, puix es cert, que en Paris, Madrit, y en altres Ciutats grans, y Viles, nos podria fer aso en vn, ò dos dies per la multitut de gent, que i hà; y molta que per confessarse à tart, y portar carrega de varies culpes, an menester prou temps; Luego son intent es, que la confessio, y communio (s'is demanàs esta) preceesca alguns dies abans, los que moralment parlant, seran menester, pera acudir als fels, que combregats, y con-

fessats, pugan acudir à la Iglesia, y fer oracio en ella segons la ciutat, ò lloc aont està; y encaraque fos aquest petit, en lo qual tots poguessen despacharse en vn dia, confessar, y combregar, podrian començarse les confessions y communions en la vigilia per lo mati, en lo dia antecedent à esta, que moralment ve à ser vna mateixa cosa, que si's fes lo mateix dia de la Festa, per los fonaments, que se an posat, y raons dites; de les quals esta vltima no milita contra lo Iubileu dit, que te aquesta Iglesia de la Compañia en los segons diumenges de cada mes (y altres Collegis en los mateixos dies, ò en los quarts diumenges) perque encaraque no pugan tots los de vna Ciutat, com la de Paris, Tolosa, y altres semblants combregar en vn mateix dia dins de vna mateixa Iglesia, com es la de la Compañia, en la qual necessariament se à de rebrer la communio pera guañarse aquella Indulgencia; ab tot com sa Santedat, la concedeix dotze voltes la any, y veu que son los mes los que no frequenten à menut los Sagraments, acut ab aixo bastantament à son desitg, è intencio, y ab la prudencia deguda, de que tots los fels pugan participar della, y guañarla, vna, y mes vegades en lo any, encaraque la communio sia determinada à tal dia, y à tal Temple.

He dit parlant del Iubileu de la Porciuncula, ques podia guañar, encaraque vn dia abans prengues vna persona la sagrada comunio, afegint: *sis demana esta.* Perque

que tinc per cert, ques pot obtenir sens preceir àquellas; puix lo Pontifice en la Bulla, ò Breu que dalt auem citat, sols demana la Confessio, y visitar la Iglesia dels Pares Menors: y perço lo docte Pare Fra Marti de sant Ioseph Franciscà descals may diu en lo lloc, que lo citi, sia menester lo combregar, pera guàñarse la sobredita Indulgencia, ò Iubileu.

De la qual doctrina inferesch ab mayor fonament; que quis combrega, ys confessa lo dia de nostre Pare sant Ignaci, que cau en trenta, i ù de Iuliol, podra sens dupta guañar lo Iubileu plenissim, visitant la Iglesia de nostre Colegi, y fent oracio à intencio del Papa; y luego en lo dia seguent porà consequir lo de la Porciuncula, que entra al primer de Agost, desde les primeres vespres, visitant lo Temple del Pare sant Fransesch, y fent oracio à intencio de sa Santedat: y quant donassem, que ù per sa miseria caygues en pecat mortal, despres de auer guañat lo Iubileu concedit en lo dia del glorios Patriarca Sant Ignaci, bastaria pera obtenir lo de la Porciuncula, fer vn acte vertader de contricio perfecta.

La rao es, perque en lo *Breu* referit diu lo Pontifice, que concedeix est Iubileu als fels de vn, y altre sexo, que verdaderament penedits, y confessats visitàran la Iglesia dels Pares descalzos Franciscans (y lo mateix se enten, com probi demunt dels demes Conuents de

la religio Serafica) y faran en ella oracio à intencio del Papa; sens ques parle de la Comunio. (si be sempre es millor ferla ab la disposicio deguda) y en sentencia de molts Dotors, quant se posan en los Breus, ò Butlles, aquelles paraules: *omnibus, & singulis vtriusque sexus Christi fidelibus verè pœnitentibus, & confessis*, sense afegir altres, ni fer mencio del combregar; parla lo Pontifice de los que tenen culpa mortal; y no de los que se troban en gracia de Deu: y altres afirman, que en eix cas se satisfà, si lo que està en pecat mortal, fa vn acte de contricio perfeta; ab lo qual se posa lo pecador en gracia: es á saber, quant no demana lo Pontifice la comunio pera conseguirse alguna Indulgencia. Lo qual admeto si ù ya ab intent de guañar lo Iubileu de la Porciuncula, se agues confessat lo dia abans, com è dit, ò en lo mati de la vigilia, en que per la tarda entra: pero no absolutament, sentse vn acte sols de contricio; perque entenc que lo Papa vol que per lo menos confesse, quis troba en culpa graue.

La sobredita concessio del Iubileu de la Compañia en cada segon diumenge del mes de que he parlat, es molt especial, y que en ningun altre Iubileu, è Indulgencia tant vniuersal pera tots los fels se troba que lo Pontifice pose la tal restriccio, que pera guañarse aya de combregar forzosament la persona que lo vol guañar en tal Iglesia, com en aquest, de tots los dits segons

diumenges, que ordena sa Santedad sia la communio en la Esglesia de la Compañia de Iesus; que appar vol la Sede Apostolica premiar, y agrair, lo que feu lo nostre Patriarcha sant Ignaci de Loyola fundant la dita Compañia de Iesus, y per son medi, es à saber, lo auer procurat lo adelantar lo esplendor, y limpieza de los Temples, è introduir ab nous aumens la frequencia dels sermons, y Sagraments, de la manera, que se reza en les llizons de son offici, compostes per orde del Papa Innocenci dezé, quant ordenà qués rezàs en tota la Iglesia del dit Sant; les quals parlant dell diuen axi: *Templorum nitor, Catechismi traditio, Concionum, ac Sacramentorum frequentia ab ipso incrementum accepêre.* Lo qual procurà ya desde los principis de sa conuersio, molts anys abans que fundas ma sagrada Religio, segons se trau de la informacio juridica, que cita mon amich, lo Doctor en Philosophia, y Medicina Francisco Vicens Ciutadà de Manresa, y natural de la vila de Tui de est comptat de Rosello en lo manifest que à compost, y tret à llum en la pag. 5. pera probar ab molts testimonis de vista, que encara llauors viuian, que la sancta Coua, que fins vuy se à venerat, y venera en aquella Ciutat, es la que habità lo sobredit Sant; en la qual informacio es diu, que vna dona anomenada Margarida Capdepòs viuda de vuitanta, y quatra anys jurà que auia conegut al dit Sant, y seguit

ab altres miñones de poca edat, que era molt amich de enseñarles la doctrina, y que exhortaua à confessar à menut, y perque ò feian les dones burlauan delles los homens; perque lo costum à les hores era, de confessarse de any en any; tot aso jura la dita dona, y afegi ab jurament que lo glorios Sant habitaua en lo Hospital de sancta Llucia (y vuy es Collegi de la Compañia) y en la sobredita Coua.

La dita Margarida segons consta del mateix manifest lo any 1606. en que fa dit jurament tenia noranta, y sis anys, en la pag. 7. y axi, ò degué embiudar molt joue, ò fonc error de la impressio lo posar 84. per 96. lo primer degué de ser, auent estat poc temps casada. Y era tanta la estima y deuocio que tenia la Reyna dona Margarida, muller de Felip ters Rey de les Españes, al dit Sant, y à sobredita sancta Coua, aont feu aspera penitencia, que guardaua entre ses joyes, y reliquies los trozos de la pedra, ò peña della, que li portaren engastats en or, y treia, y mostraua en los pits en les Festes dels sants de la Compañia, segons se refereix en la historia de dit Collegi de Manresa, aont è tingut dicha de abitar anys, señalantme Morador d'ell, la sancta obediencia, preseruantme Deu, com ò crech de sa bondat, per intercessio de sant Ignaci lo meu Pare, de dos vegades, que en aquell temps estigué lo contagi de la peste, no obstant, que en sa vigilia me aparellà, y donà la collacio

vn apestat, sens que me digues son mal, (que era vn criat de casa que mori lo ensendemà) sens que i'ol rebés, seruintme de consuelo entre aquells perills aquell Sanctuari, que conté la dita Coua fora de la Ciutat; y Capella, aont lo Sant fonc arrebatat vuit dies que està en la Iglesia del Collegi, aont se diu Missa, en ù, y en altre lloch.

Cap. 5.

De altres Indulgencies concedides als que frequentan los Sagraments en les Iglesies de la Compañia de Iesus.

Y Per aquell mateix respecte, y causa pot ser que se mogué lo summo Pontifice Gregori tretzé à los 25. de Iuny del any 1573. à instancia de alguns Pares de nostra Compañia concedir les Indulgencies qués segueixen à tots aquells (homens, ò dones) que frequentan los sants Sagraments en les Iglesies de los Pares de dita Compañia de Iesus, dient en los dies, que diré, les oracions seguents: (que les referesch pera consuelo i profit dels desta germandat; que molts dells los reben en nostres Iglesies; y podran guañarles facilment.)

Primerament tots los que frequentan los dits sants Sagraments en dites Iglesies de la Compañia, axi homens com dones, que en los dies de les festiuitats de

nostre Señor, y de la sagrada Verge Maria; com tambe tots los diumenges primers de cada mes, despres de auer confessat, y combregat; rezaran en dites Iglesies lo Psalm, *Miserere mei Deus*, ò en son lloch, tres vegades lo Pare nostre, y tres vegades l'Aue Maria, per lo Papa nostre sanctissim Pare, guañan Iubileu plenissim, ò Indulgencia plenaria. Y axi podran guañar aquesta en los dies de Nadal, de la Epifañia, de la Resurreccio, y Ascensio del Señor; en los dies de la Natiuitat, Presentacio, Concepcio, Visitacio, y Assumpcio de nostra Señora, y en les demes festes de Christo Señor nostre, y de sa Mare sanctissima.

Segonament lo Pontifice mateix concedi à tots los Estudiants de la Compañia de Iesus, y à tots aquells, y aquelles que frequentan los sants Sagraments en les Iglesies de dita Compañia los perdons de les Estacions de la ciutat de Roma, en lo sant temps de quaresma, y de Aduent; y en totes les festes de nostre Señor, y de la benauenturada Verge Mare de Deu, y dels Apostols; y dient cinc vegades lo Pare nostre, y altres tantes l'Aue Maria à honra de les cinc nafres de nostre Señor Iesu Christ, per la Yglesia Romana, y la estirpacio de les heretgies.

Tercerament concedi lo mateix Papa Indulgencia plenaria à tots aquells, y aquelles, que auent acostumat de frequentar les dites Iglesies, inuocaran en lo article

de la mort tres vegades lo dolcissim nom de Iesus, ò lo faran inuocar à altre per ells, ò be se donaran tres colps als pits. Aquest es vn singular tresor, Indulgencia, ò gracia, puix pot succeir que vna persona que à frequentat los sants Sagraments en nostres Iglesies, muire de repente, ò tant apressa, ò en vn lloch tant desert, y apartat, que no puga rebrer los Sagraments, y trobantse en gracia, ò posantse en ella ab vn vertader, y perfet acte de contricio, dient tres vegades Iesus, ò sino fent lo demes que è dit, guaña la dita Indulgencia; que es de tant profit conseguirne vna que sia plenaria, com aquesta, que ab ella basta, com ab qualseuol altra que tambe sia plenaria, peraque vna persona que la guaña, si auentla guañat, muris, sen anás tot dret al Cel, sens passar per les penes del Purgatori, com diuentlos Theolechs y ò notà Fra Iaume Bleda del Orde dels Predicadors en lo tractat de les Indulgencies de la Confraria de la Minerua en lo capitol quart, si abans de guañarla estaua absolt de totes les culpes (que de altra manerà no se obté) no sols mortals, sino venials, perque la pena deguda al peccat venial, nós perdona per Indulgencies, sens que primer ù estiga llibre de la culpa: veritat es que sant Antonino prima parte titulo 10. cap. 3. §. 3. y Pere de Palude 4. sent. dist. 20. diuen que la Indulgencia plenissima absol tambe de la culpa venial, pero lo contrari sento ab la comuna sentencia dels Doctors,

que afirman, com verem en altra part, ser la mateixa cosa Indulgencia plenissima, ò plenaria: y Syluestre home doctissim, General, que fonc del Orde de Predicadors V. Indulg. n. 27. nota que la pena dels peccats venials no se remet, sinò es que la culpa se aya perdonat per Sagrament, ò per contricio; ò per altra via. Perzo es consell saludable, que la Communio sia la vltima obra quant se à de guañar vn Iubileu.

De los articles primers se segueix, que i hà Indulgencia plenaria, en les Iglesies de la Compañia de Iesus, sent la vna, ò la altra cosa de les sobredites, en los dies seguents.

Primo, los que frequentan los sants Sagraments en les Iglesies de la Compañia de Iesus fent la vna ò altra cosa de les sobredites en los dos citats articles, en eixes Iglesies, guañaran Iubileu plenissim, tots los primers Diumenges de cada mes del any.

Secundo, en lo mes de Ianer; en los dies de la Circuncisio de nostre Señor Iesu Christ qu'es al primer de dit mes, en la festa dels tres sants Reys, qu'es diu, la Epiphania, ques à sis, de la cathedra de sant Pere en Roma, als 18. y de la Conuersio de sant Pau Apostol, qués à vint y cinch.

Tercio, en lo mes de Febrer; en los dies de la Purificacio de nostra Señora, qués à dos de aquest mes, de la cathedra de sant Pere Apostol, que es à vint, i dos;

Primo,

y de ſant Mathias Apoſtol, que es à vint y quatra.

Quarto, en lo mes de Mars, lo dia de la Anunciacio de noſtra Señora, qués als vint y cinch.

Quinto, en lo mes de Maig; en los dies de ſant Felip, y ſant Iaume Apoſtol, qu'es al primer de eſt mes; de la inuencio de ſancta Creu, qu'es á tres; de ſant Iuan *ante portam Latinam*, qu'es à ſis; y de la Aſſencio de Ieſu Chriſt noſtre Señor.

Sexto, en lo mes de Iuny; en los dies de la ſolemnitat de Pentecoſtes, (que en noſtra llengua es diu la Paſqua del Eſperit ſant per auer baxat en tal dia ſobre los Apoſtols; y ſant Quageſme, ço es, lo ſant dia quinquageſim, es á ſaber, cinquanta dies deſpres de la Reſurreccio de Chriſto) de la feſtiuitat de la ſanctiſſima Trinitat, de la ſolemnitat del ſanctiſſim Sagrament (qu'es diu, lo dia de Corpus) y de la feſta de ſant Pera, y ſant Pau Apoſtol, qu'es à vint, i nou del dit mes de juny.

Septimo, en lo mes de Iuliol, en los dies de la Viſitacio de ſancta Iſabel à noſtra Señora, qu'es à dos de aqueſt mes; y de ſant Iaume Apoſtol, qu'es à vint, i cinch.

Octauo, en lo mes de Agoſt, en los dies de ſant Pere *aduincula*, de noſtra Señora de les Neus, ques à cinch, de la Transfiguracio del Señor, qu'es à ſis; de la Aſſumpcio de noſtra Señora, qu'es à quinze de aqueſt

y de ſant Barthomeu Apoſtol, qu'es à vint, i quatra.

Nono, en lo mes de Setembre; en los dies de la Natiuitat de noſtra Señora, qu'es à vuit de eſt mes; de la Exaltacio de la ſancta Creu, qu'es à catorze; y de ſant Matheu Apoſtol, qu'es à vint, i ù.

Decimo, en lo mes de Octobre, en lo dia dels ſants Simo, y Iudas Thadeu Apoſtols, qu'es als vint i vuit de aqueſt mes.

Vndecimo, en lo mes de Nouembre, en los dies de la feſta de tots ſants, qu'es al primer de aqueſt mes; de la Preſentacio de noſtra Senora, qu'es à vint, i ù, de ſant Andreu Apoſtol, qu'es à trenta.

Duodecimo, en lo mes de Dezembre; en los dies de la immacula Concepcio de noſtra Señora, qu'es à vuit de aqueſt mes, la Expectacio del Part à 18. de ſant Thomas Apoſtol, qu'es à vint i ù; de Nadal, ò de la Natiuitat de noſtre Señor Ieſu Chriſt, qu'es à vint i cinch; y de ſant Iuan Euangeliſta, qu'es à vint, y ſet.

De altres Indulgencies no plenaries.

Item, tots aquells, que aſſiſtiran als ſermons qu'es fan en dites Igleſies guañaran per cada vegada deuuit anys de Indulgencia.

Item, tots aquells, y aquelles que viſitaran dites Igleſies, cada dia del any guañaran per cada vegada du-cents, y quaranta, y quatra dies de Indulgencia: y en qualſeuol dia de la quareſma guaña quatra anys, y do-

cents y trenta, i sis dies de Indulgencia.

Y finalment qualsevol, que en altres dies del any farà alguna bona obra á gloria de Deu, ò pera al profit del prohisme axi espiritual, com corporal; y tambe tantes quantes vegades confessarà, y combregarà, guañara cent dies de Indulgencia.

Aixo è copiat, y transladat de vn paper impres en llengua Francesa, donat à la Estampa en França per los Pares de la Compañia que lo tenen ficat en los Confessionaris de molts Collegis, peraque nostres deuots, y los que frequentan los sants Sagraments en nostres Iglesies, se recorden dels dies que podan guañar los dits Iubileus, è Indulgencies. Si be es de notar que en lo dit paper Frances, ò copia, declarant los dos sobredits articles del Papa Gregori tretze, y venint à indiuiduar los Iubileus dels mesos, parlant del de Ianer solament lo Auctor d'ell, señala tres dies ço es, la Circumcisio, la Epifania, y la Conuersio de sant Pau; auentse de comtar tambe la Cathedra de sant Pere en Roma; com refereix la de Antiochia, en lo Febrer.

En Abril no comta Iubileu algu, que pugan los sobredits que frequentan los sants Sagraments guañar en nostres Iglesies, pero es pot referir à est mes, lo dia de la Resurreccio de Christo Señor nostre, que ordinariament cau en dit mes, ò en lo antecedent, quant en est caurà, y lo dit paper no fa mencio desta Festa, sent de

Iesu Christ tant principal, y celebre.

En lo mes de Maig se dexa vn dia, en que los sobredits podan guañar Iubileu axi mateix plenissim fent lo que se à tocar, es à saber, als sis de est mes, qu'es sant Iuan *ante portam Latinam*, festa que celebra la Iglesia, en memoria del miragle que Deu feu, que est sant Apostol, y Euangelista, no moris en lo martyri, y torment, que per la fe pati.

En Agost se deixan de comtar altres Festes en les quals judico qu'es poden guañar dits Iubileus, de les persones sobredites, com son en los dies de sant Pere ad vincula, qu'es al primer de est mes; de nostra Señora de les Neus, qu'es à cinch, y de la Transfiguracio de nostre Señor Iesu Christ, qu'es à sis; per ser festes de Christo Señor nostre, de Maria sanctissima, y de sant Pere Apostol, be axi com, se te per festa de aquest sant, la Cathedra en Antiochia, que lo dit Auctor la posa en Febrer, y la Conuersio de sant Pau, en lo Ianer. Y son principis assentats, que; *fauores sunt ampliandi, y beneficium Principis latè interpretandum*: à mes que cauen baix de la propria significacio, y nom de tals festes; com les altres.

En Otobre se à de comtar, la festa de sant Simon, y sant Iudas Thadeu, que se oluidà de posarse en dit paper.

En Nouembre, dexo al Docte, si à mes de les dites

festes an de comtarse, la dedicacio de la Iglesia del Saluador, qu'es als nou; y la dedicacio de la Basilica dels sants Pere, y Pau, qu'es als deuuit.

En Dezembre se pot ajustar nostra Señora de Esperanza, ò la expectacio del Part, que en esta vila, es reza, y en totes les Iglesies de Espaã; per les raons que è apuntat.

Y encara diu lo Pare Iordi Gobat de nostra Companãia, en lo tractat, que à compost de Indulgencies en lo numero 567. que qualseuol, que despres de auer combregat (encaraque aya pres la Comunio fora de nostres Iglesies) dirà en los Temples de la Compañia de Iesus, en los primers diumenges de cada mes; y en les festes de la Mare de Deu, i de Christo Señor nostre, lo psam del *Miserere*; ò tres vegades lo Pare nostre, y l'Aue Maria per lo summo Pontifice; guañarà Indulgencia plenaria.

De totes aquestes Indulgencies, y Iubileus fa mencio, vn llibre Llati impres en lo any 1055. en Friburg, que es Ciutat Catholica de Suisos, que trata de les Congregacions fundades en los Collegis de la Compañia en la quarta part en lo §. vuité, num. 8. 9. y 10.

De altres Indulgencies tretes del Compendi dels priuilegis y gracies concedides dels Pontifices à la sobredita Compañia de Iesus.

Tots los Fels que verdaderament contrits, y con-

trits, y confessats, ò tenint proposit de confessarse, diran deuotament algunes oracions en honra, y deuocio de lo passio de Christo Señor nostre; y despres se confessaran ab algun Confessor de dita Compañia, guañaran vna vegada en la vida Indulgencia plenaria, en la forma acostumada de la Iglesia.

Tots los Fels que verdaderament contrits y confessats, ò tenint proposit de confessarse en los temps, que lo Dret señala, visitaran les Iglesies, ò altres pios llochs de dita Compañia, en los dies de Nadal, Circuncisio, Epifania, Corpus, los diuendres, ò diumenges de tot lo any, y tots los dies de quaresma fins à la octaua de Pasqua; y en ells rezaran vn Pare nostre, y vn Aue Maria; y oyran sermo, si lo i hà, deuotament; guañaran set anys, y altres tantes quarantenes de les penitencies à ells imposades.

Tots los Fels, que verdaderament penedits, confessats, y combregats en lo dia de la Circuncisio del Señor, visitant la Iglesia de dita Compañia desde les primeres vespres fins al mateix dia, post lo sol, y en ella diran ab deuocio, cinc vegades lo Pare nostre, y cinc vegades l'Aué Maria, ò altres oracions à Deu per la exaltacio de la sancta Mare Yglesia, y aument de la Fe Catholica, guañaran Indulgencia plenaria, en forma de Iubileu.

Finalment lo sobredit Gregori tretzé à deset de

Maig del any 1576. concedi als Estudiants, que solen frequentar nostres Aules, totes les Indulgencies, qués concedeixen, y estan concedides à les Iglesies de Roma, en tots los dies del any, ara sia en quaresma, ara fora d'ella, visitant la Esglesia, ò Capella de nostra Compañia, y dient al Altar mayor, cinc vegades lo Pare nostre, y cinc vegades l'Aue Maria; y deuant de quatra Altars, vn Pare nostre, y vn Aue Maria; y sino i agues tants Altars rezant nou vegades lo Pare nostre, y nou vegades l'Aue Maria, deuant del Altar mayor.

De qués mostra lo desitg que te lo Vicari de Christo de adelantar la doctrina, y escoles de la Compañia, puix concedeix tantes gracies, als que les frequentan; y si's ponderas aixo; no crec que no se animassen tots los Fels en procurar, que sos Fills, ò deutes, mentres estudian, vinguessen à aprender en elles, y ser dexebles de la Compañia, puix aixi califica, y aproba sa ensenañza de virtut, y lletres, la Sede Apostolica; y premia lo que ab lo feruor de Deu à obrat son feruent sant Ignaci de Loyola Fundador de dita Religio; cuya Festiuitat celebrantse als trenta, y ù de Iuliol, dia en que mori; y portant, com porta, Iubileu plenissim, que poden guañar tots los Fels que confessats, y cõbregats visitaran la Iglesia de dita Compañia desde les primeres vespres fins al dia seguent, lo sol post; y fent en ella oracio per lo que sa Santedat demana; podrà lo

qui à combregat, y confessat en lo dia de dit Sant, sens tornar à combregar, guañar tambe lo Iubileu de la Porciuncula, que comenza, en lo endemà seguent, que es lo primer de Agost, en les primeres vespres, y dura fins al segon dia de dit mes lo sol post, fent, es à saber en est temps les altres diligencies, de visitar la Iglesia de sant Fransesch, y fer oracio en ella à intencio del Papa. De tal modo que si agues lo tal comes vna culpa graue despres de la comunio feta en lo dia de sant Ignaci, bastaria que fes vn vertader acte de contricio pera guañar lo dit Iubileu de la Porciuncula. Y perzo lo Pare Mestre Nuño Cabezudo, qu'es Dominicà, y Granado Iesuita, que allega, y segueix *Diana p.5. tr.12. ref.* 1. diuen, que quant ù se confessa dins del temps, que ordena vn Iubileu que dura dos semmanes; com al principi de la primera, y se combrega; si despres abans de cumplir les demes obres que demana lo Iubileu, pera guañarse, cau en en peccat mortal basta, lo posarse en gracia ab vn acte de contricio; com digui dalt.

Lo qual se proba primo, per lo que auem dit ab Portell del orde Serafic, y ab Lleonart de la Religio de sant Domingo, que es bastant que ù confesse pera conseguir dita Indulgencia, y combregue, ù ò dos dies abans; y encara, diu Portell, com auem vist, que sien quatra; y lo dia de nostre glorios sant Patriarcha ya es en la vigilia de la del Iubileu sobredit de la Porciuncula:

y en

y en los Jubileus, basta seguir lo qu'es probable pera conseguir la Indulgencia, com probi.

Secundo, perque quant lo Pontifice concedeix per differents titols, ò raons varies Indulgencies, al qui rezarà vn Pare nostre, y vna Aue Maria, ò à qui visitara certa Iglesia, totes les guaña, dient, ò fent vna sola vegada los qu'es demana, com ò senten Corduba Franciscà *de Indulg. q.* 35. Henriquez Iesuita *lib.* 7. *c.* 17. *n.* 5. Naldo Theatino *in sum. verb. Indulg. n.* 1. Fausto *de Iubil. lib.* 2. *q.* 39. Graffis *de Indulg. c.* 5. *n.* 55. Sanctarello *c.* 15. *n.* 1. y altres; Luego *à fortiori* en nostre cas; com auem dit dalt, y probat parlant del Iubileu de sant Francisco de Paula, guañara los dos Indulgencies plenaries ab vna communio, lo qui visitarà les dos dites Yglesies, fent oracio en cada vna d'elles, en los dies señalats, com se à declarat. Y se confirma de lo que diu Sà *verb. Indulg. n.* 18. que quant dos Pontifices concedeixen per alguna obra vint dies de Indulgencia; qui la fà, guaña quaranta dies de Indulgencia; y de lo que escriu Preposit, *in* 3. *p. q.* 14. *de Indulg. dub.* 10. *n.* 95. aont diu; que si per differents modos, y camins se concedeixen Indulgencies al que auent combregar, com si diguessem lo dia de Pentecostes, fes oracio en certes Iglesies, bastarà vna communio pera guañarles, s'is fan les demes diligencies per repeticio de actes.

Despres de escrit y treballat est punt, à vingut à mes

mans, vn llibret en Llati impres en lo any 1655. en Friburg, Ciutat Catholica de Suisos, que conté les regles de nostres Congregacions, è Indulgencies, y citant lo R.P. Iordi Gobat home docte de la Compañia de Iesus *in thesau. Eccles. n.* 215. diu lo seguent, en ques confirma lo dalt dit: *sufficit vna communio; pro duabus Indulgentijs, diuersis diebus lucrandis, quarum aliàs vtraque communionem per se requireret, si modò dies illi sint immediati: vel vnus tantum intermedius; debet tamen in hoc casu communio obiri, die priori indulgentiæ. Sic, qui in Festo S. Ignatij 31. Iulij, communicat, poterit lucrari Indulgentias 2. Augusti, in Festo Portiunculæ; si tunc omissa Communione reliqua peragat necessaria. Tutius quidem esset in hoc casu, vtraque die communicare, sed notare placuit hanc de vna communione doctrinam, in gratiam eorum, quibus fortè non licet, toties Sacræ mensæ accumbere, vt ne interim desistant conari, per certa opera requisita Indulgentiam lucrari tr. cit. part.* 4. §. 10.

Ab que se à de traurer desta doctrina, que guañantse la mateixa Indulgencia plenaria, fentse lo que demana lo Pontifice, en lo dia de nostre Pare sant Ignaci de Loyola, com en lo dia de la Porciuncula; y per altra part, podent se conseguir lo vn, y altre Iubileu, s'is fa la Communio lo dia de sant Ignaci, y no, si solament se fá lo dia de la Porciuncula, es clar y cert, qu'es millor, y sera mes acertat, y de mayor gloria de Deu, y profit

espiritual de aquelles persones, que no volen combregar, ò no se atreueixen en los dies sobredits, combreguen, en lo dia de sant Ignaci pera poder guañar les dites Indulgencies del modo dit; especialment ò an de procurar fer los que son de la germandat de nostra Señora del Socorro, puix despres de la Verge sanctissima es lo Patro dells, com se à dit, y dels que son de nostres Congregacions, que estan aggregades à la de la Annunciata de Roma, que es la primaria, com è dit en altra part. Aquel *Tutius* se posa, quant fòs menester la comunio, lo dia de la Porciuncula, que auem dit, no ser necessaria.

Cap. 6.

Si podran los que son desta germandat offerir eixes Indulgencies à Deu, per los difunts.

LA rao de duptar es, perque en la Butlla no diu sa Santedat, que les Indulgencies que concedeix, pugan applicarse *per modum suffragij* à les animes del Purgatori. Y com ninguna Indulgencia pot applicarse per los difunts, sino les que per ells expressament concedeix lo Papa, segons sent la opinio communa dels Doctors, de aqui es que les dites Indulgencies no podran seruir per ells; com serueixen les Misses, y altres bones obres, que se applican per les animes, que estan en Purgatori.

Ab tot lo Pare Gobat de nostra Compañia, *in Thesaur. Indulg. 2. cap. 21. q. 61. n. 466* enseña, que pot vna persona, ab auctoritat particular, y propria offerir sa Indulgencia á Deu nostre Señor per los difunts, axi com pot per estos, offerirli los dejunis, &c. Perque lo platicar, y fer aso, ningun dret diuino, ò Ecclesiastich ò prohibeix; y tambe perque se entenen, y se judican per concedides les coses que espressament no estan vedades, segons nota la glossa *in cap. 2. de translat. Episcopi, vers. non inueniunt*; y es communment rebuda; y exercitar la tal accio, es profitos, per lo que prometé Christo Señor nostre per sant Iuan cap. 16. *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis*; qualseuol cosa que demanen en mon nom al meu Pare, os la concedirá; ni i hà inconuenient algu en fer esta manera de oracio: *Clementissim Deu, y Señor meu, yo suplich à vostra diuina Magestat, que la Indulgencia plenaria, que demà, ò vuy procuraré guañar, (com es ara, en lo dia de la Porciuncula, ò de la Presentacio de nostra Señora) se digne de acceptarla mes pera perdonar los peccats de mon Pare difunt, en quant à la pena, si està en lo Purgatori, que los meus; y que seruezca per sa anima.*

La qual doctrina per ser vtil, y no contraria al sentit de la Iglesia, y dels Doctors, pot posarse en obra; perque quant los Auctors negan communment que no pot ù validament transferir, ò applicar les Indulgencies,

per los morts, que eſtan en Purgatori, ſino es, que eſpreſſament, y ab paraules clares done eixa facultat lo Papa, aſo ſe enten, y parlan, diu Gobat, de la applicacio infallible, *ex ordinaria Dei lege*, que te efecte, y fundada en la poteſtat paſtoral, *ſeu clauium*; no empero de la applicacio, qu'es funda en la ſola lliberal acceptacio de Deu, y que tambe tinga dependencia de aquelles condicions, de les quals, diuen los Doctors ab ſant Thomas. 2. 2. *q.* 83. que dependeix la eficacia de la oracio.

Ni li appár al mateix Auctor, abſurdo, dir, que pot vn viu applicar, y donar ſa Indulgencia à altre viu, com pot la ſatisfaccio de vna obra bona, encaraque, ajuſta, mes difficultoſa, y rarament admet Deu eixa applicacio de Indulgencies per los vius; que per los difunts, perque aquells poden ayudarſe, y aqueſtos, no. Y per aſo, reſpecte dels vius te lloch aquell Iuridic axioma: *Indignus eſt aliena ope, qui ſibi non vult opitulari, cum poſſit.* Per lo qual es digne de alabanza lo qui fa eſta oracio, y diu: *Señor, y Deu meu, yo os demano que totes les Indulgencies, que podia guañar per mi, faſſau y permetau, ſien, y cedeſcan en fauor, y ſubſidi de les pobres animes de Purgatori, perque deſde ara les applico per elles, particularment, per aquelles, que tinc mes obligacio.* Y aqui ve be lo que diuen los Doctors de les Indulgencies duptoſes, per cuya occaſio no ve dany algu; *Tantum valeant*,

quantum possunt. Y quant Deu no admetés la dita donacio, y aplicacio, llauors lo fruit de les Indulgencies restaria en aquell, que volia donarla, perque per sa voluntat interpretatiua se cumpliria en ell, lo del Psalmista: *Oratio mea in sinu meo conuertetur*, y lo que digué Christo, *Mat.* 10. *Pax vestra reuertetur ad vos.*

Per la mateixa opinio, de qu'es poden applicar les dites Indulgencies per los diffunts, poden citarse Montoya, Corduba, y altres ya citats, que senten que los Iubileus de la Porciuncula, y de sant Francisco de Paula, qu'es poden moltes vegades conseguirse, quant en la segona, y tercera vegada que vna persona fa les degudes diligencies pera guañarlos, y no deu pena alguna pot applicar les Indulgencies per alguna anima de Purgatori, encaraque lo Papa, no ò significue en la Butlla, pus perque no, en la primera? Per lo qual me appar probable, pero es mes probable la contraria, alomenos parlant de la que lo Papa no concedeix ab la paraula: *toties quoties*; y de la que ù à menester pera fi de guañarla vna vegada, per deurer pena que pagar, y satisfer per los peccats.

La rao es, perque la concessio de les Indulgencies dependeix de la voluntat del qui les concedeix, y per axo solament se enten à aquells, per los quals se fa, i's concedeix; luego sino es, que la concessio se estenga als diffánts, no podrà per ells applicarse.

Y se confirma, perque la forma de la concessio de les Indulgencies per los vius esclou als diffunts, perque és fa *per modum remissionis, atque adeo absolutionis*; la qual no te lloch pera los difunts, perque estos solament son capaços delles, *per modum suffragij.*

N'is segueix que per poder ù applicar ses satisfaccions à los difunts, puga aplicarlos també lo Iubileu, que lo Papa li concedeix, despres que lo rebé, perque no pot aplicarlo, sino és que primerament lo fasse seu; y per lo mateix cas que lo fa seu, ya no es applicable, perque consisteix en la remissio de la pena per modo de absolucio; y la remissio de la pena despres de auerse fet, ya no pot applicarse à altre, per ser de tal manera personal, que es inseparable de la mateixa persona, com ò nota lo Pare Anton Quintanaduenãs Iesuita *in Theol. moral. tom.* I. *in append. tr.* 1. *dub.* 14. Y añadeix dos cosesbe, la vna, que la Indulgencia no es alguna obra satisfactoria, que puga applicarse à altre; l'altra, que ni los Pares Menors, ni los nostres, y altres Religiosos, que tenen communicacio de sos priuilegis, podan qualseuol Indulgencia applicar per los difunts, com alguns pensan, perque lo priuilegi, en que se fundan, y està en lo compendi d'ells, *tit. Indulg. non plenaria* §. 7. *& in comp. Fuliensium, tit. Indulg. pro defunctis* §. 4. no fou concedit del Papa Lleò dezé, en quant à les Indulgencies que auian de concedirse, sino sols à les que fins en

aquell temps se avian concedit, segons consta del tenor del mateix privilegi.

A mes de axo, com ningu tinga auctoritat de dispensar lo tresor dels merits de Christo, y dels Sants, sino lo summo Pontifice, y tota Indulgencia es fassa per dita dispensacio, ningu podrà applicar la Indulgencia per los difunts, sino la que espressament per ells applica lo Pontifice; perque ningun home particular te auctoritat de offerir los merits de Christo, y dels Sants à Deu *per modum condigni pretij*, pera deslliurar les animes del Purgatori, sino es que espressament la tinga del mateix Papa, lo qual sol (posada la obra del viu, baix de la qual condicio concedeix la Indulgencia als difunts) offereix à Deu lo preu de la redempcio de Christo Señor nostre, com ò aduerteix Francisco Amich de nostra Compañia *in cursu Theolog. tom.* 8. *disp.* 20. *sec.* 7. *n.* 190.

Adelantlo la mateixa opinio, per lo que veem, que quant lo Papa vol, que algun Iubileu, ò Indulgencia se applique, ò puga applicarse, valga, ò vol applicar, posada la obra del viu, com à condicio, del modo dit, pera los difunts, ya ò diu en la concessio, com ò diu, en la plenaria, que i ha cada mes en la segona dominica, en nostra Iglesia, que pera guañarla necessariament à de ferse en ella la communio, en eix dia, la qual pot valer pera traurer vna anima de Purgatori, y pot señalar la que

que vol, lo qui combrega, y fa oracio à intencio del Pontifice en la dita Yglesia segons espressament ò declara sa Santedat.

No obstant aixo, es probable com è dit, axi ab extrinseco, per los Doctors graues, que axi ò senten, com ab intrinseco, per les raons tocades; que validament pot applicarse la Indulgencia plenaria, ò que la applica lo Papa, per vna anima del Purgatori *per modum suffragij*, s'il viu estima mes que sia per vn diffunt, que no per ell, posades les diligencies necessaries pera conseguirse, encaraque en aquella nos pose espressament la tal clausula, que puga seruir per vn diffunt, com en estes que parlam, de la germandat, be axi com auem dit que vna Indulgencia plenaria, *seruatis seruandis*, se pot dos, y tres vegades guañar, quant no se llimita per vna volta sola; luego tambe podia presumirse de la benignitat del Papa eixa concessio, y que tacitament la dona, que per *modum suffragij*, puga applicarse, ò seruir per vn diffunt del Purgatori, de la manera que esplicitament ò concedeix en la dita Indulgencia de cada segon diumenge de cada mes; que qui fa les dites Indulgencies la pot guañar pera si, ò pot valer per vn diffunt.

Y en nostres Indulgencies de aquesta germandat i hà especial rao, que tal aya estat la mente del Pontifice, constantli lo institut, y fi desta Congregacio, qu'es principalment emplearse en lo be dels difunts, com se veu

en les dos Misses ques diuen tots los anys, que la vna serueix enteramene per les animes de Purgatori, y la mitad del altra per les mateixes, segons se à dit; luego es molt probable, que concedi sa Santedat tacita, è implicitament à los de dita germandat, poguessen les Indulgencies, quels concedeixen la Bulla, seruir per los difunts alomenos, que foren della, y per los quals se diuen les Misses, y differents suffragis. I's confirma aso, per lo que rezan les patentes, de que ferem mencio en la primera part; en les quals diuen los que son de la germandat, que està fundada en lo Collegi de la Compañia de Iesus de sancta Fe, que fan participants à los diffunts de totes los suffragis, Misses, è Indulgencies, com es de veurer en les lletres patentes, qu'es donan pera rebrer los sobredits diffunts, que los vius posan, y fan assentar en la dita germandat. Lo qual no appar, se aya de entendrer de altra manera, sino ò per lo que lo Pare Gobat enseña, y verem dalt, ò per concedirlo axi lo Papa: sino, que se entengués de les Indulgencies plenaries que tenen los Altars priuilegiats, aont se diuen les sobredites Misses, pus com se à vist, la Bulla de nostre sanctissim Pare es semblant à la que lo Papa Innocenci dezé concedi à la germandat de sancta Fe.

Cap. 7.

Si lo Iubileu, ò Indulgencia plenaria, qu'es guaña en lo dia de la Festiuitat del Miñò perdut, qu'es lo segon diumenge de Ianer aplicada per vna anima del Purgatori, ix esta infalliblement de aquelles penes?

ES cert que les Indulgencies podan applicarse à les animes del Purgatori; lo qual consta de la praxis de la Iglesia, del commu consentiment dels Pontifices, y de la definicio destos, en particular de Lleò dezè *in epist. ad Caiet. contra Luterum*, que comenza: *Exurge Domine*; y de Sixto quart, Innocenci octau, y altres que cità Gabriel *in addit. ad lect. 57. in canon.* Perque si cada ù dels Fels pot applicar per los difunts les satisfaccions sues, ò de les bones obres, que fà, perque no podrà lo Papa applicar à dites animes les satisfaccions de Christo, y dels Sants, especialment volent aquestos, que no solament als vius, pero encara als difunts aprofiten ses obres? La qual applicacio, com auem dit, se fà, no per modo de absolucio, sino de suffragi: y la differencia de axo està, que qui concedeix la Indulgencia per modo de absolucio se à, y proceeix com Iutge, y superior de aquell, que à de ser absolt, y à qui absol de la pena, que deuia per ses culpes, oferida à Deu la satisfaccio suffi-

cient de les ſatisfaccions de Chriſto, y dels Sants, y Sanctes. Pero lo qui concedeix la Indulgencia per modo de ſuffragi, no exercita alguna Iuriſdiccio ab la perſona, que à de ſer abſolta de la pena, perque no abſol de la pena, ſino que offereix à Deu ſatisfaccio ſufficient, peraque ſa diuina Mageſtat acceptant la tal ſatisfaccio, remeta, y perdone la pena deguda. Podrà pus lo Pontifice com cap de la Igleſia en la terra, applicar del treſor de la Igleſia les ſatisfaccions de Chriſto, de Maria ſanctiſſima, y dels Sants, per medi de les Indulgencies als difunts, per rao de aquella vnio, que es per charitat, la qual fa que entre ells, y nos altres aya communicacio dels bens eſpirituals, y perteneixent les animes de Purgatori en algun modo à la Igleſia militant, perque tenen Fe, qu'es la forma de la Igleſia; y charitat, qu'es la vnio dels Fels, podran de los que viuen ſer ayudades ab oracions, è Indulgencies; puix entre los vius i hà communicacio de ſemblants bens per la Fe communa, y vincle de la charitat.

Pera intelligencia de lo dit, à de ſupposarſe, que en la Igleſia, i hà vn treſor, ò montò infinit de ſatisfaccions, que conſta eſpecialment, de les de Chriſto Señor noſtre, deſpres de les de la Verge ſanctiſſima, y de altres Sants, com es de fe Catholica; y's proba del Text *in extrauag. vnigenitus de pœnit. & remiſ.* y del Concili Trid. *ſeſ. 21. cap. 9.* y *ſeſ. 25. ad fin.* Perque com Chriſto offeri

infinita ſatisfaccio per medi de ſes obres al Pare per noſtres peccats, y de tot lo mon, y la aya dexada à ſa Igleſia, puix ſegon digué Iſaias *cap. 9. n. 6. Nobis datus, nobis natus, Ioan. cap. 4. n. 26. Paulus ad Galat. 1. n. 4. ad Timoth. 2. n. 14. ad Rom. 8. n. 32 & Petrus cap. 2. n.* 21. es manifeſt, que i hà poteſtat en la Igleſia, pera diſtribuir eixa ſatisfaccio, perque de altra manera, en valde nos la aguera dexat, à no poder vſar della la Igleſia. A mes de axo, com totes les obres de la Verge immaculada, y de altres Sants, no ſolament tingan virtut, y forza de mereixer, ſino tambe de ſatisfer per los peccats, de la qual ſatisfaccio may tingue neceſſitat la mateix Verge exempta ſempre y llibre de la culpa, que en ninguna may caigue; ni los Sants la tingueren meneſter moltes vegades, per auer ſatisfet prou per los peccats que feren; ni la applicaren à altres, que podian participar della, reſulta, i's fa per la benignitat de Deu, que eixa ſatisfaccio ſe colloca en lo ſobredit treſor de la Igleſia, juntament ab la de Chriſto, pera ſer diſtribuida per los Prelats d'ella, perque no digam que del tot pereixen. Ni per aſo es deroga à la infinita ſatisfaccio de Chriſto, perque encaraque à eſta ſe ajuſten les ſatiſfaccions de la Verge immaculada, y dels Sants, no es per neceſſitat, pus ceſſant eſtes, la de Chriſto Señor noſtre, es de tal manera infinita, que may pot agotarſe; ab tot ſe ajuſtan à la ſatisfaccio del mateix Chriſto pera honra

dels Sants, y pera aument de la charitat dels Fels. Ni tampoc de la conjuncio deixes satisfaccions se deroga à la plena redempcio de Christo, que consisteix principalment en deslliurar del peccat, y pena eterna, que à això no concorren les satisfaccions dels Sants. Y encaraque concorran à deslliurar de la pena temporal deguda per les culpes (que perdonades necessariament se remet la eterna pena annexa à ells, si be moltes vegades resta à purgar alguna pena temporal en esta vida, ò en Purgatori) Pero cō no concorrē à eixa remissio de si, sino per la virtut, y efficacia, que reberen de la satisfaccio y merits de Christo Señor nostre; per aixo no se deroga à la plena, y superabundant satisfaccio, y redempcio sua; antes be se engrandeix molt, quant no sols per si, sino per la virtut, que communica à la satisfaccio dels Sants pot remetrer les penes degudes per les culpes.

Ni pense algu, que aquest tresor de la satisfacciò de Christo, y dels Sants estiga en algun lloch material, sino que existeix, y està en la acceptacio de Deu, per quant Deu Pare te rebuda en sa voluntat la satisfaccio de Christo, de la benauenturada Verge, y demes Sants; pera que de aqui puga ser distribuida, y applicada per los Prelats de la Iglesia; à la qual lo mateix Christo dexà poder, ò potestat de applicar de aqueix tresor les satisfaccions, que parexeran conuenients als Fels, peraque les penes, que deuen per sos peccats, alcancen lo

perdò; y aixo per les Indulgencies, com suppòsa lo Concili Tridenti *ses. 21. cap. 9. de reformat.* y mes clarament en la *ses. 25. de Indulg.* Perque la satisfaccio de Christo encaraque sia infinita, y sufficienta pera la remissiò de qualseuol peccat, en quant à la culpa, y pena, ab tot pera nostra vtilitat necessita de applicaciò; y esta es fa de moltes maneres, per los Sagraments, per lo Sacrifici, y per la distribucio de Indulgencies, com inffereixen communment los Doctors de lo que digué Christo à sant Pere: *Tibi dabo claues Regni Cælorum, & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in Cælis.* Y com aquestes paraules se an de interpretar latament, per contenir vna potestat, que à ningu es danyosa, y la entrada del Regne dels Cels, se impedesca no sols per la culpa, sino encara per qualseuol pena qu'es dega; de aqui es, que en dites paraules se li prometé à sant Pera, y à sos successors, facultat de absoldrer deixa pena als que la deuran, peraque llibres d'ella pugan entrar en la Benauenturanza. Y eixa potestat se donà, y concedi, quant digué Christo à sant Pere: *Pasce oues meas. Ioan. cap.* 21. Perque en eix lloch li entregá la potestat vniuersal de regir la Iglesia, y baix de aquella interpretada latament, no sols à de contenirse lo poder de administrar los Sagraments, y de fer lleys; sino també de deslliurar de les penes als subdits, degudes per ses culpes; perque esta potestat es conuenientissima als

Fels, y molt conforme à la promesa feta de les claaus del Regne dels Cels, pus per eixa potestat estant aquest tancat per lo deute de les penes, se obra, y se entra en ell.

Collegesch de lo dit, que quant concedeix lo Papa, que puga lo viu applicar vna Indulgencia *per modum suffragij* per vn difunt, no li dona facultat de distribuir lo tresor de la Iglesia, especialment en fauor dels difunts (lo qual sempre se reserua per al Papa) ni que lo sobredit viu puga la Indulgencia, que se li concedeix à ell, communicarla à vn diffunt, perque si està concedida al viu, remet la pena de sos peccats, y axi no i hà lloch de applicacio, sino que solament en dit cas, quant lo Papa concedeix als Fels que pugan *per modum suffragij* applicar à vn diffunt la Indulgencia, los dona potestat de señalar lo diffunt, que voldran, y feta del viu eixa designacio, y eleccio del anima, sa Sanctedat directa, è immediatament applica à ella la Indulgencia: y per quant esta applicacio segueix, y acompaña à la sobredita eleccio, y es despres d'ella, perço es diu, que lo viu te poder de applicar al difunt la Indulgencia, segons se deduеix de lo que enseña, y porta lo Doctor Eximio en lo *tom. de pœnit. disp.* 53. *sec.* 3. *à num.* 10.

Supposat aço i hà questio entre los Doctors, si la dita applicacio feta als diffunts te effecte infalliblement, y cert, com lo tendria si se applicàs als vius ben disposts,

y apa-

y aparellats, y auent fet lo qu'es demana pera guañar la sobredita Indulgencia. A la qual difficultat responch ab lo Doctor Angelich *in 4. dist. 45. q. 2. art. 3. qq. 2.* y lo citat Suarez *num.* 3. que auent llegitima causa pera la concessio de la Indulgencia, (com se supposa que la i hà, quant la concedeix lo Papa) infallible, è igualment se applica als vius, y als difunts; y axi en estos, com en aquells, son efecte es cert. Y se infereix de la carta allegada de Lleo dezé escrita al Cardenal Caietà, aont parlant del tresor, y concessio de Indulgencies feta als vius, y diffunts, afirma que aprofita à tots, sens fer alguna differencia; als vius per modo de absolucio, y als morts, per modo de suffragi: y que la vna, y l'altra distribucio prouenen de la auctoritat Apostolica. Y aprofitant als vius, com aprofita infalliblement per la potestat rebuda de Christo, aprofitarà també infalliblement als diffunts, per prouenir de la mateixa potestat la applicacio.

Y se adelanta lo mateix; perque lo Papa reb poder de Christo de dispensar, distribuir, y aplicar lo tresor de la Iglesia, no sols als vius, sinò encara als diffunts, interuenint causa llegitima; luego feta la applicacio als diffunts, obtendrà lo efecte, pus de altra manera seria aquell poder inutil, ni se differenciaria del que cada ù té de applicar lo tresor de Christo per les animes de Purgatori, de que parlarem dalt; per quant per la vna,

y altra potestat se offereix à Deu la satisfaccio sufficient, supplicantli se digne de rebrerla, y per son respecte remetrer les penes als diffunts. Y auent Christo promés à sant Pera, y à sos successors les claus, ab les quals se obris lo Cel als vius, y diffunts, concedintlos Indulgencies, si estes applicades als morts, no tinguessen lo effecte infallible de dissliurarlos del Purgatori, fora inutil la clau, y defectuosa, pus no podria obrir als diffunts lo Regne dels Cels. N'is trau de nostra opinio, que lo Pontifice podria en vn dia traurer totes les animes del Purgatori, si les Indulgencies valguessen *ex condigno & certa lege*; perque lo Papa no podria fer aixo, per no auer causa, per la qual, *potestate clauium*, segons diuen los Theolechs, puga ferse tant gran dispensacio, y esta es irrita è inualida sense justa causa.

Preguntarà aqui algu si serà menester offerir tambe la satisfaccio de la communio, y de la oracio y visita de la Iglesia, *ex opere operantis*, que portan eixes obres per lo diffunt, à qui se applica la Indulgencia; ò si podra lo viu retenir pera si la dita satisfaccio, y applicar la Indulgencia per la anima del Purgatori. Se à de distinguir ab Suar. *disp.* 51. *sec.* 4. *n.* 3 y nostre Cardenal Ioan de Lugo tom. *de pœnit. disp.* 27. *sec.* 5. *n.* 78. Perque s'is concedeix lo deslliurar del Purgatori vna anima, per la qual se aya de dir Missa, ò rezar lo Rosari, &c. llauors serà necessari offerir tambe per la tal anima la

substancia de la obra: quant empero solament se diu, cada vegada que ù dira vna Corona, ò vn Psalm, &c. desliurarà vna anima del Purgatori, es verisimil que no se requireix tal applicacio de la obra pera eixa anima; perque no appar rao, per la qual no puga yo diuidir lo fruit de aquella obra, y retenir pera mi vna part, y l'altra part, es à saber, la que proué *ex opere operato*, per la eleuacio de la obra, applicar al difunt.

Lo mateix doctissim Cardenal *num.* 64. sent contra altres Doctors, que lo Pontifice no pot concedir immediatament al diffunt, sino indirecta, y mediatament, en quant pot concedir aquella à algun subdit viu, per qui se transferesca al diffunt, que ya no es subdit del Papa. Y que aixo (diu) volen significar los Pontifices, quant diuen que concedeixen Indulgencies als diffunts *per modum suffragij*, ço es, axi com los Faels ab prories obres pies poden subuenir, y ayudar als diffunts, del mateix modo s'els concedeix, que pugan ab les Indulgencies à ells concedides subuenir als diffunts; axi com per los suffragis propris, y de la manera que solen applicarlos les obres satisfactories, que se anomenan communment suffragis. Y quant lo Pontifice concedeix eixa facultat als vius, afirma lo sobredit Auctor, que llauors lo Papa no concedeix immediatament la *Indulgencia* al diffunt, ni tampoch al viu, sino que solament del tresor de la Iglesia eleua les pies obres dels

Fels vius, de tal manera que no sols sien satisfactories *ex opere operantu*, sino també *ex opere operato*, si se applican, y offereixen per vn diffunt.

Cuya opinio, y esplicacio es molt probable, pus no appar ni i hà repugnancia alguna en est modo de dispensar, y distribuir, ò disposar del tresor de la Iglesia; que axi com Christo Señor nostre dispensador supremo d'ell alguna volta applica del tresor preu, pera pagar per algu, com en lo Baptisme, lo qual encaraque se reba per vn acte ò accio no satisfactoria; sino ò dormint, vna persona; ò per alguna culpa venial; encara à les hores per volũtat de Christo, se confereix solucio de tota la pena: y alguna volta eleua Christo les nostres satisfaccions, peraque *ex opere operato*, y *vltra condignum*, tingan mayor effecte, supplint del tresor lo que falta de condignitat en nostra satisfaccio; segons lo Confessor eleua en nom de Christo la satisfaccio sacramental: axi lo Pontifice que es Vicari de Christo, dispensa la tresor de vna, y de altra manera per nostra vtilitat; es à saber, alguna vegada, prenẽt del dit tresor pera pagar per algu, com es quant, y en cas, que sens demanar alguna obra, concedeix alguna Indulgencia per alguna causa passada; com la dona lo Pontifice, plenaria als Congregants de Maria sanctissima, segons veurém per auerlo estat, que la guañan en la hora de la mort, sens que lo Papa demane que fassen alguna cosa determinada, ni que los obligue

pera conseguirla, que digan Iesus, ni que aya de dar al-
guna absolucio algu dels nostres de la manera qu'es diu
dels Tercerols de S. Domingo, cõ es de veurer en Sunêt
en son jòyel *pag.* 148. y altres vegades vol lo Pontifice
que pera guañarse vna Indulgencia se fassa vna obra sa-
tisfactoria à la qual eleua à mayor effecte de satisfaccio
supra condignum, com lo Sacerdot eleua aquelles obres
diuisiblement, en quant successiuament se fan, de tal
modo que cada oracio injuncta, ò imposada, en quant
successiuament se diu, successiuament acarreja, y porta
algun effecte *ex opere operato*: lo Pontifice empero
perque vol realzar, ò eleuar tota aquella obra pera algun
effecte determinat, com es, pera deu anys de Indulgen-
cia, ò pera vna remissio plenaria (lo qual effecte seria
difficultos distribuir en cada part de aquella obra) perço
eleua tota la obra indiuisiblement, y *per modum vnius*,
de tal modo qu'es trobe, y sia tot lo effecte en la vltima
part. La qual forma de eleuacio no repugna, segons
consta en la obra del martyri, que de si es satisfactoria;
y altra vegada se eleua de Deu à mayor effecte *supra
condignum*, ço es, pera remissio de tota la pena, que ù
deuia en esta vida, y en Purgatori per ses culpes, per la
qual satisfà *ex opere operato*: eleua's ab tot indiuisible-
ment, de tal manera que tot lo effecte corresponga à to-
ta la obra *per modum vnius*.

Segons esta sentencia se à de dir, supposada la possi-

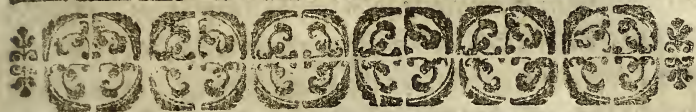
bilitat de la sobredita eleuacio, que lo Pontifice quant concedeix Indulgencies per los morts, de tal manera eleua la obra bona y satisfactoria, que demana del viu, que puga tenir effecte de satisfaccio *vltra condignum*. Y la eleua tota, no diuisiblement, sino indiuisiblement, de tal manera que en lo fi d'ella se dona, i's trobe lo seu fruit *ex opere operato.* Pero llauors no pot lo qui guaña la Indulgencia retenir pera si lo fruit de aquella obra, quant determinadament se concedeix per lo diffunt: perque lo Papa no eleua à aquell effecte de satisfaccio mayor, sino vna obra bona tal, que se aya de offerir per lo diffunt, y sino se offereix per lo diffunt ya no es aquella obra, que eleuá lo Papa. Y de qui trau Lugo lo que è tocat, que quant lo Papa no diu, ni obligá, que la obra, com es la Missa, ò altra se diga per lo diffunt, se pot diuidir lo fruit d'ella, part per lo viu, y per lo mort; y lo confirma, perque si la tal obra casi tota se fa en peccat mortal, y en lo vltim instant lo qui la fa, se posa en gracia, guaña la Indulgencia per lo mort; y aleshores no se applica la satisfaccio al diffunt *ex opere operantis*, per no auer ninguna, ò casi ninguna: per lo qual no sera necessari que se applique tota la obra pera qu'es consequesca la Indulgencia per vn mort. Digui s'is posa en gracia, perque es mes comu, que lo viu, que à de guañar vna Indulgencia per vna anima de Purgatori, à de estàr en gracia, no tot lo temps,

en lo qual se fan les obres, qu'es requereixen pera conseguirla, sino solament à la fi, quant se à de applicar son effecte, y's proba de la praxis de la Iglesia, que pera la Indulgencia acostuma demanar dejunis, y confessio, supposant que esta, nos fa abans, sino despres dels dejunis, los quals moltes vegades no se an fet en gracia de Deu.

Ab tot, es molt probable lo que lo Pare Suarez diu, que ù, que está en peccat mortal, encaraque no pot guañar pera si à Indulgencia, com es cert, pero si pot guañar per vn difunt la qu'es pot applicar á est: perque com en sa sentencia lo Pontifice directa, è immediatament sia lo qui concedeix la Indulgencia al diffunt, y solament demane de part del viu, la obra pia, com à condicio, de qui es que n'os requereix en aquest, lo estar en gracia, y axi tambe enseña, que tota la obra que fa quant esta en ella, li pot seruir pera satisfaccio, quant lo Papa no demana que se appligue determinadament per la tal anima.

AVE

GERMANDAT DE LA Sanctissima Verge del Socorro.

QVINTA PART.

SVMMARI.

Esta quinta part conté los seguents Capitols. Lo primer tracta, si serà be aplicar lo Iubileu, qu'es pot aplicar à vna anima de Purgatori, per la mateixa moltes voltes? Lo segon, del Iubileu plenissim, que sa Santedat concedeix als que son desta germandat, en la hora de la mort: y de les causes, per les quals los mes d'els, que se saluan, passan primer per Purgatori. Lo ters prosegueix la materia del passat. Lo quart refereix les Indulgencies concedides als Religiosos. Lo quint esplica, que cosa sia, lo article de la mort;

ò que se enten per eix vocable. Lo sisé dia qué no guañarà dit Iubileu en lo article de la mort, lo Congregant, que per descuit, ò altra causa, no digués: Iesus. *Lo seté pregunta que à de fer lo moribundo, pera guañar dit Jubileu, si rebuts los Sagraments, se troba ab algun peccat venial, abans de dir:* Iesus.

Cap. V.

Si serà bé applicar lo Iubileu, qu'es pot aplicar à vna de Purgatori, à la mateixa moltes voltes.

SVpposat que auem vist dalt, y probat que la Indulgencia plenaria tenia, y obtenia lo effecte infallible aplicada per vn diffunt, quant lo Papa concedeix espressament, que se li puga applicar *per modum suffragij*, entra est cas: Aplico yo lo Iubileu, que se guaña cada segon diumenge del mes, en lo de Ianer, combregant en la Iglesia de la Compañia, y fent les altres diligencies, qu'es requereixen per la anima de mon Pare, la qual auent dit, que per la Indulgencia dita applicada per ella ix del Purgatori, es demana si serà menester, ò si's podrà, ò serà consell saludable applicar per la mateixa anima en altres mesos, la Indulgencia sobredita.

Responch, que no à de contentarse vn Christià de áuer applicat semblant Iubileu, ò Indulgencia vna vegada, sino qu'es be aplicarlo moltes per vn mateix

diffunt, procurantlo guañar en varios mesos, y anys; y fent per ell altres bones obres, debaix de condicio, si està lo tal diffunt en Purgatori, y quant no estiga per vna anima, que de cert lo està, com per la qu'es mes sancta; ò si nià alguna, à qui tinga especial obligacio.

La rao primera es, perque encaraque es cert, y tots los Theolechs ò afirman com veritat Catholica, que la Indulgencia que guaña y applica pera si vn viu, té lo effecte infallible, si posa les degudes diligencies ab los necessaris requisits; pero no es tant cert acerca de la que applica als diffunts en orde à tenir infalliblement efecte, y de que sens falta i'sca l'anima, pera qui lo viu la applica; pus graues Doctors, y entre altres Caietano *tr.* 16. *de Indulg. q.* 5. *&* 6. *Cano lib.* 12. *de locis c.*14. *ad* 9. §. *Erant*, Pedro Soto *lec.* 3. *de Indulg.* Bonacina *disp.* 6. *q.* 1. *punc.* 6. Henriquez *lib.* 7. *c.* 7. *n.* 4. y Layman *lib.* 5. *sum. tr.* 7. *c.* 7. diuen que la Indulgencia applicada als diffunts no te infallible effecte; sino que te lo effecte solament, per vn modo de impetracio; de la acceptacio lliberal de Deu, per no tenir obligacio lo supremo Iurge de acceptar la commutacio de la pena à si deguda, sino es que à axo se agues obligat ab paraula, ò ab promesa: y com Deu no està obligat à acceptar la satisfaccio dels merits de Christo, y dels Sants, que se li offereix, per auer Christo Señor nostre solament promes, que deslligaria, y remetria en los Cels, lo que lo

Papa desligaria, y remetria sobre la terra; pero nò lo que lo mateix Pontifice desligaria baix de la mateixa terra, aont se deten les animes, y pagan la pena; de aqui trauen que no es infallible lo effecte respecte d'elles; Supposat pues que i hà Auctors tant graues, que senten, que no valen infalliblement en los diffunts les Indulgencies, alomenos segons tot son fruit, com en los vius; segons esplica Corduba *q. 15.* sino que Deu, sens mediar promesa de Christo, fa que tingan effecte per sa lliberal acceptacio, se infereix ser prudencia, y pietat saludable, y sancta cosa, aplicar vna, y moltes Indulgencies plenaries per vna mateixa anima; perque si Deu per sos secrets judicis nò acceptà la vna, se digne de acceptar l'altra, pera deslliurarla de les penes. Y axi veem que es lo vs dels Fels, que despres de auer applicat vna Indulgencia plenaria à algun diffunt per medi del sacrifici de la Missa, ò de altra bona obra, tornan à guañar altra per lo mateix mort; perque encaraque sia cert que les Indulgencies aprofiten als diffunts, com ò declarà Sixto 4. segon refereix Gabriel *in Addit. ad lec. 57. in Canonem*, y Lleo X. contra Luthero en aquella decretal, embiada al Cardenal Cajetà, i's proba del vs de la Yglesia, y dels summos Pontifices que concedeixen Indulgencies per los morts, pero no es cert que tingan lo sobredit efecte infallible, pera tal determinada anima, sino que es probable que sols tenen eixes Indulgencies ap-

plicades per los diffunts lo effecte, per la lliberal acceptacio de Deu. *Vide Hist. Capuccin. 2. part. lib. 9. cap. 6.*

Y encaraque sia veritat, que al referit argument desta opinio se replica, que aquella paraula; *super terram*, que se troba en les que digué Christo à sant Pera: *Tibi dabo claues Regni Cœlorum. Quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum, & in Cœlis: & quodcumque solueris super terram erit solutum & in Cœlis*; no se à de referir à les persones, que sean de deslliurar, ò deslligar, com que solament les que viuen, y estan sobre la terra pugan deslligarse, sino que à de referirse à la accio, ò acte de deslligar, ò de la remissio; com si agues dit Christo à Pera (y volgué dir) qualseuol remissio, ò solucio, que faras en la terra, ò dels vius, ò dels diffunts, sera abonada, y ratificada en lo Cel segons aduerteix be nostre doctissim Gregori de Valencia *tom. 4. disp. 7. 9. 20. punc. 5. in medio*; perque axi com aquella paraula in Cœlis nós refereix à alguna persona, que aya de deslligarse en lo Cel, sino à la accio, ò acte de la solucio, ò deslligament; de la mateixa manera à de dirse deixa altra paraula *super terram*. Y quizà per esta causa no diguè Christo: *Quodcumque absolueris super terram*, sino, *quodcumque solueris super terram*, peraque per aquest verb; *solueris*, que es comu à la solucio auxiliatiua, se significas, qu'es donaua potestat de deslliurar, y deslligar als vius, per modo de absolucio, y als diffunts, per modo de au-

xili, i de suffragi.

No obstant aixo será vtil, y mes segur lo dit de offerir moltes Indulgencies, y suffragis per les animes, perque encaraque sia mes probable, que lo sobredit effecte, es infallible en orde à elles; dels Iubileus dits, no dexa de ser probable la contraria opinio. Pera lo qual ayudarà lo qu'es compta en la vida del Serafich Pare sant Fransesch, y refereix lo Pare Doctor Iaume Puig de nostra Compañia, Visitador que fonch dels Collegis del Principat de Cataluña, y Calificador de la general Inquisicio, en lo llibre de les Indulgencies del set Altars, *part.* 3. *cap.* 2. *fol.* 47. de vn Religios, que auia estat negligent en fer oracio per los diffunts, comforma lo ordena la sancta Regla, lo qual despres de mort apparegué à vn son amich, y li digué, que no li aprofitauan los suffragis, perque Deu nostre Señor nols acceptaua, per quant viuint ell era estat negligent en pregar per los diffunts. Y lo Cardenal Cajetano *tr.* 16. *cit. q.* 5. *versic. quoad tertium*, Nauarro *de indulg. Notab.* 22. *n.* 42. y Henric de Gandauo *quod* 11. *q.* 26. diuen qu'es indigne lo diffunt, de que se li appliquen les Indulgencies, que fou descuidat en esta vida de fer oracio per los difunts, de guañar Indulgencies, y de satisfer per sos peccats. Appar que fauoreix à esta sentencia sant Agusti allegat *in cap. non æstimemus* 13. *q.* 2. aont diu: *Quamuis non pro quibus fiunt, omnibus prosint, sed his tantùm, quibus dum*

viuunt, comparatur, vt prosint. Y sant Greg. *lib. 4. Dialog. 39. Hoc tamen sciendum est, quia illic saltem de minimis nihil purgationis obtinebit, nisi bonis hoc actibus in hac adhuc vita positus, vt illic obtineat, promereatur.*

Supposat aixo serà be sempre en continuar per vns mateixos difunts de guañar Indulgencies, baix de la condicio dalt dita, que si les primeres no aprofitaren per ells, sino que Deu les aplicà à altres, valgan les segones; y se digne nostre Señor per sa misericordia, y lliberal acceptacio de admetrerles, per los tals difunts; quant fos que no i agues la sobredita promesa de Christo, y que lo efecte d'elles no fos infallible. Que yo crech que lo es communment, y de lley ordinaria, encaraque no lo sia segons lley extraordinaria per los secrets, y raons que Deu sap, com vsà d'ella ab aquell Religios del exemple dit: perque pera la applicacio de la Indulgencia solament se requereix de part de aquell, à qui à de applicarse que no pose impediment per ser vna lliberal donacio, y remissio de penes; y carexent ù de peccat, no posa obice, ò impediment, y axi la negligencia precedent no pot obstar, que ni importà peccat mortal, y la culpa qu'es cometé per ella, se borrà, y perdonà per la penitencia. Per lo qual tenint son efecte los Sacrificis, Suffragis, è Indulgencies en lo subjecte capaz, aont no se troba impediment, y no trobantse algun en les animes de Purgatori per estar elles en gracia y

auerse les perdonat ses culpes, tindra son efecte infallible la Indulgencia en les mateixes, si los vius real, y verdaderament fan lo que necessari, pera guañarla per aquelles, y aplicarles.

La segona rao de la resposta dita es, perque may es cert, que se aya guañat *de facto* vna Indulgencia enterament, ya per lo defecte de la causa, que per ventura i hà; ya per falta de la obra injuncta, y de la disposicio que se requereix en aquell, que exercità la obra imposada, pus ningu sap de cert si està en gracia, la qual es necessaria peraque vn viu guañe la Indulgencia, pera si; y encara per vn difunt, diuent los mes de los Doctors, que es menester; ya finalment per falta de la acceptacio en les animes de Purgatori, que alguns senten ser aquesta necessaria, per ser vna donacio fera en fauor d'elles. Pero esta opinio la tinch per falsa, si parla de la acceptacio espressa, perque d'ella se seguiria, que serian del tot incertes les Indulgencies, per ser incert, si coneixen los difunts del Purgatori les oracions dels vius, y les aplicacions de les indulgencies; si empero se enten, y parla de la acceptacio habitual y general, totes les animes de aquell Lloch tenen esta voluntat, que se les aplique lo que an menester pera exir de alli, y tenen eixa acceptacio general, y habitual; perque de altra manera, ni los suffragis dels vius podrian aprofitar à dites animes. Pero ni encara eixa general voluntat se demana, y requereix,

per-

perque la satisfaccio de Christo, que se applica, per la Indulgencia, no se offereix als mateixos difunts, peraque ells estigan obligats à acceptarla, sino que se offereix à Deu, lo qual acceptantla remet la pena als difunts, que á no mediar aquella, auian de passar, pera cuya remissio no i ha necessitat, que concorran los mateixos difunts; los quals ab la gracia de Deu inseparable que posseeixen son aptes, peraque Deu accepte la satisfaccio oferida en fauor d'ells, i'ls perdone la pena que auian de tolerar: ni de sa part se requereix altra cosa.

De part empero del que concedeix la Indulgencia se requereixen algunes condicions, peraque aquella applicada à los difunts, tinga son effecte. La primera es, que tinga potestat, que sola està en lo Pontifice, en altres Prelats solament per delegacio, que rares vegades sol ferse. La segona, ha de auer, y tenir causa llegitima, y proporcionada à la concessio, perque lo Papa no applica à les animes de Purgatori com à Señor, lo tresor de la Iglesia sino com à dispenser, que pera ser fel, y prudent à de proporcionar la concessio à la causa. La tercera, es necessari, que en la forma, y tenor de la concessio se esprimescan los difunts, segons la comuna opinio ab Suarez *disp.* 35. *sec.* 1. *in fine.* (si be com auem dit, es probable la contraria, de que aso no es menester) que de altra manera n'os tindrà per concedida à los difunts, perque la Indulgencia *tantùm valet, quantùm sa-*

nat; y solament val pera aquells, per los quals lo Pontifice declara sa intencio, que no se enten declarar sia per los difunts, per dir, que la concedeix pera tots los Fels, per quant baix de aquest nom absolutament posat, ò proferit, se entenen los vius sols; per lo qual si lo Pontifice vol estendrerla á los difunts, à de esprimir aquestos en la concessio, com ò sol fer. Y esta sentencia judico per mes probable.

De part del qui guaña la Indulgencia, cert es, que se requereix, que se execute la obra, que se imposa, perque baix deixa condicio se concedeix la Indulgencia: y à de fer aquella obra ab intencio virtual alomenos, ò habitual, que se applique al difunt, pus se fa en son fauor, y es vna donacio fera à ell; y pera sa consecucio es necessari se señale, i's fasa designacio del anima; y bastará que se execute, com direm en la fi de aquest capitol. Ya se á dit que regularment n'os requereix applicar aquella obra al difunt, en quant es satisfactoria, del qui la fa, perque la Indulgencia n'os concedeix en virtut de la obra, que se mana, y señala, sino en virtut de les satisfaccions de Christo, y dels Sants, pera cuya aplicacio se demana la dita obra com à pia, y que cedeix en honor, y culto de Deu. Desta doctrina te excepcio lo sacrosant Sacrifici de la Missa per tener son effecte *ex opere operato*, lo qual, quant se demana per la concessio de la Indulgencia per vn difunt, se à de applicar per ell;

pero no sempre, com dalt tambe diguerem, sino quant en la concessio se posa: *qui pro defuncto Missam dixerit, aut obtulerit, liberet ejus animam à Purgatorio*, al contrari sino se ajusta aquella paraula; pro defuncto, segons notà Suarez *disp. 53. sec. 4. n. 3.* y lo mateix aduerti de la oracio, ò obra que demana lo Pontifice que si demanas se aplique y's fafa tota per lo diffunt se auria de offerir; lo qual no acostuma fer; segons se apuntà declarant la esplicacio de Lugo acerca de aquest punt; que afirma qu'es requereix tambe, com verem en lo capitol passat, que estiga en gracia qui guaña la Indulgencia per vn diffunt, à qui la applica en lo temps que se acaba la obra, que es menester pera guañarla, y la Indulgencia se communica al dit difunt. Es lo Pare Sà desta opinio *verb. Indulg. num. 2.* de eixa condicio esclou la obra, qu'es fa en nom de la Iglesia, com lo sacrifici de la Missa. Pero la dita condicio de estar en gracia ù quant per vna anima se guaña la Indulgencia, no ser necessaria senten altres Doctors, perque la gracia no se requereix com principi de la obra injuncta, ò qu'es demana, perque encaraque esta no sia satisfactoria, ni meritoria, pot ser apta pera conseguir la Indulgencia; sino qu'es requereix que lleuelo impediment, y dispose lo subjecte pera rebrer la Indulgencia; y com lo viu que guaña la Indulgencia per lo diffunt, fent la obra, que se mana, no reb la Indulgencia, sino que executa la con-

dicio pera guañarla, de aqui es, que en ell no es necessari lo estar, en orde, ò peràque al diffunt li valga la dita Indulgencia.

Lo modo ab que vna persona pot offerir les Indulgencies que pot guañar pera si, y per los diffunts, es aquest: Señor, y Deu meu, ma intencio desde ara es guañar totes les Indulgencies que puch, y pera est fi desde vuy, y de est punt os offeresch totes mes oracions, y obres pies de tota ma vida per la intencio, que los summos Pontifices Vicaris de Iesu Christ vostre Fill obligan pera guañar les tals Indulgencies. Y applich les que puch per les animes de Purgatori, conforme à la eleccio, y beneplacit de mi Señor Iesu Christ.

Dos coses noto aqui, la primera, que axi com auem dit que era probable, que lo Iubileu de la Porciuncula, y altres semblants com lo del dia de la Presentacio, que guañan los de aquesta germandat, es podia conseguir moltes vegades en vn dia de la manera que esplicarem; lo mateix se à de entendrer de est Iubileu dels dits segons diumenges de cada mes; ab que en cada segon diumenge qui combrega en la Iglesia de la Compañia pot traurer dos animes de Purgatori, les que voldrà si applique les dos vegades per elles la Indulgencia, visitant tambe dos vegades dita Iglesia, vna al mati, altra à la tarda, y fent axi mateix dos vegades oracio à inten-

cio del Papa; y si vol la vna volta pot applicar pera vna anima del Purgatori dit Iubileu, y l'altra pera si, ò al contrari; ò les dos per si, ò per dos animes. La qual doctrina es molt probable per lo que auem dit en altra part, tractant del Iubileu de sant Francisco de Paula, y del de la Porciuncula.

Y se confirma de nou esta opinio, per lo que Lezanà Carmelità graue Auctor diu en lo *tom.2.* de ses questions Regulars, *verb. Indulg. quoad Regulares n.* 19. que quant vna persona te alguna medalla, à la qual se an concedit Indulgencies, pot guañarles moltes vegades en vn mateix dia, fent la obra qu'es requereix pera conseguirles; no solament, quant lo Papa diu, y posa en la concessio aquella paraula, *toties quoties, &c.* sino encarà quant nò determinà temps, per no auer rao, que obligue à restringir y entendrer la sobredita concessio pera vna sola volta; pera la qual doctrina cita à molts Doctors, que diuen lo mateix parlant de los que visitan les Iglesies, à les quals es concedida la Indulgencia: y aduerteix be ab Nauarro, y ab Suarez lo que ya diguerem, que axo no se à de entendrer de tal modo que apparesca qu'es fa burla de la Indulgencia, ò que sia, i's torne la manera de guañarla irrisoria, pus no se à de creurer, ni presumir del Papa, la aya concedit, sino raonable, y prudentment.

La altra cosa que noto es, que les tals Indulgencies

applicables als diffunts; se an de applicar, en primer lloch, per lo diffunt, à qui tinc mes obligacio; en segon lloch, per lo qui te mayor necessitat, ò per lo qui te mayor gracia; que es de gran gloria de Deu que isca prest del Purgatori aquella anima que mes ama sa diuina Magestat, y es mes amada Esposa sua, per ser mes sancta, y tenir mes gracia que les altres en tercer lloch alguna vegada dexarlo en mans de mon Angel de la guarda, (y moltes, ò totes les voltes, en les de Maria sacratissima, peraque ab la benediccio diuina les applique per les que sab que es mes gloria de Deu; y axi mateix les obres bones per tots los fins que pot, y deu) y del Sant à qui tinc obligacio, peraque ell les applique al anima, que veura ser mes gloria de Deu. Y à la tal anima posada en lo Cel li demanarè se recorde del qui en esta vida la desijà seruir, y afauoris ab Indulgencies, y suffragis; especialment se recorde de alcanzarme gracia del Señor que no le offenga, sino que en compañia sua lo goze eternament: y disposicio en esta, pera guañar les Indulgencies que à mi me tocan.

Importa molt fer cas de aquest tresor de les Indulgencies, y prepararnos pera guañarne differents, y entengan que axi com Deu castiga als descuydats, com se à vist; y seuerament à qu'il desprecia; axi premia als cuydadosos de guañarles, y especialment als qui les que poden applican pera los diffunts, y los ayudan ab suffragis,

com ſe veurà per eſtos exemples. Lo Pare meſtre Vicens Paccino en la vida de la beata Maria Magdalena de Pazzis *part.* 1. *cap.* 39. refereix que eſta Sancta en vn rapte, ò excés de entenimiment veu la anima de vn peccador, que en aquell punt paſſaua deſta vida condemnada à les penes eternes. Entengué, que aquell home miſerable, à mes de auer tingut y paſſat vna vida molt mala, ſe era condemnat à aquelles penes particularment per no auer fet cas dels treſors de la Ygleſia, deſpreciant les Indulgencies, y gracies, que en ella ſe ſolen concedir als Fels. Aprengam à eſtimar molt, lo que ſe eſtima tant en l'altra vida; y que à de ſeruir de tant gran peſar ſa deſeſtima; com de aliuio, lo eſtimarlo, y ferne cas; com ò proba lo que ſuccei à la mateixa Sancta, flor bella del calçat Carmelo, ſegons ſe comta en lo capitol, y part, que ſe an citat; la qual veu pujar al Cel la anima de vna Religioſa de ſon Cenuent, abans que eſtigues ſon cadauer en la ſepultura; y entengué, que vna de les raons, perque auia eſtat tant poch en Purgatori, era; perque auia patit molt en eſta vida, eſpecialment en vna graue malaltia ab molta paciencia, y perque auia fet molt cas, y eſtimacio de les Indulgencies, com treſors de los merits de Chriſto.

Ab mayor preſteſa ſen pujà al Cel, puix i anà ſen paſſar per Purgatori, per medi de la deuocio, y applicacio ſobredita, vna ſancta donzella, anomenada Gertrudis,

de la qual escriu Dionis Monjo Cartuxà, que ab estremada charitat feia donaciò à les animes de Purgatori de tota la satisfaccio, que per ses obres merexia: y pera emplearla mejor, y disposarla suplicaua à nostre Señor se seruis de senañarli les animes, que mayors torments patian, pera soccorerles ab efficacia, señalauaseles per orde sa Magestat, y ella ab oracions, y penitencies affligia tant son cos, quant era menester pera satisfer lo que deuia cada vna, fins à de deslliurarles de penes tant terribles. Trobantse ya en la velleza, vehina à sa mort, sobresaltali, y la procurà tentar lo dimoni ab est pensament, y comenzà à dir entre si: ò desdichada de mi ara è de morir, y no tinc feta, ni donada satisfaccio per mes culpes, perque tota la doni à les animes de Purgatori, y quant grans torments de foch me esperan, quant allà vaja! Estant en eixa congoxa appareixli Iesu Christ son Espos, y diuli: que tens Gertrudis, que axi te estàs affligint? Responguè: Señor, me afligg, perquém verg cercana à la mort sens caudal de bones obres pera satisfer per mos deutes, perque totes les è offerit per los diffunts. Lo Señor la sossegà dientli: Filla Gertrudis, peraque sapias quant accepta me fou ta gran charitat enués ells, en retorn, y recompensa te perdono totes les penes, que podrias deurer: y yo, que prometi cent per ù, allargarè la mia mà, te premiarè ab ventatjes, y te aumentarè los graus de gloria en ma benauenturanza:

y à mes de aſo faré que totes les animes de Purgatori reſcatades per los ſocorros, te reben à la hora de la mort; y te acompañen fins al Cel. Charitat Feliz, y Patrocini, que ab deſpulla propria ſocorrent als difunts, que per ſi no poden ſatisfer, alcanza tanta riqueza, y tal fauor, que ſens paſſar per les penes de l'altra vida, obté la eterna de la gloria. Qui no à de confiar de vn benefactor tant bo, y lliberal, y poderos, com Deu?

Cap. 2.

Del Iubileu pleniſsim, que ſa Santedat concedeix als que ſon deſta germandat en la hora de la mort: y ſi guañantlo ſe pot eſtar cert que van al Cel, ſens paſſar per Purgatori morint en gracia de Deu?

LOs ſummos Pontifices Innocenci dezé, y Alexandre ſete, que vuy reina en la Igleſia de Deu, concedeixen Iubileu pleniſſim, ò Indulgencia plenaria, com auem viſt à tots los de la germandat, que auent confeſſat, y combregat, ſi axo commodament ſe pot fer, quant no verament contrits, y eſtant en gracia (com ſi algu dells moris ſens poder confeſſar, ni combregar, per ſer la mort tant de repente, ò en lloch tant apartat, que no i agues temps de acudir vn Sacerdot per oirlo de confeſſio) en lo article de la mort, inuocarán

lo dolcissim nom de Iesus ab lo cor, sino podan ab la boca. Es demana, si auent fet qualseuol dells esta diligencia, ab la qual se supposa, que consegueix lo Iubileu, se pot tenir per cosa certa, que lo tal aurà anat al Cel sens passar lo Purgatori, ni detenirse en ell: Pus ya se à dit en altra part, que si ù despres de auer guañat vna Indulgencia plenaria, luego moris, se aniria tot dret à la benauenturanza.

Responch, que si i hà àlgu tant dichòs, que de aquella manera lo prenga la mort, y en ella, ò en son article se li concedesca la dita Indulgencia, inuocant lo sanctissim nom de Iesus, i ò fà, anirà tot dret à gozar del estat felicissim de la gloria; si esta llibre aixi, de peccat mortal, com de culpa venial. Pera lo qual à de aduertirse, que poden succeir moltes coses, per les quals, donat càs, que algu muire contrit, y seli concèdesca en lo article de la mort, la Indulgencia plenaria, ab tot no deixe de anar al Purgatori. La primera es, perque pot ser que lo Confessor en aquell punt, no li aya concedit la Indulgencia plenaria, que la Butlla mana (ò Breu) serli concedida per son Confessor, que en tal càs no alcanzarà remissio de les penes del Purgatori. Com es ara los de la tercera Regla de sant Domingo, que no la guañan, segons fra Suñer auisa, en vn llibret que imprimi anomenat *joyel* sino es que vn Religios de son orde, ò Sacerdot la applique al *moribundo*:

lo qual fa despres de la Extrema vncio. Però si la concessio fos tant gran, que ajustàs que quant lo Confessor no concedis la Indulgencia dita, ò per no auerla pogut applicar per la repentina mort del penitent, ò per auerse oluidat de concedirsela, ò per algun altre cas, les hores sens dupte consequiria la Indulgencia; com son los desta germandat, que pera guañarla, no necessitan de la applicaciò, ò concessio del Confessor, ni los de la congregacio mayor, ò mes antigua aggregada à la de Roma, que los della en lo article de la mort la obtenen estant en gracia, sens fer cosa particular, ni encara obligarlos à dir *Iesus*. La segona cosa, per la qual donàt càs que lo qui mor, muyre en bon estat, y se li concedesca la Indulgencia, irà al Purgatori, es si despres de auerli concedit lo Confessor aquella, ò auentla guañada, cometés algun peccat mortal, del qual encaraque se confesse, y penedesca abans que muire, aurà de pagar la pena en l'altra vida, sino à satisfer per eixa culpa sufficientement en esta, ab vna contricio molt intensa, ò ab obres satisfactories; ò algun altre per ell, ab degudes, y bastantes penitencies; perque en eix càs ya no te lloc en lo sobredit, la Indulgencia, peraque per ella se perdone lo deute degut per aquell peccat, per auer estàt comès despres de auerseli concedit la dita remissio, y auerseli passat lo temps del effecte de la Indulgencia: lo qual tambe se enten, quant despres de auerla guañar,

cometés algun peccat venial, per vans pensaments, ò paraules ocioses, ò per impaciencia, ò per no conformarse en tot ab la voluntat de Deu, ò per altra semblant cosa, per los quals defectes encaraque sien venials, sino satisfà en aquest mon, aurà de anar à pagar la pena en Purgatori, supposat, com assentam, qu'es mor sens guañar altra Indulgencia, que remetalo que deuia per les sobredites culpes, ques feren despres de auer conseguida la del article de la mort. Y perque son molt pochs los que podan viurer sola vna hora en esta miserable, y fragil vida sens algun peccat alomenos venial, son axi molt poquets aquells, que sens detenirse per algun temps en los torments aguts del Purgatori, vayan subitament al Paradis. Y perzò los sagrats Doctors aconsellan, que quant algu mor, se fassan lo mes prest qu'es puga los suffragis per sa anima, peraque per est medi isca ab breuetat aquesta de tals penes.

De lo que è dit en esta resposta se pot deduir altra questio, y es que no obstant que totes les Religions, terceres Ordens, Congregacions differents, y Confraries, los que son delles en lo article de la mort, estant en gracia, y rebuts los Sagraments, si poden, inuocant lo sanctissim nom de Iesus, y los que son de nostra Congregacio mayor, *ipso facto*, sens ordenarlos cosa particular sa Santedat en aquell article, estant en bon estat, consegueixen ò sels concedeix Indulgencia plenaria en

ell, y sent axi que de tanta multitut de gent, qu'es com-
ta en totes aquelles, los mes moren confessats, y com-
bregats, è inuocant dit Sanctissim Nom; y moltissims
moren en gracia, y poquissims s'en van al Cel sens passar
per Purgatori. Cerco pues que pot ser de aixo la causa.

Ya se supposa com à cert, que aquells que moren en desgracia de Deu, no sent capasos de les Indulgencies; perque moran sens contricio de sos peccats y en mal estar, y que nols aprofiten aquelles, ni les guañan, sino que exint les desuenturades animes de sos cossos son arrebatades dels dimonis, y portades en lo mateix instant à les penes eternes del infern; perque estant estos, quant moren en desgracia de Deu per lo peccat mortal, no tenen capacitat, pera gozar los fruits de sa passio sanctissima de Christo Señor nostre, per les Indulgencies. Supposat aixo dic acerca de los que moren en gracia, que la causa, perque no van al Cel, sens patir en Purgatori, es no solament per lo que se à tocat, sino tambe, perque pensant, que guañan la Indulgencia en aquell article per ser de tal, ò tal Religio, tercer Orde, Congregacio, ò Confraria, no la guañan; y lo mateix passa tal vegada en vida, per no auer i realment tals Indulgencies com pensan, ò alguns los donen entendre. Y si nós troban les tals, ni estan concedides, que molt que à ù, no li valgan encaraque fassa les obres que judicaua auian de ferse pera conseguirse, si be les

seruiran de premi, y merit, y de satisfacció.

La causa pues perque los tals moltes vegades no guañan aquella remissio plenaria en aquell article, es; perque viuint no feren lo que se requiria fessen pera ser dignes de aqueix fruit; que es no auer estat los Religiosos, Tercerols, y Congregants, y Confrares cuidadosos de sos instituts, Regles, y Constitucions, contentanse de ferhó, no mes, casi en lo exterior molts dells, y de tenir escrits sos noms en los cathalogos, ò llibres d'elles. Que ben vist està que pera guañar vn tresor tant gran en aquell pàs tant necessitòs, y volar al Cel immediatament, suppòsan los Pontifices concedirhò, no precissament per auer entrat en les sobredites Ordens, ò Congregacions, sino per auer perseuerat en elles, y procurat guardar sos estatuts, è instituts ab perseuerancia, encaraque i aia agut algunes fragilitats de nostra naturaleza corruptible, y miserable.

Appar que confirma esta resposta, y causa, lo que la Serafica Mare Sancta Theresa de Iesus escriu en lo llibre de sa vida, que composà per obeir à son Confessor, y à Deu, que se lo manà, en lo capitol vint, y vuit; aont diu estes formals paraules vertides de Castellà en Catalá: *Altre Frare de nostra Orde, prou bon Frare, estaua molt mal, y estant yo en Missa me donà vn reculliment, y vin, com era mort, y pujar al Cel, sens entrar en Purgatori. Entengui que per auer estat Frare, que auia guardat*

be sa Professio, li auian aprofitat les Bulles de la Orde pera no entrar en Purgatori. Fins aqui la Sancta. Sobre les quals paraules lo Pare Fra Ioan Bonet Carmelità obseruant, en lo fol. 170. del jardi del Carmelo afirma, que es lo mateix que dir; que li aprofitaren à dit Religios les Indulgencies, que tenia la Religio del Carme, que ab cuidado, i diligencia auia guañar. Pero yo ajusto, que lo que volen significar eixes paraules, es; que la rao, per auerli valgut al dit Religios les Indulgencies, que los Pontifices concediren á los de son Orde, especialment, la Plenaria del article de la mort; despres de la qual no feu culpa venial, ni mortal, per la qual se detingues en aquelles penes, fonch, per auer guardat be sa Regla, è institut, i's proba per lo que diu la mateixa Sancta en elles; que per auer estat Frare, que auia guardat be sa professio, li aprofitaren les Indulgencies de la Orde, pera no entrar en Purgatori, ques molt different de dir, que les auia guañat ab cuidado, y diligencia, axi perque podia auer estat vn mal Religios, y posarse en gracia, y fer ab cuidado lo que se demana tal vegada que se reze; que es alguns Parers nostres, y Aue Maries, com tambe, perque pera la final, y mes necessaria, que es la qu'es concedeix als dits Religiosos Carmelites y de la Compañia, y altres mendicants, no sels ordena obren, ò digan alguna cosa, ò la fassen ab diligencia, y cuidado, sino sols lo estat de

gracia, com se á dit. Qu'es mostra que lo Papa la concedeix per lo passat, y bones obres, y obseruancia de regles, que se an exercitat dels sobredits; y que à aixo miraua, y suppotaua, quant tant grans, y ab tant poch treball concedeix altres en vida als Religiosos, Tercerols, y Congregants, ò Confrares.

Y se adelanta aquest discurs, pera lo qual no è trobat guia, ni Auctor, que parle dell, ni fa mencio, sent dels mes importants, y difficultosos; de lo que luego afitg la Seraphica Theresa: *No entench*, diu, *perque en entengui aixo, pareixme, deu ser perque no està lo ser Frare en lo habit, dich enportarlo pera gozar del estat de mes perfeccio, que es ser Frare.* Estes son ses paraules, en les quals indica, que nò per portar lo habit vn Religios, Confrare, ò Tercerol, ni per tenir ù son nom escrit en tal Congregacio à de participar de aquest fauor entre altres, y arribar à tal perfeccio, y dicha, que vaya dret al Cel, despres de mort; y que entenga no li valdrà la Indulgencia ques concedeix en aquell article, dexantla de guañar, per no auer procceit en vida, de la manera que auia de portarse segons sa professio, y vocacio, y suppotaua lo Pontifice, pera ser digne de aquel tresor, y gracia, què à sempre de tenir raonable causa y llegitima, i justa, qui la concedeix, com se à de creurer la te sa Santedat; quant la concedeix, encaraque à nosaltres moltes voltes sia incognita. De aqui es, que

que en lo mateix lloch escriu la Sancta que de moltes animes, que lo Señor li auia donat à coneixer, se auian muntat al Cel, sens entrar en Purgatori, la del sobredit Religios, la del Beato Pedro de Alcantara, de la Religio de sant Fransesch, y la de vn Pare Dominicà (est se anomenaua lo Pare Mestre Ibañez) lés demés de altres Religiosos, y Religioses auian primer passat per Purgatori. Y si per estes penes passan tants de aquells que estan en lo port del mar de aquest mon, que es la Religio, quants ni aurà que les pateixen dels que estan en la tempestat, y golfo de aquest segle, y en mitg de tants perills de anegarse, y donar en les eternes del infern?

Lo mateix apoya lo cas, que refereix Francisco de sancta Maria Carmelità descals en lo tom. 2. de la hist. gen. de son Orde, lib. 17. cap. 7. n. 7. tractant de la fundacio del Conuent de sant Ioseph de la Ciutat de Barcelona; lo qual succei desta manera: En lo mes de Agost del any 1593. mori en la dita Ciutat vna Señora gran deuota, y benefactora del sobredit Conuent, y lo mateix dia que mori, estant en vn rapto lo venerable Pàre Fra Domingo de Iesus Maria, la veu en Purgatori patint grans penes: demanàli ella fauor, y ell se li offeri, aplicantli sos merits, ço es, les satisfaccions: y en vn gran benefici que luego li feren sant Ioseph, y nostra Señora los suplicà lo venerable Pare ab gran instancia, traguessen aquella anima de aquell lloch, pus tant de-

uota sua, y de sos Fills auia estar, es à saber, de los sobredits Religiosos Carmelites: offerirenli que ixiria lo disapte, y replicant ell; que pus ya en aquell dia auia de exir per la Indulgencia del Escapulari (per ser de la Confraria de la Verge sanctissima del Carme) no era nou fauor, respongué nostra Señora: ô fill, encaraque molts porten lo Escapulari, fan pochs lo que deuen, peraque los aprofite la Indulgencia. Aprengan de aqui, añadeix, y pondera be, aquell graue Historiador, los Religiosos, y Confrares, quant necessaries son les bones obres, y diligencies, peraque lo Escapulari les aprofite lo disapte: y tambe de lo qu'es segueix. Perque no donântse per satisfeta la Iusticia de Deu, de les penes, que fins à les hores aquella anima auia patir, conuerti lo rigor contra aquell son tant gran Seruent, y lo atormenta rigorosament per medi dels Dimonis. Aplicaua sos torments, y dolors per aquella anima: y entrant lo disapte se li apparegué molt gloriosa acompañada de Angels, donantli les gracies per l'almoina, y charitat.

Be se infereix de aquest exemple, que la causa de no valer per alguns les Indulgencies, es; perque no aplican lo que es menester pera guañarles; y juntament quant probable sia, lo que apunti dalt, que encaraque de lley ordinaria tinga la que se applica à los diffunts infallible effecte; pero que tal vegada extraordinariament per sos justos, y secrets judicis dispo︎sa Deu, ya

que se guañe, respecte del anima per la qual se applica, sino que serueix per altra, com es de creurer en lo sobredit cas, en lo qual podem pensar, que en espay de aquell temps fins lo disapte applicaria aquell Religios per la difunta, differents, de les que an concedit los Pontifices à les Religions, y ab tot no isqué del Purgatori aquella anima fins lo dit dia del disapte: y no es de creurer que succeis axo, i's dilatas la axida fins llauors, per faltar alguna condicio de les que demanan, pera conseguirse la Indulgencia, sent ell, tant bon Religios; sino per la rao dita, ò per lo que la opinio probable sent, que no i hà promesa de Christo en orde als diffunts; sino que accepta per ells les Indulgencies, que sels applican, per sa lliberal acceptacio.

Cap. 3.

Prosegueix la materia del passat.

LA tercera causa perque moltes vegades no se guaña dita Indulgencia plenaria en lo article de la mort, es perque quant los que gaudeixen de poder guañarla; es troban en ell, dient: *Jesus*, ab peccats venials, encaraque no ab mortals culpes, ò quant lo Confessor la applica, ò quant es lo temps de guañarla; pues segons diguerem nòs perdona may tota la pena, que no estigan perdonats tots los peccats, quant à la culpa; y perço es

consell molt profitos, que en quant possible sia, la vltima obra vinga à ser lo combregar, quant se demana la communio, entre les demes pera conseguirse vna Indulgencia. Y com es conforme à la diuina prouidencia, y prudent gouern, que nòs remeta lo reat de la pena, perseuerant la culpa, de aqui es que nòs pot conseguir Indulgencia del peccat, ara sia mortal, ara sia venial, que no estiga perdonat, es à saber, quant à la culpa, pera obtenir lo perdò de la pena que li resta; per medi de vna Indulgencia; que pera guañarla ù pera si ya se à dit à de estar en gracia, perque es incapaz de alcanzar remissiò de pena temporal, lo qui està condemnat à pena eterna, com lo qui està en peccat mortal; com tambe es incapaz de la remissio de tota aquella pena temporal, àquell, à qui no se à perdonat tota culpa mortal, y venial.

Y es mes probable lo que diu Suarez disp. 52. sec. 2. que si ù està en peccat mortal, quant posa totes les demes diligencies, pera guañar la Indulgencia, fora aquesta de posarse en gracia de Deu, encaraque despres de passat lo temps, en lo qual duraua la Indulgencia, recupere aquella gracia, no conseguirà la Indulgencia, que pera guañarla, à de tenir necessitat della, qui conseguir la vol en lo tēps, qués cōcedeix, perque no pot reseruarla pera lo tēps esdevenidor, si à cas la à menester; y qués fassa en lo dit temps, com se à declarat, la obra que lo Pontifice, ò Prelat señala; y basta, com se apun-

tat, pera guañarse lo estar en gracia ù en aquell instant, en que se aplica, y obté, quant es veritat dir: *Nunc primò completa sunt omnia requisita.*

Com ni tampoch conseguiria la Indulgencia lo qui estigués lligat ab excommunicacio mayor, perque aquesta priua dels comuns suffragis de la Iglesia, y dels bens que se an de diuidir entre los membres de la Iglesia vnits. Ni tampoch la podria pera si guañar, qui no agués rebut lo Sagrament del sant Baptisme, perque lo tresor de la satisfaccio de Christo, y dels Sants se dexà à la Iglesia, perque per los Pastors della fo distribuis en sos membres, quals no son, los que careixen del sobredit Sagrament; ni aquells son subdits de la Iglesia encara: y la concessio de les Indulgencies, sis dona, y otorga per modo de absolucio es acte de Iurisdiccio que no pot exercirse ab lo qui no es subdit. Per modo de suffragi diuen alguns Doctors que pot concedirse la Indulgencia al Catechumeno que està en gracia, pero mes probable es lo contrari. Perque lo Prelat es dispensador, ò distribuidor de les satisfaccions de la Iglesia, per la voluntat de Christo; que nòs presum volgués aso, respecte de aquells, que no estàn vnits à sa visible Iglesia, com no lo està lo Catechumeno, que es, i's diu lo qui no està batejat; sino que desija batejarse, y està aprenent lo que es necessari pera rebrer lo Baptisme, y ab aquell desitg, y proposit, abans de batejarse es pot posar en gracia de Deu, si es adulto, ço es, arribat

à la edat de discrecio, de quis parla, y se suppósa, fent vn vertader, y perfet acte de contricio, y amor de Deu.

La quarta causa, perque moltes vegades, se trobarà en l'altra vida l'anima sens lo profit, ò efecte de la *Indulgencia*, que en esta pensaua auer guañat, per auer fet tot lo qués demanaua pera ella, com lo dir tals oracions, ò exercitar estes ò aquelles obres pies; es, perque encaraque pensaua, que estaua à elles concedida, realment no lo estaua; ò perque tal volta alguns publican Indulgencies falses; ò perque altres donan per assentades com à certes, les que no son mes que probables, ò que probablement es pot creurer estar concedides à tals ò tals persones; ò fentse estes, ò aquelles diligencies. Per lo qual es be en esta materia, no se diga, ni enseñe sino lo cert com à cert, lo probable com à probable, y lo duptòs, com à duptòs, de la manera que ò fà lo penitent quant se confessa. Que en la dita materia, es molt necessari anar tocats, y posats, com diem, y ò mana assi la Clementina *Religiosi*, que no publiquen Indulgencies indiscretes; que la altra Clementina declara; no concedides; y tambe, per lo que verem en altra part, que encaraque à ù li apparegua qués probable guaña tal Indulgencia per ser de tal Confraria, Congregacio, ó Tercer Orde, fent esta, ò aquella diligencia, si realment no es axi que li aya, ò que la aya concedit lo Papa, no

la guaña ſegons la mes comuna ſentencia dels Doctors, que enſeña no baſta la ſola probabilitat acerca de aqueſt punt.

De aqui es, que encaraque Lleandre de Murcia Capuchi en les queſtions ſelectes, *q.* 21. ſobre lo capitol 6. de la Regla de ſant Franſeſch *n.*5. diga, que los ſeculars de la Tercera Orde caſats, y caſades, gozan de les Indulgēcies, y remiſſions de peccats concedides als Frares Menors, com altres ſenten lo contrari, y entre ells, Ioan Baptiſta de Lezana Carmelità Catredatich de la Vniuerſitat de Roma, y Conſultor de la ſagrada Congregacio del index, *tom.* 2. *qq. Regul. cap.* 15. *n.* 32. & 45. aont afirma que los ſeculars, que no viuen en comunitat; ſino en ſes caſes particulars, caſats, ò caſades, y les viudes, que no fan vot algu, y ſon de la Tercera Regla de ſant Franſeſch, de ſant Domingo, del Carme, ò de qualſeuol altra Religio, que no gaudeixen de les Indulgencies, de que gozan los Religioſos de dits Ordes, y ſon à eſtos concedides: y lo proba, perque Clement ſeté concedi à vn General de la Religio dels Pares Mínims, que pogués vna vegada, en cada trienni (que antiguament no duraua en eſta Religio lo Generalat, ſino tres anys) donar, y applicar Indulgencia plenaria, als que foſſen de la Tercera Regla de ſant Franciſco de Paula. Per lo qual Rodriguez Religios de ſant Franſeſch *tom.* 3. *qq. Regul. q.* 73. *art.* 2. diu, que i hà dupte, ſi los

sobredits Tercerols casats, y casades, y viudes, que no fan vot algu; com les que se anomenan Beates; guañen les mateixes Indulgencies que los dits Religiosos, y beates, que fan vot de castedat, y portan lo habit del Orde, de aont son, y no se contentan, de ceñir sols vn Cordò, com los Confrares d'ell; ni de portar vn Escapulari amagat.

Inferesch desta aduertencia y de lo que è dit primerament que no lo acertan alguns en publicar, ò imprimir, com si fos vna cosa certa, que los dits Tercerols guañan aquelles Indulgencies, no sent aixi, sino duptosa, ò probable solament, ab que los donan à entendrer, que de vna vegada guañan vna multitut de Indulgencies plenaries, y que trauen differents animes de Purgatori per tals, y tals oracions, ò professons, en les quals se diuen, ò rezan aquelles, pensant, que aixi com se han concedit als Religiosos, y als Tercerols, y Terceroles que fan vots, se an concedit als altres, no aduertint à mes de asso, lo que tinc dit, que nos pot guañar Indulgencia plenaria, quant no resta pena, per la culpa; y que tant es, guañarne vna, com moltes de vna volta, si solament se poden applicar per la persona viua, que les guaña. Que dir que vn viu pot de vna vegada pera si guañar moltes Indulgencies plenaries, lo mes que és pot significar, es, que per molts titols seli an applicat à aquella obra, aquelles de varios Pontifices. Com si diguessen

guessem quant vn Papa concedi Indulgencia plenaria al que visita tal Iglesia, y la mateixa concedi al que visita vna altra different, y axi mateix à altres, com succeeix en los que visitan les Iglesies de Roma: y despres concedis totes eixes Indulgencies, als que visitassen cinch, ò set Altars de tal Iglesia de Perpiñà, de est que visitaria los dits Altars desta, se podria dir que consegueix Indulgencia plenaria per varios titols, no sols, perque vn Papa la concedi à vna Iglesia de Roma, sino tambe perque lo mateix, ò altra Papa la concedi à altra, &c. Les quals totes se an concedit à la dita Iglesia desta vila; encaraque de vna volta, vna guañaria, ques lo mateix que totes, pues per ella se perdona tota la pena que deuia per ses culpes en esta, y en la altra vida. Y es dir que encaraque no ni agues mes que vna concedida, en les Iglesies de Roma, esta guañaria.

Deduesch segonament, que no es cert, lo que alguns, ò per dir millor, molts, ò casi tots, ab qui é parlat, desta materia pensan; que per concedir lo Pontifice que los que visitan tal, ò tal Iglesia, ò tants Altars, guañan les estacions de Roma, se entenga de les Indulgencies plenaries, que alli se guañan, ós concedeixen en los dies, i à Estacio, que son en tots los del any, y en cada ù d'ell, com ò noten molts Auctors que tractan de aquest punt.

Pera lo qual, y mayor claretat dels simples, y dester-

ro de ignorancies, y acert dels doctes; y aueriguaciō de la veritat, à de notarse, que dos coses se poden significar, y entendrer per les Indulgencies de les Estacions; la primera, solament aquelles Indulgencies, que foren concedides per tal Estacio, de sant Gregori Papa, que les institui, es à saber, de set anys, segons aduerteixen Torrecremata *in cap. mensuram de pœnit. disp.* 1. Sant Thomas *in* 4. *dist.* 20. y altres communment. La segona cosa, no sols estes Indulgencies, que per les Estacions lo dit sant Gregori concedi; sino moltes altres concedides de altres Pontifices als que visitan dites Iglesies, ò als que fan en elles oracio; les quals son moltissimes, y grandioses, segons consta del summari de les mateixes Iglesies, particularment, per les set Ecclesies principals, ço es, de sant Iuan de Letran, de sant Pere en la Vaticana, de sant Pau, de sancta Maria la Mayor, de sant Llorens fora de les muralles, de sant Sebastia, de Sancta Creu en Ierusalem, segons refereix Cassarubio *verb. Indulgentiæ septem Ecclesiarum*, y Rodrig. *tom.* 2. *q.* 89. 90. *&* 91. Supposat asso, Lo Papa Paulo quint despres de auer annullat varies Indulgencies que tenian les Religious, concedi altres de nou pera los Religiosos, y entre altres, esta, que auem tocat en altra part; que visitant sa Iglesia del Conuent ò Casa, aont estan (parla de los que viuen *ab clausura, ò intra claustra*) ab deuocio, y fent oracio en ella, per

la concordia dels Princeps Christians, estirpacio de la heregia, salut del Pontifice Romà, y exaltacio de la sancta Mare Iglesia, guañen les mateixes Indulgencies, que conseguexen los que visitan les Iglesies de dintra, y fora de Roma en tots los dies (se enten, de les Estacions) com si personalment visitassen, les sobredites Iglesies. Y la mateixa gracia es concedeix, com se à dit als Confrares del Roser, visitant cinc Altars, y dient cinc vegades lo Pare nostre, y cinc l'Aue Maria en cada ù d'ells, y als nostres Congregants ab menos treball, qués rezant en nostra Yglesia, en qualseuol Altar della y basta en ù, set Pater nostres, y set Aue Maries. Aduertit y suppofat tot lo dit, communment se te per cert, y molts com à tal escriuen, que qui fa la dita diligencia dels sobredits, ò altres que tingan la mateixa gracia guañan totes les Indulgencies assi no plenaries, com plenaries; axi les que poden applicarse per los morts, com per los vius, concedides en totes aquelles Iglesies de la sancta Ciutat de Roma; pero se engañan, que eixa opinio sia certa, que no es mes, que probable; y la contraria es mes probable, que segueix Lezana *tom.* 2. *verb. Indulg. quoad Regulares num.* 21. perque segons lo estil de la Curia, y la Regla de la Cancellaria Apostolica, les Indulgencies plenaries no se entenen concedides, sino es que se esprimescan, y declaren, ò concedesquen espressament, segons lo Doctor Eximio *disp.* 52.

sec. 8. *n.* 12. Molfesio *part.* 1. *sum. tr.* 7. *cap.* 26. *n.* 92. y Cassarubio *verb. Indulgentiæ Stationum* §. *aduertendum est etiam.* Lo qual appar que mes, ò especialment se à de dir de les Indulgencies plenaries per los difunts; perque estes ab mayor difficultat concedeixen los Pontifices, y assi no se entenen concedides sino es que se espremesquen, com ò enseñan sant Thomas *in* 4. *dist.* 45. *q.* 2. *art.* 3. Suarez *num.* 13. y 14. y altres. De qués trau, y segons la sentencia mes probable, que sols les Indulgencies no plenaries, y per los vius consegueixen los sobredits Religiosos, y los que participan de ses Indulgencies; y los referits Confreres, Congregants, i'ls demes que tenen semblant fauor, visitant dites Iglesies: y axi lo que alguns escriuen que dient tals, ò tals oracions se guañan tantes Indulgencies plenaries, i's trauen tantes animes de Purgatori, pensant que axo es conté en dita gracia, no ò publiquen com à cosa indubitada, y certa, que no lo es. Digui era probable aquella opinio, axi perque la tenen homens doctes, y entre ells Theodor Estracio General dels Carmelites Obseruants *in instruct. pro Fratribus Carmelitis cap.* 21. *n.* 10. com tambe, perqués funda en estes raons, es à saber, que lo Papa pot concedir totes aquelles Indulgencies parcials, y totals, per los vius, y les que poden applicarse per los morts; y com les paraules dites, ab que esplica sa voluntat sien indefinites, y vniuersals, appar que se

an de interpretar latament, en particular en esta materia fauorable, y que à ningun Tercer porta prejudici.

Serueix aquesta segona illacio pera confirmar lo que se à dit, que tal vegada no se va vna anima al Cel, sens penar en Purgatori, perque no guaña la Indulgencia plenaria que pensaua auer guañat, per no auerse la tal Indulgencia may concedida de algun Papa, per mes que interpretassen alguns sa voluntat en fauor de la concessio della, per lo que se á apuntat, que si realment no estaua concedida, no fa ques conseguesca la sola probabilitat, segons la mes comuna opinio ya referida. Perzo miren los Predicadors, y aquells que publican Indulgencies quant remirats an de anar en aquest cas; que tal vegada donant à entendrer al poble ignorant que per ser de tal, ò tal Confraria, Germandat, Congregacio, ò Tercer Orde, fent esta, ò aquella Estacio, ò professo guañan como cosa certa, y que de cert estan concedides moltes Indulgencies plenaries, per los vius, y defunts, y no ni aurà quant es vna, sino solament les parcials, segons la mes probable, certa, y vertadera opinio, com se à notat en la gracia sobreditat; de que pot resultar que dexant les certes, y que sens falta guañarian, se vayan à les incertes; ab dany dels vius y dels diffunts, que sols ab les plenaries sels remetan quanta pena podian deurer per ses culpes. Poso lo exemple clar, y manual: estam en vn segon Diumenge del mes, qual-

ſeuol que ſia, en lo qual, ſegons conſta de la Bulla Pontificia, i hà de cert concedit Iubileu pleniſſim, lo qual ſe pot applicar per vna Anima de Purgarori, combregant neceſſariament en noſtra Igleſia, y fent oracio en ella á intencio del Papa, pot venir vn Confrare del Roſer, ó vn Congregant noſtre, y dir; tambe puch yo guañar tots los Diumenges Indulgencia plenaria, viſitant á ſant Domingo, per ſer de dita Confraria; y lo Congregant, viſitant la Igleſia de la Compañia de Ieſus, y rezant lo que ſe à dit; y traurer anima de Purgatori, y los dimecres ſols eſtiguen gracia, y perço lo ù, y l'altre que no guſtan de frequentar Sagraments, dexen la Communio y Confeſſio, y no guañen lo que penſauan, pus no es cert aſo, com es certa la Indulgencia plenaria dels dits ſegons Diumenges de cada mes. De la qual ni per aquella rao ſe an de eſcuſar, encaraque fos realment axi, perque fent la vna, y laltra diligencia poden traurer dos animes de Purgatori, y guañar per ſi Indulgencia plenaria, per lo que ſe à referit de les moltes que i hà, y poden guañar los que viſitan les Igleſies de Roma. Si be, que encaraque los dits ſeguint aquelles Eſtacions del Reſor, y de la Compañia no guañaſſen les plenaries Indulgencies, an de procurar ferles tots los dies, axi per les no plenaries, ó parcials que conſegueixen que ſon moltiſſimes, com per ſer probable, que guañan les plenaries per los vius, y difunts concedides; y princi-

palment encaraque nos guañassen Indulgencies, per lo merit quels prouè per exercitar obres tant pies, y per satisfer ab elles per ses culpes; prenent aquest consell y obrant ab est dictamen, que en materia de Indulgencies seguesquen lo segur, y cert cami; y guañen les que concedeixen los Pontifices moderns, que no tenen genero de dupte, y son del tot segures, ço es, que de cert no estan reuocades, que moltes, que concediren los antichs an reuocat, cassat, y annullat los successors de aquells, com se veu en Paulo quint, que per la Bulla, que comenza: *Romanus Pontifex*, y fou publicada lo any 1606. derogà totes les que abans se auian concedit de los Antecessors als Religiosos de totes les Religions, concedint altres de nou als sobredits Religiosos, y Religioses.

Y encaraque Hieronym Rodriguez *in compend. Resol. Regul. resol.* 77. *num.* 45. y altres diuen, que totes les Indulgencies concedides als Frares Menors estan vuy en peu, no obstant la dita reuocacio de Paulo quint, ab tot senten lo contrari Manuel Rodriguez en lo tom. 3 de la summa en les addicions *cap.* 10. *n.* 1. y en lo mateix tomo *cap.* 11. *n.* 1. y altres, que afirman, que està en vigor; y forza la Bulla sobredita, y reuocades aquelles antigues Indulgencies, sens que per lo dit Papa Paulo quint, se ayan reualidat, com pretenen, y creuen los que son de l'altra opinio. I's pot probar, perque con-

cedint eix Papa Indulgencia plenaria als Frares Menors, ò de sant Fransesch, que rezassen la Corona de nostra Señora, diu, que fa esta concessio, no obstant sa general reuocacio de Indulgencies, que té feta, com se collegeix de vn Breu de aquest Pontifice, que refereix Lleandre de Murcia ya citat en lo num. 10. Lo qual supposat; es forma est argument.

La excepcio dona fermeza à la regla en contrari, *exceptio firmat regulam in contrarium*, segons axioma dels Doctors; lo Papa de la general reuocacio que fa de Indulgencies sols exceptua esta que feu en fauor dels que recitan la Corona sobredita, y les que alli nouament concedeix als Regulars; luego totes les demes fora desta, restan reuocades. Ab tot vejes lo fi del capitol seguent.

Cuya Indulgencia de la Corona i hà lo mateix dupte, si guañan los Tercerols, y Terceroles que no fan vot algu, com i hà en les demes concedides als Religiosos, Religioses, y Beates. Y quant donassem, que dits seculars Tercerols que viuen en particular en ses cases conseguissen les que estan concedides als Religiosos, se á de entendrer de aquells, que obseruan la sancta Regla; que los donà son Fundador sant, confirmada dels Pontifices. Pus qui à de creurer, aya algun Papa concedit que lo seglar Tercer per estar precissament escrit, y admes en ella, y portar vn habitet guañe totes les gracies

conce-

concedides, è indulgencies concedides à totes les Iglesies del mon, axi plenaries, com les no plenaries, per dir tres vegades lo Pare nostre, y l'Aue Maria en qualseuol Iglesia, ò el psalm 19. *Exaudiat te Dominus, &c.* com es de veurer en Rodriguez *tom.* 2. *q.* 88. *art.* 3. que esciiu, lo concedi als Frares Menors, Clement feté; y lo estenen altres als sobredits, pensant que participan de dites Indulgencies; si estos no guardan en res son institut? Puix peraque vna Indulgencia llicita, y validament se concedezca es menester que la causa sia pia, y honesta, com aduerteix Innocenci ters *in cap. cum ex eo de pœnit. & remiss.* Lleo X. *in epist. ad Cajet.* y Marti quint *in fin. Concilij Constantien.* y també se requereix, que sia la causa conuenient, y proporcionada à la concessio de la Indulgencia, segons lo arbitre prudent del que la concedeix, de tal manera que faltant aixo, no solament seria illicita eixa concessio, com diuen casi tots los Doctors; pero inualida, segons enseña la mes probable opinio, y mes comuna.

Si be sempre se à de presumir que i à causes sufficients pera concedir Indulgencies plenaries, encaraque la obra que se mana sia molt lleugera, y facil de fer, perque *pro facto Principis, ejusque valore stat præsumptio*; ni en la concessio de la Indulgencia se mira principalment lo que se ordena, ò injungeix: sino lo fi, per lo qual se cōcedeix; y perzo es diu de la Indulgencia, *tantùm valet,*

quantùm ſonat. Y en la dita gracia de obtenir per vna tan facil, y oracio tant breu, com es lo dir tres Paters noſtres, y tres Aue Maries, tantes Indulgencies auem de creurer que tingue lo Pontifice, que la concedi ſufficient cauſa, com es, entre altres, que á los que concedia, obſeruauan la ſobredita Regla; y animarlos á la perſeuerancia de la guarda d'ella. Y vn Auctor citant à Rodriguez *tom.* 2. *q.* 88. *art.* 3. diu que los germans de la ſobredita Tercera Regla de ſant Franſeſch, per cada volta que diuen aquell Pſalm, ò les dits Paters noſters, y Aue Maries guañan quaranta ſis Indulgencies plenaries, y trau cinch animes de Purgatori, y guaña ſens numero, anys de Indulgencia. Pero aſſo no es cert, perque com ſe à probat, ſi ò fos, ò veritat indubitada, ò ſeria perque eſt fauor eſtaua concedit als Frares Menors, però ya ſe à moſtrat, ſer reuocat, ſegons le ſentencia molt probable; y quant no ò fos per los Religioſos, ſe à viſt, com enſeña tambe la opinio mes certa que no participan d'ell los Tercerols, que no fan vot; y ſe ajuſta que ningu de vna vegada guaña Indulgencies plenaries differents, y que no ſe entenen eſtes concedides, ni per los diffunts, ſino es que clara, y eſplicitament ò diga lo Papa; lo qual no feu, concedint aquella gracia, y aſſi no ſe à de entendrer ſino de les parcials; lo mateix ſe à de dir, de la profeſſo del *via Crucis*, per les mateixes raons, ſino es, que en breu, ò bulla eſpecial ò eſ-

primis ſa Santedat, que no è viſt. Lo mâteix ſe à de entendrer de los Tercerols ſeculars, y que viuen en particular en ſes caſes, ſenſe fer algun vot; y que no es cert, lo que diu Suñer en la pag. 135. del joyel: que ſempre, que los Frares Predicadors guañan Indulgencies, les guañen los ſobredits.

Aduerteſch aqui, que quânt i agués, ò fos la cauſa deſigual pera la entera conceſſio de la Indulgencia, no per axo la conceſſio pereix del tot, ſino que ſubſiſteix per la part que te baſtanta cauſa, perque lo qui concedeix vna Indulgencia molt gran per lo mateix cas te intencio de concedir la menor: y tenint poder pera eixa conceſſio, y auent cauſa juſta, y raonable, ſe à de dir, que val la tal conceſſio, per ella diuiſible, y per conſeguent en part pot ſer valida, y en part inualida com ò nota Suarez. *diſp.* 54. *ſec.* 3. *n.* 9. (lo qual en la ſeccio quarta va tractant de aont ſe pren la ſufficiencia de la cauſa pera la conceſſio de la Indulgencia.) La ſobredita doctrina ſe eſtableix per lo que lo Pare Hermanno Buſenbaum, en la edicio vigeſima de ſa Medulla de la Theologia moral diu *lib.* 6. *tr.* 6. *cap.* 1. *dub.* 4. §. 2. *reſp.* 1. que quant à les Indulgencies plenaries ſe ajuſtan alguns anys, ò remiſſio de la tercera part dels peccats, aixo ſe a de referir, ſegons differents ſentencies, ò à diuerſos que ò concediren, ò ſe poſa, y fà pera cautela, peraque ſi acàs la cauſa de la Indulgencia no fos eſtat

sufficient, valga alomenos, peraqués guañen aquells anys de perdò; ò peràque afegida se concedesca, y consseguesca per vn altre temps, accio, y lloch; ò finalment peraque ella puga applicarse als diffunts per modo de suffragi. Acerca de les Indulgencies indiscretes, vejas Rodriguez *tom.* 2. *q.* 288. *art.* 2.

Cap. 4.

Cathalogo de les Indulgencies, que Paulo quint concedi als Religiosos, y Religioses.

PEra distinguir en vna materia tant necessaria lo cert de lo incert, duptos, ò no mes que probable, y que sapian los Fels, com se engañan alguns Predicadors y Auctors en donarlos á entendrer, (com à cosa certa, y assentada lo que no es axi) encaraque sense malicia y ab bon zel, ò no aduertint les opinions, que i hà entre los Doctors, ò creent que la sua es vertadera, que importa poch pera al cas, pus no fa que vna persona, guañe la Indulgencia certament, si realment no tingué voluntat lo Papa de donarla. Posaré aqui les Indulgencies que sens ningun dupte estan concedides à les persones Religioses, peraque sapian les que poden guañar aquells, que per ser de alguna Tercera Regla, com los Tercerols que fan vots, ò Terceroles que anomenam Beates, que tambe los fan, y portan habit de la Religio

de aont ò son; y los de les Confraries de nostra Seño-
ra del Carme, y de la Correja de sant Agusti, fent les
obligacions, y diligencies que s'els demana pera conse-
guirles posaré lo sumari que de les dites Indulgencies
concedi lo Papa Paulo quint reuocant totes les altres,
com, la que auem dit, que concedi Clement seté, que
rezant los Frares Menors, i'ls que participan de ses gra-
cies, tres vegades lo Pare nostre, y tres l'Aue Maria, ò
el Psalm, *exaudiat te Dominus*, guañen totes les Indul-
gencies concedides à totes les Iglesies del mon; y axi
mateix les demes. En lloc puix de les Indulgencies an-
tigues que reuocà lo sobredit Papa Paulo quint concedi
altres als Religiosos; y Religioses, (en lo Breu, que
comença: *Romanus Pontifex*, donat en lo any de 1606.)
y son les qués seguexen, que son certes, è indubitades.

Primerament concedeix Indulgencia plenaria à qual-
seuol Fel Christià, que pren lo habit de qualseuol Reli-
gio aprobada ab animo de professar, s'il reb, auent con-
fessat, y combregat.

Item concedeix à qualseuol Nouici, que auent con-
fessat, y combregat, fa la profecia, ò professa, Indul-
gencia plenaria.

Item concedeix, que qualseuol Religios, que viu en
clausura, confessant, y combregant en la Festa princi-
pal de son Orde, ò dient Missa fent oracio deuotament
per la concordia dels Princeps Christians, estirpacio de

les heretgies, exaltacio de la Iglesia, y per la salut del summo Pontifice, Indulgencia plenaria. Per la Festa principal se à de entendrer, ò la Festa del Fundador de la Orde, si es Sant canonizat, ò la que en la mateixa Religio aurá estat declarada per la principal.

Item concedeix à qualseuol Religios, que en lo article de la mort, estant verdaderament repenedit de sos peccats, auent confessat, y combregat, ò si asso no pot, estant verdaderament contrit, pronunciant, è inuocant ab la boca, si pot, ò sino ab lo cor, lo nom sanctissim de Iesus, Indulgencia plenaria.

Item concedeix à qualseuol nou Sacerdot, que auent confessat, dirà la primera Missa, Indulgencia plenaria: y la mateixa Indulgencia plenaria concedeix à qualseuol Religios, que oira la dita primera Missa, auent confessat, y combregat, ò dit Missa, si es Sacerdot, en aquell dia.

Item concedeix Indulgencia plenaria, y remissio de tots los peccats à qualseuol Religio, que per espay de vuit dies, apartat dels negocis se recullirà á algun aposento, ò se apartará de la conuersacio dels demes; y que alli se donara à la llisò de llibres espirituals, y dels demes, que mouen à deuocio, y considerar moltes voltes los mysteris de la Fe, los beneficis diuins, les quatra postrimeries, la Passio del Señor, y farà altres semblants exercicis espirituals: y dintra del mateix temps confessio

general, ò de vn any, ò la ordinaria, y combregant, y celebrant, totes quantes vegades farà les dites coses, guaña Indulgencia plenaria.

Item concedeix, que qualseuol Religios, que viu en clausura, visitant sa propria Iglesia, y fent oracio deuota per la pau, y concordia dels Princeps Christians, estirpacio de les heretgies, exaltacio de la Iglesia, y per la salut del Papa, guañe totes les Indulgencies concedides als que visitan les Iglesies, que estan dins, y fora de les muralles de Roma, en lo dia de les Estacions, com si ell mateix les visitàs. La qual Indulgencia, segons graues Auctors afirman, es la mayor, y mes facil.

Item concedeix, que qualseuol Religios, que viu en clausura, dient cinc vegades lo Pare nostre, ab l'Aue Maria deuant del Altar Mayor de sa Iglesia cada dia, guañe tots los dies, que ò farà, cinc anys de Indulgencia, y cinc quarentenes. Y la mateixa Indulgencia guaña lo qui ab llicencia de sos Superiors va cami, ò està fora de la clausura, com los Lectors, y Predicadors; y los que van à replegar almoynes, ab que fasan la mateixa diligencia deuant del Altar de alguna Iglesia.

Item concedeix que los Religiosos, que per espay de vn mes, faran cada dia mitia hora de oracio mental, y en lo vltim Diumenge del mateix mes confessaran, y combregaran, guañen sixanta anys de Indulgencia, y y altres tantes quarentenes.

Item concedeix que los que en los capitols accusaran ses culpes, imperfeccions, y peccats, y estant contrits, y combregats faran exercicis de virtut, guañen tres anys de Indulgencia, y altres tantes quarentenes.

Item concedeix que lo Religios, que sera embiat del Papa, ò de son llegitim Superior à les terres de infels, ò heretges à predicar, ó enseñar alli als Catholics, ó à conuertir als heretges, ò à reduir los infels, sis confessa, y combrega pera eix fi, que guañe Indulgencia plenaria. La qual en dos vegades distinctes concedeix. La primera quant reb los dits Sagraments per lo sobredit fi. La segona, quant entra en la Prouincia, aont es embiat.

Tambe concedeix que quant lo Superior en la *visita* general pera millor succés della, instituex les acostumades quaranta hores de oracio, que cada ù dels Religiosos, que durant lo espay de les dites quaranta hores, tindrà dos hores de oracio, encaraque sien en interuallos differents d'elles, orant deuotament per la concordia dels Princeps Christians, estirpacio de les heretgies, exaltacio de la Fe, y salut del summo Pontifice, y per lo aument de la dixiplina regular, auent confessat, y combregat, guañe *I*ndulgencia plenaria, y remissio de tots los peccats.

Estes son les *I*ndulgencies que concedi de nou Paulo quint als Religiosos que viuen en clausura, y fan los

tres

tres vots de Religio; reuocant les altres que dels Pontifices passats auian estat concedides; segons consta de dita Bulla que està en lo tomo ters del Bullari, y es la vint y vna, entre les demes del Papa sobredit.

Pero à de aduertirse que per dita Bulla no se reuocaren, ni annullaren les Indulgencies concedides à les Iglesies dels Regulars; (sino les personals concedides solament als Regulars) que axi ò declara la sagrada Congregacio de Cardenals, com ò refereix Llorens de Peirinis *tom.* 1. *de subito q.* 4. §. *vlt.* Y es probable que ni se reuocaren les concedides als diffunts Religiosos, ò als posats en lo article de la mort. Perque aquelles coses que son dignes de nota especial, nós creuen ser reuocades, ò lleuades, sino es que espressament se anomenen, com se infereix de la Lley, Item *apud Labeon.* §. *Ait Prætor, ff. de injur.* Y com en la dita Bulla nós fasa mencio destes Indulgencies, no se auran cassat, y axi ès decent creurerò de la benignitat de los summos Pontifices. Ni se annullaren les Indulgencies concedides à los mateixos Regulars per los diffunts; per la mateixa rao, y ò declarà Paulo quint segons ò nota Lezana *tom.* 1. *qq. Regul. c.* 3. *n.* 19. citant al dit Peirinis, y à Peregri 1. *p. sui comp. verb. Indulg. n.* 9.

Destes Indulgencies participan los que son de la Confraria del Cordo de sant Fransesch, ò los que solament portan lo Cordo, ò Corda beneita per algun

Prelat del Orde dels Menors, es à saber, per lo General, Prouincial, y los Commissaris, ò Visitadors, ò per algun Guardià, ò President de algun Conuent, que tinga Iurisdiccio immediata al Prouincial, com son los qués fan en lo interim del Capitol, per mort dels Guardians. Los quals poden cometrer esta auctoritat de beneir la Corda, ò Cordò à altra qualseuol Sacerdot particular, encaraque no sia Superior. Perque lo priuilegi perpetuo, y annexo al offici del supremo Princep, com lo es lo Papa, dona ordinaria Iurisdicio; y com los Prelats de dita Orde tenen auctoritat de beneir les dites Cordes, pera lo effecte, de que los seculars guañen les Indulgencies del Papa; la qual es perpetua, y annexa al offici, serà, y es la sobredita auctoritat ordinaria; y conseguenment la poden cometrer à qualseuol altra Sacerdot. Sobo Religios Franciscà sent, que los dits seculars an de admetres à la Confraria del Cordo, y que no basta portar la Corda beneita, lo contrari diu Murcia Capuchi *q.* 21. sobre el cap. 6. de la Regla Serafica. Lo mes segur es les dos coses; per lo que se a dit que se à de anar per lo cert en la materia de Indulgencies, que les dites guañaran; y los que son de la Confraria del Carme, fent les diligencies que obliga Paulo quint à fer als Religiosos pera guañarles. Aquestes mateixes guañan los Confrares de la Correja del Pare sant Agusti, fent les dites diligencies, y mol-

tes altres, que porta en son summari lo Pare Fra Pedro del Campo de la mateixa Religio, impres en Barcelona any 1649. y aduerteix que lo dit Confrare de la Cinta, ò Corretja à de rezar cada dia treze vegades lo Parenostre, y altres tantes l'Aue Maria, y offerirles à Christo Señor nostre, y à los dotze Apostols, y vna Salue Regina à nostra Señora; y que es eixa deuocio vn requisit necessari pera poder guañar qualseuol Indulgencia de les que los summos Pontifices an concedit à los de la Corretja dita, à mes de fer lo que en cada vna se ordena: supposant, que lo dia que lo sobredit Confrare no rezarà lo referit, no guañarà Indulgencia, ni en allo peccarà; Indulgencia dit, de les ques concedeixen als dits Confrares, pero si en los dies, que ò tornarà à dir: y an de dirse aquelles oracions, per la salut del Papa, y per lo feliz estat de la sancta Iglesia, y no sabent la Salue, cinc Aue Maries, en lloch della. Axi mateix peraque als Religiosos, y Confrares de nostra Señora del Carme los valga la Bulla que se anomena Sabbatina, ò la Indulgencia del disapte, si van al Purgatori, an de auer fet en vida lo seguent; portar lo Habit, ò Escapulari, y estar escrits en la dita Confraria, auer guardat castedat segon son estament, y rezat lo offici Menor, (satisfa qui reza lo mayor) ò sino sabian dirlo, auer obseruat los dejunis; que la Iglesia mana, y dexat de menjar carn los dimecres y disaptes, sino es que en

dits dies agues caigut lo de Nadal. Ab les quals diligencies pot creurer piament lo poble Christia que la Verge sanctissima ab ses continúes intercessions, y pios suffragis, y merits, y ab sa especial proteccio, despres de son transit los ayudará auent mort en gracia, y estant detinguts en dites penes, principalment en dit dia del disapte; lo qual dia està dedicat per la Iglesia à la mateixa Verge, segons consta del decret, que isque en orde à lo dit, de Paulo quint als onze de Febrer de 1613. lo qual mes espressament esplica Fra Ioan Bonet en lo jardi del Carmelo, dalt citat en lo llibre 1. cap. 12.

Despres de escrit aquest capitol è trobat que lo Pare Fra Marti de sant Ioseph en la esposicio de la Regla dels Menors, pag. 502. absolutament afirma, que no *obstant* la dita Butlla de Paulo quint, estan en peu totes les *Indulgencies* dels Frares Menors, que i auia abans deixa butlla, à ells concedides en particular, com per participacio, y communicacio ab altres Religions. La rao que te, es aquesta. Perque Paulo quint quant digué en vn son Breu, que cita lo sobredit Auctor, que confirmaua los priuilegis, è indults espirituals dels Religiosos Menors, ajustà de paraula, que entenia, per estas veus: *Indulta spiritualia*, que en dit Breu posa, la confirmaciò de les Indulgencies, que auia reuocat; com ò declarà al Pare Frà Lluis de sant Ioan dels Religiosos Descalzos de sant Fransesch, que alcançá lo sobredit breu, y era à

les hores Comissari de la Curia Romana, à qui, ohi dir aixo lo citat Ioseph de sant Marti, com ell mateix ò afirma: y lo sobredit Fra Lluis dona fe de aixo mateix en la summa, que estampà al fi de aquell Breu, y diu, que fent instancia apretada al Pontifice, peraque manàs posar la paraula: *Indulgentias*, abans de: *indulta spiritualia*, se escusà, dient, que no parexeria be, que acabant de reuocar per altre Breu totes les Indulgencies, donar Bulla expressa de sa confirmacio; y que sufficienment declaraua sa mente, y voluntat, comfirmant lo Breu de Clement octau; *cum omnibus, & singulis in eo contentis sub quacumque forma & expressione verborum.* en lo qual Breu de Clement octau, està expressament la paraula: *Indulgentias*. Ab que auent declarat lo Papa son intent (afegeix lo dit Ioseph de sant Marti) resta clar, que poden los Religiosos Menors vuy guañar totes les Indulgencies concedides fins à Paulo quint, y les que ell també concedi. Y sent la narracio dita vertadera, com se à de tenir per tal, com referida de Autors tant graues, y dignes de fe, seguesch eixa dotrina, per estriuar en rao, y fonament tant fort. Y consequentment los de la Compañia, que participan, y comunican ab tots los priuilegis, indults espirituals, gracies, è Indulgencies, que estan concedits, i's concedirán als Pares Menors, y à les demes Religions, gozara de dita estensio, y gracia, è interpretacio, ò concef-

sio feta de Paulo quint en fauor de la Religio Serafica.

De que inferesch, que poran també guañar totes les sobredites Indulgencies los Tercerols, y Terceroles del Orde de san Fransesch, que son Religiosos, ò Religioses, ò que van ab lo habit, ò vestit, que mana sa Regla, y fan vot de castedat: y lo mateix dich de les Terceroles de sant Domingo, de les, que se anomenan Beates, perque la Religio dels Pares Predicadors te la concessio, y comunicacio que è dit poch à de ma Religio; participant de les Indulgencies concedides als altres Ordes. Si les guañan los que viuen seculars en ses cases, ò Tercerols, ò Terceroles, que no fan vot algu, y dels quals è parlat dalt, es duptós entre los Doctors; com auem vist. Ab que sino les poden conseguir, es trau, que restan sens poder guañar en quant Tercerols ninguna Indulgencia, (si be poran guañarne per ser desta germandat del Socorro, ò Confrares del Cordò, Roser, ò Carme, &c.) perque solament diuen los Autors, que poden gaudir de les dels Religiosos, de les Religions dels quals son Tercerols, ò Terceroles; y lo mateix afirmaren dos Religiosos, lo ù de sant Domingo, i lo altre de sant Fransesch, que cuydauen de la instrucio de eix genero de Tercerols seculars, consultats per mi sobre aquest punt, es à saber, si los dits Tercerols podian guañar altres Indulgencies, fora les concedides à dits Frares; i'm responguéren, que no. Per lo

que, les concedides als Religiosos de llur Orde; nò guañan, com diuen alguns citats demunt, no conseguiran alguna altra de la manera, que è dit. Perzò seria saludable consell, saber lo sentir del Põtifice sũmo que resoldria de cert lo càs, ò be estenent les dites Indulgencies als Tercerols seculars, ò Terceroles que no fan vot, ni portan lo Habit, que ordena la santa Regla, aixi com les guañan los que fan algun vot de castedat, com è dit: ò concedintlos altres de nou.

Ab tot me aderesch als que afirman, que los sobredits Tercerols, i Terceroles poden conseguir dites Indulgencies, si guarden les regles de sos Ordes; com les abstinencies, dejunis, que en elles se señalan, i's priuan de anar à saraus, comedies, balls, y altres entreteniments, que alli's vedan; y lo ques diu en dites Regles, de la manera que ò procura fer, qui te algun cuydado, i's precia de guardar lo institut, à que Deu lo à cridat. Y encaraque los Superiors, ò Directors poden dispensar en quant à les austeritas de dites Regles, ya se explica lo mateix Test, dient, quant i hà llegitima, justa, ò raonable causa. Perso Ferrer, y Suñer, est Dominicà, y lo altre Franciscà en los llibrets, que imprimiren de les Terceres Regles de sos Ordes, diuen, qui ningu entre en elles, que nol veje primerament, y no sapia los estatuts, y constitucions que à de obseruar, y estan espresses en les Bulles Pontificies: y sense elles ni ha altres impo-

ſades, è inſtituides per los Religioſos de dits Ordes, que tócan als ſobredits Tercerols.

Cap. 5.

Que ſe enten per lo article de la mort, en lo qual pot lo ques deſta Germandat guañar Iubileu pleniſsim, ſi conſiſteix en vn inſtant, ò en molts, y en quals ſe guaña: y quantes voltes?

ACerca del primer punt, es à ſaber, que ſe à de entendrer per lo article de la mort, reſponch, lo que los Doctors entenen, eſplicant lo precepte diui, que obliga à tots los Fels, ques confeſſen en lo dit article. Alguns que refereix lo ſapientiſſim Pare Vazquez *in* 3. *p.* *q.* 93. *art.* 1. *dub.* 5. y altres que cita Diana 3. *p.* *tr.* 4. *reſol.* 71. diſtingueixen perill de mort, del article deſta, afirmant que lo article ſe enten, y es, quant la mort està molt vehina, y eſtà proximament inſtant, y es moralment certa, y caſi ineuitable, per la rezia, y maligna febra, ò malaltia, en que ù ſe rroba: pero que lo perill de la mort, es quant i à dupte probable, per ſucceir frequentment lo morir los homens en tal cas, com en vna guerra actual, en vna llarga nauegacio, &c. Y axi diuen, que quant lo Concili Tridenti *ſeſ.* 14. *c.* 7. declara, que en lo article de la mort, qualſeuol Sacerdot pot abſoldrer dels peccats, y cenſures reſeruades,

no

ño parla del perill, sino de la article de la mort; encaraque alguns d'ells ajustan, que pot entendrers del perill no remot, sino proxim, com quant se á alzat en la mar borrasca, pero no al principi de la nauegacio, ò embarcacio; ò quant vna dona espetimenta la difficultat del part, pero no en sos principis.

Seguesch à la communa sentencia dels Theolechs, que senten en la present materia ser lo mateix perill, y article, com ò nota nostre grauissim, y eminentissim Cardenal de Luego *tom de pœnit. disp.* 18. *sec.* 2. *n.* 21. Perque encaraque en rigor de la significacio, aquelles paraules: perill de mort, y article desta, son diuerses, y les distingueixen los Doctors en Medecina; pero en aquesta materia lo vs de la Iglesia les pren per lo mateix, y per vs della tenen la mateixa significacio, segons consta del capitol, *Eos qui de sentent. Excommunic. lib.* 6. Pus que en lo mateix contest, aquell, que fou anomenat article, Luego es diu, perill. Lo mateix se proba del capitol, *si quis suadente* 17. *q.* 4. aont posada la reseruacio, se excepta lo perill de mort; de la qual excepcio se parla en lo capitol, *non dubium, de sentent excommunic.* aont se anomena est perill de mort, article d'ella. Y se confirma, perque lo fi, que tingué la Iglesia pera donar aquella facultat, peraque ningu es perdés, à condemnàs per occasio de la reseruacio, ò per falta de la jurisdiccio necessaria, com ò aduertí lo allegat Concili: lo qual perill

no se euitaria, si's tingués de aguardar lo estret, y rigo-ros article de la mort, quant ya no i hà esperanza de vida, y està lo malalt desauziat, perque molt à menut, ò casi sempre aconteix, lo no auer opportunitat de confessarse; Luego la sobredita jurisdiccio se concedi, no sols per lo article de la mort, sino tambe per son perill, ò en perill d'ella.

Esplica mes, y se estableix esta doctrina, perque lo mateix motiu, que tingué la Iglesia pera donar la sobredita facultat, es à saber, peraque vna persona no se perdés per falta de confessio, eix mateix si obliga à la mateixa persona à confessarse abans de la mort: la qual obligacio no es solament per lo article de la mort rigorosa, y apretadament pres; sino encara per lo perill, perque aquell motiu obliga pera los dos temps, ço es, del article de la mort, ò de perill; donchs també la llicencia, que concedeix la Iglesia, se enten pera los dos casos sobredits, per tenir lo mateix motiu, que es lo de la obligacio de confessar. Per lo qual totes les vegades, que ù estarà obligat á confessarse, y combregarse per lo perill de la mort; se à de judicar, y entendrer, que concedeix la Iglesia la sobredita facultat: y consequenment, de poder guañar aquella *Indulgencia plenaria*, als que son de nostra Germandat, fent les diligencies, que demana lo Papa en la Bulla, que esplicarem en altra part; suppòsat, que segons lo vs de la *Iglesia* lo perill

de la mort ſe anomena article; y aqueſt, perill.

Adelanta's mes lo punt, perque com be aduerteix Ioan de la Creu *in direct. conſcient. p. 2. de Sacram. pœnit. q. 5. dub.* 10. lo mateix priuilegi que ſe concedeix als que eſtan en lo article de la mort, ſe dona als qués troban en perill d'ella; Luego ſent la Indulgencia, gracia, y priuilegi, y auentſe concedit per los que eſtan en lo article de la mort, ſe à de entendrer concedida en lo perill de la mateixa: be axi com la facultat concedida à qualſeuol Sacerdot pera abſoldrer de qualſeuol cenſura, y de tots los peccats encara reſeruats, ſe enten no ſols pera los que eſtan en lo article de la mort pres eſtretament, ſino també als que ſe veuen, ò eſtan en perill de morir. Y ab rao, per lo que ſe à tocat, perque ſi en aqueſta materia diſtinguiſſem lo perill de la mort, del article ſucceiria moltes voltes, que los malalts moririan ſenſe abſolucio, mentres que lo Confeſſor inexpert de enfermetats no ſap differenciar lo article del perill; y per no coneixer lo vertader article dilatàs la abſolucio, ò per creurer que encara no pot abſoldrer dels caſos reſeruats al penitent; ò per voler aguardar al Curat, ò Sacerdot approbat.

De lo dit infereſch, que axi com lo precepte Diui de confeſſar los peccats, no ſolament obliga per ſe, com parlan los Doctors, en lo article de la mort, ſino tambe en lo perill probable d'ella, ſegons admeten tots los

com aduerteix nostre Dicastillo *tom. 2. de Sacram. tr. 8. disp. 7. dub. 2. n.* 21. y perzo obliga en vna graue malaltia, en vna perillosa nauegacio, quant insta vna pelea, quant vna dona delicada va de part la primera vegada, ò la que acostuma tenir difficils parts: y totes les voltes que tenint vn home algun peccat mortal, que no à confessat, y tem, que si luego nól confessa, ò en tal occasio, despres no tindrà copia de Confessor, abans de la mort, ò perill d'ella, com pot succeir en les Indies, ò en algun cautiueri; los quals casos tots se diuen article, ò perill de mort; segons nota lo mateix Ioan Dicastillo home doctissim; en quant si nós fa llauors la confessio, i à perill de morir sense ella. De la mateixa manera se podrà guañar la Indulgencia plenaria, sentse les diligencies ques demanan, pus es veritat dir que lo tal se troba en lo perill, y article de la mort, en lo sentir, en que la Iglesia acostuma pendrer eixes paraules.

Acerca del segon punt, si lo article dit de la mort, consisteix en vn instant, ò en molts, ò en qual d'ells puga guañar la Indulgencia plenaria sobredita, responch, que tal vegada pot succeir que aquest perill, ò article no conste mes de vn instant, ò de pochs, com succeix en vna mort repentina; però ordinariament, preceint malaltia abans que ù muire, consta de molts, y de moltes hores, y dies; en los quals, basta qualseuol temps d'ells pera guañar lo Iubileu plenissim; en lo qual temps

se verifique lo perill, ò article de la mort, encaraque est temps diste molts dies de la mateixa mort, segons ò nota nostre Pare Anton Quintanadeñas *in appendict.* 9. *d.* 5 lo qual en la *d.* 4. àduerteix be que importa molt excitar y auisar als moribundos moltes voltes, que inuoquen los dolcissims noms de Iesus, y de Maria ab intencio de guañar varies Indulgencies, si poden guañarles ab esta sola inuocacio estant en gracia, com es probable; que ò poden, si tenen differents medalles, Rosaris ò grans beneits (ó per respecte de la mateixa concessio, ò per diuerses) als quals se aya concedit tal gracia, ò fent la obra repetidament, y varies voltes qués demana pera guañarles, com se à dit en altra part, en semblants casos. De manera que es vn gran consuelo, es de aliento lo que sent lo mateix Quintuanadueñas *d.* 4 que aixi com vn moribundo pot conseguir moltes Indulgencies plenaries de vna vegada (entenent'o de la manera, que se à esplicat) concedides per molts titols, çò es per varies Imatges, ò Creus, à les quals se applicaren, axi tambe les pot guañar per titols differents, com per ser de tal Religio, de tal Congregacio y de tal Confraria; ab tal que no demanen certes obres que determinadament se ayan de applicar per vna especial necessitat; y les pot guañar encaraque nós recorde delles, y cita per aso à Lugo, y à Diana, contra Rodriguez, y Trullench. De que inferesch, que lo dia, sis quitra que

ù combrega y confessa inuocant varies vegades *Iesus*, podrà en dit article en elles guañar est Iubileu, sempre entenent ò del modo que se à declarat en altres parts, ya per ser de altres que tingan lo mateix.

Pero per quant pot succeir, que vna persona acabe sos dies, (com moltes vegades succeeix) de repente; y sens poder dir *Iesus*, ni guañar la Indulgencia plenaria sobredita, encaraque estiga en gracia, i sense algun mortal, ni venial peccat, es be, que se acostume cada dia à fer vna deuocio facil, quant visitarà nostra Iglesia, ò la dels Pares de sant Fransesch, que es dir lo psalm del *miserere*, ò qui nol sab, cinc vegades lo Pare nostre, y cinc, l' Aue Maria, de genolls; ab la qual conseguirà totes les Indulgencies *vrbis & orbis*, ço es, ques guañan en la Ciutat de Roma, y en lo mon. Per auerse concedit de eixa manera à la Religio de sant Benet, i lo confirmaren Innocenci vuité, y Alexandre sisé y Iulio segon, ab tal, que per les animes destos Pontifices, se digà la oracio seguent: (que està en lo Missal en les Misses cotidianes per los difunts) *Deus, qui inter Apostolicos Sacerdotes, famulos tuos Pontificiali, seu Sacerdotali, fecisti dignitate vigère: præsta quæsumus, vt eorum quoque perpetuo aggregentur consortio. Per Dominum Iesum Christum Filium tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitate Spiritus sancti, Deus, per omnia sæcula sæculorùm. Amen.* Aquesta grandiosa Indulgencia, que la anomena maxima Fra

Manuel Rodriguez Autor doctissim Franciscà en lo tomo segon de les questions regulars, *q.* 97. *art.* 8. se troba, y està en vn llibre dels Pares Benedictins, ques guarda en lo Conuent de Valladolit, com ò afirma lo mateix *Rodriguez* allegat, y afegeix en dit lloch, qués pot tambe aplicar per los difunts, per la Bulla de Sixto quint, ques despachà à set de Maig del any 1586. en lo segon de son Pontificat, en la qual concedeix als Confrares del Cordò, que pugan aplicar *per modum suffragij* à les animes del Purgatori les Indulgencies, quels concedeix; les paraules desta Bulla son: *Eisdem Confratribus chordigeris, vt Indulgentias, & remissiones peccatorum præfatas, per modum suffragij pro Fidelibus, qui in gratia Dei decesserint, consequi, & impartiri valeas, concedimus.* La qual aplicacio, se à de entendre ser concedida per virtut de altra Bulla, de Iulio tercer que lo dit Rodriguez cita, (la qual est Papa concedi à la Religio de Predicadors) en que los concedeix, que pugan gozar de tots los priuilegis, è Indulgencies concedides, no sols à qualseuol Religio, sino à qualseuol Confraria, ò lloch pio; de que gozan les Religions de san Franseсh, de la Compañia, y altres, que tenen comunicacio, en estes gracies ab les Religions, à qui se concedeixen, com la tenen les referides. Y aixi eixa aplicacio dita se porà fer per dits Religiosos per les animes de Purgatori: y los seculars dits, del modo, que se á declarat en son lloch.

Lo article de la mort, en lo qual lo Pontifice concedeix, que puga lo Congregant del Socorro, guañar Indulgencia plenaria, fent les diligencies posades en la Bulla; se enten i's pren, per lo article ver, ò qués presum lo i hà, ò tal perill. Perque, segons los Doctors enseñan, *Quando Pontifex aliquid pro articulo mortis absolutè concedit, non restringens pro vero articulo, intelligi debet de verò, vel præsumpto*: puix que està à de presumirse es, la voluntat del Papa, quant no consta lo contrari; be aixi com la extremuncio, ques concedeix en lo article de la mort, absolutament se dona en lo vertader, y quant se presum, que aquell i es. Pero si alguna Indulgencia es concedis per lo ver article de la mort, à les hores nos guañara, per mes, ques pense, que ù, i esta, si realment est nos troba en lo ver predit article, com aduerteix nostre Escobar seguint, y citant à Cordoua, perque la causa llimitada produeix lo effecte llimitat, *volum.* 1. *Theol. moral. lib.* 7. *sec.* 1. *cap.* 17.

Esta Indulgencia, ques concedeix per lo article de la mort, ò presumpt, ò vertader, podem conseguirla tantes, quantes vegades, nos trobarem probablement en lo dit article; si empero lo Pontifice no posa, ó no diu, que la concedeix per lo tal article, tant solament vna vegada. Perque, com nota lo docte Minorita Corduba, *de Indulg. q.* 36. *dicto* 3. *Indefinita Iuris æquiualent vniuersali, nisi aliud de mente Papæ constet.* Per lo qual

nós

nós posa eixa llimitacio en la Bulla del Socorro; podra aplicarse la dottrina referida à la Indulgencia plenaria, ques concedeix en tal article als Congregants deixa Germandat; que podran obtenirla, cada vegada, que cauen, ó venen de nou en dit article, executant les degudes diligencies, y qués demanan pera dit efecte.

Y no se oluide lo Confrare, ó Congregant, de lo que apuntaré en altre lloch, que li serà mes profitós, lo conseguir esta Indulgencia, quant mes tart puga, è inuocar ab est intent lo dolcissim nom de *Iesus*, en lo temps, que serà mes cerca de la mort (qués pot fer, encaraque aya dies, que combregà abans de posar esta vltima diligencia, ò condicio,) perque si la guaña en tal occasio, que despres della, fase vn peccat, no mes, que venial, la Indulgencia passada, que obtingué, no li aprofitarà pera satisfacio de est peccat comés després, per lo qual aurà de penar en Purgatori, sino à satisfet ans de morir la pena, que restà à deurer, per tal culpa, de la manera, que expliqui en altra part. Perzó à Nauarro li appar, que la opportunitat del millor temps pera guañar eixa Indulgencia, es, quant lo malalt reb la Sagrament sant de la extrema vncio, *notab.* 30. *n.* 18. Si be aconsella, que si alguna persona, per titols, ò causes differents, te moltes Indulgencies, en dit article conseguibles, podrà guañar la vna al punt, qués troba en lo article de la mort, segons la presumpcio probable

dels homens, ò del metxe; y l'altra, quant estarà prop de donar la anima à Deu nostre Señor.

I's comfirma de lo que enseña Rodriguez, Autor graue Franciscà à qui seguint allega Escobar *num.* 238. que quant ù te molts Indults, ò Bulles, per rao dels quals si li concedeixen moltes Indulgencies per lo article de la mort, no li aprofita mes ù, que molts, ni vna sola, que moltes, es à saber, si totes les dites Indulgencies es concedeixen per lo ver article de la mort. Perque aquest solament es ù. Pero sis concedeixen absolutament per lo article de la mort, sens que se ajuste, *per lo ver*, en aquell cas, mes aprofiten moltes, que vna sola; per quant si lo mateix cau moltes vegades en lo article de la mort, qués presum tal, podrà també tantes voltes guañarla.

Cap. 6.

Qui no digues Iesus, *en dit cas no guañaria la Indulgencia sobredita.*

VEritat es, que si vn home que està en lo article de la mort, com ù dels desta Germandat, y no digues *Iesus* en ell, per estar fora de si, ò per no aduertir, que no guañaria la Indulgencia plenaria, perque no faria tot lo que señala lo Pontifice en sa Bulla: puix pera guañar la Indulgencia, que concedeix lo Papa, se re-

quereix entre altres coses que cumpla tot lo que diu lo Breu, ò Bulla Pontificia, que à de ferse pera obtenirse; com si reza de aquest modo: *Aquells, que visitaran tal Iglesia, y dejunaran tants dies, o's trobaran en tal professó, guañaran tal Indulgencia*; es necessari pera guañarla, visitar la Iglesia, qués mana, y dejunar aquells dies, ò anar à la tal professo; y de altra manera, dexant de fer lo qués señala alli, encaraque se exerciten altres obres per mes sanctes, que sien, nós guaña la tal Indulgencia: ni basta malaltia ò qualseuol altre impediment per just que sia, peraque no fentse lo que la Bulla diu, ò mana, se obtinga la sobredita Indulgencia, excepto, si la mateixa Bulla no especifica en tal cas que se à de fer. Com si digués; lo qui no podrá dejunar, done almoina: perque no basta tenir bona voluntat, sino qués menester cumplir allo, à que obliga lo Pontifice; (si bé lo bon desitg encaraque no seruezca pera guañar les Indulgencies, aprofita emperó pera augmentar la gracia en esta vida, y la gloria en l'altra:) pero si algu anàs à alguna Iglesia, qués mana visitar pera guañar la Indulgencia, y no pogues entrar per la multitut de la gent fent tot lo demés, que la Bulla ordena, guañarà la tal Indulgencia, ab rezar desde la porta de la Iglesia, ò de aont podrà arribar, perque auent arribat fins à la Iglesia es just auer cumplit ab la intencio del Papa, que ab aquella estacio se prenga aquell treball en venir à la Iglesia. Lo mateix

se enten, quãt lo qui ve à visitar la Iglesia, la trobàs tãcada, no està obligat à aguardar, que la obren, especialmẽt, si aquella hora fos la postrera del temps senalat pera visitarla; sino basta, que diga les oraciõs, que seli manã desde la porta, cõ ò nota Aguilar *tr.* 4.*c.*4 parlant de les Indulgẽcies dels Cõfrares de la Cinta, ò Correxa de S. Agusti.

Confirmaré esta doctrina ab estos exemples, y casos qués refereixen en la vida citada de la venerable Verge dona Marina de Escobar, *lib.* 5. *cap.* 5. la qual prenent vn Rosari benehit, ab lo qual dientse trenta vegades lo Pater noster, y en cada dezena vna Aue Maria, se guañaua Indulgencia plenaria, y desijant ó fer, y rezarlo, nos trobà ab forzas, (tanta era sa flaqueza de son cos,) pera poder dirlo; y estant de aixo ab algun desconsuelo, li digué el Señor: Anima, nót desconsoles, de que no pots rezar en est Rosari, tot lo ques menester pera guañar la Indulgencia plenaria, que té, que yo te fas mercé, y gracia de concedirtela ab qualseuol oracio, que en ell rezes, per breu que sie: espantada la humil Señora de tant gran bondat, i misericordia de son Deu, y admirada de sos altissims, i soberans judicis lo alabaua, y benehia, y deia: es possible Señor, que fins aqui arriba ta bondat, y amor pera tes criatures? De quét merauellas anima, digué lo Señor, de qué fase això ab tu, puix à quinze anys, quet tinch en vn llit, sens (*notés lo seguent*) que pugues gozar de les Indul-

gencies, y Iubileus concedits per lo Papa en les Iglesies?
Fonch notable la consolacio que rebé dona Marina ab est fauor, tenint com era just, y rao, en gran apreci aquell Rosari. La qual historia proba, que vn malalt que està en lo llit, no pot guañar vna Indulgencia, com la plenaria, que i ha en la Iglesia de est Collegi, cada segon diumenge, ab tal ques combregue, y's reze en ella, à intencio del Papa. Y lo mateix dich de les que demanan, ques visite esta, ò aquella Iglesia, ques fasse tal, ò tal deuocio, s'il que està malalt no pot exercitar eixa obra, sino es que lo Pontifice donàs facultat al Confessor, peraque se commutàs en altra, com se à aduertit.

Adelantan, y abonan la mateixa doctrina altres fauors, que feu Deu à eixa sa seruenta, la qual tenint especial deuocio ab lo Iubileu de nostra Señora de la Porciuncula, que cau à dos de Agost, com lo te casi tota la Christiandat, per ser communicacio feta per lo Papa, del Iubileu, que nostre Señor volgué, se concedis à sant Fransesch. Y com per estar en lo llit tant malalta, no pogués guañarlo, nostre Señor, que veu son bon disitg, se li cumpli molts auys, per tres camins miraculosos, les mes vegades per medi del dit sant. Ques tant gran tresor lo de vna Indulgencia plenaria, que atres eque que l'anima lo goze, vsa Deu de camins extraordinaris, y prodigioses obres; peraque aduertescan lo corriment,

y empatg, que an de tenir los que facilment podent auerlo, non fan cás, y lo dexan de obtenir, per no applicar vn poch de treball, y diligencia, ques demana.

Primerament tres anys miraculosament li donà forzes, peraque se alzàs del llit, y anàs à guañar dit Iubileu desta manera; oygamla, com ò dexà escrit donant compte à son Pare espiritual destos fauors: i's refereixen en lo llibre quart de sa vida, en lo capitol vint i cinch: Lo dia abans, (diu) dest Iubileu, me digué nostre Señor: gustaràs de anar á guañarlo? Yo respongui: ya V. Magestat veu qual estich. Lo altre dia que era la vespra, per la tarda, à les tres hores, me digueren los meus quatra sants Angels, que me aparellàs, perque me auian de portar à guañar est Iubileu. Demani Luego de vestir, no sens poca admiracio de mes compañeres, y ayudantme los Angels me vesti facilment, y volent la compañera ayudarme à exir fora del aposiento à la sala, li digui, que no era menester, y ab facilitat isqui. Posada en la sala, los Angels pera probarme se ausentaren, i'm dexaren en ma natural flaqueza; sens poder menajarme, acudi à nostre Señor, y luego tornaren los Angels, y ab sa ayuda baxi la escala, y per guiar les coses per lo cami ordinari sens nota de miragle, auian fet preuenir vna cadira, com les que ara se vsan ab sa cuberta, en la qual dos homens me portaren al Monastir de sant Diego, (*es de Religiosos Franciscans, en la Ciutat de Valla-*

dolit, aont viuia esta Señora) per ser mes quiet, ab mi anauan mos quatra Angels, y també los demonis; fentme amenazes. Estigui vna estona en la iglesia pera guañar lo Iubileu, y després torni de la mateixa manera, y pugi per mi la escala sens difficultat, que parexia cosa impossible naturalment. En arribant à la sala me dexaren los Angels altra volta, pera probarme, y resti ab ma òrdinaria flaqueza, yo digui entre mi; ya no s'em dona res, perque les mies compañeres me portaràn al llit; pero luego acudiren, y pogui anar sense ayuda delles, im posi al llit, y tornaren los dolors, penes y flaquezes, com abans.

Altre any, que estaua mes flaca se li concedi en lo mateix llit, de aquest modo. Dia de la Porciuncula, refereix ella, me visità sant Fransesch ab sant Domingo, y nostre Pàre sant Ignaci, dientme; que nostre Señor me volia concedir aquell Iubileu. Y'm retiri ab mos temors, y no volgui parlarli, diuertint me de aixo mes de vna hora. Despres viu en esperit, que en lo Cel Christo nostre Señor digué à sant Fransesch, que tornàs à donarme aquell recado. Lo Sant se escusà, dient que nó hauia volgut parlarli, y que me hauia diuertit, de lo quem digué. Responguéli nostre Señor, son molt differents los naturals, que yo dono à mes Criatures, y no van totes de vna manera: son natural fou aspero, y riguros ab son cos, y esperit, y exhortares à vn cami,

y regla de molta aspereza. Esta se à de portar per cami de mes blandura. Be pots tornar, y donarla lo recado; tornà lo Sant, me'l donà, llançantme sa benediccio. De alli à vna estona vingué Christo nostre Señor, i'm digué: tenint compassio de lo que pateixes en eix llit, de aont à tant temps que no te alces, yo t fas gracia de concedirte est Iubileu, en lo nom del Pare, y del Fill, y del Esperit sant, y per virtut dels merits de ma passio, i llançantme tres benediccions, sen anà.

Altre any, com lo dia de la Porciuncula, es en la octaua de nostre Pare sant Ignaci. Estant ab nostre Señor, viu, (*compta aquella Esposa sua*) moltes campanetes de or, com penjades del Cel, que sonauan, y feian vna molt concertada, suau, y celestial musica. Luego s'em aparague nostre Pare sant Ignaci, vestit de sobrepelliz, y encima vna muceta, com la qués vesteixen los Sacerdots, quant portan lo sanctissim Sagrament als malalts; venia ab ell san Francisco Xauier ab soprepelliz, y altres molts de sa Orde ab son ordinari habit, y tambe molts Angels del Señor. Saludàm lo sant Patriarcha ab gran caricia, y amor, y'om posti à sos peus, i'm llanzá sa sancta benediccio, y'm digué, que me amaua en lo Señor, como à est Fill meu, señalantme al Pare sant Francisco Xauier, y que venia en lo nom del Señor pera acompañarme, que hauia de ser portada, à guañar lo Iubileu, al Conuent de sancta Maria dels Angels,

Angels, que està en Asìs. Dient això vingué lo benauenturat Patriarcha sant Domingo molt alegre, y regozijat, y saludantme ab gran apacibibitat me digué: vènia en lo nom del Señor à lo mateix. Lo vltim vingué lo sant Patriarcha sant Fransesch, també à acompañarme. Mis Señors los Angels me posaren en vna com cadira, ò llitereta, i'm portaren per lo ayre acompañada de tots estos Sants, al Conuent, que è dit, y lo sant Patriarca sant Fransesch se auançà vn poch. Tardaram bon rato en anàr, y arribant al Conuent, sant Fransesch n'os posà per dos, ò tres aposientos vn poch obscurs, y petits, y entri en lo enterro, ò Capella, aont està lo sant Cos de sant Fransesch sepultat. Està en peu, com qui fa oracio, vestit de son habit, algun poch curt, que se li veuen los peus, y llagues, y al temps, que viu lo sant Còs, s'em desaparegué lo Sant. Y'om postri, fiu oracio, y arribi à besarli vn peu, y llaga del Sant, retir'al, com si estigués viu, no consentint, que se lo besàs, contentim ab besar la terra, que pisaua. Viu alli à la Magestat de Iesu Christ nostre Señor, y'm feu mercé de concedirme lo Iubileu, dient: en lo nom del Pare, y del Fill, y del Esperit sant, ót concedesch est Iubileu, i'm llançà sa sanctissima benediccio, y luego me tornaren à mon recó mis Señors com me hauian portat, y los Sants despedintse de mi, sen anaren.

Qui no admirarà en estos casos la poder diui? y qui

no amarà à vna bondat de Deu tant infinita, alabantla sens cessar, que aixi encara en esta vida honra, y aconsola à les animes, que per son amor pàteixen, y estan fundades en vna humilitat profunda, y virtut solida, com la desta sa Seruenta, que sempre se trobaua indigna de semblants fauors, y quant es de sa part recusaua tots los extraordinaris, y per temer ser engañada en ells, prenentlos solament per donar gust à son Deu?

Y qui no à de fer vn gran concepte del valor de vn Iubileu, ò Indulgencia plenaria (que fins los Sants, y lo mateix Christo Señor nostre à esta la anomena ab aquell nom, segons se à vist) pues lo Cel se val de tant exquisits medis, quant vna persona impedida, no pot vsar dels ordinaries, ni exercir les diligencies, que ordenan pera obtenirse, les Bulles Pontificies?

No obstant lo sobredit, Henriquez, Caietà, y Bonacina als quals segueix, i cita Besenbaum, *in medul. Theolog. moral. lib. 6. tr. 4. cap. 1. dub. 4. n. 13.* diuen que encaraque es veritat que no guaña la Indulgencia qui per impotencia, ò ignorancia, deixa de fer tota la obra, ò part notable della, que señala lo Pontifice pera conseguirse aquella, com es, si vn vell, ò vn miñó, dexas los dejunis, ques demanen; ab tot afirman, que la podrian guañar, si per la graue dificultat de exercir la dita obra, ò la part notable della, sels commutàs en altra. Tinch per probable esta opinio, pero per mes proba-

ble la primera.

He dit: *part notable de la obra injuncta*; perque nò lleua lo efecte de la Indulgencia, ò Iubileu, encaraque de la obra requisita se deixe alguna cosa modica, com alguna ceremonia en la Missa; ò si dejunant ù menjàs algun poquet; perque en eix encara se posa, y executa la obra moralment entera, segons ò aduerti be, lo citat Besenbaum, *num.* 14.

Cap. 7.

Si lo moribundo rebuts los Sagraments se troba ab algun peccat venial abans de dir Iesus *que à de fer pera guañar la Indulgencia plenaria?*

HAuem dit, que nós pot conseguir vn Iubileu, ò Indulgencia plenaria, sino es que la persona que la vol guañar estiga neta de tota macula, ò taca aixi mortal, com venial. Es lo cas després que ù desta Germandat à rebut tots los Sagraments, i's troba en gracia, à caigut en alguna impaciencia llaugera, ò mentida leue, que no passa de culpa venial, pera conseguir la Indulgencia plenaria, sols li falta anomenar lo dolcissim nom de Iesus ab la boca, y si no pot ab esta, en lo cor; es troba per altra part ab peccats venials, ò ab ù sol, que à de fer, peraque estos perdonats, conseguezca la dita Indulgencia, ò que medi à de posar, peraques borre dita

culpa venial? Y lo mateix se à de entendrer dels què estan en salut entera, i bons, quant se veuen tacats de semblants culpes venials.

Pera resolucio de vn cas tant important, à de aduertirse, que lo Pare Mestre Lorca de la Religio de sant Bernat *tom.* 2. *in* 1. 2. *disp.* 41. seguint à nostre Vazquez *in* 3. *p. d. Th. q.* 83. *art.* 1. *dub.* 1. diu que pera la remissio de la culpa venial, es necessari, fora del Sagrament de la Penitencia, vn acte de contricio, ò ques fasse vn acte de amor de Deu sobre totes les coses, y que no basta fer vn acte de attricio, que consisteix, en que li pese à ù de auer peccat, per la fealtat de la culpa, ò per les penes, que deu en laltra vida, ò perque lo peccat lo priua del Cel. Pero nostre Doctor eximio Suarez *tom. de pœnit. disp.* 11. *sec.* 3. y altres senten, que basta encara fora del Sagrament de la Penitencia, tenir ù attricio, peraque seli perdone la culpa, que es sola venial. Y lo mateix insigne Autor en la *disp.* 12. *sec.* 1. *n.* 9. *&* *seqq.* enseña, que en la recepcio de qualseuol Sagrament prés ab la disposicio, ques requereix, paraque es diga, que llicita, y validament se à rebut; basta que lo qui arribà à ell auent com es abans algun peccat venial, no tinga de est complacencia alguna, peraque li reste perdonat, encaraque no aya fet abans acte de contricio, ni attricio, es à saber, en lo Sagrament del Matrimoni, Extrema vncio, y en altres. Si be à de exceptarse, que quant vna persona

confessàs, y no donàs altra materia pera la absolucio, sino vna culpa venial, auria de tenir contricio, ò attricio desta abans de rebrer la absolucio. Y altres autors afegeixen communment, que tambe basta fora del Sagrament, peraques perdone la culpa venial, la penitencia virtual, ço es, vn tal acte, per lo qual, si lo sobredit peccat venial vingués à la memoria de ù, ne tindria displicencia.

Pera la resolucio de aquest punt, i questio supposo, que lo pecat venial may se perdona *de facto* en vn home, que està en pecat mortal; sino es que juntament se perdone lo mortal: perque no es congruent que se reconcilie Deu per vna injuria lleugera ab lo enemich perseuerant est, enemich. Pot empero perdonarse lo peccat mortal, sens que se perdonen les culpes venials, antes tal vegada quizà es perdonarà lo peccat mortal, sens perdonarse, ni vn venial, dels molts, que tindrà vn peccador, perque est per ventura se penedirà solament dels mortals, per considerarlos tant graues, ò per sa grauedat, y enormitat, y per consequent, nos dol en ningun modo dels venials, nis disposa per al perdo de ells. Y finalment encaraque vn peccat mortal *de facto*, nos perdone, sens que los altres se perdonen; pot ab tot aixo vn venial perdonarse sens ques perdonen altres culpes venials per la rao tocada, de que pot vn home disposarse pera la remissiò, ò perdò de ù, y no pera lo

perdò dels altres.

Supposat aixo es cert, que la contricio perfeta (que consisteix en vn dolor que té ù de auer ofes á Deu per ser qui es, Bondat immensa, y perque lo ama sobre totes les coses ab proposit de la esmena, aborrint sumament les culpes per dits fins) que se esten de part del objecte als peccats venials, es disposicio sufficient, pera la remissio dells, encaraque sia feta fora de la confessiò. En que tots los Doctors conuenen: perque si la contricio perfeta dels mortals es disposicio que basta pera son perdò, *à fortiori* à de afirmarse lo mateix dels venials, la remissio dels quals es mes facil, com la ofensa es mes leue.

Si be crech ab la sentencia comuna dels Autors, que desta materia escriuen, que may se perdona algun venial peccat sense alguna displicencia virtual de ell, ò penitencia: encaraque no sia menester la explicita, i formal. Qual aya de ser eixa displicencia virtual, es dificultòs pròu de explicar; acerca del qual punt diuen los Theolecs communment, que basta, que vn home per lo menos, sia dispost de tal manera, que si à les hores, ò en aquella occasio se li offerissen les culpes venials, tingues displicencia de elles. Y encara això appar difficultòs. Perque si la tal declaracio se enten, i parla de alguna displicencia condicional contingent, esta no basta, puix molts ihà, que sab Deu nostre Señor (*per scientiam*

mediam, com diuen molts Doctors; y altres, *per scientiam visionis*,) que si los vingués à la memoria sos pecats, tendrian desagrado dells, ò displicencia; y ab tot eix acte esdeuenidor solament debaix de condicio, nols aprofita res pera mereixer; aixi be com al contrari los pecats condicionalment esdeuenidors, si à mi tal, ò tal occasio occurris, ò succis nom dañan pera desmereixer.

Per lo qual auem de entendrer aquella displicencia condicional, no sols en quant està subiecta à la dita sciencia Diuina, ò es objecte della; sino en quant té alguna necessaria connexio ab algun acte present, que te ara vn home, en lo qual acte implicitament se conte aquella displicencia; perço es cert, que li desagradarian los peccats, si en aquell punt, y occasio le acudissen à la memoria: per quant ara v. g. està ab tal, ó ab tan gran affecte enués Deu, ò acerca de les coses diuines, que ab lo tal afecte no podria no desagradarli lo peccat, que seli opposa, y es contrari; y per tant la disposicio present implicita, y virtualment conté la retractacio del peccat ques feu abans, ò fonc antecedent à ella, com ó aduerti nostre eminentissim Cardenal Ioan de Lugo *tom. de pœnit. disp. 9. sec. 2.* Lo qual mostra, y proba doctament, com sol, en lo *num. 29.* y en los seguents: que la contricio perfecta fora del Sagrament de la Penitencia, no es de tal modo necessaria, que de ninguna manera es

puga james lleuar la culpa venial sense ella, parlantho *de facto*, y de lley ordinaria: y encaraque la attricio baste ab lo Sagrament de Baptisme, Penitencia, y Extremauncio pera perdó de tots los peccats venials, dels quals se te attricio; ab tot fora dels Sagraments dits, no es menester, que posada la attricio se borrea totes les culpes venials, encaraque se aya estés à totes, sino ab llimitacio segons la regla de la diuina ordinacio, la qual nos pot en aixo definir, y saber los que remet; si be sempre se perdona algu, ó alguns peccats venials per la attrició feta fora dels Sagraments, que è referit. Pera perdó dels quals en eix cas demana Deu mes perfeta attricio per los venials que son mes graues, y menos perfeta, per los que son mes lleugers, ó leues, y no tant graues: Ni sabem nosaltres qual disposicio, i quant gran damane, y vulga Deu pera la remissio de cada ù dels peccats venials, que perdona fora del Sagrament, (si be posada aquella disposicio, y sent sufficient pera remissiò de tots ells, tots los perdona) peizó auem de procurar tenir ó contricio dells, ô attricio en lo Sagrament, ó attricio feruorosa, è intensa fora del Sagrament, y afegir altres obres pies. Perque qui sab, com nota lo mateix Cardenal, si vol nostre Señor peraques perdone cert genero de culpes venials, fora del Sagrament à mes de la attricio, algunes altres obres, com es, lo deiuni, almoina, ó lo demanar perdó ab humilitat à nostres prohismes,

mes, ò alguna altra cosa semblant? Y en lo num. 33. nota que no sempre se perdonan fora del Sagrament per qualseuol attricio totes les culpes venials, sino es que aquella sia ayudada del feruor, ò de altres obres pies. Ab que es veritat dir que los peccats venials fora del Sagrament de la Penitencia, se perdonan, no sols per la contricio feta, sino també per molts altres remeis de obres pies, posada la attriciò. Ques conforme à lo que diu lo Concili Tridentì *ses.* 14. *c.* 5. que pot lo just alcanzar perdò dels peccats venials fora del Sagrament de la Penitencia, no sols per la contricio perfeta, sino ab altres remeis.

Me so allargat en posar tota la dotrina sobredita no sols pera la resolucio de la questio continguda en lo titol de est capitol, sino pera enseñar als Fels, com han de disposarse pera guañar vna Indulgencia plenaria, quant pera conseguirla no demana lo Pontifice, ques combregue; perque en est cas si està en pecat mortal à de posarse en gracia, ò per la confessio, si espressament vol lo Papa, que preceesca la confessio; ò fent vn acte de contricio perfeta: y si te solament peccats venials, fer vn acte de contricio; ò per lo menos; de attricio ab altres obres pies, de la manera que se à tocat. Y en lo altre nostre cas del moribundo, que auent rebut los Sagraments de la Penitencia, y Eucharistia, à caygut en peccats venials, y per altra part per ser desta germandat,

vol inuocar en lo article de la mort: *Iesus*, pera guañar la Indulgencia plenaria; lo que à de fer lo tal, es vn acte de contricio perfeta abans de dir: *Iesus*, ò rebrer, abans de inuocar est sanctissim nom pera dit efecte, lo Sagrament de la Extremuncio; preceint antes de ell, com à disposicio vn acte de attricio, com he dit; sino no à fet lo de contricio. Perque aixi com es cosa certissima, que poden lleuar los peccats venials de la anima *ex opere operato* los Sagraments del Baptisme, y Penitencia; aixi appar cert que ò pot fer lo Sagrament de la Extremuncio segons consta de les paraules de sant Iaume lo menor *cap*. 5. 15. *Si in peccatis sit, dimittentur ei.* y de la forma de est Sagrament, *indulgeat tibi Deus quidquid peccasti, &c.* Vejas nostre Vazquez *in* 3. *p. d. Th. q.* 83. *art.* 3. *dub.* 3. Per lo que à de dirse que per aquest sant Sagrament seli perdonan al just tots los peccats venials, que tenia, preceint dells vna detestacio formal ò virtual.

Es cosa certà que val pera la remissio de les culpes venials la diuina Eucharistia, com ò enseña lo Concili de Trento (anomenat aixi per auerse tingut en vna Ciutat que té aquest nom) *ses.* 13. *c.* 2. Ab tal que preceesca en lo just (de quis parla) alguna displicencia alomenos virtual, ò retractacio de dites culpes (y lo mateix enseñan los Doctors communment, parlant de tots los altres Sagraments; que es necessaria eixa displicencia)

Lo ſobredit effecte es mes probable, que proué immediatament de la Euchariſtia; y probable, que ſols *mediatè*, en quant excita en noſaltres vn affecte de deuocio, i dolor, à qui conſegueix la remiſſio de les culpes venials. Veritat es, que com nota lo ſapientiſſim Cardenal citat *ſec.* 3. *n.* 37. no podem ſaber, ni afirmar ab certitut, ſi lo diuino Sagrament de la Euchariſtia lleua tots los peccats venials dels quals à precceit attricio, ò ſolament part dells. Per aixo ſerà acertat, que lo moribundo ſobredit, ſis troba ab peccats venials auent de rebrer lo ſanctiſſim Sagrament que nos contente de fer acte de attricio, ſino que ajuſte la contricio, ſi es aqueſta la vltima obra que à de fer pera guañar dit Iubileu, per auer dit ya abans de combregar: *Ieſus*, ab la intencio de conſeguirlo; puix encaraque communment ſe diu, que poſada la attricio, Deu perdona al juſt, que combrega tots los peccats venials, que tenia tenint de tots ells attricio, y perzo auiſan molts Doctors als que guañan Indulgencies plenaries, que pera obtenirles ſe an de fer differents obres, que impoſa lo Pontifice; y entre elles la ſagrada Comunio, ſia eſta, la vltima ques faſſe; ab tot com no es certa eſta dotrina, de la manera, que tinch dit; y no reſtant perdonats tots los peccats venials, quant à la culpa, nos pot guañar Iubileu algun pleniſſim, ò Indulgencia plenaria, de aqui es, ſer de importancia, i conueniencia gran, fer vn acte de contricio

perfeta, ò que à la attricio se junte lo feruor, ò se acompañe de altres moltes obres pies pera anar segurs en aquest punt del modo, ques por ab la diuina gracia. Si be es de gran consuelo, que quant succeis que vn just per sa fragilitat, i miseria, nos trobàs, ò no fós sense algun peccat venial, y que per esta causa no guañas Indulgencia plenaria, podria conseguir ab tot, la que no es plenaria, com se à dit en altra part; y lo que es mes, i de mayor profit, li restaria lo merit de les bones obres; per lo qual entre altres fins, nos auem de animar sempre à conseguir moltes Indulgencies.

Aquest effecte, ò virtut de lleuar de la anima les culpes venials concedeixen sant Thomas *in 3. p. q. 83. art. 4.* y altres Doctors comunment, als Sagraments de la Confirmacio, Orde, y Matrimoni. Y de tots, y de cada ù, ò afima Vazquez *dub. 3. n. 11.* ab tal, que preceesca de dits peccats, la attricio; de que diffusament tracta Lugo *tom. de pœnit. disp. 9. sec. 3.* Que lo dit, me basta per lo intent, que porto de la disposicio, que auem de tenir, i medis, que auem de vsar, peraque nos aprofite lo Jubileu del article de la mort, y altres en vida. Si bè no dexaré de esplicar aqui pera desterrar algunes ignorancies, que è trobat; y peraque molts fundats en elles no pensassen que estauan ya nets de les culpes venials, y ab disposicio sufficient, pera guañar la sobredita Indulgencia plenaria, ò semblants, auent fet alguna de les

obres, ques señalen, is diuen, que tenen virtut, y poden lleuar los peccats venials, de nostres animes.

Pera lo qual à de suppofarse, que sis accions solen comtarse, que poden lleuar les culpes venials, es à saber, la oracio del *Pare nostre*, lo pendrer aygua beneita; lo menjar lo pa beneit; lo dir la confessio general, lo fer almoina; y la benediccio del Bisbe, ò de vn Abat consagrat. Alguns afegeixen altres tres, ço es, donarse vn cop al pit, fer oracio en vna Iglesia consagrada; y la sagrada Vncio, nos pren esta aqui per la que es Sagrament; sino per les ques fan despres del Baptisme, ò altres, que son ceremonials tant solament.

Que valgan estes coses pera lleuar les culpes venials consta del vs dels Fels, i de la auctoritat dels sants Pares. La difficultat està, de quina manera condueixen à est effecte. Perque alguns Auctors volen, que immediatament; y que preceint la attricio imperfeta, ò (com altres diuen) no auenthi complacencia en lo peccat, luego per lo vs destes pies accions se lleua, y borra de la anima lo reat de la culpa venial.

Pero la comuna, y vertadera sentencia es la que tenen lo Doctor Angelich sant Thomas *art.* 3. y el Doctor eximio Suarez *disp.* 12. *sec.* 2 que negan, que les dites accions, i obres pies tingan aquell effecte *ex opere operato*, ò immediatament, sino *ad summum*, excitant algun mouiment, mocio, ò afecte, lo qual no sempre excitan;

ni pera aixo tenen virtut infalible. Vejas Suarez, què tracta dilatadament esta questio, aont proba que no donà Christo Señor nostre potestat à la Iglesia, pera lleuar culpes mortals, ni venials, fora dels Sagraments: veritat es, que la aygua beneita, y altres semblants coses, que los Theolecs anomenan, *Sacramentalia*, aprofitan moltes vegades als que delles vsan, en que Deu los dona alguna mocio, ò afecte bo contra los peccats venials, per impetracio de la Iglesia, que à instituit aquelles coses; lo qual mouiment per ventura no excitaria Deu, en lo que prengués aygua no beneita, encaraque est pensás que ò fós: ni tampoch lo excita sempre, perque algunes voltes per justes causes no concedeix vniversalment nostre Señor les coses, que la sancta Iglesia li demana.

Pot afegirse, segons lo que enseña sant Thomàs demunt citat, *art.* 4. que quantes vegades se infundeix la gracia primera (esta es diu la que reb vn pecador, que estaua en peccat mortal, y se à confessat bé, y à rebut lo Sagrament de la Penitencia, ó à fet vn acte de contricio perfeta) ò aument della (com succeeix en vn just per les bones obres, que exercita) se perdonen algunes colpes venials; si preceeix displicencia de elles, y retractacio alomenos virtual; la qual sempre à de interuenir com nota lo Cardenal Ioan de Lugo en lo lloch, que auem citat, *num.* 53. Y ab ella en lo dit cas

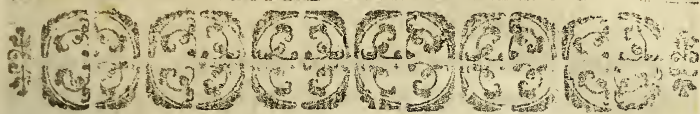
proba aquest Autor, que perdona Deu, y fa vna remissio dels peccats venials sino total almanco parcial, precient, com se à aduertir, la detestacio formal, ò virtual de aquelles culpes; Y aixo cada volta que vn just creix en gracia ò seli autmenta *ex opere operantis*, per les bones obres, que exerceix: y axi com per elles *de condigno* se li dona augment de gracia; aixi *de congruo* se li remet la culpa venial, que retractà. N'is segueix deixa dotrina, que sempre per qualseuol obra piadosa, ò bona se perdonen totes les culpes venials encara aquelles, de que i hà retractaciò, sino algunes, y aixo algunes vegades, per lo mayor, ò menor augment de gracia, que se infundeix, y segons altres circunstancies.

Finalment à de aduertirse, que aixi com lo qui està agonizant, ò en lo article de la mort, si antes de dir *Iesus* pera guañar lo Iubileu à de procurar los medis, i remeis dits, peraque se li borre la culpa venial, si à caigut en ella, à de aplicar los mateixos, si despres de auer conseguit les Indulgencies, que podia, à tornat à peccar venialment, procurant exercir vn acte de verradera contricio, en quant puga ab la diuina gracia, molt intens; fent les diligencies possibles; pera estar net en lo tribunal de Deu, y que meresca anar tot dret al Cel, ques de pochs, com se à probar. Pero si en aquell pas vltim, ò trespàs, rebuts ya tots los Sagraments, cometés algun pecat mortal, no bastaria lo acte de contricio; sis

pogués confessar de ell; sino que tendria obligacio de confessarlo: y quant no pogués, en eix cas bastaua vn acte ver de contricio perfeta; y no seria sufficient lo de Attricio. Perzo es bó tenir habit en vida de fer aquell acte de contricio perfeta, per no descuidarnos de ell en la hora de la mort: pero la desdicha es, que molts lo ignoran. Y aixi seria de importancia, que la primera cosa que enseñassen los Mestres als miñons, que aprenen de lligir, fos lo dit Acte; y diu, i's fà desta manera.

Acte de contricio, ab lo qual dit de cor, se alcança perdo de tots los peccats.

SEñor meu, y Deu meu, per ser vos qui sou (Bondat infinita) en qui crech y espero; y per que os amo sobre totes les coses; y per hauer estat vostre disgust, me pesa de tot cor de haueruos offes: y per lo mateix aborresch summament tots mos peccats, ab proposit ferm de may mes pecar, y de cumplir la obligacio de confessarme, y las demes, ab vostra gracia me rescuda de mon Redẽptor amantissim Iesu-Christ. Amẽ.

ALGVNES ADDICIONS ſobre lo que ſe à tractat en aqueſt Llibre.

I. Addicio.

AL principi de la ſegona part ſe deixà lo ſumari, que ſol eſtar abans dels capitols de les demés ; y fonch la cauſa, per contenir aquella en los mes de ſos capitols, los titols de los capitols, que en la primera part ſe lligen : ab tot per auerſe callat, poſarem aqui lo index de dits capitols, ab la nota de la pagina, aont ſe troban.

Taula dels capitols de la ſegona part.

Cap. 1. *Dels nous augments deſta Germandat; i de la neva erecció, quis feu della, en eſtà Vila fidelißima.* Pag. 92.

Cap. 2. *Bulla del Papa Alexandre ſetè que conferma, i erigeix la dita Germandat, concedint als della grans Iubileus, è Indulgencies.* Pag. 94.

Cap. 3. *Dels Iubileus, è Indulgencies, que guañan los que ſon de aqueſta Germandat.* Pag. 99.

Cap. 4. *De altras quatra Iubileus no plenissims, (ò Indulgencies) concedits als de dita Germandat.* Pag. 102.

Cap. 5. *Prosegueixense les altres Indulgencies, que poden guañar los que son de dita Germandat.* Pag. 106.

Cap. 6. *Dels que an entrat, y poran entrar en esta Germandat, i del modo ques podrà vsar, pera los, que auran de ser de nou rebuts en ella, en aument de tantes Misses.* Pap. 108.

Cap. 7. *Si tots los demés Collegis de la Compañia de Iesus poden participar desta Germandat, i gracia.* Pag. 114.

Cap. 8. *Si la dita Germandat se à de anomenar, i es Congregacio, Confraria, ò Compañia de nostra Señora del Socorro.* Pag. 119.

Cap. 9. *De los particulars raons, per les quals esta Germandat se pot anomenar Compañia de Maria santissima del Socorro.* Pag. 122.

Cap. 10. *Exercicis espirituals, en què an de emplearse: y estatuts, que an de guardar los de la Congregacio de nostra Señora del Socorro.* Pag. 134.

No fas index, ò cathalogo dels demés capitols; perqué me apar no ser necessari, suppo sat, que al principi de totes les altres parts se recopilan, fent mencio de lo que tractan, i ab facilitat, se pot trobar lo lloch de cada ù dels dits capitols ab ses propries materies; ò difficultats.

II. Addicio.

En lo capitol 6. de la segona part offeri parlar dels Prefecte, Secretari, dels officis, i regles de aquesta Germandat: y en lo capitol 10. *pag.* 162. digui que posaria en vltima part altres regles comunes (à mes dels estatuts, que se escrigueren en eix lloch) à tots los Cōgregans; y les dels particulars Officials que té ab lo offeriment, ques fa, i's diu en la recepcio. Pero lo deixo, perque despres de auer imprés aixo, an vingut à mes mans vns llibrets estampats en Zaragoza, aont se tracta de la Congregacio que se à fundar en lo Collegi de la Compañia de Iesus, de la bona mort, ò Escola de Maria; y aixi mateix vn altre quadern impres en Tolosa, que tracta de la mateixa Congregacio, instituida en la casa Professa de la Compañia (à imitacio de la de Roma, y està ya en altres Colegis establida) en la qual se escriuen persones del ù, i del altre sexo; homens, i dones, y poden guañar moltes Indulgencies plenaries, que à los della à concedit lo Papa. Y com en dits llibrets; y en lo que se estampà deixa materia en la Ciutat de Tulla, y tinch en mon poder (y è vist tambe despres de auer escrit lo sobredit, que parla de les Congregacions, que estan agregades à la de la Anunciata de Roma) se tracte tot lo ques menester de dit assumpte; è restat escusat de repetirlo aqui (à mes del que tenim

impres en Barcelona.

Per lo qué, los desta Congregacio obseruaran en quant se jutge conuenient, y possible sia lo que en les demés de la Compañia se guarda, (is veu en los dits llibres) segons lo estill, que en esta se pratica en orde à semblants Congregacions, Germandats, ò Confraries. Que ù, y altre nom, llitg que han rebut, puix, à la Germandat ò deuocio de la bona mort erigida en Tolosa, la anomena *Confrerie*, lo Autor Francés del quadernet citat en la pagina 8. y 9. y Congregacio, los llibrets, ques donaren à llum en Zaragoza. Y del mateix modo se estilará en la admissio, y en lo votar, i en los noms dels qui tindran carrechs, ò que son com à caps, segons se vsa en dites parts, acerca de les persones; que seran del numero de los desta Germandat: y de tot, quant conuinga se fi imprimira vn llibre petit, i manual.

III. *Addicio.*

En la pagina 134. posi que los disaptes, se feia especial Congregacio perà dones, solament en la Iglesia: y perque no pensás, ò se equiuocàs algu creent, que no acudian també los homens, que son desta Germandat, à de aduertirse, que la particula, ò terme *solament*, và junt ab la paraula ques segueix: *en la Iglesia*. Y es lo sentit; que les Congregacions dels disaptes, à les quals, à mes dels homens, que acudeixen, venen, i assisteixen à

ſos exercicis eſpirituals, dones, ſolament ſe fan en la Igleſia, i vbertes ſempre les portes; (y deſta manera ſe entea lo ques diu en la pagina 138.) pera fer differencia de lo que abans ſe auia referit en la pagina citada 134. que les juntes, que fan, ò Congregacions, los homens los diumenges, ſon dintra del Collegi, y en oratori particular en lo iuern, à les quals ſols ells poden entrar. Si be en eſtiu per cauſa de calor ſe tenen en la Igleſia publicament; per ſer molt calurós lo altre lloch.

Y lo auerſe afegit en la pagina 135. que los exercicis dels dijous, ſon pera tots, es dir, que no ſols, per los Congregants, que ſon del numero, ſino també per los que ſon dels innumerables, que ſolament ſe cuidan de fer dir les dos Miſſes, y no de acudir à les juntes y Congregacions particulars, y à altres obres pies, que ſegons les Bulles Pontificies ſe exerciten los que ſe eſcriuen en particular cathalogo, y's diuen del numero: y encara ſe ſignifica en dit lloch, com es de veurer en ell; ques fan los dits exercicis pera tot lo poble, encaraque molts, ò tots dels que aſſiſtiſſen à ells, no foſſen deſta Germandat aixi de la particular, com de la vniuerſal.

He volgut declarar aixo, peraque tots ſe animen à venir en dits dies, per lo profit eſpiritual ques trau de la platica, oracio mental, y vocal ques te, y fá. Perzó deſde'l principi y en auant digui, y auiſi, y exhorti, que acudiſſen à ells homens, y dones; ſino com en los

diumenges, assisteixen sols los homens, com he dit; acudeixen mes les dones, que no los homens, los disaptes: si be lo Prefecte, especialment y demes Officials, tots los dies señalats an de procurar assistir als exercicis sobredits. Y lo mateix se significa en lo que dich en la pagina 134. afegint que podian acudir, los disaptes, altres, à mes de les dones: y mes clarament se esplica, en lo que escric en la pagina 155. aont poso va terme, ab que significo, que los de ù, y altre sexo, assisteixen à estos exercicis, dient, que entretant, ques juntan les persones, (que son del numero, que consta de tota manera de estaments, com la Congregacio de la bona mort, ò Eschola de Maria, dalt mencionada) se lligirà vn llibre espiritual; que sol lligir vn Congregant: y sempre an assistit alguns, y se anira aumentant lo numero ab lo fauor de Deu.

Y l'altra rao, que è tingut pera aduertir lo sobredit, es; peraque ningu pense, que esta Germandat es pera dones solament; puix com se à dit, i's trau de la Bulla del Pontifice, es pera tots los estats, condicions, y sexos; y entran en ella vius, y morts del modo, que se à explicar, tractant de les dos Misses, que tots los anys an de fer dir los que son della: que per contenirse en aixo vn tresor tan gran, y que no se oluide may, y alentar al Letor, à participar dell, no me è contentat de ponderarselo en lo prolech, sino que lo è volgut notar altra

vegada en la pagina 139. afeginthi alguna cosa: is pot permetrer especialment pera los que nos cuydan dels prefacis, ò proemis, que abans de los tractats, ò parts dels llibres se acostuman de posar. Y encaraque lo Papa Inocenci septimo, (com es se llitg en lo primer tomo del Bullari, *Bulla vnica, quæ incipit Sedis Apostolicæ*) ordena en lo capitol 20. de la Regla dels Tercerols, i Tercerolеs de Penitencia de la Orde de sant Domingo; que les germanes, ò Tercеroles se junten en la Iglesia dels Pares Predicadors, lo primer diuendres de cada mes: y los Germans, i Tercerols, vn dia de cada mes, que los senalarà son Director, ò Vicari, pera oyr Missa, la paraula de Deu, y la explicacio dels Estatuts de dita Regla; per les conueniencies, que jutjaua sa Santedat auerhi: ab tot com los Pontifices, que an confirmat nostra Congregacio de la Verge sanctissima del Socorro, no han posat la tal distincio, y separacio, ni se vse en la Compañia; no la praticarem tampoch aqui en esta Vila, sino que sempre, y en los mateixos dies, que i aura exercici espiritual en la Iglesia, serà comu à tots; y tots an de procurar venir.

Lo ferse en los diumenges Congregacio per los homens solament, del modo, que se à apuntat, nos fa preprescissament, en quant Congregants de nostra Señora del Socorro, sino per ferho los mateixos abans de l'altra Congregacio mes antigua, que vna de les Regles

mana, ques tingan dites juntes sens que pugan entrar altres homens (que sols estos poden serho desta) que no son de dita Congregacio, sino ab facultat de qui la pot donar. Per esta causa aduerti en la pag. 135. que per ara, seruiria vna mateixa platica, ab los demes exercicis para los Congregants sobredits; per ser los mateixos de vna, y altra Germandat, suposat que poden venir en los disaptes, i dijous. Que si per temps à venir se jutja altra cosa mes conuenient, se podra fer.

IV. Addicio.

Digui tambe en la pagina 135. que en la vltima part, ò derrer lloc tractaria de les Congregacions, que en los Collegis, y cases de la Compañia de Iesus, ihà solament per homens; y en que se differencian de aquesta, del Socorro. A la qual pregunta dich, que en moltes coses se differencian; puix aquelles antigues solament son per los homens, Estudiants, Ecclesiastichs, y seglars Llaics, en la del Socorro, com se à vist, se escriuen Ecclesiastics, Religiosos, y qualseuol home, i dona; en esta se troba lo pacte, y germandat de Misses per los vius, i difunts della, que no iha en les altres; y en la del Socorro finalment se lligen Indulgencies differents de les que tenen les primeres, que estan aggregades à la de Romà; si be en estes son mes les que iha, aixi plenaries, com no plenaries, (que en est temps los Pontifices no solen

solen concedirne tantes, com sos Predecessors) y entre altres poden los della conseguir vna en la hora de la mort, que es plenaria, encaraque no digan *Iesus*, ni cosa alguna, sino que combreguen, si poden, auent preceit à la comunio sagrada lo esser verament penedits, i confessats, segons consta de la Bulla de Gregori XIII. que comenza: *Omnipotentis Dei*, is troba en lo llibre de les Bulles de los Pontifices, concedides en fauor de nostra Compañia, y en altre, que està en est Collegi impres en Zaragoça en lo any 1599. que refereix tambe les Indulgencies destes Congregacions, Regles, y Estatuts, y altres coses tocants à elles; com los llibrets, que citi dalt, y perzò no porto aqui, com è apuntat.

Ab la Congregacio de la bona mort de la qual parli demunt, establida en varios Collegis, y Cases professes de la Compañia de Iesus, conuè aquesta del Socorro en moltes coses, i's distingueix de aquella per algunes. Conuenen les dos en lo seguent. 1. La vna, y l'altra admet de tots estats: per lo que diu lo quadernet de Tolosa ya citat, pag. 5. que la dita deuocio de la bona mort consisteix en vna Congregacio de l'vn, i altre sexo, en la qual se practican alguns exercicis pios propris pera alcanzar vna mort santa per los merits de Iesu Christ, que mor, y de sa Mare sanctissima al peu de la Creu. Y aixi son estes dos Congregacions, de les que anomena Sixto quint en la Bulla, que comenza: *Superna dispo-*

sitione, is troba en los llochs, que poch à citi, de tots Estaments, ò Mixtes, com ò nota lo erudit, y docte Pare Manuel Ortigas Iesuita en la segona part de la Escola de Maria, que se estampà en Caragoza en lo any 1665. i reculli, ò recopilà lo Licenciado M. Francisco Faure Prebere, y Secretari de dita Escola, ò Congregacio de la bona Mort, en lo sumari de ses Regles, en la segona. Y per aixo aduerteix lo dit Autor se començà en Roma ab Ecclesiastichs, Seculars, Dames, y Señores, &c. referint, que son Fundador fou lo venerable Pare Vicens Carafa, General de la Compañia de Iesus, clarissim en virtuts, i en miragles, ques contenen en sa vida impressa en Llati, i en Italia: lo qual Pare donà á los de dita Congregacio les Regles, ques portan en lo sobredit summati.

Conuenen 2. estes dos Congregaciõs, que los que entren en elles de vn, i altre sexo, auentse confessar, i combregat lo dia de la entrada se escriuen en llibre, aont se posa lo nòm, i sobrenom de la persona, que se agrega. Aixi se pratica en esta del Socorro; y en la de la bona Mort, com se veu en lo quadernet citat de Tolosa, aont se diu en la pagina 8. copiat de Francés en Catala: *Que tots les que voldràn entrar en esta santa Germandat, ò Compañia se confessaran, y combregaran, i donaran al Pare Director de eixa Confraria, ò Congregacio vn billet, en lo qual se escriuran llurs noms, i sobrenoms*

ab la data del any, i dia corrent, per ser posats, y assentats en lo Cathalogo de la Confraria.

Conuenen 3. que los destes dos Congregacions se junten certs dies señalats, pera demanar à Deu vna bona mort, per auer promés Christo Señor nostre, que son Pare celestial concediria lo que li demanàssen alguns Congregats en son nom. Y perzò digué parlant ab sos dexebles en lo capitol devuit de sant Matheu *vers.* 18. & 19. *Si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcumque petierint, fiet illis à Patre meo, qui in Cœlis est. Vbi enim sunt duo, vel tres Congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Lo sentit de les quals paraules es aquest. Si alguns, encaraque no fien sino dos, per mon respecte, amor, ò causa, no cercant sino à mi, y à ma gloria, vnanimes, y concordes congregats demanaran alguna cosa honesta, qualseuol que sia, petita, ò gran, facil, ò difficultosa; ab tal que se la demanen ab aquella fe, esperanza, humilitat; y perseuerancia, que conué; y si los conué lo que demanan: perque si nos los conué, Deu, no lo que li suplican; sino lo que los serà millor, i mes saludable los otorgarà, y donarà. Perque (afegi lo mateix Christo) aont se troban dos, ò tres en nom meu congregats, i junts, alli estich yo en mitg dells, ço es, assistech, coopero, y encamino, ò dirigesch sos desitgs, i los cumplo. Aqui no an de mourer estes raons pera no faltar may à dites Congregacions,

y juntes piadoses, considerant la promesa sobredita del Saluador del mon?

No i ha de auer inclemencia de temps per mes fret, ò calorós que sia, que nos destorue lo acudir à elles; sino es vna causa que sia molt raonable, i llegitima. Pondere cada ù, que se tracta en elles de procurar vna bona mort, de la qual te dependencia, la dicha de vna eternitat.

Conuenen 4. que en les Congregacions dites, ò Germandats se diuen moltes Misses (si be sens comparacio moltes mes en esta del Socorro) per los vius, y difunts della, com se trau de lo que auem escrit, i de los llibres, y quadern allegats: y goza vna y altra de moltes Indulgencies; si be la de la bona Mort, te vna molt especial, y es que cada diuendres despres del primer diumenge de cada mes, los que auent confessat, combregan en la Iglesia de la Compañia, aont està fundada, fent oràcio à intenciò de sa Santedat comforme es reza en lo Breu del Papa; se guaña Indulgéncia plenaria aplicable pera vna anima de Purgatori. Y per esta causa los Congregants, y Congregantes venen à dit Temple à les deu hores del mati, y despres de varies deuocions ques fan, y vna platica, tots combregan; segons ò refereix lo quadern citat de Tolosa, pag. 9. à la tarda, i ha altra vegada junta, en ques fan altres exercicis espirituals, que comta lo sobredit quadern.

Conuenen 5. en que les Regles, ó estatuts destes dos congregacions son molt semblants, com son les que ordenan, cada mes los della prengan per Patró vn Sant; visiten lo Hospital; se tinga obediencia al Prefecte, y a les persones substitutes sues en lo tocant a les sobredites congregocions, en elles, y fora; com se llitg en las regles, que li donà a la de la bona mort, lo Pare Carafa, General de nostra Compañia, en la 4. y 5. regla, ques refereixen en la segona part de la escola de Maria dalt citada. Lo qual tot se prática en esta del Soccaro; que se ha fundat en est Collegi, (y no ni hà en tota Europa) que la de la bona Mort instituì sent General de la Compañia lodit v. Pare Carafa, en Roma, com se refereix en lo primer llibre de sa vida cap. 20. (y despres se à erigit segons digui, en altres parts.) anse allistat en ella persones de tots estats, y dels mes nobles y gran Señors de la Cort Romana, de Napols, y altres ciutats, aixi Ecclesiastics, com Seculars, y Señores, Princeses, y Duqueses de la primera classe.

Conuenen 6. que la vna, i l'altra Germandat es vniuersal pera qualseuol persona; y aixi es poden escriurer en elles tots los Christians, i Christianes. Y à mes de esta vniuersalitat ihà dells particular numero. (com se à esplicat en la del Socorro,) y de est se fa mencio en la Regla 11. de la Congregacio de la bona Mort, acnt se diu; que al entrar en lo numero de les 33. persones de

la Escola han de fer confessio general, &c. y del mateix se fa mencio en la primera part de dita Escola de Maria impressa en Zaragoza, en lo any 1664. aont se refereix, pag. 23. que se señalan de los gremis differents que i hà en ella 33. de cada v: triantse en lo dels Ecclesiastics dels mes exemplars, y que pugan tres vegades al mes acudir á les tres juntes, à la vniuersal, la tarda de festa, à la particular dels gremis, i à la particular de homens sols vna volta, y altra de les Dames, ò Señores, que sempre son en la Iglesia. Dels Cauallers, Ciutadans, Mercaders, Officials, ques diuideixen en dos gremis, se procura que los 33. sien dels mes edificatius y reformats en lo interior, y exterior de son tracte, y trage, &c. Lo mateix se suposa de les Señores, ò dones, que son de eix numero de les 33. que han de esser de gran exemple; de la manera ques declara en lo citat lloc.

Conuenen 7. que aixi com en la Congregacio de nostra Señora del Socorro, es diu lo Prefecte, lo qui es com à cap della, i Prefecta la que cuida de les obres de charitat, i pietat, en que han de ocuparse les Señores: axi en la Germandat de la bona Mort, i hà vna Señora, que te est carrech, i se anomena Substituta, segons me lo escrit en vna de aquest any de 1667. sa fecha à 27. de Juny, lo Pare Ortigues, Director, y Pare de aquella Congregacio, à que aludeix la regla quarta desta ya citada: y en los Sacerdots ù ques diu Prefecte: los quals

officis occupan, y pera ells son eligits los que son del numero: y lo anomenarse los 33. Capellans, ò Sacerdots, 33. Seculars, y 33. Señores, segons me auisà lo dit Pare en dita carta, es peraque sien com lo fonament, ò el consell, de qui com he referit, per ses semanes, ò mesos se anomenan dits caps; y entre les tals persones se fan les consultes; y tenen elles lo cuidado de la cera, musica, y altres adornos pera les Festes qués celebran en dita Germandat.

Conuenen 8. les dos Congregacions; que la de là bona Mort, segons me escriguè dit Pare, que te cuydado de la de Zaragoça, quant mor algu, ò alguna del numero de les 33. persones, se reb altra, y entra de les que mes solen frequentar dita congregacio, y acudir à sos exercicis, que ve à ser aixo, com à probacio, y lo ques faen la de del Socorro, que no se admet en lo numero, sino los que la frequentan, y exercitan les obres pies della, y poden venir à sos exercicis espirituals. Y aixi com en esta al entrar se fa, is diu lo offeriment, y deuocio, que se imprimi en lo llibret de Barcelona, y en altres, que è citat; aixi tambè en la de la bona mort se diu vna oracio, en que los della se oferreixen per esclaus de Maria Santissima, i dexebles de sa escola, que comença: *Soberana Emperatriz*, &c. Y se allega en la primera part citada de dita Congregacio, pag. 22. en que sens dupte, com en la que diuen los

nostres altres Congregans, se deuen oferir, y proposan de obseruar les regles della; segons se dedueix, de lo que se escriu en la segona part de aquella escola en la regla tercera, que ses paraules Castellanes diuen aixi: *No añaden estas reglas.*(Parlan de les de dita germandat de la bona Mort) *Nueua obligacion a la que pone la lei de Dios, que en muchas cosas destas es de suyo graue; pero por ser solo reglas, ni aun à pecado venial obligan. Si bien quien entra en la Congregacion, à lei de persona de reputacion se obliga à cumplir la palabra, que da à Dios, à la Virgen Santissima, i à los demas de la Congregacion de guardarlas.* Que es la rao que donarem en son lloc parlant de les regles, ò estatuts de aquesta germandat de Nostra Señora del Socorro. Y de la manera que alli diguerem, que los que faltan an de auisar la causa, aixi trobo en la regla 12. de la congregacio de la bona Mort, que los que faltan lo dia señalat, al exercici espiritual, an de auisar la causa, per quant lo faltar sens causa llegitima de la Congregacio, ò junta, se te per señal cert de dexarla.

Conuenen finalment en que aixi com los que son de la Congregacio de la bona mort (segons se aduerteix en la segona part ò segon llibret de dita congregacio) y acudeixen à ses juntes, y exercicis espirituals, poden guañar totes les Indulgencies, y Iubileus, que concedeixen los Pontifices Gregori Tretse, y Sixto

Quint

Quint en les bulles dalt citades, als Congregans de les Congregacions antigues, y agregades à la primaria de Roma que està de baix del titol de la Anunciacio, si fan lo que ordenan los Pontifices als qui les volen conseguir: aixi tambe del mateix modo podran obtenir los que son de la germandat de nostra Señora del Socorro, y son del numero, i dels que frequentan los exercicis espirituals, ques fan en les juntes, ò Congregacions; que tant en la de la bona Mort, com en àquesta son sempre en la Iglesia, quant an de acudir les dones, y en oratoris, quant solament se fan pera homens. Y es conforme à lo que notan dites Bulles; que diuen, que no sols en los oratoris, sino en les Iglesies se poden tenir les Congregacions, principalment les mixtes, que entran tambe dones, com en les ya referides. Lo sobredit se proba, perque lo Papa Sixto quint en la Bulla dalt citada diu que concedeix aquelles Indulgencies no sols à la Congregacio de la Anunciata de Roma, i à les demes de altres Collegis aggregades, y per aggregar à ella; sino també à qualseuol Congregaciò, que per temps à venir se instituesca en los Collegis, ò Cases de la Compañia de Iesus, ara sien de les que son pera sols homens, com les dites; ara sien de les mixtes, en les quals se allistan tots los estats, y se escriuen en elles homens, y dones, com en estes de que parlam.

Ni aixo se opposa à lo que diu la Bulla de Alexan-

dre sete aont significa sa Santedat, determina, que si la germandat del Socorro estigués agregada à alguna altra Congregacio principal, ò en auant se aggregàs; ò de qualseuol altra manera se vnis pera les Indulgencies, ò particulár delles, sien estes sues lletres nulles. Perque en lo dit càs nos fa aggregacio, ni vnio de vna germandat ab altra, ni's preten tal cosa, sino cada vna es de per si, com es clar; y's trau manifestament de lo que enseñan lo illustrissim Bisbe Augusti Barbosa lib. 3. *juris Eccl. cap.* 16. aont parla de les vnions de beneficis, y Nicolau Garcia *de Benef. part.* 12. *cap.* 2. *n.* 6.

Quant gran sia aquest tresor, se pot coneixer de lo que ditem en la addicio seguent; i de lo ques llig en los llibres, que è citat; que parlan de les Indulgencies de dits Congregants: los quals essent també de la Congregacio del Socorro, les podran guañar per dos titols; per esser de aquesta, y de aquella Congregacio; y varies vegades, com se dedueix de la dotrina que hé declarat en altre lloch. Les quals Indulgencies lo Auctor de la segona part, ò llibret de la Congregacio de la bona Mort, ò de la Escola de Maria afirma, en la regla 12. ques poden aplicar per les animes de Purgatori. Lo qual es cert, de les dotze, que lo Papa concedeix als de la Congregacio de la bona Mort, per dir sa Santedat claramēt en lo Breu, que allega lo quadernet imprés en Tolosa pag. 10. ques poden aplicar *per modum suffragij*

à les dites animes, fent les diligencies, que toqui, i en ell se refereixen. De les demes, que nou diu explicitament, es sols probable, per lo que se à notat en lo discurs de aquest tractat; y ò defensan Auctors graues, i no destituits de fonaments sufficients. Per lo que no te rao bastant lo Pare Fra Pedro del Campo, i es demasiadament rigido en dir, en lo llibre de les Indulgencies dels Confrares de la Corretxa de sant Agusti; que es notable error lo afirmar, que aixi com poden los vius applicar totes ses bones obres propries als difunts, aixi mateix les Indulgencies, volent, que estes nos pugan aplicar per los difunts, sens, que lo Pontifice clarament ò diga en la Bulla. Si be so desta opinio, pero la contraria no mereix la tal censura, ni es digna de alguna, del modo que la explicarē en lo capitol 6. de la quarta part.

Aixi com auem probat, quant agradable cosa sia à Deu, y accepta lo guañar Indulgencies per les animes; y profitós pera nosaltres; vull, que vejam ara, de quanta gloria sie de nostre Señor, y vtil pera la anima del Papa concedir aquelles en fauor de les animes del Purgatori, per lo que se à tocat poch à. Lo qual mostrarà est exemple, que refereix lo molt Reuerent Pare Fra Zacharias Bouerio de Salucio graue escriptor del Orde penitent dels Capuchins Menors, en la primera part de ses Chroniques, *lib.* 10. *cap.* 11. §. 81 aont escriu de vn Religios anomenat, Fra Ioan Baptista del Piamont, Sa-

cerdot de Roma, home de estremada virtut, i en particular tant caritatiu ab los Prelats, ò ya de la Iglesia Catholica, ò ya de la Religio Serafica, que en morint, pregaua per ells, i los applicaua altres suffragis particulars: oynt, que auia mort lo Pontifice Paulo ters, en continuacio de son piadós estil, feu oracio per ell, y suplicà à la Verge sanctissima de qui era deuot especial, que se dignàs de declararli lo estat de la saluacio de dit Pontifice, y que sentencia se li auia donada en lo tribunal de Deu, ohi à son feruent, y deuot (que mogut del Señor hauia fet la tal peticio, que sens inspiracio sua particular no se an de demanar coses semblants) la Verge sagrada, y se li aparegué entre llums Celestials de tal resplandor, que atonit, y espantat Fra Iuan, caïgué en terra, sens poderse recobrar fins que la Mare de Deu lo alentá benignissimament, i li digué, parlant de Paulo Tercer; (auentli reuelat que Fra Francisco de Esio, que era Religios Capuchi molt sant; y de qui àuia demanat lo mateix, que del Pontifice, lo sobredit Fra Ioan, estaua ya en lo Cel, que poch abans auia mort, que lo referit Pontifice.) Has de saber, ques veu apretat (*Paulo ters*) i ab molt perill en lo judici de Deu: pero vltimament la sentencia fonc en son fauor; per les Indulgencies, que concedi en gracia de les animes de Purgatori; en virtut de la qual an exit setanta, i set mil animes de aquelles penes. Mes tota via pareix en

lo Purgatori fins acabarſe de purificar de ſes culpes. Ab lo qual ſe deſaparegué la ſoberana Señora.

Mori lo ſobredit Papa en Montecaualo à deu de Nouembre del any 1549. ſent ya de vuitanta y tres anys de edat; auent occupat per lo eſpay de quinze la cadira Apoſtolica.

Dos coſes pondero en eſta hiſtoria; la primera que auent eſtat Paulo ters ù dels Pontifices bons, y virtuoſos de la Igleſia, entre los quals lo comta Illeſques en la ſegona part de la Pontifical, parlant de ſos coſtums, y dels mes doctes, y prudents homens de ſon temps, ab tot ſe trobà en aquell perill, qui no lo temerà? Y qui no procurarà viurer ab cuydado pera tenir bon deſpatg ab la gracia de Deu, preſentat deuant dell, ſent vn Iutge tant rigorós, y juſt? La ſegona es, que ſi Paulo ters alcança la ſentencia fauorable en lo Tribunal diui, de ſa ſaluacio, per les Indulgencies que concedi en gracia de les animes de Purgatori, que li degueren obtenir aqueſta dicha, del Señor, les que per elles eſtarian ya à les hores en lo Cel, quant lo dit Papa eſtaua en lo tranſit de ſa vida: be podrà confiar lo mateix, lo qui ſerà molt deuot delles, y de aplicarles Indulgencies, y ſuffragis, creent ques recordaran de ſon benefactor eſtant en lo conſpecte del Altiſſim.

Les mateixes dos Congregacions deſconuenen, is diferencian en algunes coſes. 1. que ſi la de la bona

Mort fonc instituida pera alcanzar de Deu vna bona mort; la del Socorro fonc establida, pera obtenir de nostre Señor vna santa vida, y vna santa mort. Les quals germandats, y deuocions son differents de aquella, ques fundà per los agonizants, de la qual ferem mencio en altra part; perque aquesta de la bona Mort, y del Socorro, demanan la bona mort, no solament per los que estan agonizant; sino encara per si, i per tots, especialment per los congregans encaraque no agonizen, sino que estigan en perfeta salut, y per los que poden morir ab agonia, ò sense agonia.

2. Se differencian, com he dit, en les Indulgencies, que cada vna te differents; com es de veurer en les Bulles, y breus particulars de les dos: y en que en la de la bona Mort fundada en Caragoça, los gremis dels diuersos estaments, ò condicions constan cada ù dells, de 33. persones: y los que son del numero en la del Socorro poden ser mes, y menos, segons los que volen, y son apropofit pera entrar en ell; acudint à les obres pies que exercitan los que son de dit numero; de la manera que se acostuma fer en les antigues Congregacions, que constan de sols homens, en les quals son rebuts los que apareixen idoneos: y encaraque se sapia quants son, y arriben à cert numero, y determinat, poden ser mes, y fer, y composar vn altre numero mes gran: ò ferse mes petit, despediat, com per la Congre-

gacio, de la manera, ques diu en ses regles als incorrigibles, y de vida escandalosa.

En altres coses conuenen, i's differencian dites Congregacions, com se infereix dels llibres citats, y de aquest del Socorro; que les deixo, aixi per la rao tocada, com tambe, perque basta lo que è referit, i notat, pera mostrar, per vna part la Prouidencia, y Sabiduria de Deu nostre Señor, que sens saberse, ni auerse comunicat entre si los que han procurat instituir estes santes Congregacions mixtes, y modernes ayan concordat en tantes coses de gloria de la diuina Magestat, y profit de tots los Faels, condicions, i estats, baix de la proteccio de la Verge sanctissima: peraque es donen les gracies al mateix Deu. Y per altra part, peraqués veja, que lo que se vsa en est Collegi, ò Temple de la Compañia de Iesus, se pratica ya en altres: veninthi be los Superiors della, per ser tant conforme à son institut cercar la mayor gloria de Deu, y profit de les animes, ab tots los medis possibles, que no se opposan al mateix institut seu, ni desdiuen dell; ni son à ell menos conformes: y ù de aquells medis es la institucio de semblants Congregacions; que per serho tant, y aixi apte, y no contradir al institut nostre, &c sino à ell molt ajustar, y tancarse, ò mencionarse ya en la Bulla de Sixto quint citada, lo M. R. P. Ioan Paulo Oliua General de nostra Compañia, à mes de la carta, (que en la primera part

citi) en que aprobaua, la fundacio, ques feu aqui de la del Socorro; me à escrit altra despres als 14. de Iuny de 1666. en que abona, i alaba molt los exercicis espirituals, que fan los della; dels quals doni yo antes relacio à sa Paternitat. Y si desde les hores se à afegit, ò se ajustat alguna cosa accidental, ò circunstancia, en quant al modo, ò nom; que apparegués à dit nostre Pare General, ò Superiors immediats lleuar, al punt la Congregacio lo lleuará, puix que son desitg es acertar en tot á cumplir la sobredita mayor gloria de Deu, imitant al Patriarcha sant Ignaci son Patrò.

Addicio vltima.

Despres de estar estampada la dottrina, que enseñi en lo capitol segon, y quart de la quarta part de aquest llibre; es à saber, que pera guañarse lo Iubileu de la Porciuncula, no era menester la comunio, apliqui noues diligencies pera trobar la Bulla, ò breu de Gregori XV. que comenza (y citi en lo dit segon capitol) *Splendor paternæ gloriæ*; que encaraque lo Pare Fra Marti de sant Ioseph lo apunta en sa summa, nol porta per estés, ni refereix lo que demana en ell, lo Papa pera conseguir aquella Indulgencia gran.

La qual concedeix à tots los Faels Christians del v, i altre sexo, que verament contrits, y confessats, i combregats, visitaran tots los anys deuotament alguna

Iglesia

Iglesia dels Frares Menors Capuchins, lo segon dia de Agost, comenzant desde les primeres vespres (ço es, desde les dos hores de la tarda del primer dia de Agost, i tot lo seguent dia, fins que lo Sol se pon) y alli deuotament pregaran per la pau, y concordia dels Princeps Christians, i per la exaltacio de nostra Mare la sancta Iglesia. Despedi lo Pontifice estes lletres (volent, que valguen perpetuament) en Roma als 12. de Octobre del any 1622. en lo segon de son Pontificat.

Aixi reza lo dit Breu de Gregori XV. que, com digui, y è probat en varies parts, i notà Fra Marti de sant Ioseph val pera tots los Conuents, ò Iglesies de la Orde de sant Francesch: pero per quant Pio quint en lo breu, que concedi eixa Indulgencia plenaria, y comenza; *Cupientes igitur*, segons verem, no demana la sagrada comunio, pera guañarse; y lo de Gregori XV. es posterior al breu citat de Pio; serà be examinar, pera exterminar tot dupte, si est primer se à de tenir per derogat de aquell postrer, i concedit vltimament.

A la qual pregunta, ò questiò la resposta es negatiua: y dich, que no obstant lo breu de Gregori XV. allegar, està en peu, lo del Papa Pio quint, y per virtut de aquest, qualseuol Fael que farà lo que ordena est Pontifice pera guañar lo Iubileu de la Porciuncula, encaraque no prenga la comunio (per no demanarla est Papa) lo conseguirà. Les diligencies ques requereixen fer, digue-

rem en lo segon capitol dalt citat; y per aixo escuso lo repetirles.

Probo aquesta conclusio, per les seguents raons. La primera es, perque vuy en dia, segons verem, y afirma Fra Marti de sant Ioseph en lo dit lloch, es por guañár moltes vegades lo Iubileu de la Porciuncula tots los anys, en lo temps, que cau, de la manera, que espliqui en la part quarta, per lo breu de Pio quint, encaraque lo de Gregori XV. no pose aquelles paraules: *Toties, quoties*; luego també se porà guañar, sens la comunio per virtut del breu citat de Pio quint, que no la ordena; encaraque la demane lo del Pontifice Gregori; per ser esta concessio different de la altra: è independents les dos entre si; no sols per ser feta la vna al Conuent dels Frares Menors descalzos del Conuent de Cerraluo, y la altra, à les Iglesies dels monastirs dels Pares Capuchins Menors; (encaraque segons diguerem es trobe entre ells la comunicacio, y participacio, que se explicà) sino també, y principalment, per demanar cada vna dells differents intencions en les plegaries ò oracions, ques deuen dir en los Temples sobredits dels Religiosos Franciscans; puix lo Papa Pio quint vol en son breu, ques fase la oracio per la exaltacio de la santa Fé Catholica, i extirpacio de les heretgies; y lo Pontifice Gregori XV. ordena que sie la oracio pera la pau, i concordia dels Princeps Christians, y per la exaltacio

de nostra Mare la santa Iglesia; aont se veu, que lo fi, ò motiu, ò intent es inequadament diuers.

La segona rao es, perque lo breu vltim de Gregori XV. no anulla lo breu antecedent de Pio quint, sino que lo deixa en son estat, i ser; puix no i ha clausula alguna en lo breu postrer, que annulle lo primer: y moltes vegades succeeix, que los Pontifices concedeixen varies Indulgencies per differents accions, com en est tractat se à vist, encaraque v demane mes obres pies pera conseguirse, que altre Papa: en los quals poran guañarse per differents titols; com en nostre càs, que à mes de mereixer, y alcanzar mes gracia lo qui combrega lo dia de la Porciuncula, podrà per dos raons diuerses obtenir lo Iubileu, y guañarlo varies voltes (encaraque en lo breu de Pio quint, nos posas lo, *Toties quoties*) visitant la Iglesia de sant Francesch de aquesta Vila; y la dels Pares Capuchins, y rezant à intencio dels dos Pontifices en la vna, y en l'altra: y lo mateix se à de dir de altres Viles, ò Ciutats, que tenen dos Monastirs semblants de Menors.

La tercera rao prench de lo que refereix lo molt docte, i reuerent Pare Fra Lluch Vuaddigno en lo tomo primer de los Annals dels Pares Menors, en la pagina 262. aont diu, que Iesu Christ nostre Señor, à peticio del Serafic Pare sant Francesch, concedi la sobredita Indulgencia à tots los que contrits, y confessats, visitarian,

la Iglesia de santa Maria dels Angels, ò de la Porciuncula, (que està en Italia, junt à la Ciutat de Assis) que es del Conuent de dits Religiosos, sens posar, ni afegir que estiguessen obligats à combregarse. Si be volgué, i li ordena lo mateix Christo al Patriarcha sant, que de sa part demanàs al Papa Honori ters, que lo era en aquell temps, y est Pontifice li concedi lo sobredit Iubileu de la Porciuncula sense ajustar altra diligencia de les referides, com es de veurer en la pagina 289. 290. de la Historia general citada; señalant pera guañarse, lo dia primer, y segon de Agost, com se tocà en son lloch.

Lo mateix Iubileu, ò Indulgencia plenaria confirmaren del modo explicat als que visitassen dita Iglesia contrits, confessats, y absolts de ses culpes, del Confessor; los Pontifices Marti quart (dient aquest, que quant noi estigués, la concedia de nou) y altres molts despres dell, que cita Vuadigno en la pag. 292. La qual Indulgencia de la Porciuncula del modo explicat, estengué lo Papa Sixto quart à totes les Monges (en lo any 148. à 5. Agost) que la poguessen guañar en ses Iglesies, y despres la comunicà à totes les cases dels Frares del primer, y tercer Orde de sant Fransesch; als qui visitassen ses Iglesies, contrits, y confessats, y absolts del Confessor. Les quals concessions diu lo Autor citat, confirmaren Paulo quint, y Gregori 15. despres à mes de al-

tres Pontifices Romans. Donchs clarament se mostra, que nos deroga à lo que los altres Vicaris de Christo demanaren pera conseguir dit Iubileu, ab lo ques diu en la bulla dita de Gregori 15.

Y lo summo Pontifice que amplià mes dit Iubileu, fou, Paulo ters, que concedi, que cada dia poguessen guañarlo tots los que contrits, y confessats visitassen la Iglesia de sancta Maria dels Angels, ò de la Porciuncula, com ò refereix, i proba Vuadigno allegat, en la pag. 293. esta concessio es feu, en lo mes de Setembre del any 1544. Parlant de aquesta Indulgencia concedida à la Iglesia de la Porciuncula, lo citat Vuadigno en la pagina 294. diu ò insinua dos coses, conformes à la dotrina, que apunti en altra part. La primera es, que est Iubileu se pot conseguir moltes vegades en aquells dos dies que dura, del primer, y segon de Agost (sens regirse per lo breu que citi, concedit de Pio 5. al Conuent de Cerraluo, puix ni mencio fa dell:) y l'altra cosa que apar afirmar es, ques pot aplicar per vna anima de Purgatori: encarague explicitament, no allega Bulla alguna, que diga cosa alguna de les dos: sino ques deu fundar per la probabilitat, que he mostrat ihà en semblants casos, encaraque nos trobas la Bulla sobredita de Pio.

Lo fonament, que tinc pera escriurer aixo, es; perquè despres de auer contat eix Historiador, que no poques

voltes passan de sixanta mil persones las que arriban aquells dies al Conuent de sancta Maria dels Angels pera guañar dit Iubileu (auentse confessat alguns dies abans bona part de tanta gent) y que ihà tanta pressa en entrar à la Iglesia, y tal apretura per la multitut, que cada any i restan alguns morts; donant la causa della, escriu: *Iuuat hanc pressuram, quòd multi secundò, & tertiò hanc Indulgentiam velint lucrari, tam pro se, quàm pro amicis & parentibus absentibus, & pro ijs etiam, qui ex hac vita abierunt, quorum animabus à pœnis liberandis hac ratione consultum iri, crebra miracula, & mysteriosæ visiones certiùs comprobarunt.* Si be en la segona cosa que refereix, en que molts entran la segona, ò tercera vegada pera guañar eixa Indulgencia per los vius absents, amichs, pares, ò deutes; no so de tal parer, perque ningũ Doctor he trobat que diga que eixes Indulgencies plenaries puga vn viu aplicar per altre viu; ni te tal intencio lo Papa que la dona: se pot empero al difunt, segons senten molts doctes, del modo, que espliqui, tractant de est punt. Y pot esser que la Verge sanctissima, quant digué à aquell deuot seu Religios Capuchi, de qui parlarem, en la addicio quarta, que Paulo ters li auia valgut, pera saluarse la concessio de Indulgencies en fauor de les animes de Purgatori, ò entengués, entre altres, de aquesta, de la Porciuncula, que concedi, com se à notar, ques pogues guañar tots los dies del any,

fent les diligencies, que aduerti.

La quarta rao es, perque despres de la Bulla de Greg. 15 donada, (y referida) en fauor dels Religiosos Capuchins, despachà Vrbano octau vn breu á 31. de Juliol del any 1624. en lo primer de son Pontificat, lo qual comença: *Cùm nuper*, y lo cita Vuadigno *pag.* 892. aont declara, que encaraque es sa voluntat suspendrer, y que restan suspeses totes les Indulgencies concedides á qualseuol Iglesia, Monastir, Hospital, y llock pio tan secular; com de qualseuol Orde, y tambe dels mendicants; durant lo Iubileu del any Sant, que se auia de publicar en lo seguent de 1925. Ab tot exceptua desta regla general; lo Iubileu dit de la Porciuncula, i lo confirma, dient ques puga guañar encara en dit any del modo, que lo concediren sos Antecessors als que visitassen aquella Iglesia de sancta Maria dels Angels.

Inferesch 1. com à cosa molt probable, que suposat que verem dalt, que Paulo 3. concedi lo Iubileu de la Porciũcula tots los dies als que cõtrits, y cõfessats visitaràn la Iglesia del Conuent de nostra Señora dels Angels, que es dels Pares Menors, cerca de la Ciutat de Assis, ques podrá lo mateix guañar cada dia fentse les dites diligencies, dels qui visitaran qualseuol Iglesia de dit Orde. Ys proba per lo que diguerem en la segona part capitol 7. y en lo segon capitol de la quarta. La segona proba es, perque per lo mateix càs, que Vrbano

octau, declarà (com mes amunt se à dit) en la suspensio, que feu, de les Indulgencies, durant lo any Sant; de que no entenia ser compressa en ella, la plenaria de sancta Maria dels Angels, ques consegueix, en los dies referits de Agost 1. y 2. del modo que se à ya explicat: se entengué esser concedit eix priuilegi, y feta la tal declaracio, is resolgué, que se entenia à tots los demés Conuents, ò Iglesies del Serafich sant Francesch; y per lo sobredit breu, en lo vltim any Sant, que fonc lo de 1650. es pogué guañar en tots los Temples dels Pares Menors, no obstant, lo Iubileu plenissim, ques publica, y's concedeix en aquell temps, segons me lo referi vn Religios graue de aquest Orde, lo mateix donchs se à dir de la dita concessio de Paulo ters.

He dit com à cosa molt probable; perque si acàs nós trobàs en los demés Iglesies Franciscanes aquella rao mateixa, ò perlomenos, semblant, ò equiualent, que considerà lo Papa en la de sancta Maria dels Angels; per concedir la Indulgencia quotidiana sobredita, no i auria eixa extencio en les demés; segons la aduertencia de Lezana citat en la pagina 116. de aquest llibre; com si Paulo ters, se fós mogut solament, per hauer Christo à la sobredita Iglesia de la Porciuncula concedit aquella Indulgencia, à peticio del no menos gran, que sant humil Francésch. Pero seà de creurer, que no tingué sols aquest motiu, sino altres raons, com, que se aumentàs ab la

ab la gloria de Deu, y de Maria santissima; la deuocio de son seruent, y Serafich Patriarcha; lo primer los treballs immensos, que per la Iglesia pren, y passa entre Infels, y Fels sa Religio; y per lo profit, que resultaua à los prohismes; y per altres bones, ques poden ponderar: les quals militan en les altres Iglesies de aquest Orde dels Menors. Asegesch que la llimitacio dita de Lezana, no la portan altres Auctors; sino que absolutament afirman, que qualseuols priuilegis, gracies, è indults concedits à qualseuol Conuent de la Religio de sant Francesch, participan de ells, tots los demés del Orde, com ò notarem en les parts, y llochs citats, y ò aduerteix aixi Ioseph Manuel de la Aurora en vn llibret impres en Madrit, any 1655. que citì en altra part, en la pagina 27.

Ab tot he volgut apuntar aixo, perque en primer lloch tots procurem lo que es cert, i clar; ques guañar lo Iubuleu de la Porciuncula, al 1. ò segon dia del mes de Agost; y segonament altres vegades entre añy: puix i hà tants fonaments pera creurer, sino com à cosa certa, com à molt probable, ques pot conseguir en tots los dies de la manera, que à dit. Y quant à algu aparagués lo contrari, ò la part negatiua ser probable, tinch per mes probable la afirmatiua, per les raons tocades; encaraque no è trobat ningun Auctor, que aya exami-

nat est punt. Y perque ningu se desanime de conseguir moltes voltes est tresor, refresque la memoria, de lo que noti en altra part, i es: que quant vna Indulgencia es concedeix (com es aquesta, de que parlam) als que visitaràn alguna Iglesia, contrits, y confessats, no i hà necessitat de ques confesse, qui la vol guañar, si nós troba ab algun peccat mortal, desde la vltima confessio, que aya comés. Perque la confessio absolutament demanada, ò ordenada ò proferida se suppona, y's deu entendrer de la confessio necessaria, no de la llibre; aixi cō la veu: *Peccat*, (supposa per lo mortal, no per lo venial. (vejas la pag. 292.) Amés que la Iglesia may acostuma demanar, dels Faels ò manar la confessio de sols venials peccats. Per lo que si lo Pōtifice la demanàs, ò exigis per la cōcessio, ò consecucio de alguna Indulgēcia, auria de exprimir ab clarissimes paraules la tal confessio de culpes llaugeres, ò venials. Aixi ò enseñan Layman *lib.* 5. *sum. tr.* 7. *c.* 6. *dub.* 5. *concl.* 1. Bonac. *disp.* 6. *de Indulg.* *q.* 1. *p.* 5. *n.* 7. y nostre Doctor Eximio *disp.* 52. *de Indul.* *sec.* 3. *n.* 5. y molts altres. Y encara quant lo Pontifice demana confessio, y comunio es prou probable, segons nota Castro-Palao *tom.* 4. *tr.* 24. *disp. vnic. Punc.* 9. *n.* 20. que no es necessaria la confessio al qui nos sent aggrauat de peccat mortal desde la derrera confessio. Pero si acàs, se trobàs algu en estat de peccat mortal, ya està vist que à de confessarse abans, quant se à de pendre la

comunio, pera rebrer esta dignament, y conseguir la Indulgencia, que porta ab si lo acercarse à la Eucharistia, ò combregar. Si be en esta de que parlam, com se pot guañar, segons se à dit, sens la comunio, encaraque se à de confessar, y es mes segur, que qui està en peccat mortal se confesse; en particular, si aixo es por ser; (que si no pot, es de creurer no voldrà lo Papa privar al Fael de la Indulgencia, perfeta, y verament contrit) ab tot es molt probable, lo que afirman Suarez *disp.* 50. *sec.* 5. *n.* 10. *y disp.* 52. *sec.* 3. *n.* 13. y Filiucio *tr.* 8. *c.* 6. *n.* 148. que en eix cas basta pera conseguir la dita Indulgencia, que lo pecador fase vn acte de contricio perfeta, ab lo qual se pose en gracia; ab proposit de confessarse; quant estarà obligat. Ha de afegirse, que si alguna vegada lo Pontifice demanàs expressament confessio, dient: dintra tants dies ayan de confessarses culpes, à les hores sens dupte auria de confessarse qui tingués peccat mortal pera guañar la Indulgencia.

Inferesch 2. que no solament, encaraque nos trobe en lo cas de summa necessitat, ò de malaltia graue, ò de detenßio de presó, pot lo qui es confrare de la Confraria de nostra Señora del Roser, guañar vuy totes les Indulgencies, que guañaria, si visitàs, totes, ò qualseuol Iglesia de la Ciutat de Roma, visitant la Iglesia dels Pares Predicadors de aquesta Vila; en la qual està fundada la dita Confraria; pero encara visitant qualseuol

altra Iglesia, y dient en cada ù de cinch Altars, (ò no hauent hi tants, cinc voltes, vn altar) que han de visitar, de qualseuols Iglesies, cinc vegades lo Pare nostre, y cinch vegades l'Aue Maria.

La rao es, perque lo Papa Lleó dezé, *viue vocis oraculo*, los Pontifices Clement seté, en la Bulla que comença: *Etsi temporalium cura*, y Paulo tercer en lo Breu, *Rationi congruit*, concediren les dites Indulgencies ab aquella amplitut, de poderse conseguir, visitant lo dit Confrare cinch Altars, i rezant les dites oracions, ara fossen de la Iglesia de sant Domingo ò de qualseuól altra, segons ò aduerteix lo Pare Fra Ioan Bach Dominicà en lo summari de les Indulgencies de dita Confraria en la fulla, ò folio 32. y consta clarament de dita Bulla de Clement seté, que es la 40. dest Pontifice, i's llitg en lo primer tomo del Bullari. Y encaraque després de molts anys lo Papa Pio quint concedi la dita gracia de poder guañar les Indulgencies de les Estacions de Roma, en lo Breu, *Inter desiderabilia*, ab tal, (segõs Bach pensa) que dits Confrares visitassen los cinch Altars; en la Iglesia, aont esta fũdada la Cõfraria del Roser, exceptãt lo càs de summa necessitat, ò malaltiá grã, ò graue, ò detensio de presó; que mediant, ò interuenint aqueixos casos, podran los dits Confrares guañar les dites Indulgencies en qualseuol part, ques troben, dient los 25. Pare nostres, y 25. Aue Maries. Ab tot, aixo no dero-

ga al priuilegi sobredit, y concessio ampla, i mes estesa, que los Pontifices abans de Pio quint, auian atorgat als Confrares del Roser de poder guañar la Estacio mencionada en qualseuol Iglesia, fent les referides diligencies. Lo que probo. 1. ab vna instancia clara, i es: Bonifaci octau, *in cap. fin. de priuilegijs in 6.* concedeix als Bisbes, pugan en ses cases tenir Oratoris particulars, i dir Missa en ells en Altars portatils, quant van de cami, ò estan malalts en son Palau; y ab tot, no sols quant militan estes causes, sino quant cessan, poden lo mateix, y valerse dest priuilegi: perque lo capitol *Missarum de consecrat. dist.* 1. los concedeix aquella facultat absolutament, y sens aquella restriccio, i llimitacio; no obstant, que lo que ordenà Bonifaci octau, i sa restriccio, es constitucio molt mes moderna, que lo que diu lo citat capitol *Missarum.* Lo qual encaraque no sia de Concili general, sino solament Prouincial, es à saber, Triburicense, se cita, com à lley vniuersal, per estar insert y posat en lo cos del dret: y appar aprobat de tota la Iglesia; y com à lley vniuersal lo citan los Doctors, com Syluestre *verb. Missa.* 1. *q.* 1. y altres: y per causa de aquell citat capitol poden valerse los illustrissims Bisbes de tal priuilegi ab segurat, segons ò nota be Portell *in resp. reg. par.* 3. *cas.* 20. *n.* 5. Lo sobredit concedi Bonifaci 8. pera lleuar los escrupols als Bisbes, quant anant de cami se trobassen fora de sos Bisbats, fora dels

quals no tenen tant ampla jurisdiccio. Luego encara que Pio quint en dita Bulla aja posat la llimitacio predita, no deroga al priuilegi antich de Clement seté, que absolutament, y sens restriccio de anar à la Iglesia del Roser lo concedi als Confrares desta Cofraria, podent anar à ella; sino que poguessen guañar les dites Indulgencies en qualseuol Temple del modo declarat. Be aixi com auem dit, que la Bulla ò Breu de Gregori 15. dalt citat, no anulla lo del mateix Pio, concedits los dos en fauor del Iubileu de la Porciuncula, encaraque no contingan les mateixes clausules; y lo segon demane communió, visitant la Iglesia dels Pares Capuchins; sens dirse en ell, *toties quoties*; y lo altre, sia concedit sens exigir lo combregarse; y posantse en ell, *toties quoties* dins lo temps acostumat, essent est mes antich: com nis deroga per lo dit la concessio de Paulo ters ya declarada.

Probo lo mateix 2. Perque encaraque la intencio de Pio quint fos en dita Bulla, ò son intent aguer estat, derogar lo que auia concedit Clement seté acerca de dita Indulgencia (lo qual si agués pretés aguera declarat, y posat ab paraules clares en dit breu *inter desiderabilia*) aprés en altra Bulla mes moderna reuocà lo que auia dit en la primera en orde à est punt, y tornà à concedir la dita Indulgencia ab la amplitut, modo, y forma; y les altres Indulgencies, que sos Predecessors concedit

auian als Confrares del Roser. Consta axó de la Bulla *Consueuerunt*, feta en 17. de Setembre de 1569. y la altra, en qués funda la contraria opinio es feu en 28. de Iuny del mateix añy, mesos abans; en cuya Bulla *Consueuerunt*, diu lo mateix Pio 5. parlant de las Indulgencies, gracies, y priuilegis concedits de tots sos Antecessors à la Confraria, y Confrares del Roser, estes paraules: *Omnia eisdem modo, & forma, quibus concessa reperiuntur, etiam perpetuò innouamus.* Luego hauent Lleo dezé, y Clement seté, y Paulo ters concedida dita Indulgencia ab lo modo, y forma estesa referida de qualseuol Iglesia, è innouant Pio 5. eixa forma, y modo dit ampliatiu en eixa Bulla mes moderna; bés trau y se infereix, que està vuy en son viger, y que dita Indulgencia podran guañar los dits Confrares en qualseuol Iglesia. Per quant si Pio 5. la concedi en eixa segona Bulla de diferent modo, y forma que los Predecessors, se contradiria asi mateix en ella (lo qual no es de dir, ni creurer) y per no contradirse, ha se de entendrer que la innoua, y confirma de la manera dita concedida per Lleó dezé; y Clement seté; y perzo en esta segona Bulla de dita Confraria no fa mencio dit Pio 5. ni de sa primera Bulla, ni de la clausula posada en ella, *Illasque omnes, non nisi, in Ecclesiis, &c.* Ans be en esta postrera Bulla concedeix set anys de perdò, y altres tantes quarantenes als Confrares dits que deuotament rezaràn lo Rosari enter, sens

añadir, que sia en la Iglesia del Roser; y altres Indulgencies sens obligar à fer les diligencies pera guañarles en dit Temple, ò capella; com ò tocaua en la altra.

Y per esta causa, lo Religiosissim, y Sapientissim Lezana Carmelita 2. *part. tom.* 1. *qq. Regul. cap.* 15. *n.* 59. despres de auer fet mencio de dites Bulles de Pio 5. sent, que est Pontifice no derogà en elles lo que Lleo dezé auia concedit acerca de dita Indulgencia; dient que dit Pio 5. confirmà totes les Indulgencies que sos Antecessors auian concedit als Confrares sobredits, sens posar dita llimitacio; que no a guera parlat axi absolutament lo dit Author, à pensar que Pio 5. la estretà, ò llimità; y que vuy nós pogués guañar en qualseuol Iglesia; de la manera que ò concediren Lleo dezé y Clement setè, com ò nota juntament lo mateix Lezana en lloch citat en lo *num.* 58.

Es de la mateixa opinio, que he probat, Diego Perez en lo llibre, que imprimi en Zaragoza, lo any 1653. intitulat: *Empleos de la vida Christiana*, al fi dell. Perque axi est, com lo Mestre Fra Lezana suppošan, que n'i reuocà lo Papa Pio 5. en sa primera Bulla; *inter desiderabilia*, ni llimità la Indulgencia sobredita dels cinc Altars; Ques pogués solament guañar en la Iglesia de la Confraria del Roser (y quant ó agues, despres reualidà, com abans esta gracia, ab la extensio de Clement sete; y la tornà confirmar de est modo Sixto 5. que fou Papa des-

despres de Pio 5. y so del mateix sentir: perque quant est Pontifice en la Bulla posa aquella clausula, parlant de les Indulgencies concedides de sos Predecessors als Confrares del Roser: *Illasque non nisi in Ecclesijs, in quibus eadem Societas instituta erit, &c.* parlaua solament de aquelles Indulgencies, que sos Predecessors auian concedit à dits Confrares ab la llimitacio, que auian de guañarles, visitant la dita Iglesia del Roser; y no de aquelles, en les quals no auian posat tal llimitacio, la qual no estaua en la del visitar los cinch Altars. Que de altra manera se seguiria, que ninguna Indulgencia podria conseguir vn Confrare del Roser, sino es en dita Iglesia, per ser vniuersal la dita clausula, i no especial de la dels cinc Altars. La qual sequela ningu concedeix, puix lo mateix Pare Fra Ioan Bach conta moltes Indulgencies concedides dels Pontifices abans de aquesta Bulla, que poden guañar dits Confrares, sens visitar aquella Iglesia, cō se por veurer en les fulles, 25. 26. y 27. y en altres de son llibret, que citi dalt. Les altres Indulgencies, que pera guañar se requereixen, que dits Confrares, fassen certes obres, ò deuocions, visitant la Iglesia, ò Capella del Roser, se lligen en la Bulla de Lleo dezé, que comenza: *Pastoris aeterni*, que es la vltima de est Papa, y la porta lo primer tomo del Bullari; y en la Bulla de Pio 4. que comença: *Dum praeclara meritorum*; y fa delles menció lo referit Bach en lo fol. 25. 30.

y 31. y en lo folio 52. y 53.

Y appar que lo mateix Bach es de la mateixa opinio, de que vuy dia no esta aquella llimitacio posada, en lo *fol.* 20. dient que Pio 5. en la segona Bulla referida renoua *ad maiorem cautelam* totes les Indulgencies concedides per sos Predecessors als Confrares del Roser, ab les mateixes clausules que foren concedides: y per axo crech que no digué may lo dit Fra Bach en lo citat llibre, que fos menester vuy absolutament lo visitar los cinch Altars en la Yglesia del Roser pera guañar les sobredites Indulgencies de les Estacions de Roma; y que nós pugan guañar en qualseuol altra: sino que solament nota (segons sa interpretacio) en lo fol. 17. colum. 2. que pio 5. en la primera Bulla dita declarà que se auian de seguir los cinc Altars en la Yglesia, aont esta fundada la dita Confraria; y lo mateix diu en lo fol. 32. col. 1. y axo, perque auia de citar la Bulla mes moderna ab la aduertencia dita de les clausules. Que fone com si digués lo sobredit Author: encaraque Pio 5. modificà, y llimità la dita Indulgencia de Lleo dezé als que visitassen en la Yglesia del Roser, no entenent en aquella sa primera Bulla, *inter desiderabilia*, concedint la ab la clausula vniuersal del dit Lleo dezé, y de altres, que comprenia à qualseuol Yglesia; pero si, en la darrera, y mes moderna Bulla, *consueuerunt*, confirmant la dita clausula general, y estenent la primera concessio de

la manera, que sos Predecessors, podent dits Confrares guañar la dita Indulgencia en qualseuol Yglesia, com estaua abans de la primera Bulla, concedida.

Finalment perque Sixto V. que succei despres de molts anys à Pio V. en la Bulla, *dum ineffabilia*, sa data en 30. de Ianer de 1586. vsant, y parlant de aquella diuersitat de Indulgencies de dita Confraria, de que auem tractat en la solucio del argument contrari; y confirmant totes les de sos Predecessors, diu en ella, que innoua tot quant auian concedit à dits Confrares Lleo dezé, y Clement seté ab las mateixas clausules, que ells ò concediren. Ab que vea concedir que dita Indulgencia, se puga guañar no sols en la Yglesia del Roser, sino en qualseuol altra. Y Paulo quint mes modern Pontifice auent reuocat totes les Indulgencies que sos Predecessors auian concedit à totes les Confraries, concedint altres de nou, ab tot despres à instancia de la Religio de Predicadors redui als termens del dret la sobredita reuocacio, concedint que la del Roser pogués gozar de les Indulgencies, que à ella auian concedit tots los demes Pontifices passats, com vsaua abans de la dita reuocacio, segons lo aduerteix Lezana en lo lloch citat en lo num. 61. Per lo qual, sent tan ampla la innouacio, y concessio dels dits Pontifices en orde à la Confraria del Roser, ha de entendrers dels Altars del modo que estaua abans de la primera Bulla de Pio V. aixi com pera go-

zar dits Confrares, y ser participants dels bens espirituals dels Religiosos, y Religioses de sant Domingo, han de rezar vn Rosari enter cada semana, y la quel deixan, no participan d'ells, segon se trau de la Bulla citada de Clement seté, *etsi temporalium cura*, y de la de Paulo ters, *rationi congruit*, sens que sia menester pera gozar de dits tresors espirituals, dir lo Rosari en la Capella, ò Yglesia del Roser; com nota lo mateix Bach *fol.* 8. *colum.* 2. is trau de la dita Bulla de Clement seté, y de Lleo dezé, *Pastoris æterni.* Luego si Pio V. no llimita esta gracia al Altar, ò Iglesia del Roser, is pot guañar fora della, perque nòs dirà lo mateix de la Indulgencia, de ques parlam? Pues clarament ia ho diuen los Pontifices quines, son les Indulgencies, que pera guañarles sia necessari visitar lo dit Temple, ò Capella, y les refereix Bach en los llochs citats.

Inferesch 3. que los de nostres Congregacions encaraque, segons se à tocat en altra part, poden guañar totes los sobredites Indulgencies, que los Confrares del Roser, ab menos treball, que aquestos, visitant qualsevol Iglesia, ò Capella de la Ciutat, Vila, ò lloch, aont se trobaran, que han de residir per algun temps, no hauenthi en eix lloch, Ciutat, ò Vila; Collegi, ni Casa de la Compañia de Iesus, i rezant deuotament en vn sol Altar de aquella Iglesia set Parenostres, y set Aue Maries: pero no si en la Ciutat, Vila, ò lloch, aont estan,

se troba Colegi, ò Casa de dita Compañia, que à les hores, pera conseguir les dites Indulgencies, y guañar la Estacio (com diuen) an de dir los sobredits set Parenostres, i set Aue Maries, en la Iglesia de la Compañia de *Iesus*, en qualseuol Altar que sia. Perque de ix modo, i no de altre, ho volgué concedir als nostres Congregans Gregori 13. segons consta de la Bulla, que comença: *Omnipotentis Dei*, despachada en fauor de dites Congregacions, en lo any de 1584. y de la mateixa manera ò confirmà despres lo Papa Sixto quint en lo any de 1586. en la Bulla, que comenza: *Superno dispositione*; estenent aquesta gracia, y les demes (que concedi Gregori 13. à la Congregacio primaria de Roma, y à les aggregades à ella) à qualseuols altres Congregacions, que per temps à venir se fundassen en les Cases, ò Colegis de la mateixa Compañia, com son les de la bona Mort, y del Socorro, segons se à notat en altre lloch.

Yo no crech, que qui llegirà aixo que escrich, y ho ponderarà, com es rao; ara sia Ecclesiastich, ò seglar, home, ò dona, que no procura esser de les dites Congregacions, puix en totes elles poden entrar homens Ecclesiastichs, y seglars, ò llecs; y en les de la bona Mort, i del Socorro à mes de aquestos, poden ferse escriurer les dones, y participar vns, y altres de les dites Indulgencies (sens moltes altres, y Iobileus ques concedeixen als Congregans dits, com se poden veurer, i

llegir en les citades Bulles; y en los llibrets que en altra part, tinch allegats) per lo que à de aduertirse lo que escriu lo Pare Fra March Antoni Alegre en lo llibre dels fauors, y gracies miraculoses ha fet nostra Señora del Carme als deuots de son sant Escapulari, imprés en Zaragoça, en lo any de 1625. en lo folio 8. y es, que en sis Iglesies de Roma i hà cada dia Indulgencia plenaria; y en lo Temple de sant Pau, tots los diumenges se trau vna anima de Purgatori; en la de sant Llorens, tots los dimecres.

De que inferesch 4. que los de nostres Congregacions ab la sobredita diligencia venen à participar de totes aquestes gracies y fauors, de la manera que toqui en aquest llibre, y segons la opinio de molts Doctors, que senten, que quant lo Pontifice concedeix ques poden conseguir les Indulgencies concedides à totes les Iglesies de dins, y fora de ses muralles de Roma, se enten eixa concessio, no sols de les no plenaries, ò parcials; sinó també de les plenaries, i totals; y de les ques poden guañar, ò aplicar *per modum suffragij*, per a vna anima de Purgatori. Y si Hieronym Sorbo en lo compendi dels priuilegis dels Menors; diu que de vna sola de les Iglesies de Roma, que es de sant Ioan de Letran afirmà lo Papa Bonifaci octau, que les Indulgencies della eran tantes, que nos podian comptar; y que les confirmaua totes; y lo dia de sant Iuan *ante portam Latinam*,

se trau anima de Purgatori, que serà si juntam ab esta les demes, que estàn concedides à totes les altres Iglesies de aquella sancta Ciutat?

Finalment pera consuelo de tots aduertesch, que Fra Iuan Bonet, Carmelità en lo jardi del Carmelo, refereix, que lo Papa Clement feté concedi à tots los Fels Christians, homens, y dones, que visitaràn vna de les Iglesies de la Orde de nostra Señora del Carme, guañen les gracies, è Indulgencies, que consegueixen los que personalment visitan les Iglesies de dintre, y fora de Roma, en los temps, en que les mateizes Indulgencies son alli concedides. Aixo diu lo citat Auctor en lo fol. 174. y afegeix, que esta concessio y altres, de que parla en lo sobredit llibre impres en Barcelona, lo any 1660. no estan reuocades per Paulo quint.

Pera conseguir eixa estacio, ques com la del Roser, y gracia, ò Indulgencies, se han de fer les diligencies seguents. La primera, que los que visitan alguna Iglesia del Carme, an de estar contrits, y confessats. La segona que an de visitar vna de les Iglesies de nostra Señora, ara sia de Religiosos, ara de Religioses. La tercera, que en dites Iglesies han de rezar set Pare nostres, y set *Aue Maries*, ò vnes vespres de difunts, ò besar la terra deuant del sanctissim Sagrament del Altar, ò si es Confrare, portar lo sant Escapulari, visitan dita Iglesia: y an de fer oracio per la exaltacio de sa sancta Fe *Catholica*, ex-

tirpacio de les heregies, y per la pau, y concordia entre los Princeps Christians; segons ò nota dit Bonet en lo fol. 167. Y nota que pera conseguir estes, y altres Indulgencies los que viuen en terres del Rey Catholich, aont se publica la Bulla de la santa Cruzada, an de tenir esta del corrent any, pera guañarles, que sense ella, no se guañarian.

Y per quant eixa concessio de Clement setè es pera tots los Fels, encaraque no sien Confrares, com ò affirma dit Bonet en lo fol. 179. que visitaran contrits, y confessats la Iglesia dels Pares Carmelites y rezaran en ella los dits set Parenostres y Aue Maries, per los fins referits, se trau de aixo, que qualseuol Fel, que visita la Iglesia de la Compañia de Iesus obseruant les sobredites diligencies y condicions de estar contrit y confessat, rezar lo sobredit per la dita intenció, ò tenint la Bulla en dites terres, (que en esta no es menester eixa condicio,) guañarà totes les sobredites Indulgencies, is proba del compendi de nostres priuilegis, *verb. Indulg.* §. 12.

Sens dupte que qui se aprofitarà de aquest remei, i medi de conseguir Indulgencies tals, y tantes pera si, y per les animes, y te perseuerancia en ell fins à la mort, pot confiar ab lo fauor de Deu, que volarà sa anima al Cél sens passar per Purgatori, (sino la taca ab alguna culpa noua abans de diuidirse de son cos, despres de auer guañat vn Iubileu plenissim, ò Indulgencia plenaria,

ria, ques relaxa, y perdona ab ella tota la pena temporal, que se deuia, del modo que se à dit en altre lloch) ò alomenos si va alla, estarà poch temps detingut en aquelles penes, per auerse tant empleat en dita deuocio, y espiritual ganancia: qual es lo guañar varies Indulgencies, La definicio que donan delles los Doctors, ò la definicio de la Indulgencia en comu es aquesta: *Indulgentia est gratia; quâ certo aliquo opere, quod concedens præscribit, præstito, debita Deo pæna temporalis (non autem culpa) extra Sacramentum, Sacrificium, & Martirium per applicationem satisfactionum Christi, & Sanctorum remittitur: idque vel per modum absolutionis, erga subditos Ecclesiæ; vel nudæ solutionis erga non subditos, vt defunctos, & catechumenos, quibus proinde tantùm dantur Indulgentiæ per modum suffragij.* No traduesch en romans esta definicio, ni ses paraules, perque bastantment restan esplicades per les que no entenen lo Llati, en lo que se à dit en lo discurs de aquest tractat; que sia pera mayor gloria de Deu, y de nostra Señora Mare sua concebuda sens peccat original, (ques diu esta soberana Princesa del Socorro, no sols per lo que rebem della, sino per lo que la mateixa rebé de gracia, en lo primer instant de son ser Physich, y real) i del gloriós Patriarcha, y Pare nostre sant Ignaci de Loyolá, Fundador de la Compañia de Iesus.

Les paraules dalt posades *contrit, y confessat*, an de en-

tendre de la manera, que en la pagina 452. y 453. se veuen explicades: que es mes probable aurà aquell dia de confessarse lo qui se trobàs en peccat mortal, pera guañar la sobredita Estacio: pero no, lo Congregant de nostres Congregacions, que podria conseguirla per serho, segons se à dir, dient en nostres Iglesies, ò en alguna delles, los set Parenostres, y set Aue Maries, fent abans vn ver acte de contricio perfeta, si estaua en desgracia de Deu, per no demanar lo Pontifice expressament confessio Sacramental, sino suposar que estiga en gracia, qui la guaña, del modo, que se à declarat en altres llochs.

CORRECCIO DE LES ERRADES.

Les mes vegades posaré solament la correccio del vocable que està errat; perque apuntat est, señalant la pagina, i la ralla, ab facilitat se coneixerà, aont està la errata de la impressio: com es ara en la pagina 3. en la ralla, ò linea 25. i hà; *consideriades*, per dir, *considerades*, no posarem, sino la esmena, ço es, *considerades*; y aixi de altres veus.

En la Aprobacio pagina 2. linea 3. costum, diga: costums. En la dedicatoria p. 3. l. 17. ig. diga, IX. p. 4. l. 17. arrogancia. p. 5. l. 10. esclau. En lo prolech, p.

2. l. 16. graneda, diga, granada, p. 5. l. 8. aquella. p. 8. l. 3. en lo indicatiu. l. 22. castellana p. 10. l. 2. general, l. 6. veus, l. vltima, procurar.

En lo demés del llibre.

Pagina 2. linea 19. è lligit, diga. è llegit. p. 3. l. 25. considerades. p. 6. l. 26. coniunctio. p. 8. l. 17. Adelphós. p. 9. l. 14. de part de Pare. pag. 13. l. 6. restribar, diga, estrebar. pag 19. l. 20. propri es. p. 36. l. 26. imitans. p. 45. l. 21. signo. p. 51. l. 11. collegirse. p. 54. l. 5. compañyò. p. 55. l. 8. an de ayudar. l. 22. per Pares. p. 57. l. 8. llega, lo, diga: llegal, ò p. 59. l. 14. primitiua. p. 60. l. 15. apendrà. p. 63. l. 17. justos. p. 66. l. 26. no poder pendrer. p. 75. l. 26. Archebisbe, p. 77. l. 22. ellegir. p. 82. l. 2. compte. l. 25. subordenacio. p. 84. l. 24. muyra. p. 85. l. 6. à posarse, diga: à pondres; l. 8. ellegiran, ellegida. p. 97. l. 7. de vim, deuium. p. 101. l. 25. p. 102. l. 26. p. 103. l. 20. posat, diga; post lo sol. p. 104. l. 1. ellegi, l. 4. y 24. ellegides. p 107. l. 6. exir. l. 19. peregri. p. 109. l. 3. repetida. p. 111. l. 4. llegiran. p. 112. l. 3. pacte. p. 113. l. 5. llibre p. 123. l. 17. collegeix. p. 140. l. 8. vejan. p. 151. 25. exida. p. 152. l. 16. llegint. p. 153. l. 18. encorporacio. p. 156. l. 13. mystica. p. 157. l. 23. translladada; p. 161. l. 8. ventura. p. 172. l. 17. llegir. p. 181. l. 15. sobredir. p. 198. l. 25. aposento. p. 199. l. 13. atenen. p. 201. l. 15. ociosos. p. 207. l. 5. l. 2. l. 10. publican. p. 210. l. 14. intencio. l. 23. homà, diga: humà. l. 25. estudiaria.

p. 215. l. 5. prouiadràa. p. 218. l. 18. l. 18. suplicaalli. p. 222. l. 6. y 7. afliccio. p. 234. l. 14. apta. p. 236. l. 23. pera. p. 245. l. 16. tocar. p. 247. l. 24. llegint. p. 255. l. 2. bastant. p. 271. l. 22. infinitat. p. 273. l. 11. quarto. l. 24. quinto. p. 276. l. 4. llegitimament. p. 278. l. 16. exint. p. 282. l. 26. sens la no, diga: sens la qual, no. p. 297 l. 14. moris. l. 5. muira. p. 325. l. 17. propries. p. 327. l. 10. acarrea. p. 336. l. 13. conforme. p. 340. l. 23. culto. l. 24. tenir. p. 344. l. 16. afauorir. 345. l. 4. rapte, diga; arrebatament. l. 17. Conuent. p. 347. l. 6. fauor. p. 354. l. 8. ni fale. l. 10. afegeix p. 370. l. 15. vejas. p. 385. l. 24. veja. p. 386. l. 20. troba. p. 401. l. 26. rigo-rós. p. 403. l. 3. apacibilitat. l. 9. tardarem. l. 24. racó. p. 422. l. 5. estil. l. 16. se imprimirà. p. 425. l. 5. com se llitg. p. 429. l. 21. atorgarà.

He dexat altres errades, que son de menos tomo, y consideració, y que facilment podrà cada ù esmenar; aixi de les; que è señalat, y per trobarse esmenades en algun altra lloch del test, com perque altres no lleuan lo sentit de la clausula, ò periodó; per auerse trasmudat alguna lletra en los vocables, sens pensar, no seguint en tot lo original; com de ordinari succeix en los mes practichs Impressors, especialment, si estampan llengua estrangera, y que no los es natural, com la Catalana al que donat à llum est llibre, que la propria sua, es la Francesa. Y també perque part de aquelles errates se corre-

giran

girán per lo que diré al punt. He permes lo vsar de algunes veus, com es ara; llauors, per lo ques diu, *Tunc*, en llati, alors en Francés, entonces en Castella; perque verg, que molts entesos vsan delles; si be millor es dir *les heres*, ò à *les heres*, segons ò è dir en varies parts: de repente, altres, diuen, de repent; lo mes propri es repentinament: vbrir, y obrir, tot è trobat, ques diu entre los Autors; vberta, ò oberta la porta, si be no estaria ben parlat: vbra, sino obra la porta. per dir: *aperi ianuam*. Y la rao sola es, lo vs dels Doctes, y praticz en la llengua. Per lo verb *contemnere*, es diu, menys presar, menis prear, y menys prear, dest me so valgut, perque pareix mes dols. Lo que los Llatins diuen, *intercedere*, es diu en Catala intercedir, mediar, y lo propri mitjentsar; y lo que aquells diuen, *delineare*, ò *ducere lineas*, es diu, tallar, y verg ques diu juntament, delinear, ò delinejar, mes propri es lo primer, ò mes Cathala, quel Castella, vsa lo dir: delinear, si be en essent en vs vn vocable, se pot pendrer en la boca, ò en escrit; com arrest, ques nom Francés, ya se vsa entre los entesos, per dir vn decret, ò estatut. Per aixo he vsat del nom de llagues per dir nafres, encaraque la veu *llaga* es Castellana, pero ya es en vs en Cataluña, y aixi los que rezan, diuen lo offici de las llagues de sant Franfesch, quant es son dia, y desta manera lo anomenan. Lo aduerbi *intus*, i la preposicio *intra* verteixen algũs; diatre, es por dintra:

lo ques diu, *quatuor*, quatre ajustat à qualsevol nom, nou contradich; si be altres diuen, quatra; y yo he vsat per esta causa dels dos termens. A estos tinch per indifferents, milenars, y milanars; darrer, y derrer; rebi, i ribi; adredas, y adredes, ô agratcient; lo ques diu en Llati, *data opera*, ò *ex industria*: lo segon es, lo corrent. Per lo qual, y per lo que per dir; *idcircò*: almanco, per lo manco, ò alomenos; est vltim es lo millor, per ser mes vsat; per lo ques diu, *saltem*; Arrepentits, y penedits, est darrer es mes en vs; pulir, y polir; crear, y criar, Iglesia, y Esglesia, Niño, y minyonet; y aixi es diu, lo Niño Iesus: dispenser, ò despenser: despulla, y despulles. Assumpt, Assumpte, i assumpto, est es mes Castella; lo primer mes Catala; lo segon es pot dir; com de *Regnum*, y de *Templum*, diem Regne, y Temple: nexement, y naxement: admet, y admeto, y reb, i rebo: llig, ilijo. Archabisbe, y Archebisbe, mes me inclino à est, encaraque del altre è vsat; per vsarlo molts: y lo mateix dich del nom Archabisbat, ques millor dir Archebisbat: aixi mateix se diu: interesar, y enteresar, desenteresat, y desinteresat; pero lo propri vocable, interesar, i desinterezat, perque venen de la veu interes, y no enteres: desconuenir, y disconuenir, ò discordar: Lletres patentes, ò patents; perque destos noms, vns se acaban en à en lo nominatiu singular, com dir tal dona es parenta de aquella altra, y no diem parent, sino

quant se diu del home; y altres noms semblants se acaban en t, com es dir aquesta es vna rao apparent, ò sufficient, i nos diu; apparenta, ò sufficienta, ni bastanta, sino rao bastant, ò causa. Y la que me à mogut à mi pera anar tant remirat en estes notes, y auisos es pera informar principalment als que de nou vindran à est pais, ò terra, pera fructificar en la viña del Señor, y que no saben lo idioma della, à gloria del mateix Deu, y be de les animes, que è cercat en aquesta obra. La qual subjecto en tot à la correccio de la sancta Mare Iglesia, ab la docilitat humil, que deu, qui desija de cor, ser tingut per rendit, i obedient Fill della.

Sia per vltim afegiment, ò correccio: que en la ralla decima de la pagina tercera del proemi, digui: que i hauia orde en estos comptats de Rosello, i Conflent, de que fos naturals no estampassen escrits en Castellà, per auermelo assegurat vna persona graue, i fidedigna: pero despres è sabut que pati engany: perque no està la tal prohibicio, com no li à en tota França.

FI.

